

Bulletin advokacie

Rozhovor s předkladatelem novely zákona o advokacii Mgr. Martinem Plíškem • **GDPR – revoluce, nebo rozvedení stávajícího?** • Reforma ochrany osobních údajů v EU z pohledu pracovněprávních vztahů • **GDPR v otázkách a odpovědích** • Rozhovor s předsedou ESLP Guido Raimondim a soudcem ESLP Alešem Pejchalem •

V Y D Á V Á Č E S K Á A D V O K Á T N Í K O M O R A

ČESKÁ ADVOKÁTNÍ
KOMORA

Účinnost nové regulace ochrany osobních údajů SE BLÍŽÍ!

Vše podstatné se dočtete v tomto čísle.

**VÝSLEDKY
7. SNĚMU
ČAK**
najdete
na str. 4-6.

Komentáře Wolters Kluwer

Nejrozsáhlejší komentářová řada

K dispozici také jako knihovna v ASPI

NOVINKA

Zákon o advokacii a stavovské předpisy Komentář

Daniela Kovářová, Karel Havlíček, Robert Němec, Tomáš Sokol, Jan Syka,
David Uhlíř, Michal Žižlavský

Komentář reaguje na novelu provedenou zákonem č. 258/2017 Sb. Právní stav publikace je k 1. 9. 2017. Okomentovány jsou i změny zákona účinné od 1. 7. 2018.

Publikace je výsledkem desítek let zkušeností převážně praktikujících advokátů, kteří svůj komentář k zákonnému textu obohacují o odkazy na související právní předpisy a plné texty stavovských předpisů vydaných Českou advokátní komorou, bez nichž by komentář advokátní problematiky nebyl vyčerpávající. Text je také doplněn vzory, příklady, formuláři a individuálními právními akty, s nimiž se advokát a advokátní koncipient může nejčastěji setkat.

Samozřejmostí je zařazení judikatury obecných soudů a v komentáři je možné také nalézt komentované citace rozhodnutí kárných senátů kárné komise ČAK. Pro lepší orientaci v advokátních předpisech přináší autoři také chronologický přehled stavovských i právních předpisů a doplňují komentář třemi desítkami tabulek, které přehledně srovnávají pojednanou materii, a jednapadesáti vzorovými dokumenty.

Komentář k zákonu o advokacii je určen především advokátům a advokátním koncipientům, své čtenáře si ale zcela jistě najde také mezi soudci, notáři, státními zástupci, exekutory či jinými právními odborníky.

Komentář bude k dispozici také v ASPI

Objednávejte na

www.wolterskluwer.cz/obchod

Bulletin advokacie

Bulletin advokacie vydává
Česká advokátní komora v Praze
(IČ 66 000 777)
v agentuře **impax**, spol. s r. o.
www.impax.cz

Časopis zapsaný do Seznamu recenzovaných
neimpaktovaných periodik ČR.
Vychází 10x ročně, z toho 2 dvojčísla (1-2, 7-8).
Přetisk povolen jen se souhlasem redakce.

Adresa redakce:

Česká advokátní komora
Národní třída 16, 110 00 Praha 1
telefon: 273 193 111
e-mail: bulletin@cak.cz, www.cak.cz
IČ: 66000777
DIČ: CZ 66000777

Redakce:

Předseda redakční rady: JUDr. Petr Toman, LL.M.
Šéfredaktorka: JUDr. Hana Rýdlová
Výkonné redaktorky: PhDr. Ivana Cihlářová,
PhDr. Dagmar Koutská
Tajemnice redakce: Eva Dvořáková

Redakční rada:

JUDr. PhDr. Stanislav Balík,
prof. Dr. Alexander Bělohávek,
prof. JUDr. Jan Dědič,
prof. JUDr. Jan Dvořák, CSc.,
prof. JUDr. Aleš Gerloch, CSc.,
JUDr. Vojen Güttler,
JUDr. Vladimír Jirousek,
JUDr. Ladislav Krym,
doc. JUDr. Alena Macková, Ph.D.,
prof. JUDr. Karel Marek, CSc.,
doc. JUDr. Pavel Mates, CSc.,
JUDr. Michal Mazanec,
Mgr. Robert Němec, LL.M.,
prof. JUDr. Naděžda Rozehnalová, CSc.,
prof. JUDr. Pavel Šámal, Ph.D.,
JUDr. Michal Žižlavský

Objednávky předplatného zasílejte na adresu:
ČAK, Národní třída 16, 110 00 Praha 1,
e-mail: dvorakova@cak.cz
Cena výtisku včetně dvojčísel je 90 Kč,
zvýhodněné roční předplatné 850 Kč kromě
poštovného, balného a DPH. Advokátům
a advokátním koncipientům se rozesílá zdarma.
S reklamací při problémech s distribucí
se obračejte na pi Dvořákovou, e-mail
dvorakova@cak.cz, tel. 273 193 165.

Inzertní služby zajišťuje agentura
IMPAX, spol. s r. o. Objednávky inzerce
zasílejte na adresu agency@impax.cz,
případně volejte na tel. 244 404 555 nebo
na 606 404 953. Media kit a další informace
naleznete na internetových stránkách
www.impax.cz.

Celé znění každého čísla vychází též na internetu
(www.cak.cz). Předáním rukopisu redakci
vyjadřuje autor souhlas s rozmnožováním,
rozšiřováním a sdělováním jeho příspěvku
na stránkách www.bulletin-advokacie,
v právních informačních systémech
a na internetových portálech spolupracujících
s ČAK, jakož i v oblasti zpracování dat v rámci
monitoringu médií.

Toto číslo vyšlo 4. 10. 2017 v nákladu
16 900 výtisků.

Obálka: Shutterstock
Tisk: Impax, spol. s r. o.

MK ČR E 6469
ISSN 1210-6348 (print)
ISSN 1805-8280 (online)

Úvodník

František Smejkal: **Návratník** 3

Aktuality

Výsledky voleb do orgánů ČAK na 7. sněmu České advokátní komory 4
Novela zákona o advokacii putuje do praxe dak 8
Rozhovor s předkladatelem novely zákona o advokacii
Mgr. Martinem Plíškem Hana Rýdlová 10
Křest knihy „Advokátní právo“ na domovské půdě ČAK dak 12
13. ročník celojustiční soutěže Právník roku 2017 vyhlášen 13
Aktuálně v právu Hana Rýdlová 14

z právní teorie a praxe

Články

GDPR – revoluce, nebo rozvedení stávajícího? Karin Pomaizlová,
Monika Fürstová 15
Reforma ochrany osobních údajů v EU z pohledu pracovníprávních
vztahů Hana Zemanová Šimonová 25
GDPR v otázkách a odpovědích Michal Nuliček, Kristýna Kovaříková,
Jan Tomišek, Oliver Švolík 33

Z judikatury

NS: K možnosti odstranění stromů 39
ÚS: K nárokům advokáta v případě bezplatné obhajoby, resp. obhajoby
za sníženou odměnu 44
NSS: Nezbytnost posouzení podmínky nutnosti komunikační potřeby
v případě veřejně přístupné účelové komunikace 46
ESLP: Ke komunikaci mezi obhájcem a obžalovaným 49

Z odborné literatury

Michal Nuliček, Josef Donát, František Nonnemann, Bohuslav Lichnovský,
Jan Tomišek: **GDPR. Obecné nařízení o ochraně osobních údajů.**
Praktický komentář (Ján Jaroš, František Korbel) 51
Antonín Drašík, Jaroslav Fenyk a kolektiv: **Trestní řád. Komentář**
(Dagmar Císařová) 52
Ivo Macek, Romana Derková, Daniel Bartoň, Karel Košťál, Eva Marečková,
Petr Zatloukal: **Zákon o zadávání veřejných zakázek.**
Praktický komentář s judikaturou (Michal Petr) 53
Stanislav Pšenička: **Zákon o sdružování v politických stranách**
a v politických hnutích s komentářem a judikaturou (Pavel Mates) 54
Peter Behrens: **Europäisches Marktöffnungs- und Wettbewerbsrecht**
(Luboš Tichý) 55
Jakub Král a kolektiv: **Zákon o zdravotnických prostředcích. Komentář**
(Petr Šustek) 58
Vladimír Příkryl, Jana Čechová: **Zákon o pojišťovnictví. Komentář**
(Marie Karfíková) 59
Ladislav Jouza: **Soudničky** (Luděk Lisse) 60
Bulletin slovenskej advokacie přináší... 61

z advokacie

Z české advokacie

Z kárné praxe Jan Syka 63
Odešli do nebeské síně 64

Mimosoudní řešení spotřebitelských sporů ve vztahu k profesnímu pojištění advokátů	65
Prodlení pojistné smlouvy pro připojištění profesní odpovědnosti z výkonu advokacie pro pojistný rok 2018 Zdeněk Turek	66

Z Evropy

Doporučení CCBE ohledně klíčových opatření pro advokáty k dosažení souladu s předpisy v souvislosti s GDPR	69
Rozhovor s předsedou ESLP Guido Raimondim a soudcem ESLP Alešem Pejchalem Hana Rýdlová	72

informace a zajímavosti

Měli byste vědět

Přednášky a semináře pro advokáty a advokátní koncipienty ve vzdělávacích a školicích střediscích ČAK	77
Pozvánka na seminář „Oddlužení ve světle novely insolvenčního zákona“	78
Pozvánka na odbornou konferenci Soukromé právo 2017 v Praze	79
Pozvánka na Německo-česko-slovenské advokátní fórum v Bratislavě ...	80
Pozvánka na tradiční seminář o americkém právu v Telči	80
Čeští advokáti pošetě na Mistrovství Evropy v kopané Jan Najman	81
První ročník volejbalového turnaje Legal Beach Cup	
Radka Macháčková	82
Pozvánka na Fashion Law Conference 2017	82

Z právnické společnosti

Za docentem Jiřím Herczegem Diana Kantorová	83
---	----

Nakonec

Právníkovy zápisky Petr Hajn	84
Kresba Lubomíra Lichého	85
Víte, že... Stanislav Balík	85
Inhaltsverzeichnis	86
Zusammenfassung/Summary	87
Table of Contents	88

ZIZLAVSKY

Insolvenční správci se zvláštním povolením

insolvence klienta

» příležitost ke spolupráci «

www.zizlavsky.cz

michal@zizlavsky.cz

Instrukce autorům

Vážení autoři časopisu
Bulletin advokacie,

žádáme vás, abyste své příspěvky redakci posílali pokud možno ve formátu programu Microsoft Word (RTF nebo DOC), a to nejlépe elektronickou poštou na adresu bulletin@cak.cz.

Texty:

Formát zasílaných příspěvků by měl odpovídat řádkování 1, písmo Times New Roman, velikost 12. V žádném případě nepoužívejte funkci Automatické číslování, Automatické odrážky ani další speciální formátování textu. Odstavce oddělujte jenom enterem. Vyznačování v textu provádějte pouze tučně nebo kurzívou, v žádném případě nepište proložené, nepoužívejte podtrhávání textů ani verzálky! Poznámky a vysvětlivky k textu tvořte výhradně pomocí funkcionalit programu MS Word „Poznámky pod čarou“.

Tabulky:

Tabulkové údaje formátujte pomocí tabulátorů.

Fotografie a obrázky:

Pokud k článku chcete připojit obrazové podklady, zašlete je zvlášť ve formátu JPG, TIF nebo eps. Barevné fotografie by měly mít rozlišení nejméně 300 dpi při velikosti, v jaké se budou reprodukovat, zasílané portrétní fotografie by měly mít nejméně 400 x 500 pixelů. Obrázky v žádném případě nevkládějte přímo do dokumentů!

Redakce uvítá zejména články kratšího až středního rozsahu. **K příspěvku připojte vždy stručné shrnutí v rozsahu nejvýše deseti řádků.** Citace a odkazy provádějte dle platných bibliografických norem. Případně vyžádané autorské korektury se provádí elektronicky, e-mailem.

Ke každému příspěvku dále připojte

- čestné prohlášení, že článek nebyl dosud publikován
- svoji **barevnou** portrétní fotografii
- telefonické spojení
- korespondenční adresu
- rodné číslo
- bankovní spojení pro vyplacení honoráře
- informaci o svém profesním působení, případně akademické, pedagogické či vědecké tituly
- sdělení, zda jste plátcem DPH
- sdělení, zda chcete zaslat po zlomu korektury

Redakce si vyhrazuje právo stylistických, jazykových a technických úprav textů.

Návratník

Úvodníky se zpravidla zabývají aktuálními tématy, čímž způsobují svým autorům značně neklidné spaní. Zejména pokud na autora níže podepsaného vyšlo letošní září, na jehož konci proběhl 7. advokátní sněm. Autor úvodníku Bulletinu advokacie totiž obvykle není kouzelníkem, prognostikem ani věštkyní s křišťálovou koulí, protože je pro něj úvodník břemenem mnohem větším než ústavní stíznost, již musí kvůli přibližující se lhůtě stihnout během noci plné kávy, nervozity, hektického opravování a přepisování. Některým úkolům se však není možné vyhnout, a chce-li muž sám před sebou obstát, musí potlačit obavy, nadechnout se a s vervou se pustit do práce, ať je sebeobtěžnější.

Naštěstí má náš autor na co navazovat. Podobný úvodník nazvaný „Odchodník“ totiž sepsal před 5. sněmem v roce 2009 tehdejší předseda ČAK JUDr. Vladimír Jirousek, jenž se jím tehdy loučil se svým týmem a s Komorou, již až do onoho podzimu před osmi lety šéfoval. Podobně jako u jiných rolí, i u předsedy největší stavovské právnické organizace platí, že kdo byl předsedou jednou, ten jím zůstane navždy. Za příklad může sloužit jiný předseda, jenž přece taky kdysi odešel, ale v srdci předsedou Komory nikdy být nepřestal – JUDr. Karel Čermák. Podobně Vladimír Jirousek v jistém smyslu nikdy neodešel a často se při pobytu v Praze v Kaňkově paláci zastavil, aktivně se zúčastňoval komorových akcí, o Komoře přemýšlel a nepřestal se o ni zajímat ani v Ostravě, kde sídlí jeho advokátní kancelář.

Před dvěma lety se začala odehrávat další etapa advokátní historie. Tehdy Karel Čermák v oblaku cigaretového dýmu přesvědčil Vladimíra, aby znovu přijal kandidaturu na předsedu. A dnes se píše rok 2017 a kruh osudovosti se pomalu uzavírá. Níže podepsaný autor úvodníku zvedne oči od skleněné koule a troufne si odhadnout, že si česká advokacie koncem září za svého staronového předsedu zvolila Vladimíra Jirouska, čímž naplnila odkaz mezitím zesnulého „otce zakladatele“ Karla Čermáka.

Ne že by nové představenstvo pod jeho vedením mělo na růžích ustláno. Život je neustálý proces změn a změny největší jsme se letos dočkali v podobě novely zákona o advokacii, přijaté zákonem č. 258/2017 Sb. Není vyloučeno, že první debaty o novele a její realizaci zaznamenal i právě skončený sněm, o jehož výsledku informuje Bulletin advokacie na následujících stránkách. Nepochybně se nová právní úprava stane dříve či později předmětem úsilí čerstvě zvolených orgánů Komory při uvádění nových institutů do praxe, nemluvě o řadě stavovských předpisů, jež Komora bude muset vydat.

Největší novinkou je bezplatná právní pomoc, na jejíž přípravu bude mít nový Vladimírův tým pouhých devět měsíců, neboť příslušná pasáž novely nabude účinnosti 1. 7. příštího roku.

Vševědoucí křišťálové koule zatím advokáti nefasují, a tak přesné volební výsledky autor tohoto úvodníku nemůže znát. Přesto však směle může uvést, že kontinuita dosavadní činnosti představenstva bude i do budoucna zachována, neboť nejméně osm současných členů a náhradníků představenstva z jedenácti kandidujících odvážlivců tvoří základ nově zvolené Vladimírovy sestavy. Možná by tento úvodník měl psát vždy ten, kdo se loučí. Ani autor nemá počátkem září jistotu, že bude zvolen; jako nejdéle sloužící člen představenstev by však rád poděkoval posledního z jeho předsedů, JUDr. Martinu Vychopňovi, za jeho přínos pro českou advokacii. Kdysi velmi dávno byl v představenstvu náhradníkem, později místopředsedou zodpovědným za mezinárodní činnost a posledních osm let předsedou České advokátní komory. Podobně autor považuje za svou čest i povinnost poděkovat dalšímu nekandidujícímu dlouholetému členu a místopředsedovi představenstva JUDr. Vladimíru Papežovi. Oba jmenovaní na Komoře zanechali jasně čitelnou stopu.

Křišťálové koule se věru zatím v advokacii nevyskytují, a tak jen kouzelníci a čtenáři vědí, jak sněmovní volby dopadly a jaké tento nejvyšší orgán nakonec přijal usnesení. I bez nich by si však autor z celého srdce přál, aby zdravý rozum a zájmy celé advokacie zvítězily nad úzkými zájmy jednotlivců či menších zájmových skupin. A každému jednotlivému advokátovi, nejen těm právě zvoleným, by rád do příštích čtyř let do vínku dal jednotnou, silnou, úspěšnou a reprezentativní advokacii. Takovou, jakou by si přál každý z bývalých předsedů, otců zakladatelů či velikánů, kteří každodenní kroky svých pokračovatelů už pozorují z docela jiných světů.

JUDr. FRANTIŠEK SMEJKAL, advokát

Výsledky voleb do orgánů ČAK na 7. sněmu České advokátní komory

POŘADÍ OSOB V JEDNOTLIVÝCH ORGÁNECH ČAK
ODPOVÍDÁ POČTU ZÍSKANÝCH HLASŮ.

PŘEDSTAVENSTVO

ČLENOVÉ

1. Sokol Tomáš, JUDr., 6. 10. 1951, Praha, ev. č. 00789
2. Němec Robert, Mgr., LL.M., 13. 3. 1972, Praha, ev. č. 04615
3. Jirousek Vladimír, JUDr., 10. 4. 1951, Ostrava, ev. č. 00239
4. Maisner Martin, JUDr., Ph.D., MCI Arb, 9. 1. 1959, Praha, ev. č. 01637
5. Žižlavský Michal, JUDr., 22. 2. 1961, Praha, ev. č. 01274
6. Poledník Petr, JUDr., 13. 11. 1951, Brno, ev. č. 00517
7. Miketa Radim, JUDr., 12. 1. 1967, Ostrava, ev. č. 01491
8. Smejkal František, JUDr., 18. 5. 1952, České Budějovice, ev. č. 05003
9. Mokří Antonín, JUDr., 21. 6. 1957, Praha, ev. č. 00425
10. Vidovičová Lenka, JUDr., LL.M., 13. 3. 1963, Olomouc, ev. č. 03653
11. Novotná Monika, JUDr., 1. 9. 1966, Praha, ev. č. 03968

NÁHRADNÍCI

1. Toman Petr, JUDr., LL.M., 3. 3. 1962, Praha, ev. č. 00685
2. Matějovský Tomáš, Mgr., 18. 3. 1974, Praha, ev. č. 09691
3. Blažek Kamil, Mgr., 11. 5. 1972, Praha, ev. č. 03675
4. Míka Daniel, Mgr., 10. 8. 1986, Praha, ev. č. 16352
5. Všetěčka Jiří, JUDr., 10. 3. 1963, Hradec Králové, ev. č. 02786

Na prvním jednání nového představenstva, svolaném bezprostředně po skončení pracovní části sněmu, byl novým předsedou představenstva ČAK zvolen JUDr. Vladimír Jirousek, místopředsedy představenstva se stali JUDr. Petr Poledník, pověřený řízením pobočky ČAK v Brně, JUDr. Tomáš Sokol, Mgr. Robert Němec, LL.M., a JUDr. František Smejkal.

KONTROLNÍ RADA

1. Trojan Lukáš, Mgr., 2. 1. 1971, Praha, ev. č. 04877
2. Mikš Jan, JUDr., 10. 2. 1950, Praha, ev. č. 00418
3. Bělina Tomáš, JUDr., 25. 4. 1978, Praha, ev. č. 11736
4. Vlk Václav, Mgr., 8. 9. 1972, Praha, ev. č. 09703
5. Schejbalová Irena, JUDr., 19. 9. 1963, Brno, ev. č. 04980
6. Miketa Jiří, JUDr., 22. 9. 1962, Ostrava, ev. č. 00417
7. Trubač Ondřej, JUDr., Ph.D., LL.M., 18. 12. 1975, Praha, ev. č. 12407
8. Koláček David, Mgr., LL.M., 15. 4. 1970, Praha, ev. č. 04611
9. Buršík Radek, Mgr., 6. 5. 1980, Praha, ev. č. 13632
10. Krzyszczyniak Katarzyna, JUDr., Ph.D., 29. 5. 1979, Praha, ev. č. 12095
11. Gawlasová Hana, Mgr., 29. 5. 1972, Praha, ev. č. 08748
12. Nespala Marek, JUDr., 14. 6. 1971, Praha, ev. č. 04484
13. Kykal Vladimír, Mgr., 6. 8. 1979, Hradec Králové, ev. č. 11305
14. Holásek Jan, Mgr., 16. 11. 1972, Praha, ev. č. 08933
15. Kordač Zbyšek, JUDr., LL.M., 2. 1. 1976, Praha, ev. č. 13407
16. Holec Pavel, JUDr., 22. 12. 1959, Praha, ev. č. 05239

17. **Kuhn Petr, Mgr.**, 18. 8. 1975, Praha, ev. č. 10624
18. **Smejkal Ladislav, JUDr.**, 22. 9. 1975, Praha, ev. č. 11022
19. **Svejkovský Jaroslav, JUDr.**, 12. 7. 1962, Plzeň, ev. č. 00665
20. **Orlet Erik, JUDr.**, 11. 5. 1964, Olomouc, ev. č. 01036
21. **Hrudka František, JUDr.**, 25. 4. 1946, Praha, ev. č. 00788
22. **Rydván Tomáš, Mgr.**, 10. 10. 1975, Praha, ev. č. 09848
23. **Dušek Ondřej, Mgr.**, 2. 1. 1976, Praha, ev. č. 10397
24. **Kohout Jan, JUDr.**, 5. 7. 1969, Praha, ev. č. 08992
25. **Marešová Marcela, JUDr., Ph.D., MBA**, 29. 6. 1948, Praha, ev. č. 05606
26. **Poledne Petr, JUDr., Ph.D.**, 17. 6. 1972, Praha, ev. č. 04716
27. **Balcar Petr, JUDr.**, 14. 3. 1950, Praha, ev. č. 00008
28. **Olík Miloš, JUDr., Ing., LL.M.**, 1. 8. 1976, Praha, ev. č. 10877
29. **Smejkal Petr, Mgr.**, 16. 1. 1975, České Budějovice, ev. č. 09201
30. **Korbel Alan, JUDr.**, 27. 2. 1956, Praha, ev. č. 00295
31. **Hlavička Josef, Mgr.**, 3. 2. 1976, Praha, ev. č. 09557
32. **Vovsík Jaroslav, JUDr.**, 11. 2. 1947, Plzeň, ev. č. 00746
33. **Suk Jan, JUDr.**, 10. 4. 1953, Praha, ev. č. 00657
34. **Holub Jan, JUDr., LL.M.**, 30. 4. 1977, Kladno, ev. č. 11918
35. **Krčmová Věra, JUDr.**, 5. 8. 1954, Třebíč, ev. č. 05691
36. **Řemínek Stanislav, JUDr.**, 24. 6. 1951, Benešov, ev. č. 00545
37. **Vostárek Ladislav, JUDr.**, 29. 4. 1946, Praha, ev. č. 05018
38. **Slanina Lukáš, JUDr.**, 18. 3. 1984, Olomouc, ev. č. 14200
39. **Bek Vladimír, JUDr.**, 23. 5. 1956, Rychnov nad Kněžnou, ev. č. 00020
40. **Kaiser Tomáš, JUDr.**, 6. 5. 1956, Praha, ev. č. 00253
41. **Liška Jaroslav, JUDr.**, 21. 11. 1946, Klatovy, ev. č. 00368
42. **Rychterová Kateřina, Mgr., Bc.**, 8. 2. 1978, Mělník, ev. č. 12363
43. **Grubner Martin, JUDr.**, 27. 7. 1967, Praha, ev. č. 02444
44. **Taraba Jan, JUDr.**, 9. 2. 1959, Písek, ev. č. 01125
45. **Holec Petr, JUDr.**, 13. 9. 1957, Praha, ev. č. 04909
46. **Janeba Jiří, JUDr.**, 28. 11. 1980, Hradec Králové, ev. č. 12383
47. **Monsport Josef, JUDr.**, 18. 3. 1958, Praha, ev. č. 02632
48. **Vitejčková Eva, JUDr.**, 13. 5. 1965, Brandýs nad Labem, ev. č. 00733
49. **Prokopec Tomáš, JUDr.**, 31. 5. 1950, Praha, ev. č. 00536
50. **Kočí Petr, JUDr., Ph.D.**, 21. 8. 1979, Praha, ev. č. 10949
51. **Mrázek Jan, JUDr.**, 27. 8. 1952, Blatná, ev. č. 03052
52. **David Marek, Mgr.**, 8. 6. 1986, Zlín, ev. č. 15161
53. **Filip Oldřich, JUDr.**, 26. 12. 1958, Česká Lípa, ev. č. 00128
54. **Doubek Josef, JUDr.**, 26. 12. 1953, Pelhřimov, ev. č. 00105
55. **Semrádová Zvolánková Světlana, JUDr., Ing.**, 25. 9. 1962, Praha, ev. č. 02808
56. **Pánik Lubomír, JUDr.**, 17. 3. 1949, Ústí nad Labem, ev. č. 00470
57. **Kopa Pavel, Mgr.**, 8. 2. 1982, Brno, ev. č. 13541
58. **Otipka Pavel, Mgr.**, 26. 3. 1975, Ostrava, ev. č. 09195
59. **Neubauer Petr, JUDr.**, 25. 2. 1974, České Budějovice, ev. č. 09352
60. **Šebek Martin, JUDr.**, 21. 3. 1960, Praha, ev. č. 00576
61. **Chomča Fedor, JUDr.**, 24. 4. 1954, Jablonec nad Nisou, ev. č. 05525
62. **Polena Stanislav, Mgr., Ing.**, 5. 9. 1984, Praha, ev. č. 16418
63. **Nemanský Jan, JUDr.**, 11. 12. 1977, Praha, ev. č. 10599
64. **Sabová Jana, JUDr.**, 1. 4. 1950, Litomyšl, ev. č. 00811
65. **Vejupek Michal, JUDr.**, 11. 5. 1973, Ústí nad Labem, ev. č. 08644
66. **Skalka Ondřej, JUDr.**, 23. 7. 1977, Olomouc, ev. č. 10585
67. **Židek Norbert, JUDr.**, 2. 2. 1962, Praha, ev. č. 06715
68. **Moník Petr, JUDr., LL.M.**, 4. 3. 1977, Hradec Králové, ev. č. 12477
69. **Jakubík Marek, JUDr.**, 13. 11. 1975, Český Těšín, ev. č. 09717
70. **Svoboda Filip, JUDr.**, 15. 1. 1979, Praha 5, ev. č. 11480

KÁRNÁ KOMISE

1. **Bříza Petr, JUDr., Ph.D., LL.M.**, 3. 7. 1980, Praha, ev. č. 13667
2. **Čáp Petr, JUDr.**, 5. 2. 1962, Dobříš, ev. č. 00068
3. **Kindl Jiří, JUDr., M.Jur., Ph.D.**, 9. 1. 1979, Říčany, ev. č. 11677
4. **Krofta David, Mgr.**, 26. 5. 1975, Praha, ev. č. 09293
5. **Homola Tomáš, JUDr.**, 4. 11. 1964, Praha, ev. č. 03396
6. **Vondráčková Pavlína, JUDr., Ph.D.**, 4. 8. 1964, Praha, ev. č. 09768
7. **Chum Václav, JUDr.**, 25. 12. 1974, Praha, ev. č. 10417
8. **Meduna Petr, JUDr.**, 11. 3. 1965, Praha, ev. č. 02360
9. **Novák Jiří, JUDr.**, 18. 6. 1979, Praha, ev. č. 11314
10. **Trojánková Růžena, JUDr.**, 19. 12. 1953, Praha, ev. č. 02247
11. **Brož Jaroslav, JUDr.**, 18. 1. 1950, Brno, ev. č. 00058
12. **Buchta Michal, Mgr.**, 14. 7. 1982, Praha, ev. č. 12980
13. **Pokorná Magda, Mgr., LL.M.**, 19. 3. 1977, Praha, ev. č. 10407
14. **Horáková Karolína, Mgr.**, 12. 10. 1967, Praha, ev. č. 07670
15. **Šimůnková Hošková Monika, Mgr.**, 3. 1. 1977, Praha, ev. č. 10852
16. **Šimonek David, JUDr., LL.M.**, 5. 10. 1972, Praha, ev. č. 02245
17. **Janda Ivo, JUDr., Ph.D.**, 18. 4. 1971, Praha, ev. č. 11146
18. **Mašek David, JUDr.**, 4. 7. 1981, Praha, ev. č. 12721
19. **Polák Milan, Mgr.**, 15. 5. 1968, Praha, ev. č. 08292
20. **Sedláček Dušan, Mgr.**, 20. 8. 1974, Praha, ev. č. 09087
21. **Hrodek Martin, Mgr.**, 6. 7. 1969, Praha, ev. č. 04478
22. **Cisár Vladimír, JUDr.**, 30. 4. 1953, České Budějovice, ev. č. 07230
23. **Syka Jan, JUDr.**, 7. 2. 1947, Praha, ev. č. 00673
24. **Šturm Jan, Mgr., LL.M.**, 20. 1. 1981, Praha, ev. č. 12669
25. **Bilej Marek, JUDr.**, 9. 9. 1977, Praha, ev. č. 11396
26. **Vágner Jiří, Mgr.**, 25. 10. 1958, Praha, ev. č. 08474
27. **Řanda Martin, Mgr., LL.M.**, 23. 3. 1974, Praha, ev. č. 09475
28. **Velázquez Luis, Mgr.**, 25. 4. 1970, Praha, ev. č. 04268
29. **Zahnáš Michal, Mgr.**, 28. 2. 1969, Olomouc, ev. č. 04052
30. **Skácel Josef, JUDr.**, 8. 11. 1964, Praha, ev. č. 03681
31. **Grossová Marie Emilie, JUDr., Ph.D.**, 22. 3. 1949, Prostějov, ev. č. 08386
32. **Syrůčková Ivana, JUDr.**, 13. 10. 1962, Praha, ev. č. 00650
33. **Herblich Tomáš, JUDr.**, 10. 3. 1973, Praha, ev. č. 08775
34. **Ferdusová Iveta, JUDr.**, 18. 8. 1967, Brno, ev. č. 08377
35. **Koberová Kateřina, JUDr.**, 13. 7. 1981, Praha, ev. č. 12506
36. **Skřípský Jan, JUDr., Ph.D.**, 24. 1. 1971, Ostrava, ev. č. 04526

37. **Horáková Ivana, JUDr.**, 16. 7. 1961, Prostějov, ev. č. 03024
38. **Hrachy Petra, Mgr.**, 16. 8. 1966, Brno, ev. č. 04571
39. **Outlá Anna, JUDr.**, 28. 5. 1952, Plzeň, ev. č. 06399
40. **Cembis Petr, JUDr.**, 21. 11. 1966, Brno, ev. č. 03130
41. **Kotek Petr, JUDr.**, 6. 6. 1946, Praha, ev. č. 00302
42. **Kříž Marek, JUDr., Ph.D.**, 1. 9. 1969, Karviná, ev. č. 04034
43. **Macháčková Radka, JUDr.**, 6. 3. 1988, Praha, ev. č. 17149
44. **Skalický Vladimír, JUDr.**, 9. 6. 1955, Příbram, ev. č. 00601
45. **Korecký Václav, JUDr.**, 27. 9. 1946, Plzeň, ev. č. 00298
46. **Komárová Petra, Mgr.**, 22. 3. 1978, Prostějov, ev. č. 10803
47. **Švecová Lucie, Mgr.**, 28. 12. 1984, Praha, ev. č. 16105
48. **Bajerová Jarmila, JUDr.**, 8. 3. 1954, Ostrava, ev. č. 02895
49. **Štancl Jiří, JUDr.**, 23. 4. 1952, Klatovy, ev. č. 00638
50. **Dobývalová Renata, JUDr.**, 26. 2. 1953, Lhota pod Libčany, ev. č. 00099
51. **Fryšák Pavel, Mgr.**, 18. 6. 1977, Olomouc, ev. č. 10009
52. **Honus Igor, JUDr.**, 7. 2. 1961, Ostrava, ev. č. 00172
53. **Kačerová Milada, JUDr.**, 2. 7. 1962, Kladno, ev. č. 00077
54. **Herr Karel, JUDr.**, 19. 12. 1960, Cheb, ev. č. 00161
55. **Vrábliková Petra, Mgr.**, 3. 6. 1977, Lety, ev. č. 13469
56. **Čupr Pavel, JUDr., Ph.D.**, 25. 9. 1967, Brno, ev. č. 07564
57. **Kužilek Pavel, Mgr.**, 6. 10. 1981, Přerov, ev. č. 13414
58. **Černá Jarmila, JUDr.**, 10. 3. 1956, Pardubice, ev. č. 08256
59. **Burián Martin, JUDr.**, 1. 9. 1968, Brno, ev. č. 03892
60. **Grus Zdeněk, JUDr.**, 12. 5. 1977, Ústí nad Labem, ev. č. 10611
61. **Najman Jan, JUDr.**, 17. 11. 1964, Pardubice, ev. č. 00808
62. **Hanke Radim, Mgr., Bc.**, 27. 1. 1974, Lysá nad Labem, ev. č. 09648
63. **Štětina Milan, JUDr.**, 14. 2. 1965, Česká Lípa, ev. č. 00648
64. **Macek Radomil, JUDr.**, 17. 5. 1958, Lanškroun, ev. č. 00379
65. **Urbiš Vilém, JUDr.**, 30. 1. 1954, Bruntál, ev. č. 00703
66. **Skoupý Jaroslav, JUDr.**, 6. 8. 1953, Rakovník, ev. č. 00605
67. **Vilímková Gabriela, JUDr.**, 17. 1. 1967, Hradec Králové, ev. č. 02328
68. **Matzner Jiří, JUDr., Ph.D., LL.M.**, 13. 6. 1974, Praha, ev. č. 09724
69. **Udržal Tomáš, JUDr.**, 22. 7. 1961, Pardubice, ev. č. 00701

70. **Attl Karel, JUDr., Ph.D.**, 18. 3. 1951, České Budějovice, ev. č. 05129
71. **Kempná Lucie, Mgr.**, 4. 7. 1975, Ostrava, ev. č. 09855
72. **Navrátil Dušan, JUDr.**, 10. 5. 1965, Olomouc, ev. č. 00440
73. **Vespalec Pavel, JUDr.**, 3. 8. 1947, Plzeň, ev. č. 00730
74. **Kozelka Vladimír, JUDr.**, 24. 1. 1952, Praha, ev. č. 00314
75. **Uličný Daniel, JUDr.**, 17. 4. 1976, Praha, ev. č. 11157
76. **Backa Jakub, Mgr., Ing.**, 9. 7. 1987, Praha, ev. č. 15154
77. **Grumlová Jarmila, Mgr.**, 24. 4. 1975, Kolín, ev. č. 09322
78. **Šimáček Radomír, JUDr.**, 15. 7. 1966, Klatovy, ev. č. 03018
79. **Živnůstka Petr, JUDr.**, 28. 11. 1987, Benešov, ev. č. 16897
80. **Dvorský Aleš, Mgr.**, 23. 6. 1969, Brno, ev. č. 04021
81. **Beránek Jaromír, JUDr.**, 6. 5. 1949, Praha, ev. č. 00791
82. **Buršík Vladimír, Mgr.**, 21. 9. 1948, Rumburk, ev. č. 08517
83. **Nejedlíková Gabriela, Mgr.**, 17. 10. 1967, Ostrava, ev. č. 08425

ODVOLACÍ KÁRNÁ KOMISE

1. **Jahelka Ivo, JUDr.**, 18. 7. 1954, Jindřichův Hradec, ev. č. 00214
2. **Sedlatý Bohuslav, JUDr.**, 3. 5. 1950, Nymburk, ev. č. 00582
3. **Bělina Martin, Mgr.**, 9. 6. 1976, Praha, ev. č. 09945
4. **Dubecká Dagmar, JUDr., Ph.D.**, 17. 5. 1966, Praha, ev. č. 04382
5. **Vlk Václav, JUDr.**, 5. 11. 1970, Praha, ev. č. 04814
6. **Hartmann Jiří, JUDr.**, 16. 3. 1965, Praha, ev. č. 00806
7. **Vavroch František, JUDr.**, 17. 2. 1952, České Budějovice, ev. č. 00723
8. **Kalina Václav, JUDr.**, 13. 5. 1945, Písek, ev. č. 00256
9. **Machourek Jiří, JUDr.**, 10. 2. 1944, Brno, ev. č. 00382
10. **Hansalanderová Jana, Mgr.**, 4. 2. 1969, Rakovník, ev. č. 04388
11. **Vachoušek Richard, Mgr.**, 7. 10. 1967, Benešov, ev. č. 04166

Voleb do orgánů ČAK na 7. sněmu České advokátní komory, který se konal 22. 9. 2017 v pražském hotelu Clarion, se zúčastnilo celkem 1673 advokátů. Reportáž ze sněmu i všechna jím přijatá usnesení naleznete v kvůli uzávěrce tohoto čísla až v BA č. 10/2017 a dále na webových stránkách BA www.bulletin-advokacie.cz i na webových stránkách Komory www.cak.cz.

beck-online

rychlost
spolehlivost
kvalita

Barbara Kusak
advokátka

Noerr

” Na beck-online si vedle denních aktualizací cením především propojení legislativy s rozsáhlou databází judikatury, komentářů, odborných časopisů a textů, do značné míry nedostupných v jiných systémech. “

Jednoduše si to vyzkoušejte!

www.beck-online.cz

Novela zákona o advokacii putuje do praxe

Novelu zákona o advokacii předložila v Poslanecké sněmovně Parlamentu ČR skupina poslanců 29. června 2016 a trvalo rok a měsíc, než ji schválila. Poté prošla Senátem, získala potřebné podpisy premiéra a prezidenta a její účinnost nastala (s výjimkou bezplatné právní pomoci) 1. září letošního roku. Tak zásadní změna několika částí zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, byla důvodem společenského setkání, které se uskutečnilo 11. září 2017 v prostorách České advokátní komory.

Sešli se na něm zástupci Komory s předkladateli novely, kterými byla čtveřice poslanců Mgr. Martin Plíšek, Mgr. Radek Vondráček, Mgr. Marek Benda a JUDr. Jan Chvojka, společně s dalšími představiteli právního světa v čele s ministrem spravedlnosti JUDr. Robertem Pelikánem, Ph.D.

Na půdě Komory přivítal na krátké neformální schůzce všechny přítomné předseda České advokátní komory JUDr. Martin Vychopeň: „Jsem rád, že můžeme uzavřít naše šestileté snažení o uvedení novely našeho zákona do života i mnohočetné schůzky na ústavněprávním výboru, který nakonec podpořil naše návrhy. Jsem přesvědčen o tom, že se podařilo prosadit nekonfliktní, nepolitické a rozhodně užitečné návrhy, které pomohou zvýšit kvalitu advokacie. Považuji to za důležitý milník v advokátní praxi a děkuji všem, kdo se o něj zasloužili,“ uvedl. Nezapomněl podotknout, že jde o jeho předposlední veřejné vystoupení v roli předsedy České advokátní komory před 7. sněmem ČAK.

Ministr spravedlnosti JUDr. Robert Pelikán poté vyzdvihl spolupráci s Komorou a projevil radost ze změn, které se podařilo v novele prosadit, ať už jde o postihy za vinklaření, nebo o bezplatnou právní pomoc, které jednak pomohou kultivovat advokátní stav a jednak budou ku prospěchu klientů.

V závěru oficiálního setkání poděkovala bývalá ministryně spravedlnosti prof. JUDr. Helena Válková, CSc., všem za tr-

Předseda ČAK Martin Vychopeň s poslancem Martinem Plíškem.

Neformálního setkání k novele zákona o advokacii se zúčastnili také právník a politik Jiří Dienstbier, další z předkladatelů novely poslanec Radek Vondráček, ministr spravedlnosti Robert Pelikán nebo předseda ústavněprávního výboru sněmovny Jeroným Tejc.

pělivost, protože od návrhu novely po její schválení uplynula opravdu dlouhá doba. Ale její konečná podoba je nakonec taková, jakou si všechny zainteresované strany představovaly, takže jí popřála co nejvíce úspěchů v praxi.

Při prosazování novely v parlamentu hrála nezastupitelnou roli čtveřice předkladatelů, proto jsme využili příležitosti a vyzpovídali jednoho z nich, poslance Mgr. Martina Plíška. Více se dozvíte v rozhovoru Bulletinu advokacie na stranách 10 a 11.

✿ dak

✿ Foto BARBORA PETRÁČKOVÁ

Jiří Jelínek a kolektiv
**Trestní zákoník a trestní řád
 s poznámkami a judikaturou**
 7. aktualizované vydání
 podle stavu k 1. 10. 2017

- novelizované znění trestních kodexů a souvisejících předpisů
- přehledné a srozumitelné poznámky
- nová judikatura

Jiří Srstka a kolektiv
**Autorské právo
 a práva související**

- první samostatná učebnice
- komplexní výklad autorského práva i práv souvisejících s právem autorským od kolektivu renomovaných autorů z akademické sféry i praxe
- praktické příklady

Helena Prášková
Nové přestupkové právo

- podrobný rozbor nové právní úpravy z pohledu teorie i praxe správního práva
- srovnání s teorií uplatňovanou v trestním právu a trestním řízení
- analýza nových nebo nově pojatých institutů přestupkového práva hmotného i procesního

Petr Lavický
**Důkazní břemeno
 v civilním řízení soudním**

- podrobný rozbor všech podob důkazního břemene (objektivního a subjektivního, abstraktního a konkrétního) i úzce souvisejícího břemene tvrzení
- dělení důkazního břemene
- řešení stavu non liquet soudcem

www.knihyleges.cz

NAŠE NABÍDKA PŘITÁHNE VAŠI POZORNOST.

STRATOS AUTO, spol. s r.o.

Autorizovaný dealer BMW.

Autosalon Praha

Za Klíčovem 1
 190 00 Praha 9 – Prosek
 Tel.: +420 241 090 110
www.stratosauto.cz

Autosalon Hradec Králové

Březhradská 195
 503 32 Hradec Králové – Březhrad
 Tel.: +420 495 733 733
www.stratosauto.cz

Rozhovor s předkladatelem novely zákona o advokacii Mgr. Martinem Plíškem

Dne 1. září 2017 nabyla účinnosti novela zákona o advokacii (s výjimkou části věnované bezplatné právní pomoci, tento systém bude účinný až od 1. července 2018), která byla ve Sbírce zákonů publikována pod č. 258/2017 Sb.

Cesta k této novelizaci nebyla jednoduchá. Navzdory skutečnosti, že ministr spravedlnosti mohl díky osobní profesní zkušenosti rozpoznat, že návrhy na změnu zákona o advokacii (a advokátního zkušebního řádu) jsou korektní, nepředstavují svévolný zásah do právní úpravy a jsou vyvolané oprávněnými zájmy aplikační praxe, nepodařilo se předmětný návrh prosadit jako vládní návrh zákona.

Z tohoto důvodu Komora požádala o spolupráci přímo poslance a skupina poslanců napříč politickým spektrem v čele s Mgr. Martinem Plíškem si podnět ke změně zákona o advokacii osvojila, aktivně se do procesu zapojila a podstatný obsah načetla jako poslanecký návrh. Proto jsme Mgr. Martina Plíška požádali o krátký rozhovor.

• **Pane poslanče, novela zákona o advokacii byla tou novelou, jejíž potřeba vznikla při aplikaci zákona, který nebyl řadu let novelizován a kde si praxe vyžádala některá zpřesnění. Můžete, prosím, kolegyním a kolegům advokátům říci, jaké důvody vás vedly k tomu, že jste se návrhu s kolegy Chvojkou, Bendou a Vondráčkem ujali?**

Zákon o advokacii nebyl skutečně řadu let novelizován. Vzhledem k tomu, že Ministerstvo spravedlnosti ani vláda neměly v plánu řešit novelu zákona, navrhl jsem kolegům poslancům z ústavněprávního výboru Poslanecké sněmovny, že se předložení návrhu ujmeme. Oni souhlasili, a proto vznikl poslanecký návrh, na kterém spolupracovala jak Česká advokátní komora, tak i další subjekty, zejména pokud se týká dodatečných, v Poslanecké sněmovně provedených změn a úprav.

• **Kde jste spatřoval ty nejpodstatnější okruhy změn?**

Původní návrh obsahoval tři základní okruhy změn: přípravu advokátních koncipientů a změnu režimu zkoušek a rozšíření nástrojů kárné pravomoci Komory, třetí okruh pak představují technické změny vyvolané potřebou praktičtějšího výkladu zákona o advokacii, charakterově nejde o jedno téma.

• **Zastavme se, prosím, hned u prvního bodu. Můžete popsat, co se podařilo prosadit v oblasti výkonu právní praxe advokátních koncipientů?**

Novela do zákona vnáší legislativní zakotvení role školitele, zdůrazňuje jeho zkušenosti potud, že umožňuje, aby sám začal vychovávat koncipienta až po jednom roce vlastní praxe. Zároveň se stanovuje počet koncipientů u jednoho školitele na maximálně pět tak, aby bylo zajištěno, že se jim školitel bude schopen náležitě věnovat. Tato změna podle mého názoru může zlepšit postavení koncipientů.

• **A pokud jde o nový systém advokátních zkoušek?**

Sám zákon změnu systému zkoušek nepřináší, v tomto směru je třeba vyčkat vydání nového zkušebního řádu, který je vydáván jako vyhláška ministra spravedlnosti. Reálně je však zákonem předvídána změna, která by měla vést k modernizaci zkoušek. Zásadní změnu představuje rozdělení zkoušky na dvě až tři části, přičemž její první část bude tvořit písemný test, který má připouštěcí charakter a lze jej v případě neúspěchu uchazeče kdykoliv opakovat. Pokud vím, další úvahy se ubírají cestou zkrácení písemné části zkoušky, již by bylo možné zaměřit pouze na praktické dovednosti, a na ni navazující ústní část, jež by měla ověřit schopnosti uchazeče v praktickém výkonu právní pomoci a schopnostech jeho reakce ve vztahu ke klientovi, soudu nebo správnímu orgánu. Předmětem druhé a třetí části zkoušky by tak již nemělo být ověřování akademických znalostí.

• **Předmětem novely je i posílení některých kontrolních a kárných pravomocí Komory. Z pohledu organizačního se především významným způsobem navyšuje počet členů kontrolní rady z dosavadních 54 na 70. Z pohledu procesního se zavádějí nové nástroje, jimiž může Komora předběžně omezit advokáta ve výkonu jeho některých činností ještě před tím, než rozhodne v kárném řízení. Čeho konkrétně se tyto pravomoci týkají?**

Na základě poznatků z praxe bylo skutečně třeba zvýšit kontrolní a kárné pravomoci Komory. Jedná se o možnost zadržení a odejmutí knihy o prohlášení o pravosti podpisu, které dá Komoře oprávnění knihu fyzicky odejmout, a to na dobu stanovenou v příslušném rozhodnutí představenstva; dojde-li následně kárný senát ke zjištění, že kárného provinění se advokát dopustil v souvislosti s činěním prohlášení o pravosti podpisu, může advokátovi výkon této činnosti na určitou dobu zakázat. Druhým opatřením je dočasný zákaz výko-

nu činnosti podle § 56a zákona o advokacii, jedná se konkrétně o dočasný zákaz správy majetku klienta v případě zjištění, že se advokát dopustil kárného provinění v souvislosti se správou majetku, resp. prováděním úschov.

• **Jako velké pozitivum je nutné hodnotit některé pozměňovací návrhy, které byly načteny ústavněprávním výborem Poslanecké sněmovny; jde především o právní úpravu správního postihu vinklaření. Tento fenomén postihuje výkon advokacie poměrně dlouhou dobu a v posledních letech nabývá na intenzitě. Víme, že s tímto problémem se potýkají i další profesní komory, jak zaznělo na společných četných jednáních s vládou. Byl i to jeden z důvodů, které přispěly k tomu, že se zakotvuje skutková podstata nového přestupku – neoprávněné poskytování právních služeb a neoprávněné užívání označení licencovaného profesionála?**

Určitě. Nedovolené poskytování právních služeb za úplatu je bohužel smutnou realitou. A protože postihy cestou trestního nebo živnostenského práva nejsou často účinné a funkční, bylo dobré přidat správní sankci, podobně jako to udělali v jiných zemích. Vinklařením jsou totiž poškozeni nejen advokáti, ale především samotní klienti, kteří často naletí podvodníkům.

• **Přestože nejde o změnu projednávanou ústavněprávním výborem Poslanecké sněmovny, můžete se, prosím, vyjádřit i k úpravě bezplatné právní pomoci, vnesené do novely na základě iniciativy prof. Heleny Válkové z návrhu zpracovaného Ministerstvem spravedlnosti ve spolupráci s Komorou, jehož legislativní proces nebyl včas dokončen?**

Zakotvení bezplatné právní pomoci na náklady státu bylo velkým dluhem vlády. Náklady totiž dosud nesla jen Česká advokátní komora. Proto jsem spolu s ostatními předkladateli nabídl naši poslaneckou novelu jako „nosič“ pro její zakotvení. Jsem rád, že došlo ke shodě mezi Komorou a Ministerstvem spravedlnosti a že tato právní pomoc bude zajištěna v některých řízeních, zejména v oblasti ústavního a správního práva.

• **Podarilo se vám s kolegy, pokud se bavíme o novelizaci zákona o advokacii, prosadit vše, co bylo navrhováno?**

Mohu říct, že podařilo. Dokonce jsme v rámci projednávání v Poslanecké sněmovně novelu ještě vylepšili a rozšířili o již zmíněná nová ustanovení.

• **Novela zákona o advokacii je účinná od 1. září. Věříme, že tím Vaše pomoc advokátnímu stavu nekončí...**

Tato novela byla přijata výraznou většinou hlasů poslanců i senátorů, rád jsem ji s kolegy předložil a podílel jsem se na jejích úpravách. Moc děkuji Komoře za perfektní spolupráci při její přípravě. Pokud budou v budoucnu potřebné nějaké změny, rád se jich ujmu. Na druhou stranu si nemyslím, že bychom do zákona měli v dohledné době důvod nějak zasahovat. Nejsem totiž příznivcem častých nebo nahodilých změn zákonů.

• **Děkuji za rozhovor!**

♣ JUDr. HANA RÝDLOVÁ
♣ FOTO BARBORA PETRÁČKOVÁ

Do říjnového čísla BA pro vás připravujeme komentář těch nejpodstatnějších změn, které novela zákona o advokacii přinesla!

Jemelka/Vetešík

Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich Zákon o některých přestupcích

Komentář

- usnadní odborné i laické veřejnosti orientaci v nových zákonech o přestupcích, které na rozdíl od dosavadní právní úpravy dopadají nejenom na přestupky, ale rovněž na jiné správní delikty
- výklad erudovaných autorů umožňuje porozumět sporným ustanovením těchto dvou zákonů a současně na příkladech ukazuje, jak mají být přestupky v praxi projednávány, a to i s ohledem na dosavadní přístup soudní judikatury a názory odborné veřejnosti

2017, vázané, 1 160 stran
cena 1 790 Kč, obj. číslo BK53

BESTSELLER

Petrov/Výtisk/Beran a kolektiv

Občanský zákoník

Komentář

- stručný a přitom obsahově plnohodnotný výklad podrobně zpracovává dostupné zdroje, zejména nová soudní rozhodnutí a použitelnou část dosavadní judikatury
- autorský kolektiv čítá 82 odborníků se zkušenostmi s uplatňováním zákona v jednotlivých, specializovaných oblastech
- čtenářský komfort zajišťuje tisk na odlehčeném papíře, inovativní grafická podoba a pečlivě strukturovaný text

2017, vázané s přebalem, 3 120 stran
cena 4 990 Kč, obj. číslo M50

Štenglová/Havel/Cileček/Kuhn/Šuk

Zákon o obchodních korporacích

2. vydání

- komentář věnuje pozornost nejen výkladu dílčích pravidel, ale současně se snaží předložit výklad celé koncepce obchodních korporací a jejich zařízení do regulace právnických osob podle občanského zákoníku
- v potřebném rozsahu se komentuje jak obecná správa korporací (např. pravidlo podnikatelského úsudku), tak zásadní aspekty koncernového práva (např. postavení společníka v koncernu) a jednotlivých obchodních korporací

2017, vázané s přebalem, 1 144 stran
cena 2 990 Kč, obj. číslo EVK23

Křest knihy „Advokátní právo“ na domovské půdě ČAK

„Ať Advokátní právo není knihou na jedno přečtení, ale na studování, a ať se dožiji toho, že v mé knihovně nikdy nebude její 2., 3., nebo 150. vydání. Přeji tedy knize dlouhý život, aby se díky ní naše advokátní právo konečně ustálilo.“ Těmito slovy poslal do světa publikaci Advokátní právo při slavnostním křtu 12. září 2017 v sídle ČAK v Praze její kmostr a recenzent v jedné osobě JUDr. PhDr. Stanislav Balík, bývalý předseda České advokátní komory a bývalý ústavní soudce, dnes opět advokát.

Nejnovější kniha z Nakladatelství C. H. Beck a z dílny kolektivu autorů pod vedením JUDr. Jaroslava Svejkovského se zabývá předpisy, jež se týkají advokacie v nejširším slova smyslu. Již ze samotné preambule vyplývá, že výklad zahrnuje spektrum od zákonů nejvyšší právní síly až po vyhlášky, resp. usnesení orgánů Komory. Autoři postupují od obecného ke zvláštnímu, a tak dávají advokátní obci pramen poznání úpravy postavení advokacie, advokátů, obzvláště pak vztahu advokát a klient. Vykládají i témata, která jsou kontroverzní, která se týkají úvah o přiměřené odměně, o možné reklamě, o nabízení služeb, o poskytnutí informací o podnikání a další.

Křtu knihy se za asistence Martina Vychopně a Jaroslava Svejkovského ujal kmostr Stanislav Balík.

Autorský kolektiv je sestaven většinou z advokátů, z nichž mnozí mají zkušenosti i z práce v orgánech Komory. Patří mezi ně kromě vedoucího tvůrčího týmu JUDr. Jaroslava Svejkovského také JUDr. Martin Vychopeň, doc. JUDr. Alena Macková, Ph.D., z katedry občanského práva PF UK, dále pak JUDr. Petr Mrázek, JUDr. Irena Schejbalová, JUDr. Radim Miketa, JUDr. Michaela Střížová, Mgr. Petra Vrábliková, JUDr. Ing. Eva Indruchová, LL.M., Ph.D., JUDr. Petr Čáp, JUDr. Johan Justoň, JUDr. Ladislav Krym, JUDr. Marcela Marešová, Ph.D., MBA, JUDr. Bohuslav Sedlatý, Ing. Gustav Vacek a Mgr. Zdeněk Turek. Autorství předmluvy se s chutí a rád ujal bývalý předseda ČAK JUDr. Vladimír Jirousek.

„Než knihu pokřtíme, uvedl bych jen dvě poznámky – vedoucí našeho autorského kolektivu byl na nás tvrdý, ale jen díky jeho nasazení a entuziasmu společná kniha vyšla. Všem spoluautorům bych chtěl poděkovat,“ řekl při slavnostním křtu předseda Komory a jeden z autorů, JUDr. Martin Vychopeň. Velký dík vyslovil svým zdatným pisatelům, kteří se nezaletkli problémů, i zmíněný šéf autorského kolektivu dr. Svejkovský. „Slib, který můj tým ohledně termínu dal, také splnil, stejně jako vydavatelství, že kniha spatří světlo světa do 7. sněmu ČAK,“ dodal.

Recenzi na knihu *Advokátní právo* z pera Stanislava Balíka přinese BA č. 10/2017.

✿ dak

✿ Foto BARBORA PETRÁČKOVÁ

Česká advokátní komora a EPRAVO.CZ uvádějí 13. ROČNÍK PRESTIŽNÍ CELOJUSTIČNÍ SOUTĚŽE

epravo.cz

Váš partner na cestě právem

Společně jsme založili tradici, kterou si právnický svět zasloužil!

Nominovat kandidáty může veškerá odborná veřejnost. Nominace jsou přijímány na www.pravnikroku.cz od 31. 5. 2017 do 31. 10. 2017.

Zde jsou k dispozici i podrobné instrukce k nominacím a nominační formulář. Informace o Právníkovi roku 2017 naleznete též na webových stránkách všech partnerů soutěže a ve všech právnických periodikách.

Ceny sv. Yva budou předány na slavnostním galavečeru se společenským programem v lednu 2018 v Brně. Pro rezervaci vstupenek a ubytování sledujte Bulletin advokacie č. 11/2017.

právník roku 2017

Záštitu nad soutěží převzali jako již tradičně předseda vlády ČR a ministr spravedlnosti ČR.

Stálé kategorie:

- Občanské právo (hmotné, procesní)
- Trestní právo (hmotné, procesní)
- Finanční právo
- Správní právo
- Insolvenční právo
- Právo informačních technologií
- Lidská práva a právo ústavní

Stálé kategorie se zvláštními kritérii:

- PRO BONO
- Talent roku
- Právníká síň slávy

Partneři soutěže:

- Soudcovská unie ČR
- Notářská komora ČR
- Exekutorská komora ČR
- Unie státních zástupců ČR
- Unie podnikových právníků ČR
- Jednota českých právníků
- Unie obhájců ČR

Mercedes-Benz

WI-ASS ČR s. r. o.
pojišťovací makléř

Synopsis

CEVROINSTITUT
[vysoká škola]

BARKER
Právník roku 2017

SKUPINA ČEZ

CODEXIS ADVOKACIE
Právní informace systém

RENOMIA

SingleCase

Praetor
advokátní systém pro digitál

RUPÉR

GENERALI

euro

DAS
Rechtsanwälte AG, polsko-český OI

DeLonghi
Better Everyday

MultiSport

bložek

Významová
a mediální agentura
Alet Česká, s.r.o.

CHATEAU VALTICE
Vinný sklep Valtice s.r.o.

WOMEN FOR WOMEN

T.M.LEWIN
LONDON

Advokátní úřad

SwissLife
Select

Pro bono alliance

LEA BAKÉ
ANALYST
LABORATORY

Alkohol.CZ

§ Aktuálně v právu

Z legislativy

Jednodušší proces EIA

Sněmovna dne 5. září 2017 opětovně schválila novelu, která má zjednodušit posuzování vlivu stavebních záměrů na životní prostředí (EIA). Přijala ji ve verzi doporučené senátem, který normu provázal s nedávno přijatým stavebním zákonem.

Nový zákon zvyšující bezpečnost plateb na webu

Nový zákon o platebním styku, který dne 8. září 2017 schválila sněmovna a nyní jej dostane k projednání Senát, zvýší bezpečnost internetových plateb i práva uživatelů platebních služeb. Zákon posiluje práva uživatelů platebních služeb například tím, že v případě ztráty nebo zneužití karty snižuje uživateli limit odpovědnosti za ztrátu z neautorizované transakce z nynějších 150 na 50 eur, tedy zhruba 1 300 korun. Norma umožňuje dále uživatelům získat informace ze všech svých platebních účtů prostřednictvím jediné aplikace.

Novela živnostenského zákona

Prezident Miloš Zeman dne 4. září 2017 podepsal novelu živnostenského zákona, která sníží administrativní zátěž podnikatelů. Novela mimo jiné ruší povinnost podnikatelů oznamovat živnostenskému úřadu identifikační údaje členů statutárního orgánu firem, zapisované do živnostenského rejstříku.

Novela exekučního řádu

Prezident Miloš Zeman dne 4. září 2017 podepsal také novelu exekučního řádu, podle které exekutoři budou moci zabavovat řídičské průkazy i neplatičům výživného na jejich studující děti do 26 let věku. V současnosti mohou exekutoři pozastavit řídičský průkaz jen dlužníkům za výživné na nezletilé, tedy děti do 18 let.

Delší placené ošetrovatelské volno

Podle novely zákona o nemocenském pojištění, kterou dne 4. září 2017 podepsal prezident Miloš Zeman, bude možné žádat až o tříměsíční placené ošetrovatelské volno na péči o vážně nemocné příbuzné. Z nemocenského pojištění budou lidé dostávat ošetrovné v podobě 60 procent základu svého příjmu.

Insolvenční kauzy bude soudcům přidělovat náhodný systém

Insolvenční případy se budou přidělovat soudcům automatickým a náhodným systémem. Změnu v přidělování přinese novela občanského soudního řádu, kterou dne 4. září 2017 podepsal prezident Miloš Zeman. Nový systém bude zaveden zhruba za půldruhého roku od zveřejnění normy ve Sbírce zákonů.

Z judikatury

ÚS se kvůli půjčce zastal téměř nevidomé seniorky

Ústavní soud se dne 6. září 2017 zastal téměř nevidomé seniorky. Justice musí pečlivěji osvětlit, zda žena skutečně chtěla uzavřít spornou smlouvu o půjčce, na jejímž základě po ní věřitel žádá vrátit 400 000 korun. Žena tvrdí, že žádné peníze nepřevzala. Měla za to, že při podpisu smlouvy vystupuje jen jako ručitel.

SD EU zamítl žalobu na kvóty

Soudní dvůr EU dne 6. září 2017 zamítl žalobu, kterou Slovensko a Maďarsko napadly unijní systém přerozdělování žadatelů o azyl podle kvót. Slovenský premiér Robert Fico řekl, že verdikt soudu respektuje, i když se systémem přerozdělování nadále nesouhlasí. Ostřejší reakce přišla z Budapešti, která rozhodnutí soudu označila za nepřijatelné, otřesné a nezodpovědné. Odmítavě reagovala i Varšava. Verdikt naopak uvítala Evropská komise, která zároveň znovu varovala Česko, Maďarsko a Polsko, že jim kvůli odmítavému postoji vůči kvótám hrozí žaloba u unijního soudu.

Zásah do Zadehovy komunikace byl protiprávní

Sněmovní komise pro kontrolu použití odposlechů dne 7. září 2017 konstatovala, že v případě česko-iránského podnikatele Shahrana Abdullaha Zadeha došlo k protiprávnímu zásahu do jeho komunikace s obhájcem, když byla zahrnuta do vyšetřovacího spisu. V dalším usnesení komise uvedla, že státní zastupitelství z pochybení zatím na rozdíl od policie nevyvodilo odpovědnost.

✿ JUDr. HANA RÝDLOVÁ

Bulletin advokacie online

Vše ze světa advokacie naleznete na www.bulletin-advokacie.cz.

z právní teorie a praxe

GDPR – revoluce, nebo rozvedení stávajícího?

O obecném nařízení o ochraně osobních údajů – General Data Protection Regulation (dále „GDPR“)¹ bylo již řečeno a napsáno mnohé. V nadcházejících měsících, které zbývají do nabytí jeho účinnosti,² uslyšíme o GDPR jistě ještě více. Jako nesprávné ale vnímáme to, že se o tomto nařízení, které má EU poskytnout nový právní rámec ochrany osobních údajů,³ nehovoří vždy realisticky. Nejčastěji bývá prezentováno jako „revoluce v ochraně osobních údajů“, kterou však v pravém slova smyslu není.

Mgr. Karin Pomaizlová
je advokátkou a partnerkou
Taylor Wessing Praha.

Mgr. Monika Fürstová, MBA
je advokátní koncipientkou
v Taylor Wessing Praha.

Toto označení kritizuje a na pravou míru uvádí Úřad na ochranu osobních údajů (dále jako „ÚOOÚ“), když říká, že jedním ze základních znaků ochrany osobních údajů je kontinuita.⁴ GDPR totiž v cílech i zásadách zpracování a ochrany osobních údajů navazuje na stávající právní úpravu,⁵ což konstatuje i vlastní text GDPR např. v čl. 9 recitálu. **Obecné nařízení tedy vychází ze stávající právní úpravy, ale dává si za cíl poradit si se současnou nekonzistentností právní úpravy ochrany osobních údajů v rámci členských států EU. Toho chce docílit prostřednictvím jednotné aplikace jasných pravidel.**

Porovnáme-li obsahově GDPR a směrnici 95/46/ES, dojdeme k závěru, že využívají stejné definice nejdůležitějších pojmů⁶ a blízké jsou si i v zásadách zpracování osobních údajů.⁷ Zaměříme-li se na pravidla stanovená pro subjekty, které osobní údaje zpracovávají (správce a zpracovatele), zjistíme, že GDPR většinou „pouze“ zpřesňuje a podrob-

ně rozvádí to, co je již ustanoveno ve směrnici 95/46/ES a z. č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů, v platném znění (dále jen „ZOOÚ“). V tomto kontextu lze tedy říci, že **GDPR vedle detailnější právní úpravy stávajících povinností správců obsahuje i povinnosti nové** (jako je např. ohlašování případů porušení zabezpečení osobních údajů či jmenování pověřence pro ochranu osobních údajů, viz dále). Podobně je tomu i u práv subjektů údajů. **GDPR rozpracovává práva subjektů údajů, která již mají, a přidává i některé novinky** (např. v podobě práva na přenositelnost údajů⁸). To z této úpravy ještě nečiní revoluci a strašáka podnikatelských subjektů, i když přechod na novou úpravu a její důsledná implementace bude aktivitou náročnou časově i na zdroje. Zejména pro ty

- 1 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 ze dne 27. 4. 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES, zkráceně obecné nařízení o ochraně osobních údajů.
- 2 GDPR vstoupilo v platnost dne 27. 4. 2016 a účinné (a to přímo) bude od 25. 5. 2018.
- 3 Nový unijní právní rámec ochrany osobních údajů je vedle GDPR tvořen také ještě směrnicí Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/680 ze dne 27. 4. 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů příslušnými orgány za účelem prevence, vyšetřování, odhalování či stíhání trestných činů nebo výkonu trestů, o volném pohybu těchto údajů a o zrušení rámcového rozhodnutí Rady 2008/977/SVV („JHAD“), a směrnicí Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/680 ze dne 27. 4. 2016 o používání údajů jmenné evidence cestujících pro prevenci, odhalování, vyšetřování a stíhání teroristických trestných činů a závažné trestné činnosti („PNRD“).
- 4 Viz dokument ÚOOÚ nazvaný „Desatero omylů o obecném nařízení (GDPR)“ dostupný na internetových stránkách úřadu: <https://www.uoou.cz/desatero-omylu-o-obecnem-narizeni-gdpr/d-23799/p1=3938>.
- 5 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 95/46/ES ze dne 24. 10. 1995 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů.
- 6 Porovnej např. definici pojmu „osobní údaj“ v čl. 4 odst. 1 GDPR s čl. 2 písm. a) směrnice 95/46/ES. Obdobně lze porovnat i další klíčové instituty ochrany osobních údajů, jako např. subjekt údajů či zpracování.
- 7 Porovnej čl. 5 a 6 GDPR s čl. 6 a 7 směrnice 95/46/ES.
- 8 Skutečnou novinkou v právech subjektů údajů je reálně pouze právo na přenositelnost údajů upravené v čl. 20 GDPR. Ostatní práva subjektů údajů, vč. práva na výmaz – práva být zapomenut – zcela nová nejsou.

subjekty, které dosud ochranu osobních údajů zanedbávaly.

Na revidovaná a přísnější pravidla ochrany osobních údajů lze pohlížet i pozitivně. Občanům (subjektům údajů) mohou poskytnout větší kontrolu nad jejich osobními údaji. **Cílem GDPR je zejména ochránit subjekty údajů ve vztahu k rozvíjející se digitalizaci, profilování uživatelů internetu a sběru velkého počtu dat o nás. Zásadní ale vždy zůstává vymahatelnost povinností.** Každý subjekt by měl postupovat obezřetně a vážit, komu a za jakých podmínek poskytuje osobní údaje. Nejde ani tak o běžný vztah např. zaměstnance a zaměstnavatele nebo o nákupy na internetu. V dnešní době jde spíše o různé aplikace, hry a kvízy, které získávají osobní údaje ze sociálních sítí, a roboty, kteří sledují naši aktivitu na internetu.

GDPR je dobrým podnětem pro podniky, které dosud pravidla ochrany osobních údajů důsledně neimplementovaly, aby si provedly interní audit v oblasti nakládání s osobními údaji, zmapovaly své rezervy a začaly efektivně řešit případné nedostatky v této oblasti. Firmy, které podnikají na úrovni EU, budou profitovat z rovných podmínek, které budou zásluhou GDPR pro všechny subjekty působící v EU (bez ohledu na to, kde se nachází jejich sídlo) shodné. Předpokládán je také pozitivní vliv důvěry v nově nastolovanou ochranu osobních údajů na budování jednotného digitálního trhu jako jedné z hlavních priorit EU,⁹ a tím i na (digitální) ekonomiku.¹⁰

Důvody pro novou úpravu ochrany osobních údajů

I když podstata právní úpravy ochrany osobních údajů včetně základních zásad a klíčových institutů zůstává v GDPR v podstatě stejná jako u směrnice 46/95/ES, byla komplexní revize právní úpravy této oblasti nutná. Jak již naznačují předchozí řádky, **za potřebou aktualizace stojí zejména technologický a společenský vývoj**, v jehož důsledku se stávající právní rámec zří-

9 Tedy zejména digitální trh volný a bezpečný, na němž budou lidé moci nakupovat online bez ohledu na hranice a podniky budou moci prodávat napříč EU bez ohledu na to, ve které její zemi se nacházejí. Podle Komise by plně funkční jednotný digitální trh mohl hospodářství EU každoročně přinést až 415 miliard eur navíc. Součástí evropské strategie zaměřené na digitální trh je právě budování ekonomiky založené na datech a s tím ruku v ruce jdoucí kybernetická bezpečnost. (<http://www.consilium.europa.eu/cs/policies/digital-single-market-strategy/>).

10 Obsahem pojmu digitální ekonomika je nový a převratný způsob rozdělování zdrojů za intenzivního využití informačních a komunikačních technologií, které vede ke změně struktur řízení podniků a vzniku nových odvětví. Digitální ekonomika úzce souvisí s konceptem informační společnosti a její nedílnou součástí je masová aplikace robotů a automatů ve výrobě i službách.

11 V ČR proveden s účinností od 1. 6. 2000 Z00Ú.

12 Mj. GDPR vzniklo jako reakce na aféru Edwarda Snowdena, při které vyšlo najevo, že tajné služby USA neoprávněně získávaly osobní informace, a to též o evropských občanech.

13 Cloud computing znamená dodávání výpočetních služeb, jako jsou servery, úložišťe, databáze, sítě, software, analytické nástroje a další, a to přes internet (definice viz <https://azure.microsoft.com/cs-cz/overview/what-is-cloud-computing/>).

14 Jako cloudovou službu můžeme obecně označit takovou službu, program či aplikaci, která nepracuje lokálně na počítači, ale která je výhradně (nebo z větší části) založena na pomyslném „cloudu“, tedy na síti počítačů či serverů umístěných kdesi v kyberprostoru. Cloud je tedy v podstatě synonymem pro internet. Uživatelé pak namísto náročných programů využívají buď jednoduché klientské aplikace, nebo pracují přímo v prostředí svého internetového prohlížeče (viz <https://ikaros.cz/cloudove-sluzby-data-i-pocitace-v-oblacich>).

15 Internet of Things (IoT) – označení pro moderní přístroje ovladatelné i na dálku pomocí internetu např. prostřednictvím chytrého telefonu. Využití nemusí být omezeno pouze na domácnosti, jde o technologii využitelnou i pro výrobu a průmysl.

zený směrnicí 95/46/ES¹¹ stal zastaralým, přestával postupně odpovídat aktuálním požadavkům dnešní doby (době čtvrté průmyslové revoluce) a nezastřešuje již problematiku ochrany osobních údajů dostatečně.¹² V době tvorby (90. léta 20. století) stejně jako v době zavádění tohoto evropského předpisu neexistovaly různé sociální sítě. Existovala např. sice základní myšlenka cloud computingu,¹³ ale k vlastnímu poskytování cloudových služeb¹⁴ začalo docházet mnohem později. Nepočítalo se ani s dalšími technologiemi, které jsou dnes více než běžné. Internet věcí¹⁵ existoval nejspíš pouze v hlavách vizionářů a počítačových expertů. V důsledku rozvoje technologií se mění způsoby sběru, využití i přístupnosti dat, včetně osobních údajů. Technický pokrok jde nezadržitelně kupředu, a tak i dnes je již zřejmé, že ani nová regulace představovaná GDPR nepokrývá stoprocentně všechny oblasti ochrany dat. Podle názorů odborníků bude GDPR v době své účinnosti zaostávat za technologickým pokrokem nejméně o pět let.

Z pohledu dnešních zkušeností se jeví, že zvolit pro právní úpravu ochrany osobních údajů na evropské úrovni formu směrnice nebylo šťastné. Právní akt ve formě směrnice totiž sice stanovuje cíl, kterého musí všichni členové EU (během stanovené doby) dosáhnout, ale ponechává na nich způsob, jakým tak učiní. V návaznosti na směrnici 95/46/ES tak vznikly jednotlivé národní právní předpisy (28), které se od sebe více či méně odlišují. To přinášelo firmám nemalé náklady jak časové, tak finanční, jelikož musely dodržovat v rámci podnikání na jednotném trhu EU různé podmínky, které si národní zákony kladly nad rámec směrnice. Taková „volnost“ se tedy v oblasti ochrany osobních údajů za stávajících technologických možností jeví jako nevhodná. **Forma nařízení, která byla zvolena pro úpravu novou (GDPR), dává v něm obsaženým pravidlům celounijní platnost. Přímá použitelnost či lépe řečeno účinnost a také závaznost GDPR ve všech členských státech EU bez nutnosti ho do jednotlivých národních právních řádů transponovat si klade za cíl právní úpravu sjednotit a nastolit rovné podmínky pro všechny společnosti, které působí v rámci EU.**

I přes přímou aplikovatelnost GDPR bude ale nezbytné stávající český předpis (z. č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů) zásadním způsobem upravit. Ministerstvo vnitra se jako gestor implementace nového právního rámce ochrany osobních údajů rozhodovalo mezi novelizací a přípravou předpisu zcela nového. Nakonec 18. srpna 2017 zveřejnilo návrh zcela nového zákona o ochraně osobních údajů i návrh změn dotčených zákonů.

Základní cíle GDPR

Recitál GDPR definuje základní poslání a záměry nových pravidel ochrany osobních údajů, reprezentovaných zejména tímto nařízením. Obecně má přispět k dotvoření prostoru svobody, bezpečnosti, práva a hospodářské unie. Má směřovat k hospodářskému i společenskému pokroku, posilování a sblížení národních ekonomik. Výsledkem mají být kvalitní životní podmínky. Toho má být specificky dosaženo prostřednictvím sjednocení rozdílů v oblasti ochrany osobních údajů v celé EU, vedoucím k eliminaci rizik v této oblasti, a tedy větší právní jistotě fyzických osob i obchodních společností.

Bude-li dosaženo v rámci EU jednotné úrovně ochrany

Ilustrační foto

podpořené jasnými pravidly pro její vymáhání, povede to k odstranění překážek bránících volnému pohybu osobních údajů, a tedy k rozvoji digitálního trhu a ekonomiky, jak již bylo zmíněno. Profitovat z toho budou jak fyzické osoby, tak ekonomické subjekty.

Základní zásady ochrany osobních údajů

GDPR je založeno na dvou (nových) přístupech:

- **principu odpovědnosti správce za dodržení zásad zpracování**¹⁶ včetně schopnosti shodu se zásadami doložit,¹⁷ a
- **principu rizika.**

Principem rizika se myslí to, že správce od samého počátku zpracování osobních údajů musí brát v úvahu rozsah, kontext, povahu a účel zpracování a zároveň průběžně přihlížet k možným rizikům, která může zpracování znamenat pro práva a svobody fyzických osob. Povinností správce je, aby všem těmito okolnostem přizpůsobil zabezpečení osobních údajů.

Čl. 2 recitálu GDPR zdůrazňuje, že zásady a pravidla ochrany fyzických osob v souvislosti se zpracováním jejich osobních údajů mají respektovat jejich základní práva a svobody, zejména právo na ochranu osobních údajů.

Základními zásadami zpracování osobních údajů jsou podle GDPR:

- zákonost,¹⁸
- správnost a transparentnost,¹⁹
- účelové omezení,²⁰
- minimalizace údajů,²¹
- přesnost,²²
- omezení uložení,²³
- integrita a důvěrnost,²⁴ a
- odpovědnost správce.²⁵

Až na poslední zde uvedenou zásadu jsou všechny obsaženy také v ustanoveních směrnice 95/46/ES,²⁶ a logicky tedy také v ZOOÚ, podle kterého smí správce osobních údajů zpracovávat taková data pouze se souhlasem subjektu úda-

jů,²⁷ ke stanovenému účelu,²⁸ pouze v nezbytném rozsahu²⁹ pro naplnění tohoto účelu a pouze po nezbytnou dobu.³⁰ Nadto ZOOÚ požaduje, aby osobní údaje získané k rozdílným účelům nebyly sdružovány.³¹

-
- 16 Základní zásady zpracování osobních údajů jsou vyjmenovány v čl. 5 GDPR.
 - 17 Např. prostřednictvím kodexu, osvědčení, certifikace nebo vedení záznamů o činnostech zpracování.
 - 18 Požadavek na zákonnost zpracování jako jednu ze zásad je obsažen v čl. 5 odst. 1 písm. a) GDPR a podrobněji pak rozveden v čl. 6 GDPR.
 - 19 Tento požadavek lze vyjádřit také tak, že základem pro zpracování osobních údajů musí být minimálně jeden právní důvod a transparentnost.
 - 20 Viz čl. 5 odst. 1 písm. b) GDPR, který stanoví, že osobní údaje musí být shromažďovány pro určité, výslovně vyjádřené a legitimní účely a nesmí být dále zpracovávány způsobem, který s nimi není slučitelný. Je vhodné zdůraznit, že osobní údaje mohou být zpracovávány pro různé účely, ale každý takový účel musí být podložen právním důvodem (teprve existující právní důvod zpracování, je správce oprávněn osobní údaje legálně zpracovávat).
 - 21 Viz čl. 5 odst. 1 písm. c) GDPR, který říká, že osobní údaje musí být přiměřené, relevantní a omezené na nezbytný rozsah ve vztahu k účelu zpracování.
 - 22 Viz čl. 5 odst. 1 písm. d) GDPR, který vedle požadavku na přesnost zmiňuje také případné potřeby osobní údaje aktualizovat a povinnost přijmout opatření, která zajistí, aby nepřesné údaje (s přihlédnutím k účelu jejich zpracování) byly bezodkladně opraveny nebo vymazány.
 - 23 Viz čl. 5 odst. 1 písm. e) GDPR, stanovující požadavek na uložení osobních údajů pouze na dobu nezbytnou pro účely zpracování.
 - 24 Viz čl. 5 odst. 1 písm. f) GDPR, který cílí na řádné zabezpečení osobních údajů před neoprávněnými nebo protiprávními zpracováními, před náhodnou ztrátou, zničením či poškozením.
 - 25 Viz čl. 5 odst. 2 GDPR, který správci osobních údajů stanovuje odpovědnost za dodržování zásad zpracování, které navíc musí být schopni doložit.
 - 26 Zejména v čl. 6 směrnice 95/46/ES.
 - 27 Viz ust. § 5 odst. 2 ZOOÚ [definice souhlasu subjektu údajů jako svobodného a vědomého projevu vůle obsahujícího souhlas se zpracováním osobních údajů viz ust. § 4 písm. n) ZOOÚ]. Poskytnutí souhlasu subjektu údajů se zpracováním jeho osobních údajů je provázáno s informační povinností správce osobních údajů vůči jejich subjektu.
 - 28 Zejména viz ust. § 5 odst. 1 písm. a) a f) ZOOÚ, přičemž ZOOÚ rovněž stanovuje informační povinnost správce osobních údajů, jejíž součástí je také informování subjektu údajů o účelu jejich zpracování.
 - 29 Viz ust. § 5 odst. 1 písm. d) ZOOÚ.
 - 30 Viz ust. § 5 odst. 1 písm. e) ZOOÚ.
 - 31 Viz ust. § 5 odst. 1 písm. h) ZOOÚ.

Zákonnost

Správce vyhoví požadavkům zásady zákonnosti, pokud v odpovídajícím rozsahu splní alespoň jednu z podmínek danou čl. 6 odst. 1 GDPR:

- získá souhlas subjektu údajů se zpracováním jeho osobních údajů pro jeden či více konkrétních účelů;³²
- zpracování je nutné pro jednání o smlouvě nebo plnění smlouvy uzavřené se subjektem údajů;³³
- zpracování je nezbytné pro splnění právní povinnosti správce;³⁴
- zpracování je nezbytné pro ochranu životně důležitých zájmů subjektu údajů či jiné fyzické osoby;
- zpracování je nezbytné pro splnění úkolu prováděného ve veřejném zájmu nebo při výkonu veřejné moci, kterým je správce pověřen;³⁵
- zpracování je nezbytné pro účely oprávněných zájmů správce či třetí strany s výjimkou případů, kdy mají přednost zájmy nebo základní práva a svobody subjektu údajů, které vyžadují ochranu osobních údajů.³⁶

Transparentnost a odpovědnost

Aby zpracování osobních údajů bylo možné považovat za transparentní,³⁷ je třeba, aby správce zpracovával osobní údaje otevřeně, nezatajoval důvody, proč potřebuje osobní údaje zpracovávat (účely zpracování), a také, aby plnil svou informační povinnost vůči subjektům údajů.³⁸ Povinností správce

32 Souhlas subjektu údajů se zpracováním jako základní legální titul zpracování osobních údajů zná ochrana osobních údajů i nyní. Je obsažen v ust. § 5 odst. 2 ZOOÚ. Pro zpracování osobních údajů bez souhlasu subjektu údajů je v ust. § 5 odst. 2 písm. a) až g) ZOOÚ stanoveno pouze několik výjimek, které v zásadě korespondují s čl. 6 odst. 1 GDPR (jde např. o zpracování nezbytné pro dodržení právní povinnosti správce nebo k ochraně životně důležitých zájmů subjektu údajů či pro plnění smlouvy uzavřené se subjektem údajů aj.). Pokud si však správce nezajistí souhlas subjektu údajů se zpracováním a ani na takové zpracování nelze aplikovat zde zmíněné výjimky, je nepochybné, že správce nespĺní jeden ze základních požadavků kladených na zákonné zpracování osobních údajů nyní (podle ZOOÚ) a ani v budoucnu (za účinnosti GDPR).

33 Např. pracovní smlouva či kupní smlouva, ale i jiné.

34 Např. povinnost správce odvádět za svého zaměstnance platby sociálního zabezpečení. Tato povinnost musí být stanovena buď právem EU, nebo právem členského státu EU, které se na správce vztahuje.

35 Tato povinnost musí být stanovena buď právem EU, nebo právem členského státu EU, které se na správce vztahuje (viz čl. 6 odst. 3 GDPR).

36 Zvláště je-li subjektem údajů dítě.

37 Viz čl. 12 a násl. GDPR.

38 Čl. 12 odst. 1 ve spojení s čl. 13 a 14 GDPR. Základní povinnost informovat subjekt údajů o tom, pro jaký účel zpracování a k jakým osobním údajům, jakému správci a na jaké období při udělení souhlasu, stanovuje také stávající česká právní úprava ochrany osobních údajů – ZOOÚ (viz ust. § 5 odst. 4).

39 Případně vč. kontaktu na pověřence pro ochranu osobních údajů, je-li v souladu se čl. 37 GDPR ustanoven.

40 Vč. oprávněných zájmů správce, jde-li o zpracování založené na čl. 6 odst. 1 písm. f) GDPR.

41 Právo na přístup k informacím není novou záležitostí. Je obsaženo i v současné právní úpravě, a to jak ve směrnici 95/46/ES (čl. 12 v souvislosti s recitály 41-43), tak v z. č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů, v platném znění (konkrétně ust. § 12 a 21 s tím, že povinnost správce informovat subjekt údajů o jeho právu na opravu osobních údajů je obsažena v ust. § 11 téhož zákona).

42 Také právo na opravu je již součástí stávající legislativy, konkrétně je obsaženo v recitálech 38 a 25 a čl. 6, 10 a 12 směrnice 95/46/ES. Ust. § 5 odst. 1 písm. c), § 11 odst. 1 a § 21 odst. 1 písm. b) z. č. 101/2000 Sb. též referuje k tomuto právu.

je zajistit, aby subjekt údajů stručným, transparentním, srozumitelným a snadno přístupným způsobem, za použití jasných a jednoduchých jazykových prostředků získal veškeré potřebné informace o zpracování jeho osobních údajů, jako je identifikace správce a jeho případného zástupce,³⁹ účel a právní základ zpracování,⁴⁰ příjemce osobních údajů, úmysl správce předat osobní údaje do třetí země nebo mezinárodní organizaci a případně také informace o době uložení osobních údajů, o právu na přístup k osobním údajům, možnost podat stížnost u dozorového orgánu, možnost odvolat udělený souhlas, o právu na opravu, omezení zpracování, či dokonce výmaz atd. Jsou-li osobní údaje získávány přímo od subjektu údajů, poskytuje správce příslušné informace v okamžiku získání osobních údajů.

S transparentností se také úzce pojí již zmiňovaný princip odpovědnosti. **Transparentnost má vést k uvědomění si, že zpracování osobních údajů může zasáhnout a více či méně zasahuje do života fyzických osob a v důsledku nedostatečné ochrany může mít na tyto osoby (negativní) dopad.** K takovému uvědomění má dojít nejen na straně správců, ale také na straně subjektů údajů, které v současné době nejeví dostatečný zájem o to, jak je s jejich daty (v zásadě poskytovány na každodenní bázi) nakládáno, a tedy ani nevyvíjejí žádný tlak na správce. GDPR by podle Evropské komise tuto situaci mohlo začít měnit.

Práva subjektů údajů

Jedním z cílů GDPR je posílit práva subjektů údajů. Toho má být dosaženo prostřednictvím podrobnější a propracovanější úpravy již prověřených institutů a též prostřednictvím zakotvení a úpravy institutů nových. **Konkrétně GDPR stanovuje subjektům údajů:**

- právo na přístup k osobním údajům (viz čl. 15 GDPR),⁴¹
- právo na opravu a doplnění neúplných osobních údajů (viz čl. 16 GDPR),⁴²
- právo na výmaz, resp. právo být zapomenut (viz čl. 17 GDPR),
- právo na omezení zpracování (čl. 18 GDPR),
- právo na přenositelnost údajů (viz čl. 20 GDPR), a
- právo vznést námitku (viz čl. 21 GDPR).

Právo na přístup k osobním údajům

Subjekt údajů má právo na to, aby mu správce potvrdil, zda zpracovává jeho osobní údaje, a pokud ano, má právo získat přístup k nim i k informacím, které se tohoto zpracování týkají. Je-li subjekt údajů dobře obeznámen se skutečností, že jsou jeho data zpracovávána, může pak samozřejmě realizovat i další práva s nimi spojená, jako je právo na opravu či doplnění, právo na přenositelnost údajů a další. Má své osobní údaje pod kontrolou a může s nimi podle vlastního uvážení nakládat.

V současné době je toto právo subjektu údajů zakotveno i v § 12 ZOOÚ. Správce je na žádost subjektu údajů povinen poskytnout mu informaci o zpracování jeho osobních údajů bez zbytečného odkladu.

Právo na opravu

Právo na opravu je provedením zásady správnosti. Jeho obsahem je **povinnost správce bez zbytečného odkladu opravit nepřesné osobní údaje konkrétního subjektu údajů a neúplné osobní údaje s přihlédnutím k účelu zpracování doplnit.**

S neaktuálními, nepřesnými nebo neúplnými informacemi se stávající právní úprava vypořádává v § 5 odst. 1 písm. a) ZOOÚ, který správci dává za povinnost zpracovávat pouze přesné osobní údaje, a je-li to nezbytné, aktualizovat je. Pokud správce zjistí, že zpracovává údaje, které této podmínce nevyhovují, musí provést příslušná přiměřená opatření, jako je blokování zpracování a oprava či doplnění osobních údajů. Pokud by to nebylo možné, je povinen takové osobní údaje zlikvidovat.⁴³ Informaci o blokování, opravě, doplnění či likvidaci správce povinně bez zbytečného odkladu sdílí se všemi příjemci.

Právo na výmaz – právo být zapomenut

Právo být zapomenut stejně jako právo na přístup k osobním údajům a právo na opravu existovalo již před přijetím GDPR,⁴⁴ bylo založeno směrnicí 95/46/ES, ze které je dovodil⁴⁵ Soudní dvůr EU (velký senát) v rozsudku ze dne 13. 5. 2014, ve věci C-131/12, *Google Spain SL, Google Inc. proti Agencia Española de Protección de Datos (AEPD)*. Pan Mario Costeja González si přál vymazat internetový novinový článek, který obsahoval informaci z roku 1998 o nuceném prodeji jeho nemovitosti z důvodu dluhu na sociálním pojištění, který však byl následně uhrazen. Se svou žádostí namířenou proti internetovému deníku *La Vanguardia* a proti *Google Spain SL* a *Google Inc.* kontaktoval španělský úřad pro ochranu osobních údajů (AEPD). Vzhledem k výjimce z ochrany osobních údajů pro účely žurnalistiky nebo uměleckého a literárního projevu obsažené ve španělské legislativě však úřad stížnost v části namířené proti elektronickým novinám zamítl. V části proti společnostem *Google* jí však vyhověl s tím, že jim uložil povinnost odstranit *Gonzálezovy* osobní údaje z jejich indexu a zabránit budoucímu přístupu k nim.

V rámci rozhodování tohoto sporu vznesl španělský Nejvyšší soud na Soudní dvůr EU (dále jako „SDEU“) předběžné otázky na místní a věcnou působnost směrnice 95/46/ES a na vlastní výklad práva „být zapomenut“. SDEU vyložil příslušná ustanovení směrnice 95/46/ES⁴⁶ tak, že činnost vyhledávačů⁴⁷ je třeba jednoznačně považovat za zpracování osobních a jiných údajů ve smyslu směrnice 95/46/ES. Dále se vyslovil v tom smyslu, že provozovatele internetového vyhledávače považuje za správce osobních údajů,⁴⁸ a je tedy za jejich zpracování prostřednictvím poskytované služby také odpovědný. Soud dále prostřednictvím širokého výkladu pojmu zpracování osobních údajů odvodil, že ustanovení směrnice 95/46/ES dopadají na činnost vyhledávače *Google* i přes skutečnost, že *Google Inc.* je americkou právní osobou, není veřejně známo, kde se nacházejí její servery, na kterých jsou data uložena, a madridská pobočka se zabývá „pouze“ reklamou, podporou prodeje a marketingem. SDEU dospěl k závěru, že i když nelze jednoznačně říci, že místem zpracování údajů je oblast EU, zaměřuje se *Google* na obyvatele členského státu EU a zpracovávání osobních údajů prostřed-

nictvím vyhledávače *Google* podléhá právní úpravě směrnicí 95/46/ES. Co se týče práva být zapomenut, SDEU dovedl, že s ohledem na účel zpracování a plynutí času se může původní zákonné zpracování dat dostat do rozporu s ustanoveními směrnice 95/46/ES. **V případě, že dříve zpracované údaje již nejsou nezbytné pro účely, pro které byly shromážděny či zpracovávány, mohou se zdát nepřiměřenými nebo nepodstatnými a jejich subjekt požádá o jejich odstranění, musí mu provozovatel vyhledávače vyhovět.** Toto právo subjektu údajů a povinnost správce zpracovávaných dat jsou omezeny možnou převahou zájmu veřejnosti mít k dané informaci při internetovém vyhledávání přístup. Provozovatel vyhledávače je osobou, které náleží právo i povinnost posoudit důvodnost (zákonnost) žádosti subjektu údajů o výmaz informace. Musí přitom přihlížet jak k právu subjektu údajů na ochranu soukromí, tak k právu veřejnosti na přístup ke konkrétní informaci jako výsledku vyhledávání.

Od 25. 5. 2018, kdy GDPR vstoupí v účinnost, již nebude dovozování práva být zapomenut nutné. Právo na výmaz je totiž v čl. 17 GDPR přímo zakotveno. Podle čl. 17 odst. 1 GDPR má subjekt údajů právo, aby správce jeho osobní údaje vymazal, přičemž správce má povinnost tak bez zbytečného odkladu učinit, pokud je dán alespoň jeden z důvodů stanovených v čl. 17 odst. 1 písm. a) až f) GDPR (např. osobní údaje již nejsou potřebné pro účely, pro které byly shromážděny a zpracovávány; subjekt údajů odvolá svůj souhlas se zpracováním a neexistuje žádný další právní důvod pro zpracování; subjekt údajů vznese námitky proti zpracování, v neposlední řadě může být důvodem protiprávnost zpracování). Čl. 17 odst. 2, který hovoří o situaci, kdy byly osobní údaje správcem zveřejněny, má vazbu na prostředí internetu. Jeho podstatou je ochrana osobnosti před negativními následky publicity spočívajícími v tom, že každý člověk má právo požádat internetové vyhledávače,⁴⁹ aby se postaraly o odstranění vý-

43 Nepřesné osobní údaje či neúplné osobní údaje mohou být zpracovávány, pouze jsou-li nezbytné pro splnění povinností správce stanovených zvláštními zákony pro zajištění bezpečnosti ČR, obrany ČR, veřejného pořádku a vnitřní bezpečnosti, prevence, vyhledávání a odhalování trestné činnosti a stíhání trestných činů, významného hospodářského zájmu ČR nebo EU, významného finančního zájmu ČR nebo EU, výkonu kontroly a regulace spojených s výkonem veřejné moci, činností spojených se zpřístupňováním svazků bývalé Státní bezpečnosti nebo činností spojených s vedením centrální evidence účtů (výjimka viz ust. § 3 odst. 6 ZOOÚ).

44 A to i přesto, že není samozřejmou součástí národních úprav členských států EU. Směrnice 95/46/ES v čl. 9 připouštěla, aby jednotlivé členské státy EU přijaly ohledně práva být zapomenut odlišnou úpravu. Konkrétně Španělsko do svého právního řádu začlenilo výjimku z ochrany osobních údajů pro zpracování osobních údajů pro účely žurnalistiky, uměleckého nebo literárního projevu.

45 Právo být zapomenut není ve směrnici 95/46/ES výslovně zakotveno a bylo dovozeno soudním výkladem.

46 Pracovní skupina WP29 pak v souvislosti s rozsudkem ve věci C-131/12 připravila návod, jak s názory a závěry SDEU v něm obsaženými prakticky pracovat, jak je uplatňovat: viz http://ec.europa.eu/justice/data-protection/article-29/documentation/opinion-recommendation/files/2014/wp225_en.pdf.

47 Činnost vyhledávačů definovaná jako automatické, nepřetržité a systematické prozkoumávání internetu s cílem vyhledávat zveřejněné informace, které jsou dále indexovány, uspořádávány, uchovávány na serverech provozovatele, a nakonec zpřístupňovány uživatelům jako výsledky jejich vyhledávání.

48 Provozovatel internetového vyhledávače je správcem osobních údajů, neboť sám určuje účel i prostředky zpracování a také zpracování sám provádí.

49 Resp. společnosti, které poskytují službu umožňující v internetové síti vyhledat weby, které nejlépe korespondují s konkrétním uživatelským dotazem – zadaným klíčovým slovem či slovním spojením vystihujícím požadované informace.

sledků vyhledávání,⁵⁰ ve kterých je obsaženo jeho jméno.⁵¹

Proces realizace práva být zapomenut, zejména jde-li o výmaz informací zveřejněných online, není ale zcela jednoduchý. Začíná žádostí dotčené osoby o výmaz. K odstranění nechtěných informací však nedochází automaticky. Každá individuální žádost⁵² musí být zvážena, posouzena a odborní pracovníci společnosti provozující daný internetový vyhledávač rozhodnou, zda jí bude vyhověno. Předmětem posouzení je zejména skutečnost, zda je v konkrétním případě vhodné upřednostnit právo jednotlivce být zapomenut před právem veřejnosti na informace.

Právo subjektu údajů na výmaz jeho osobních údajů má své hranice a omezení.⁵³ Je limitováno výkonem práva na svobodu projevu a informace, plněním povinnosti vyžadující zpracování osobních údajů ve veřejném zájmu či výkonu veřejné moci, nezbytností zpracování osobních údajů pro účely archivace ve veřejném zájmu a pro účely vědeckého nebo historického výzkumu a pro účely statistické a také pro určení, výkon nebo obhajobu právních nároků. Vzhledem k celé řadě výjimek, kterými GDPR výkon práva být zapomenut omezuje, je nasnadě otázka jeho uplatnění a skutečného vymáhání.

Právo na omezení zpracování

Čl. 18 GDPR upravuje právo subjektu údajů, aby v taxativně vyjmenovaných případech správce omezil zpracování jeho osobních údajů. Jde o případy, kdy **subjekt údajů požaduje přesnost zpracovávaných osobních údajů, nebo když jde o zpracování protiprávní a subjekt odmítá jejich výmaz a mís-**

50 Jde o odstranění odkazů na stránky s citlivými osobními informacemi, které mohou (negativně) ovlivnit pověst konkrétní osoby. Žádosti se týkají nejružnějších typů obsahu, včetně záznamů o závažných trestných činech, trapných fotografií, případů internetové šikany a urážení, nejružnějších starých obvinění, negativních zpravodajských článků atd.

51 Jedná se tedy, stručně řečeno, o právo na to, aby za určitých okolností byly osobní údaje konkrétní osoby vymazány z internetového prostředí, a tak vlastně zapomenuty.

52 Google dokonce připravil pro subjekty údajů, které chtějí právo na výmaz, právo být zapomenut realizovat, online formulář příslušné žádosti. V českém jazyce dostupný na internetových stránkách Google: https://support.google.com/legal/contact/lr_eudpa?product=websearch&hl=cs.

53 Viz odst. 3 čl. 17 GDPR.

54 Ust. § 21 odst. 1 ZOOÚ: „(1) Každý subjekt údajů, který zjistí nebo se domnívá, že správce nebo zpracovatel provádí zpracování jeho osobních údajů, které je v rozporu s ochranou soukromého a osobního života subjektu údajů nebo v rozporu se zákonem, zejména jsou-li osobní údaje nepřesné s ohledem na účel jejich zpracování, může a) požádat správce nebo zpracovatele o vysvětlení, b) požadovat, aby správce nebo zpracovatel odstranil takto vzniklý stav. Zejména se může jednat o blokování, provedení opravy, doplnění nebo likvidaci osobních údajů.“ Dále ust. § 21 odst. 5 ZOOÚ říká: „(5) Správce je povinen bez zbytečného odkladu informovat příjemce o žádosti subjektu údajů podle odstavce 1 a o blokování, opravě, doplnění nebo likvidaci osobních údajů. To neplatí, pokud je informování příjemce nemožné nebo by vyžadovalo neúměrné úsilí.“

55 Čl. 12 odst. 5 GDPR. Poplatek může být uložen jen v případě zjevně nedůvodných či nepřiměřených např. opakujících se (nadměrně zatěžujících) žádostí.

56 The Article 29 Data Protection Working Party. Tuto pracovní skupinu ustavil čl. 29 směrnice 95/46/ES a je nezávislým evropským poradním orgánem ve věcech ochrany dat a soukromí. Sestává ze zástupců vnitrostátních orgánů pro ochranu údajů, EDPS (European Data Protection Supervisor) a Evropské komise. Její úkoly blíže definuje čl. 30 směrnice 95/46/ES a čl. 15 směrnice 2002/58/ES. Funkce WP29 později převezme Evropský sbor pro ochranu osobních údajů (EDPB – European Data Protection Board) ustavený čl. 68 GDPR.

57 Dokumenty vydané WP29 k právu na přenositelnost dat jsou dostupné na internetových stránkách ÚOOÚ: https://www.uoou.cz/vismo/dokumenty2.asp?id_org=200144&id=21750&n=pracovni-skupina-wp29-vydala-tri-dokumenty-k-obecnemu-narizeni-o-ochrane-osobnich-udaju.

to toho žádá o omezení jejich použití. Dále se jedná o situace, kdy správce již údaje pro účely zpracování nepotřebuje, ale subjekt údajů je požaduje pro určení, výkon nebo obhajobu právních nároků. Zpracování osobních údajů může být také dočasně omezeno, pokud proti němu subjekt údajů vznesl námitku a správce nebo zpracovatel prověřují, zda převažují oprávněné důvody na jeho straně nad důvody subjektu údajů.

Dnes obdobnou úpravu obsahuje i ZOOÚ, podle § 21 ZOOÚ má subjekt údajů mj. **právo žádat blokaci svých osobních údajů**, pokud se domnívá, že správce nebo zpracovatel provádí zpracování jeho osobních údajů, které je v rozporu s ochranou jeho soukromého a osobního života nebo v rozporu se zákonem.⁵⁴

Právo na přenositelnost údajů

Subjekt údajů (fyzická osoba) má **právo získat bezplatně⁵⁵ své osobní údaje, které poskytl správci, a také právo tyto údaje bez omezení předat jinému správci.** Je-li to technicky proveditelné, má subjekt údajů právo na předání svých osobních údajů přímo mezi samotnými správci. V čl. 20 GDPR **nalezne podmínky, za kterých subjekt údajů toto své právo nabývá:**

- jedná se o osobní údaje (poskytnuté subjektem údajů);
- tyto osobní údaje jsou zpracovávány automatizovaně;
- k jejich zpracování dochází pro konkrétní účely;
- subjekt údajů, který osobní údaje poskytuje, musí s jejich zpracováním předem udělit souhlas nebo musí jít o zpracování nezbytné pro splnění smlouvy, jejíž je subjekt údajů smluvní stranou. Výkonem práva na získání osobních údajů nesmí být negativně ovlivněna práva a svobody třetích stran.

Ustanovení o portabilitě dat správci předepisuje, aby údaje poskytl subjektu údajů v běžně používaném a strojově čitelném formátu.

Ustanovení o portabilitě dat správci předepisuje, aby údaje poskytl subjektu údajů v běžně používaném a strojově čitelném formátu.

Je vhodné zdůraznit, že uplatnění práva jednotlivce na přenositelnost údajů neznamená automaticky ukončení vzájemných vztahů či spolupráce, není ani důvodem pro samočinný výmaz dat ze systémů správce. Subjekt údajů může i po přenosu dat efektivně využívat služby správce původního.

V praxi nejčastěji půjde o přenos dat mezi nejrůznějšími aplikacemi, jako jsou např. běžecské či jiné sportovní platformy, hudební platformy, sdílené kalendáře, elektronická pošta, vyhledávače zaměstnání, aplikace shromažďující informace o zdravotním stavu, platformy umožňující seznámení, úložiště fotografií apod.

Přenositelnost údajů je zcela nové právo vytvořené EU k podpoře konkurence na digitálním trhu. Jeho aplikace v praxi již nyní vyvolává řadu otázek. Proto se problematikou přenositelnosti dat, resp. výkladem příslušných ustanovení podrobněji zabývá pracovní skupina WP29.⁵⁶ Ta na konci loňského roku zveřejnila svá výkladová stanoviska, která, i když nejsou právně závazná, mají jako právní názor kontrolního orgánu zásadní význam. Jedno z nich je právě také věnované institutu práva na přenositelnost vlastních, správci poskytnutých osobních údajů.⁵⁷

K účelu práva na přenositelnost údajů WP29 uvádí, že **„dávající subjektům údajů možnost obdržet své údaje (ve strukturovaném, běžně používaném a strojově čitelném formátu) a znovu je použít pro vlastní účely a např. různými službami, usnadní**

*jim přenášet, kopírovat nebo předávat osobní údaje bez jakýchkoliv zábran z jednoho IT prostředí do jiného. To posiluje pozici subjektů údajů jako spotřebitelů (nemusí již zůstat u jednoho poskytovatele), a v podstatě tak dostávají možnost spravovat si své údaje samy či je přenášet od jednoho správce k jinému, aniž by tomu původní správce mohl nějak bránit.*⁵⁸

Z pohledu správce osobních údajů to, pokud provádí zpracování osobních údajů automatizovaně, zejména znamená nutnost být technicky připraven kdykoliv a kterémukoliv subjektu údajů poskytnout jeho osobní údaje, které zpracovává, v přiměřeném formátu, který umožňuje přenos a další použití těchto údajů. V této souvislosti WP29 správcům doporučuje, aby pro subjekty údajů měli připravenou možnost přímého stažení jejich údajů a možnost jejich přímého přenosu k jinému správci. K tomu podle WP29 může být využito rozhraní pro programování aplikací (Application Programming Interface, API). Jiným řešením je uložení a uchovávání osobních údajů jejich subjektem na důvěryhodných úložištích třetích stran. Subjekt údajů pak správcům „jen“ povolí přístup ke svým osobním údajům a udělí jim souhlas se zpracováním.

Výkladové pokyny WP29 hovoří o povinnosti správců informovat subjekty údajů o jejich právu na přenositelnost dat, a to jednoduchým, stručným a jasným způsobem. Dále je správcům doporučováno, aby jednoduchým a srozumitelným způsobem vysvětlovali subjektům údajů rozdíly mezi různými typy údajů, které mohou při výkonu práva na přenositelnost obdržet. Vždy půjde o osobní údaje subjektu údajů, a pouze ty, které subjekt údajů správci sám poskytl.

WP29 správcům doporučuje, aby si vytvořili vhodné postupy, které subjektu údajů umožní podání žádosti o přenos údajů a také získání jeho dat. Součástí takového postupu musí být také spolehlivé ověření totožnosti žadatele o přenos dat. To by však neměl být problém, jelikož takové postupy již správci zaváděli u práva na likvidaci osobních údajů. V případě online aplikací mají subjekty údajů, např. uživatelé sociálních sítí, přístup ke svým osobním údajům pomocí unikátního log-in jména a hesla. Není tedy třeba vytvářet nic nového a zvláštního pro potřeby ověření totožnosti subjektu údajů žádajícího o přenos svých osobních dat.

WP29 ve stanovisku vyjadřuje svůj názor a doporučuje správcům dat vykládat pojem „osobní údaje týkající se subjektu údajů“ extenzivním způsobem, a to v případech, kdy subjektem údajů vyžádaná data zpracovávaná správcem obsahují také informace o třetích osobách a subjekt údajů je bude využívat pro své osobní účely. Jako příklad takových datových souborů uvádí WP29 záznamy o příchozích a odchozích telefonních hovorech či historii bankovního účtu, zahrnující příchozí i odchozí platební transakce. Dalším příkladem může být přenos souboru fotografií umístěných subjektem údajů na některé ze sociálních sítí. I když jsou na fotografiích kromě subjektu údajů třetí osoby, může si je subjekt údajů vyžádat a může si vyžádat také jejich přenos k jinému správci údajů. Zároveň WP29 v takovém případě zdůrazňuje, že tyto údaje přenášené k novému správci nesmí být zpracovány pro účely tohoto správce a nakládání s nimi musí zůstat subjektu, který přenos dat inicioval (subjektu údajů).

Široký výklad spočívá rovněž ve výkladu termínu „poskytnout“. Jde o to, že při poskytování osobních údajů nemusí jít

pouze o informace poskytnuté a zadané vědomě a aktivně subjektem údajů, ale může jít také o údaje získané prostřednictvím využívání určité služby či zařízení (např. polohu určenou chytrým telefonem). Naopak takovým údajem nemohou být data odvozená z údajů poskytnutých jejich subjektem (např. uživatelský profil vytvořený analýzou základních dat z chytrého měření). Na taková data se pak právo přenositelnosti nevztahuje (nebyla poskytnuta subjektem údajů) a správci nejsou povinni je subjektům údajů poskytovat.

GDPR upravuje přenositelnost osobních údajů a správci nyní řeší praktickou stránku věci, aby byli od května 2018 schopni nově nastaveným povinnostem vyhovět. Až praktické aplikace ustanovení GDPR ukáží veškeré možnosti komerčního využití práva na přenositelnost dat a jeho impakt na vývoj evropského digitálního trhu. Nechme se tedy překvapit konkrétními technickými řešeními správců osobních údajů a též zájmem, jak na straně subjektů údajů o to svá data přenášet k jiným správcům, tak na straně správců takové osobní údaje přebírat i třeba z důvodů kybernetické bezpečnosti.

Právo vznést námitku

GDPR dává subjektu údajů možnost vznést námitku proti zpracování jeho osobních údajů nejen pro účely přímého marketingu,⁵⁹ ale z důvodů konkrétní situace také v případě zpracovávání prováděného ve veřejném zájmu nebo výkonu veřejné moci, kterým je správce pověřen, nebo pro účely oprávněných zájmů správce či třetí strany,⁶⁰ a to kdykoliv. Pokud jde o zpracování osobních údajů pro marketingové potřeby, nebudou pak jeho osobní údaje již dále zpracovávány. Stejného výsledku lze v současné době docílit odvoláním souhlasu se zpracováním osobních údajů.

Povinnosti správců osobních údajů

GDPR staví na stejných zásadách jako směrnice 95/46/ES, které podrobněji rozpracovává a dále na nich buduje nové povinnosti spočívající ve vedení záznamu o činnostech zpracování, posuzování vlivu zpracování na ochranu osobních údajů, v konzultacích s dozorovým úřadem, ohlašování porušení zabezpečení osobních údajů (úřadu dozoru či subjektu údajů) a ve jmenování pověřence na ochranu osobních údajů. Všechny tyto nové povinnosti vycházejí z možného (vysokého) rizika pro práva a svobody subjektů údajů v digitálním prostředí. Předpokladem zákonného fungování subjektů, které se zabývají zpracováním a spravováním osobních údajů (tedy správce⁶¹ a zpracovatele⁶²), je tyto povinnosti znát a rovněž mít povědomí o tom, jakým způsobem je naplňovat. Důležité je si uvědomit, že **povinovány nebudou pouze subjekty evropské.** GDPR totiž bude aplikováno v souvislosti se sub-

58 Pokyny k právu na přenositelnost údajů (dokument WP 242, ze dne 13. 12. 2016), otázky a odpovědi, neoficiální překlad z anglického jazyka dostupný na: https://www.uoou.cz/VismoOnline_ActionScripts/File.aspx?id_org=200144&id_dokumenty=22210.

59 Viz čl. 21 odst. 2 GDPR.

60 Viz čl. 6 odst. 1 písm. e) a f) GDPR.

61 Definice správce viz čl. 4 odst. 7 GDPR.

62 Definice zpracovatele viz čl. 4 odst. 8 GDPR.

jekty osobních údajů, které se nacházejí na území Evropské unie.⁶³ Umístění sídla či provozovny správce či zpracovatele osobních údajů v tomto případě nebude hrát roli. Jakmile správce nebo zpracovatel bude nakládat⁶⁴ s osobními údaji subjektů, které se nacházejí na území EU, musí být připraven splnit veškeré požadavky, které na zpracování osobních údajů klade GDPR.⁶⁵

Již bylo zmíněno, že jedním ze základních požadavků GDPR je odpovědnost správce,⁶⁶ jejímž obsahem je **povinnost zavedení, revidování a případné aktualizování vhodných technických a organizačních opatření, aby správce osobních údajů zajistil a také byl schopen doložit zpracování osobních údajů v souladu s GDPR.** Očekává se, že osobní údaje budou zpracovávány pouze pro konkrétní účel, v nezbytném rozsahu, pouze po nutnou dobu (minimalizace) a všude, kde to bude možné, aby byly osobní údaje pseudonymizovány, tj. aby bez dodatečných (odděleně uchovávaných) informací nemohly být přiřazeny konkrétnímu subjektu údajů.⁶⁷ **S odpovědností zpracovatele a správce úzce souvisí zajištění příslušné úrovně zabezpečení zpracování osobních údajů zohledňující rizika zničení, pozměnění, neoprávněného zpřístupnění osobních údajů** apod.⁶⁸ Pokud dojde k jakémukoliv porušení zabezpečení osobních údajů, je povinností správce bez zbytečného odkladu⁶⁹ takovou skutečnost ohlásit dozorovému úřadu a za určitých podmínek i dotčeným subjektům údajů.⁷⁰

63 To koresponduje s výkladem učiněným v souvislosti s věcí C-131/12.

64 Podle GDPR jde o činnosti správce nebo zpracovatele, které souvisejí s nabídkou zboží a služeb subjektům údajů v EU (bez ohledu na to, zda jde o zboží a služby zpoplatněné či nikoliv) nebo s monitorováním chování těchto subjektů v rámci EU (viz ust. čl. 3 GDPR).

65 Viz ust. čl. 3 GDPR věnované místní působnosti nařízení.

66 Viz čl. 24 GDPR.

67 Viz čl. 4 odst. 5 GDPR.

68 Čl. 32 GDPR.

69 Pokud možno do 72 hodin od okamžiku, kdy se správce o porušení zabezpečení osobních údajů dozvěděl. S pozdějším ohlášením musí být současně poskytnuty dozorovému úřadu také důvody zpoždění.

70 Čl. 33 GDPR.

71 Označovaný též jako DPO – Data Protection Officer.

72 Čl. 37 odst. 1 písm. a) až c) GDPR.

73 Konkrétní úkoly pověřence pro ochranu osobních údajů stanoví čl. 39 GDPR a zahrnuje poskytování informací a konzultací, monitoring shody s pravidly GDPR a souvisejícími předpisy na ochranu osobních údajů, spolupráci s dozorovým úřadem vč. toho, že pověřenec je kontaktním místem úřadu.

74 Podmínky (povinného) jmenování pověřence pro ochranu osobních údajů jsou obsaženy v čl. 37 GDPR.

75 S výjimkou soudů jednajících v rámci svých soudních pravomocí [čl. 37 odst. 1 písm. a) GDPR].

76 Údaje obsažené v čl. 9 GDPR.

77 Viz čl. 10 GDPR.

78 Včetně názvu takové funkce či pozice, který by neměl znít „pověřenec pro ochranu osobních údajů“ nebo „DPO“ nebo „Data Protection Officer“, ale např. „manažer pro správu a evidenci osobních údajů“.

79 Na konci loňského roku WP29 publikovala dokument „Vodítka k pověřencům pro ochranu osobních údajů“, schválen dne 13. 12. 2016 a ve znění revize schválené dne 5. 4. 2017 (WP 243 rev. 01) je prostřednictvím internetových stránek ÚOÚ dostupný na: https://www.uoou.cz/VismoOnline_ActionScripts/File.ashx?id_org=200144&id_dokumenty=23462. V českém překladu ÚOÚ tento dokument zpřístupňuje na: https://www.uoou.cz/VismoOnline_ActionScripts/File.ashx?id_org=200144&id_dokumenty=23463. V něm jsou obsažena doporučení a názory pracovní skupiny k DPO.

Pověřenec pro ochranu osobních údajů⁷¹

Samostatnou a velmi diskutovanou kapitolou nové úpravy ochrany osobních údajů je osoba pověřence pro ochranu osobních údajů,⁷² který **má být ustanoven, aby v příslušné organizaci napomáhal zajišťovat soulad s ustanoveními GDPR.**⁷³ Jeho jmenování ale není povinné paušálně pro všechny správce či zpracovatele.⁷⁴

Funkce pověřence je **nezbytná tam, kde zpracování provádí orgán veřejné moci nebo veřejný subjekt,**⁷⁵ hlavní činnost správce nebo zpracovatele spočívá v operacích vyžadujících rozsáhlé pravidelné a systematické monitorování subjektů údajů nebo kde hlavní činnosti správce nebo zpracovatele spočívají v rozsáhlém zpracování zvláštních kategorií údajů, jako je rasový a etnický původ, politické názory, náboženské vyznání nebo filozofické přesvědčení, členství v odborech, genetické a biometrické údaje nebo údaje o zdravotním stavu nebo sexuálním životě či sexuální orientaci fyzické osoby,⁷⁶ a též údajů týkajících se rozsudků v trestních věcech a trestných činů anebo souvisejících bezpečnostních opatření.⁷⁷ To znamená, že pokud činností správce není rozsáhlé pravidelné a systematické monitorování subjektů údajů nebo rozsáhlé zpracování zvláštních kategorií údajů (např. údaje o rasovém původu, genetické nebo biometrické údaje nebo údaje o zdravotním stavu), pak pověřence jmenovat nemusí. Pokud tedy lékař zpracovává osobní údaje svých pacientů, pakliže nejde o zpracování rozsáhlé, rovněž nemusí jmenovat pověřence, i když zpracovává zvláštní kategorii údajů. Kromě těchto situací může národní právo členských států požadovat jmenování pověřence i v dalších případech. Tak je tomu např. v Německu, které si tuto možnost prosadilo v rámci přípravy GDPR.

Tím není vyloučeno dobrovolné jmenování pověřence pro ochranu osobních údajů v podniku. I dobrovolně jmenovaný pověřenec pro ochranu osobních údajů musí být do funkce ustanoven a svou činnost vykonávat zcela v souladu s veškerými podmínkami GDPR.

Od osoby pověřence je nutné důsledně⁷⁸ odlišovat zaměstnance, který má v podniku v popisu práce zabezpečení řádného zpracování osobních údajů. Kterýkoliv podnik může ustanovit někoho ze zaměstnanců, aby byl zodpovědný za agendu zpracování osobních údajů, jde však pouze o interní organizační řád podniku a navenek taková osoba nemá postavení pověřence pro ochranu osobních údajů. Jmenování pověřence pro ochranu osobních údajů (ani osoby zodpovědné za zpracování osobních údajů v podniku mimo rámec GDPR) nevyklučuje zodpovědnost jednotlivých manažerů za legální zpracování osobních údajů na jejich úseku (např. v personálním oddělení za zpracování osobních údajů zaměstnanců, v obchodním oddělení za zpracování osobních údajů dodavatelů či zákazníků, v IT oddělení za bezpečnost uložených a zpracovávaných osobních údajů) ani vyvinění organizace jako takové z odpovědnosti za řádné zpracování osobních údajů. WP29 v této souvislosti zdůrazňuje,⁷⁹ že **pověřenec nenes osobní zodpovědnost za dodržování GDPR, vždy jsou to správci nebo zpracovatelé, kteří musí shodu zpracování osobních údajů s GDPR zajistit a také ji doložit.** Zároveň správce nebo zpracovatel mají důležitou

roli ve vytváření podmínek pro účinné plnění úkolů pověřence, zejména mu garantovat dostatečnou samostatnost a zajistit potřebné zdroje⁸⁰ pro efektivní výkon jeho funkce.

Jestliže správce nebo zpracovatel má zákonnou povinnost jmenovat pověřence pro ochranu osobních údajů, pak též musí zveřejnit kontaktní údaje pověřence pro ochranu osobních údajů a sdělit je také dozorovému úřadu. Pro zveřejnění není předepsaná žádná forma. To znamená, že podnik může tuto osobu uvést např. na svých webových stránkách, dále pak její jméno a kontakt na ni uvádět zejména v souhlasu se zpracováním osobních údajů, v informacích o zpracování osobních údajů povinně sdělovaným subjektům údajů, v textu věnujícím se cookies⁸¹ zveřejňovaném prostřednictvím webových stránek správce nebo zpracovatele a v interních směrnících věnovaných ochraně osobních údajů.

Správce či zpracovatel musí pověřence pro ochranu osobních údajů vybrat a jmenovat na základě jeho profesních kvalit, zejména s ohledem na jeho odborné znalosti práva a praxe v oblasti ochrany údajů a schopnosti plnit úkoly stanovené v GDPR, zejména poskytovat poradenství správcům či zpracovatelům a zaměstnancům, kteří provádějí zpracování, o jejich povinnostech podle GDPR a dalších právních předpisech na ochranu osobních údajů; monitorovat plnění povinností podle právních předpisů na ochranu osobních údajů v podniku při zpracování osobních údajů; a poskytovat poradenství, pokud jde o posouzení vlivu na ochranu osobních údajů. Potřebná úroveň odborných znalostí by se měla určit zejména podle prováděných operací zpracování a podle ochrany, která se vyžaduje pro osobní údaje zpracovávané správcem nebo zpracovatelem.⁸² **Požadavek GDPR na to, aby pověřenec měl odborné znalosti práva v oblasti ochrany osobních údajů, neznamená, že pověřencem může být pouze kvalifikovaný právník. Jde o osobu, která by měla dobře rozumět vnitřním procesům konkrétního podniku.** V případě rozsáhlého automatizovaného zpracování osobních údajů (což se u profilingu předpokládá) by vhodným pověřencem mohla být např. osoba, která má znalosti v oblasti analýzy dat a kybernetické bezpečnosti.

Ve svých oficiálních praktických doporučeních a výkladových stanoviscích k ustanovením GDPR ohledně funkce pověřence se WP29 poměrně intenzivně věnuje podmínkám jmenování pověřence. Nalezneme zde výklad pojmu „hlavní činnost“, který v souvislosti s podmínkami povinného jmenování pověřence GDPR užívá. WP29 odkazuje na čl. 97 recitálu GDPR, ve kterém je stanoveno, že hlavní činnosti správce souvisejí s jeho činnostmi základními a nevztahují se na zpracování osobních údajů jakožto činnost pomocnou. Zároveň však WP29 také upozorňuje, že nelze vylučovat aktivity, při kterých zpracování dat tvoří nedílnou součást činnosti správce (zpracovatele) údajů. Jako názorný příklad WP29 uvádí nemocnici, jejíž hlavní činností je poskytovat zdravotní péči, což ale není dost dobře možné bez zpracování osobních údajů pacientů (jejich zdravotních záznamů). A to je důvod, proč **v případě nemocnice je zpracování osobních údajů považováno také za hlavní činnost, a tudíž nemocnice je povinna pověřence jmenovat.**

Další pomocný výklad WP29 k podmínkám jmenování

pověřence je s odkazem na čl. 91 recitálu GDPR zaměřen na **pojem „rozsáhlé zpracování“**. Výklad nedefinuje hranici, od které lze zpracování považovat za rozsáhlé, i když v souvislosti s praktickou aplikací GDPR se výhledově počítá se vznikem standardního postupu, jak určit, co znamená „rozsáhlý“ ve vztahu k určitým typům zpracování. V tuto chvíli výklad WP29 poskytuje výchozí faktory (jako je počet dotčených subjektů, objem zpracovávaných dat či rozsah datových položek, doba trvání nebo nepřetržitost zpracovatelské činnosti a její územní rozsah), jejichž vyhodnocení napomůže při rozhodování, zda je správce povinen jmenovat pověřence z důvodu rozsáhlého zpracování osobních údajů.

Dále se WP29 vypořádává také s termínem **„pravidelné a systematické monitorování subjektů údajů“** s tím, že pod monitoring je třeba zahrnout všechny formy sledování a profilování⁸³ na internetu, přičemž ale o pojmu monitorování nelze uvažovat omezeně pouze pro online prostředí. Příkladem činností, které mohou zakládat pravidelné a systematické monitorování subjektů údajů podle WP29 je provozování telekomunikačních sítí nebo poskytování telekomunikačních služeb, daty řízený marketing, profilování a skoring pro účely posouzení rizik, např. pro účely hodnocení úvěrového rizika, behaviorální reklama, věrnostní programy, kamerové systémy, inteligentní domy atd.

Slovo „pravidelný“ WP29 charakterizuje pomocí jedné či kombinací těchto charakteristik: průběžný nebo opakující se v pravidelných intervalech a po určitou dobu; stále se opakující nebo opakovaný v daných časech; neustále nebo pravidelně se vyskytující. Podobným způsobem WP29 vykládá také slovo „systematický“ jako kombinaci následujících charakteristik: vyskytující se podle určitého systému; přednastavený, organizovaný nebo metodický; uskutečňovaný jako součást obecného plánu pro sběr dat a vykonávaný jako prvek strategie.

Čl. 37 odst. 2 GDPR **umožňuje skupině podniků jmenovat jediného společného pověřence.** To lze ale pouze v případě, že bude snadno dosažitelný z každého jednotlivého podniku. Také v této záležitosti podává WP29 svůj výklad. Pojem „dosažitelnost“ se vztahuje k pověřenci jako ke kontaktní osobě, a to pro subjekty údajů,⁸⁴ dozorové orgány⁸⁵ i uvnitř organizace (pro správce nebo zpracovatele a jeho zaměstnance).⁸⁶ Aby byla dostupnost zajištěna, musí být k dispo-

80 Např. aktivní podpora od vyššího vedení, dostatečný čas pro plnění povinností, finanční zdroje, nezbytný přístup do jiných útvarů v organizaci – personální, IT aj., průběžná školení atd.

81 Cookies jsou malé textové soubory ukládané na váš počítač v okamžiku, kdy navštívíte nějakou webovou stránku. Mohou být využity k zapamatování uživatelských informací, zaznamenání položek v nákupním košíku a odhalování toho, jak daná osoba využívá síť. Některé cookies, tzv. cookies třetí strany, mohou být také používány pro řadu účelů, včetně zaznamenávání informací o tom, jak uživatel interaguje s dalšími webovými stránkami (definice převzatá z https://www.uoou.cz/vismo/dokumenty2.asp?id_org=200144&id=14302&n=tiskova-zprava-wp29-k-pruzkumu-cookies).

82 K úrovni odborných znalostí, profesním kvalitám a schopnostem plnit úkoly se v tomto duchu vyjadřuje také WP29.

83 Definice profilování jako jakékoliv formy automatizovaného zpracování osobních údajů spočívající v jejich použití k hodnocení některých osobních aspektů vztahujících se k fyzické osobě... viz čl. 4 odst. 4 GDPR.

84 Čl. 38 odst. 4 GDPR.

85 Čl. 39 odst. 1 písm. e) GDPR.

86 Čl. 39 odst. 1 písm. a) GDPR.

zici kontaktní údaje pověřence a pověřenec musí být schopni účinně komunikovat se subjekty údajů a spolupracovat s dozorovým úřadem. Dosažitelnost pověřence musí být reálná, proto WP29 jako obecné pravidlo doporučuje, aby pověřenec sídlil v EU, a to bez ohledu na skutečné sídlo správce nebo zpracovatele.

Ohlašování případů porušení zabezpečení osobních údajů

Článek 33 GDPR zakotvuje povinnost správce hlásit bez zbytečného odkladu (do 72 hodin od zjištění) dozorovému úřadu jakékoliv porušení zabezpečení osobních údajů. Pokud dojde k prodlevě, poskytne spolu s hlášením dozorovému úřadu také informace o důvodech tohoto zpoždění. Pokud je pravděpodobné, že následkem porušení zabezpečení osobních údajů je vysoké riziko pro práva a svobody subjektů údajů, má správce oznamovací povinnost také vůči těmto subjektům (viz čl. 34 GDPR).

Rezortní kodexy správné praxe

Ke splnění povinností správce osobních údajů dle GDPR budou moci podniky doložit, že zpracování osobních údajů provádějí v souladu se schválenými rezortními kodexy.⁸⁷ **GDPR předpokládá, že různé zájmové organizace v jednotlivých sektorech průmyslu vypracují zásady správné praxe,** které budou aplikovat obecné zásady GDPR na konkrétní obor, a tyto poté, co budou schváleny příslušným dozorovým orgánem, budou sloužit jako etalon správné praxe v daném oboru. Akreditované subjekty budou moci o tom vydávat i osvědčení.

Záznamy správce

Za účelem doložení respektování povinností stanovených GDPR budou správci i zpracovatelé povinni vést podrobné záznamy (vedené dle čl. 30 GDPR) o činnostech zpracování. Tyto záznamy lze považovat za určitou náhradu oznamovací povinnosti, kterou GDPR zrušilo.⁸⁸

Vedle záznamů dle čl. 30 GDPR bude třeba, aby podniky měly vytvořeny vnitřní předpisy ohledně zpracování osobních údajů, zavedeny mechanismy pro posuzování vlivu činnosti podniku na ochranu osobních údajů,⁸⁹ a to zejména u druhů zpracování, která mohou znamenat vysoké riziko pro práva a svobody fyzických osob (vč. případné předchozí konzultace s relevantním dozorovým úřadem podle čl. 36 GDPR), či spolupráci (na žádost) s příslušným dozorovým úřadem.⁹⁰

87 Čl. 40 a násl. GDPR.

88 Výjimka z povinnosti vést záznamy viz čl. 30 odst. 5 GDPR.

89 Podle čl. 35 GDPR.

90 Čl. 31 GDPR.

Postihy za nedodržení pravidel GDPR

Vedle možnosti soudní i mimosoudní ochrany v případě porušení práv při zpracování osobních údajů tak definuje GDPR v čl. 83 podmínky pro ukládání správních pokut. V tisku se často zmiňují vysoké horní hranice pokut, které GDPR umožňuje uložit v případě nedodržování pravidel pro zpracování osobních údajů. **Maximální výše pokuty je stanovena ve výši 20 milionů eur nebo, jedná-li se o podnik, až do výše 4 % z celkového ročního obrátu celosvětově za předchozí finanční rok** (záleží, která z hodnot je vyšší).

U každého individuálního případu je nutné zajistit účinnost a přiměřenost sankce, aby uložená pokuta měla odrazující funkci. Otázkou stále zůstává, jak bude možné dosáhnout harmonizace výše pokut na území EU v situaci, kdy jsou ekonomiky členských států stále velmi odlišné.

V tomto okamžiku samozřejmě nelze predikovat, jak budou dozorové úřady postupovat při ukládání pokut v konkrétních případech. To ukáže až praxe.

Je pesimismus namístě?

Jak se blíží nástup účinnosti GDPR, množí se obavy a dotazy na složitost naplnění požadavků GDPR. Nabízí se však také jiný přístup. Dívat se na GDPR jako na příležitost, jako na možnost nastolit ve firmě pořádek v oblasti ochrany osobních údajů a nakládání s nimi. Možným východiskem je datový audit, po kterém pak bude následovat implementace jednotlivých opatření k zajištění shody s GDPR. Zásadní investice předpokládáme zejména u podniků, které se dosud ochranou osobních údajů příliš nezabývaly, a u správců provádějících rozsáhlé automatizované zpracování osobních údajů, zejména v oblasti monitorování subjektů údajů a predikce jejich chování v prostředí internetu a internetové reklamy. Jako velmi pozitivní vnímáme možnost vzniku profesních kodexů správné praxe, které umožní zohlednit specifika v různých podnikatelských oborech a mohou přinést právní jistotu do podnikání. Vznik takových profesních kodexů však bude jistě nějakou dobu trvat, navíc je žádoucí, aby tyto kodexy byly harmonizovány napříč členskými státy EU. ❀

GDPR, OCHRANA OSOBNÍCH ÚDAJŮ

- zákon o ochraně osobních údajů
- GDPR – nařízení EU č. 2016/679
- další předpisy

nové téma edice ÚZ

Sagit® více informací na www.gdpr.sagit.cz

inzerce

Reforma ochrany osobních údajů v EU z pohledu pracovněprávních vztahů

Tento článek se zaměřuje v první řadě na aplikaci obecného nařízení o ochraně osobních údajů v pracovněprávních vztazích a dále pak na souhlas subjektu údajů, který i nadále zůstává jedním ze stěžejních právních titulů pro zákonné zpracování jak osobních údajů, tak zvláštních kategorií osobních údajů. Pozornost je dále věnována právům zaměstnance jakožto subjektu údajů a také administrativním povinnostem správce, které se rozšířily a budou se samozřejmě dotýkat rovněž zaměstnavatelů. V neposlední řadě je popsán nový institut, kterým je pověřenec pro ochranu osobních údajů, s nímž je spojena řada pracovněprávních konsekvencí. Závěrem jsou nastíněny právní prostředky ochrany, které GDPR upravuje.

**Mgr. Hana Zemanová
Šimonová, LL.M.,**

je partnerkou AK Bulinský, Vávra & Partners, advokátní kancelář, s. r. o., a doktorandkou na PF MU v Brně.

Reforma ochrany osobních údajů v EU byla definitivně schválena v dubnu 2016 a její vlajkovou lodí je nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 ze dne 27. 4. 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů (obecné nařízení o ochraně osobních údajů) (dále jen „obecné nařízení“ nebo také „GDPR“), kterým se ruší dosavadní směrnice Evropského parlamentu a Rady 95/46/ES ze dne 24. 10. 1995 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů (dále jen „směrnice“). Předmětné obecné nařízení nabude účinnosti dne 25. 5. 2018.

Ačkoliv bývá, zejména pak v médiích, nová koncepce ochrany osobních údajů v EU prezentována jako bezmála revoluční, je třeba podotknout, že obecné nařízení se od směrnice nikterak nedistancuje, ale naopak výslovně stanoví, že cíle a zásady směrnice nadále platí.¹ Spíše než o revoluční změně je proto vhodné hovořit o kontinuitě právní úpravy.² Obecné nařízení bylo přijato zejména za účelem sjednocení roztržitě právní úpravy vzniklé v důsledku nejednotné implementace směrnice do právních řádů členských států a rozličných postupů jednotlivých dozorových úřadů.

Sluší se podotknout, že řada základních pojmů spojených s právem na ochranu osobních údajů je jak ve směrnici, tak v GDPR vymezena obdobným, často dokonce shodným způsobem.³ Nicméně, **GDPR samozřejmě přináší celou řadu nových právních institutů i práv a povinností dotčených subjektů, přičemž ty nejvýznamnější z hlediska základních pracovněprávních vztahů budou dále podrobněji analyzovány.** Pozornost bude věnována vybraným institutům GDPR, které ma-

jí úzký vztah k základním pracovněprávním vztahům, ať již s ohledem na souvislost s povinnostmi zaměstnavatele jakožto správce, nebo s právy zaměstnance coby subjektu údajů.

Aplikace GDPR v pracovněprávních vztazích

Ačkoliv je cílem GDPR stanovit jednotná práva a povinnosti v oblasti ochrany osobních údajů, mnohá jeho ustanovení buď přímo ukládají členským státům povinnost, nebo jim dávají alespoň možnost upravit na vnitrostátní úrovni vymezenou problematiku samostatně, vždy samozřejmě v souladu se základními zásadami, na nichž je GDPR vystavěno,⁴ a v mezích dalších limitů předepsaných GDPR. Pro pracovněprávní problematiku je podstatná např. možnost členských států zavést konkrétnější podmínky zpracování osobních údajů v případech, kdy je právním titulem pro zpracování osobních údajů plnění právní povinnosti správce.⁵

Současně je nutné se blíže věnovat ustanovení **čl. 88 GDPR**, které členským státům umožňuje buď právním předpisem, anebo kolektivní smlouvou „*stanovit konkrétnější pravidla k zajištění ochrany práv a svobod ve vztahu ke zpracování osobních údajů zaměstnanců v souvislosti se zaměstnáním, zejména za účelem náboru, plnění pracovní smlouvy, včetně plnění povinností stanovených zákonem nebo kolektivními smlouvami, řízení, plánování a organizace práce, za účelem zajištění rovnosti a rozmanitosti na pracovišti, zdraví a bezpečnosti na pracovišti, ochrany majetku zaměstnavatele nebo majetku zákazníka, dále za účelem individuál-*

1 Viz bod odůvodnění (9) GDPR.

2 Kupř. stávající pracovní skupina pro ochranu fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů zřízená dle čl. 29 směrnice (dále jen „Pracovní skupina“) již nyní vydává metodické pokyny a vodítka týkající se GDPR (viz níže), přičemž po nabytí účinnosti GDPR bude transformována na Evropský sbor pro ochranu osobních údajů, viz čl. 68 a násl. GDPR.

3 Důkazem nechť jsou prakticky shodné, popř. jen drobně a nikoliv významově podstatně upravené definice základních pojmů práva na ochranu osobních údajů, a to včetně samotného pojmu „osobní údaj“, „zpracování“, „správce“, „zpracovatel“. K tomu viz Úřad pro ochranu osobních údajů, Desatero omylů o obecném nařízení (GDPR) [online], 2017, 5 stran. [cit. 22. 6. 2017]. A dále k tomu viz M. Nulíček a kol.: GDPR, Obecné nařízení o ochraně osobních údajů, Praktický komentář, 1. vydání, Wolters Kluwer ČR, Praha 2017, str. 73 a násl.

4 Viz zejména čl. 5 GDPR.

5 Viz čl. 6 odst. 2 GDPR.

ního a kolektivního výkonu a požívání práv a výhod spojených se zaměstnáním a za účelem ukončení zaměstnaneckého poměru“.⁶

Pravidla přijatá členskými státy na podkladě výše uvedeného oprávnění dle čl. 88 GDPR však musejí zahrnovat zvláštní a vhodná opatření zajišťující ochranu lidské důstojnosti, oprávněných zájmů a základních práv subjektů údajů, především pokud jde o transparentnost zpracování, předávání osobních údajů v rámci skupiny podniků a systémy monitorování na pracovišti.⁷ Stejně tak bude nezbytné, aby tato pravidla vycházela ze zásad, na nichž je nová koncepce ochrany osobních údajů vystavěna.⁸ Ve smyslu ust. čl. 88 odst. 3 GDPR mají členské státy notifikační povinnost vůči Komisi, kdy jsou povinny nejpozději do 25. 5. 2018 oznámit Komisi právní předpisy přijaté dle předmětného ustanovení, stejně jako jsou povinny bez zbytečného odkladu informovat Komisi o jakýchkoli následných změnách takto přijatých právních předpisů.

Lze tedy konstatovat, že **i v rámci pracovněprávních vztahů bude třeba respektovat GDPR a řídit se jeho ustanoveními, nicméně, pokud bude členským státem přijata speciální právní úprava v mezích stanovených mj. čl. 88 GDPR, což bude spíše pravidlem, např. pokud jde o podmínky pro zpracování osobních údajů na základě souhlasu zaměstnance nebo podmínky pro monitorování pracoviště, vztah mezi GDPR a přijatou či existující vnitrostátní právní úpravou bude vztahem obecného a speciálního právního předpisu, kdy v souladu s obecnou zásadou *lex specialis derogat legi generali* bude aplikován speciální právní předpis upravující konkrétnější podmínky pro zpracování osobních údajů.** Nutno podotknout, že v tomto směru nedochází k žádné podstatné změně oproti nynějšímu stavu fungujícímu na bázi směrnice a na základě ní přijatých právních předpisů členských států.

Souhlas se zpracováním osobních údajů

Souhlas i nadále zůstává jedním z důvodů pro zákonné zpracování osobních údajů, ovšem **podmínky získávání souhlasu subjektu údajů se zpracováním osobních údajů a prokazování**

jeho existence jsou oproti nynější právní úpravě znatelně přísnější. Souhlasem se dle obecného nařízení rozumí „*jakýkoliv svobodný, konkrétní, informovaný a jednoznačný projev vůle, kterým subjekt údajů dává prohlášením či jiným zjevným potvrzením své svolení ke zpracování svých osobních údajů*“.⁹ Souhlas může být udělen jak písemným prohlášením, tak elektronicky nebo ústně, ovšem musí se jednat o jednoznačné potvrzení, přičemž za souhlas nelze považovat zejména mlčení, předem zaškrtnuté políčko nebo nečinnost subjektu údajů.¹⁰

Podmínky vyjádření souhlasu blíže upravuje ust. čl. 7 GDPR, v jehož odst. 1 je stanoveno, že **správce je povinen prokázat, že subjekt údajů udělil souhlas se zpracováním svých osobních údajů.** Vzhledem k tomuto požadavku lze dovodit, že ústně vyjádřený souhlas subjektu údajů, byť ústní forma souhlasu je GDPR výslovně připuštěna,¹¹ nebude prakticky realizovatelný, neboť správce by v takovém případě nemohl doložit své povinnosti doložit udělení souhlasu se zpracováním osobních údajů ze strany subjektu údajů. Ze stejného důvodu lze mít pochybnosti o tom, že bude v praxi častý konkludentní souhlas subjektu údajů se zpracováním osobních údajů.¹²

V případě, kdy je souhlas vyjádřen písemným prohlášením,¹³ vyžaduje ust. čl. 7 odst. 2 GDPR, **aby souhlas se zpracováním osobních údajů byl od jiných ustanovení podepisovaného dokumentu jasně odlišitelný, srozumitelný a snadno přístupný a aby byl formulován za použití jasných a jednoduchých jazykových prostředků a prostý nepřiměřených podmínek.**¹⁴ Porušení tohoto požadavku je sankcionováno nezávazností uděleného souhlasu. Z uvedeného důvodu **by měl být souhlas obsažen v samostatném, jasně a srozumitelně koncipovaném dokumentu, obsahujícím mj. informace dle čl. 12 a násl. GDPR.**¹⁵

Z pohledu základních pracovněprávních vztahů, jejichž charakteristickým znakem je vztah nadřízenosti zaměstnavatele a podřízenosti zaměstnance, je třeba upozornit na **bod odůvodnění (42) GDPR, dle něhož nebude souhlas považován za svobodný, pokud subjekt údajů nemá skutečnou nebo svobodnou volbu nebo nemůže souhlas odmítnout, aniž by byl poškozen.** Uvedené ustanovení však nikterak nepřiblížuje, o jaký druh poškození, popř. jaké intenzity, se má jednat. Za situace, kdy je kupř. po zaměstnanci požadováno, aby udělil souhlas s vystavením své fotografie na webových stránkách zaměstnavatele, si lze představit, že neudělení tohoto souhlasu by pro daného zaměstnance mohlo představovat negativní situaci v zaměstnání, ať již se jedná o „pouhé“ zhoršení mezilidských vztahů na pracovišti, nebo zpomalení kariérního růstu, nepřiznání pohyblivé složky mzdy apod.

V této souvislosti je třeba zdůraznit, že zpracování osobních údajů zaměstnanců, kde právním titulem tohoto zpracování má být souhlas zaměstnance, je třeba vždy posuzovat s ohledem na konkrétní okolnosti případu, přičemž široké využití souhlasu jakožto právního titulu zpracování osobních údajů nelze v základních pracovněprávních vztazích v žádném případě doporučit. Při posuzování platnosti udělení souhlasu je třeba aplikovat princip proporcionality a zvážit, nakolik je právo na ochranu osobních údajů zaměstnance v rovnováze s oprávněnými zájmy zaměstnavatele, např. pokud jde o jeho zájem o zveřejnění fotografie zaměstnance z důvodu budování firemní kultury a jednotné vizuální stránky webové prezentace.¹⁶

6 Viz čl. 88 odst. 1 GDPR. K tomu srov. bod odůvodnění (155) GDPR.

7 Viz čl. 88 odst. 2 GDPR.

8 Viz především čl. 5 GDPR.

9 Viz čl. 4 odst. 11 GDPR.

10 Viz bod odůvodnění (32) GDPR.

11 Tamtéž.

12 K tomu srov. M. Nulíček a kol., op. cit. sub 3, str. 147-148.

13 Včetně elektronické formy, viz tamtéž, str. 150.

14 Viz také bod odůvodnění (42) GDPR.

15 V souvislosti se souhlasu uděleními dle směrnice, resp. Z00Ú, je však třeba upozornit, že „není nutné, aby subjekt údajů znovu udělil svůj souhlas, pokud je způsob udělení daného souhlasu v souladu s podmínkami tohoto nařízení...“, viz bod odůvodnění (171) GDPR. V každém případě však bude nezbytné podrobit doposud udělený souhlas důkladnému přezkoumání a popř. zajistit souhlasy subjektů údajů v takové podobě a formě, aby odpovídaly právní úpravě obsažené v GDPR, zejména pak, aby správce dostal své povinnosti existenci souhlasu subjektu údajů doložit.

16 V této souvislosti je vhodné poukázat na bod odůvodnění (47) GDPR, který říká, že „oprávněné zájmy správce, včetně správce, jemuž mohou být osobní údaje poskytnuty, nebo třetí strany, se mohou stát právním základem zpracování za předpokladu, že nepřevažují zájmy nebo základní práva a svobody subjektu údajů, a to při zohlednění přiměřeného očekávání subjektu údajů na základě jeho vztahu se správcem. ... Oprávněným zájmem dotčeného správce údajů je rovněž zpracování osobních údajů nezbytné nutné pro účely zamezení podvodům...“.

Ještě závažněji se z pohledu pracovněprávních vztahů jeví ustanovení **bodu odůvodnění (43) GDPR, dle něhož by vyjádření souhlasu nemělo představovat platný právní důvod pro zpracování osobních údajů v případě, kdy mezi subjektem údajů a správcem existuje jasná nerovnováha**. V oblasti základních pracovněprávních vztahů, jejichž objektem je závislá práce a které jsou ze samotné své podstaty fakticky nerovné a postavené na tom, že zaměstnavatel vystupuje jako řídicí subjekt a zaměstnanec je subjektem podřízeným, si lze však při extenzivním výkladu představit, že by souhlas jako zákonný titul pro zpracování údajů zaměstnavatelem nemohl být platně udělen prakticky za žádné situace, což zřejmě nebylo úmyslem zákonodárce. Nejen v intencích doporučení Pracovní skupiny¹⁷ je však třeba souhlas zaměstnance jakožto právní titul ke zpracování osobních údajů využívat obezřetně a spíše jen sporadicky, při vědomí specifik základních pracovněprávních vztahů a v rámci nich působící ochranné funkce pracovního práva a z ní vyplývající zásady zvláštní zákonné ochrany postavení zaměstnance.¹⁸ Pokud již bude souhlas zaměstnance využit jako právní titul ke zpracování jeho osobních údajů, pak je doporučením hodné trvat na tom, aby po předchozím důsledném zvážení všech konkrétních okolností a využití principu proporcionality byla zvolena písemná forma souhlasu.

Oproti stávající právní úpravě obsažené ve směrnici a ZOOÚ se v GDPR výslovně stanoví, že **subjekt údajů má právo svůj souhlas kdykoliv odvolat, přičemž odvolání souhlasu musí být stejně jednoduché jako jeho poskytnutí**.¹⁹ S ohledem na explicitní vyjádření odvolání souhlasu, které však bylo Pracovní skupinou deklarováno již za nynější právní úpravy,²⁰ zřejmě pozbyly smyslu úvahy o aplikovatelnosti ust. § 87 odst. 2 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „o. z.“), a o případném nároku na náhradu škody způsobené správcem v důsledku odvolání souhlasu na dobu určitou, neboť ust. čl. 7 odst. 3 GDPR je speciálním ve vztahu k § 87 odst. 2 o. z.

Výslovný souhlas se zpracováním zvláštních kategorií osobních údajů

Dle ust. čl. 9 odst. 1 GDPR se zakazuje „*zpracování osobních údajů, které vypovídají o rasovém či etnickém původu, politických názorech, náboženském vyznání či filozofickém přesvědčení nebo členství v odborech, a zpracování genetických údajů, biometrických údajů za účelem jedinečné identifikace fyzické osoby a údajů o zdravotním stavu či o sexuální životě nebo sexuální orientaci fyzické osoby*“.²¹ Obecné nařízení používá pro shora vyjmenované osobní údaje označení „*zvláštní kategorie osobních údajů*“, a nikoliv dosud používané „*citlivé údaje*“, ovšem nejen v rámci českého právního prostředí lze očekávat, že zažitý pojem „*citlivé údaje*“ bude používán i nadále.²²

Zákaz uvedený v čl. 9 odst. 1 GDPR se neuplatní v případech vyjmenovaných v čl. 9 odst. 2 GDPR, přičemž **jedním z právních titulů pro zákonné zpracování zvláštních kategorií osobních údajů je výslovný souhlas subjektu údajů**. K tomuto bodu je vhodné uvést dvě poznámky.

- Prvně je nutné se blíže věnovat **požadavku na existenci výslovného souhlasu**. Kromě podmínek stanovených obecným nařízením pro „prostý“ souhlas subjektu údajů se zpracováním

osobních údajů, o nichž bylo pojednáno v podrobnostech výše, musí být souhlas se zpracováním zvláštních kategorií osobních údajů výslovný. Je tedy vyloučen, stejně jako za nynější právní úpravy, konkludentní souhlas se zpracováním zvláštních kategorií osobních údajů, neboť je vyžadováno explicitní vyjádření souhlasu subjektu údajů. Vzhledem k přísnějším požadavkům na projev „prostého“ souhlasu subjektu údajů se zpracováním osobních údajů a s ohledem na povinnost správce být schopen existenci souhlasu kdykoliv doložit, lze konstatovat, že se rozdíl mezi „prostým“ souhlasem a „výslovným“ souhlasem poněkud stírá. **Pro základní pracovněprávní vztahy lze poznamenat, že pokud je souhlas zaměstnance jako právní titul ke zpracování osobních údajů institutem, který je třeba z důvodů uvedených výše využívat pokud možno co nejméně, zpracování zvláštních kategorií osobních údajů zaměstnanců na základě jejich výslovného souhlasu bude spíše výjimečné**.

- Za druhé je vhodné upozornit, že členským státům, stejně jako EU samotné, bylo ustanovením čl. 9 odst. 2 písm. a) GDPR umožněno, aby právním předpisem vyloučily zpracování určitých zvláštních kategorií osobních údajů na základě souhlasu subjektu údajů, byť výslovně projevového. V souvislosti se základními pracovněprávními vztahy se tak samozřejmě i nadále uplatní ust. § 316 odst. 4 zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zák. práce“), které vyjmenovává informace, resp. citlivé údaje, které zaměstnavatel po zaměstnanci nesmí vyžadovat za žádných okolností, a tedy ani v případě eventuálního výslovného souhlasu zaměstnance.²³

Vybraná práva subjektu údajů dle GDPR

Práva subjektů údajů, která samozřejmě přísluší rovněž zaměstnanci jakožto subjektu údajů, jsou v GDPR oproti stávající právní úpravě obsažené zejména v ust. § 21 ZOOÚ

17 Viz Article 29 – Data Protection Working Party, Opinion 2/2017 on data processing at work, WP 249 [online], Brusel: European Commission, 2017, str. 6 [cit. 29. 6. 2017]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/newsroom/document.cfm?doc_id=45631.

18 Srov. M. Nulíček a kol., op. cit. sub 3, str. 145 a násl.

19 Viz čl. 7 odst. 3 GDPR.

20 Viz Article 29 – Data Protection Working Party, Opinion 8/2001 on the processing of personal data in the employment context, WP 48 [online], Brusel: European Commission, 2001, str. 23 [cit. 5. 6. 2017]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/justice/policies/privacy/docs/wpdocs/2001/wp48en.pdf>.

21 Viz čl. 9 odst. 1 GDPR. Z citovaného znění je zřejmé, že mezi zvláštní kategorie osobních údajů nejsou nově řazeny osobní údaje vypovídající o odsouzení za trestný čin, jimž je věnováno speciální ust. čl. 10 GDPR a které nově představují zvláštní kategorie osobních údajů, jejichž zpracování je možné za přísných podmínek uvedených v tomto ustanovení.

22 O tom svědčí i terminologie použitá v komentáři, viz M. Nulíček a kol., op. cit. sub 3, str. 162 a násl. Rovněž lze poukázat na bod odůvodnění (51) GDPR, kde se hovoří o osobních údajích, „*kteřé jsou svou povahou obzvláště citlivé z hlediska základních práv a svobod*...“.

23 Dle ust. § 316 odst. 4 zák. práce nesmí zaměstnavatel od zaměstnance ani prostřednictvím třetích osob vyžadovat či získávat informace, které bezprostředně nesouvisejí s výkonem práce a se základním pracovněprávním vztahem, zejména pak nesmí vyžadovat informace o těhotenství, rodinných a majetkových poměrech, sexuální orientaci, původu, členství v odborové organizaci, členství v politických stranách nebo hnutích, příslušnosti k církvi nebo náboženské společnosti nebo trestněprávní bezúhonnosti. Jestliže je pro to dán věcný důvod spočívající v povaze práce, která má být vykonávána, a je-li tento požadavek přiměřený, příp. pokud tak stanoví zák. práce nebo jiný právní předpis, je možné po zaměstnanci vyžadovat i výše uvedené informace, s výjimkou informace o sexuální orientaci, původu, členství v odborové organizaci, členství v politických stranách nebo hnutích, příslušnosti k církvi nebo náboženské společnosti, když vyžadování nebo zjišťování těchto informací je vyloučeno za všech okolností.

upravena podrobněji, některá dokonce zcela nově, jak bude demonstrováno v následujícím výkladu.

Na základě čl. 15 GDPR má subjekt údajů právo požadovat po správci jednak potvrzení, zda osobní údaje, které se ho týkají, jsou či nejsou zpracovávány, a pokud ano, pak má právo na přístup k osobním údajům a k informacím vyjmenovaným v čl. 15 odst. 1 GDPR. Součástí práva na přístup k osobním údajům je oprávnění subjektu údajů požadovat kopii zpracovávaných osobních údajů, přičemž pořízení dalších kopií může být správcem podmíněno uhrazením přiměřeného administrativního poplatku. Současně platí, že právem získat kopii osobních údajů nesmí být nepříznivě dotčena práva a svobody jiných osob.²⁴ V souvislosti se základními pracovněprávními vztahy je třeba upozornit na ust. § 312 zák. práce, které upravuje vedení osobního spisu zaměstnance a v jehož odst. 3 je zakotveno právo zaměstnance nahlížet do osobního spisu, stejně jako si pořizovat stejnopisy dokladů v něm obsažených, a to na náklady zaměstnavatele. Vzhledem k tomu, že ust. § 312 zák. práce je ve vztahu k ust. čl. 15 GDPR speciálním ustanovením, uplatní se pravidlo v něm stanovené, a tedy pořizování fotokopii osobních údajů obsažených v osobním spise zaměstnance bude vždy na náklady zaměstnavatele.

Dle ust. čl. 16 GDPR má subjekt údajů právo na opravu nepřesných osobních údajů, které se ho týkají, stejně tak jako má právo na doplnění neúplných osobních údajů, a to s přihlednutím k účelům zpracování.

V následujícím článku je zakotveno právo subjektu údajů požadovat, aby správce bez zbytečného odkladu vymazal osobní údaje, které se ho týkají,²⁵ a to za předpokladu, že je dán některý z důvodů uvedených v čl. 17 odst. 1 písm. a) až f) GDPR.²⁶ V ust. čl. 17 odst. 3 písm. a) až e) GDPR jsou uvedeny případy, kdy se nárok na výmaz neuplatní.²⁷

Na základě ust. čl. 18 GDPR má subjekt údajů právo na ome-

zení zpracování,²⁸ kterým se rozumí označení uložených osobních údajů za účelem omezení jejich zpracování v budoucnosti, přičemž tohoto cíle lze dosáhnout např. dočasným přesunem osobních údajů do jiného systému zpracování nebo znepřístupněním předmětných osobních údajů či dočasným odstraněním osobních údajů z internetových stránek.²⁹ Právo požadovat omezení zpracování má subjekt údajů toliko v případech uvedených v čl. 18 odst. 1 GDPR,³⁰ přičemž po dobu omezení zpracování mohou být osobní údaje zpracovány, s výjimkou jejich uložení, pouze se souhlasem subjektu údajů a z důvodů uvedených v čl. 18 odst. 2 GDPR.

Zcela novým právem, které mohou subjekty údajů využít, je **právo na přenositelnost údajů**³¹ dle čl. 20 GDPR, na základě jehož odst. 1 má subjekt údajů právo „získat osobní údaje, které se ho týkají, jež poskytl správci, ve strukturovaném, běžně používaném a strojově čitelném formátu, a právo předat tyto údaje jinému správci, aniž by tomu správce, kterému byly osobní údaje poskytnuty, bránil“,³² a to v některém z případů uvedených v tomto ustanovení, mj. za situace, kdy je právním titulem ke zpracování osobních údajů souhlas subjektu údajů.³³

Je-li právním titulem pro zpracování osobních údajů buď nezbytnost pro splnění úkolu prováděného ve veřejném zájmu nebo při výkonu veřejné moci, anebo nezbytnost pro účely oprávněných zájmů správce nebo třetí strany, pokud před těmito zájmy nemají přednost zájmy nebo základní práva a svobody subjektu údajů,³⁴ pak má subjekt údajů právo vznést námitku proti zpracování osobních údajů, a to z důvodů vyplývajících z jeho konkrétní situace.³⁵ Na právo vznést námitku musí být subjekt údajů výslovně upozorněn „a toto právo je uvedeno zřetelně a odděleně od jakýchkoli jiných informací, a to nejpozději v okamžiku první komunikace se subjektem údajů“.³⁶

V souvislosti s výše uvedenými právy subjektů údajů je třeba upozornit na **povinnost správce poskytnout subjektu údajů na jeho žádost dle čl. 15 až 22 GDPR informace o přijatých opatřeních**, a to bez zbytečného odkladu, nejpozději však do jednoho měsíce od obdržení žádosti. Uvedenou jednoměsíční lhůtu je možné prodloužit toliko z důvodu složitosti věci nebo počtu žádostí, a to o dva měsíce. O tomto prodloužení, stejně jako o jeho důvodech, je správce povinen subjekt údajů informovat. Za situace, kdy správce nepřijme opatření, která subjekt údajů požadoval, je povinen o tomto závěru a důvodech k němu vedoucích subjekt bezodkladně, nejpozději však do jednoho měsíce od přijetí žádosti, informovat a poučit ho o možnosti podat stížnost u dozorového úřadu nebo se domáhat soudní ochrany u příslušného soudu.³⁷ Na obranu proti zjevně nedůvodným či nepřiměřeným žádostem, zejména z důvodu jejich opakování, je správci umožněno, aby buď subjektu údajů uložil přiměřený poplatek zohledňující administrativní náklady, nebo aby žádosti odmítl vyhovět. Zjevnou nedůvodnost nebo nepřiměřenost žádosti je správce povinen v duchu zásady odpovědnosti doložit.³⁸

Vybrané povinnosti správce dle GDPR

Obecné nařízení s sebou přináší celou řadu nových, popř. modifikovaných či rozšířených povinností správců, které budou nepochybně znamenat větší administrativní zátěž správců, a tím pádem i zaměstnavatelů.³⁹

24 Viz čl. 15 odst. 3 a 4 GDPR.

25 Tzv. „právo být zapomenut“.

26 Tímto důvodem je např. skutečnost, že osobní údaje již nejsou potřebné pro účely, pro které byly shromážděny, nebo subjekt údajů odvolá souhlas, na jehož základě byly osobní údaje zpracovány.

27 Např. za situace, kdy je zpracování osobních údajů nezbytné pro účely archivace ve veřejném zájmu.

28 Jedná se do jisté míry o obdobu současné institutu blokování osobních údajů dle § 21 odst. 1 ZOOÚ. K tomu viz M. Nulíček a kol., op. cit. sub 3, str. 215 a násl.

29 Viz čl. 4 odst. 3 ve spojení s bodem odůvodnění (67) GDPR.

30 Např. v případě, kdy subjekt údajů popírá přesnost osobních údajů, a to na dobu potřebnou k tomu, aby správce mohl přesnost údajů prověřit, nebo za situace, kdy subjekt údajů vznesl námitku ve smyslu ust. čl. 21 odst. 1 GDPR.

31 Označováno též jako „právo na portabilitu“.

32 Viz čl. 20 odst. 1 GDPR.

33 K tomu více viz M. Nulíček a kol., op. cit. sub 3, str. 221 a násl.

34 Viz čl. 6 odst. 1 písm. e) a f) GDPR.

35 Viz čl. 21 odst. 1 GDPR. Právo vznést námitku má subjekt údajů rovněž proti zpracování osobních údajů pro účely přímého marketingu a pro účely vědeckého či historického výzkumu nebo pro statistické účely, a to za podmínek uvedených v čl. 21 odst. 2, 3 a 6 GDPR.

36 Viz čl. 21 odst. 4 GDPR.

37 Viz čl. 12 odst. 3 a 4 GDPR.

38 Viz čl. 12 odst. 5 GDPR.

39 K tomu viz také D. Burian, Z. Radičová: K některým povinnostem, které pro správce přináší obecné nařízení o ochraně osobních údajů (GDPR), Právní prostor [online] 2016 [cit. 10. 7. 2017]. Dostupné z: <http://www.pravniprostor.cz/clanky/ostatni-pravo/k-nekterym-povinnostem-kttere-pro-spravce-prinasi-gdpr>.

Na prvním místě je vhodné uvést ust. čl. 12 GDPR, kde je zakotvena **povinnost správce mít transparentní, srozumitelná a snadno dostupná pravidla pro zpracování osobních údajů a výkon práv subjektu údajů**. Tato povinnost je evidentním promítnutím zásady transparentnosti a jejím cílem je poskytnout subjektu údajů dostatek informací o tom, jaké údaje a jakým způsobem správce zpracovává. Správce je povinen poskytovat subjektu údajů stanovené informace⁴⁰ a veškerá předepsaná sdělení o zpracování⁴¹ stručným, transparentním, srozumitelným a snadno přístupným způsobem za použití jasných a jednoduchých jazykových prostředků, přičemž tyto informace mají být poskytnuty písemně nebo jinými prostředky, včetně elektronických prostředků, a pokud si to subjekt údajů vyžádá, lze je poskytnout ústně, je-li identita subjektu údajů prokázána jinými způsoby.⁴² Za účelem splnění této informační povinnosti je správce povinen přijmout vhodná, nikoliv však blíže specifikovaná opatření. Bude se zřejmě jednat především o revizi, popř. vytvoření nových podmínek pro zpracování osobních údajů, v nichž budou jasným a srozumitelným způsobem uvedeny všechny informace, upozornění a sdělení tak, jak je GDPR vyžadováno.⁴³

S povinnostmi správce a rovněž s ústředním principem odpovědnosti správce, jak ostatně napovídá samotné označení tohoto ustanovení, úzce souvisí čl. 24 GDPR, dle jehož odst. 1 „s přihlédnutím k povaze, rozsahu, kontextu a účelům zpracování i k různě pravděpodobným a různě závažným rizikům pro práva a svobody fyzických osob zavede správce vhodná technická a organizační opatření, aby zajistil a byl schopen doložit, že zpracování je prováděno v souladu s tímto nařízením. Tato opatření musí být podle potřeby revidována a aktualizována.“⁴⁴ Z citovaného ustanovení je zřejmé, že povinnosti správce bude nejprve náležitě posoudit konkrétní a specifické okolnosti zpracování konkrétních osobních údajů a současně zvážit rizika tohoto zpracování pro základní práva a svobody subjektu údajů. V návaznosti na takto provedenou důkladnou analýzu pak správce zavede vhodná technická i organizační opatření, jejichž cílem je zajištění zpracování osobních údajů v souladu s GDPR. Správce je současně povinen doložit soulad zpracování osobních údajů s GDPR, přičemž tento bude dokládán zejména adekvátní dokumentací vyhotovenou pro příslušný účel a vytvořením koncepce na ochranu osobních údajů.⁴⁵ Obecné nařízení nepředkládá konkrétní vodítko pro obsah dokumentace, ovšem lze usuzovat na to, že **jejím obsahem by mělo být především vyhodnocení rizik pro základní práva a svobody subjektů údajů, doložení právního titulu pro zpracování osobních údajů, způsob řešení žádostí subjektů údajů k uplatnění jejich práv, konkretizace technických a organizačních opatření sloužících k zajištění souladu zpracování osobních údajů s GDPR atd.**⁴⁶

V souvislosti se zásadou odpovědnosti a požadavkem na doložení souladu postupu správce s GDPR by správce měl „přijmout vnitřní koncepci a zavést opatření, která dodržují zejména zásady záměrné a standardní ochrany osobních údajů. Tato opatření by mohla mimo jiné spočívat v minimalizaci zpracování osobních údajů, co nejrychlejší pseudonymizaci osobních údajů, transparentnosti s ohledem na funkce a zpracování osobních údajů, umožnění subjektům údajů monitorovat zpracování osobních údajů a umožnění správcům vytvářet a zlepšovat bezpečnost-

ní prvky.“⁴⁷ V návaznosti na citované ustanovení bodu odůvodnění (78) je v čl. 25 GDPR upravena „Záměrná a standardní ochrana osobních údajů“,⁴⁸ která je projevem relativně nového principu „Privacy by Design“.⁴⁹ **Obecné nařízení tak klade důraz na ochranu osobních údajů, která je již vtělena do technologií a postupů utvářených a zaváděných takovým způsobem, aby pokud možno co nejvíce přispívaly či napomáhaly k ochraně osobních údajů.**

V textu GDPR lze však nalézt celou řadu dalších ustanovení a institutů, z nichž lze dovodit požadavky na vyšší míru odpovědnosti správce a na ni navazující povinnosti správce, a to např. vedení záznamů o činnostech zpracování dle čl. 30 GDPR, které do jisté míry nahrazuje stávající oznamovací povinnost upravenou v § 16 a násl. ZOOÚ.⁵⁰

Velmi administrativně náročné a zřejmě často i fakticky neproveditelné se jeví ohlašování případů porušení zabezpečení osobních údajů dozorovému orgánu, tedy v ČR ÚOOÚ. Dle ust. čl. 33 odst. 1 GDPR je správce povinen ohlásit jakékoliv porušení zabezpečení osobních údajů dozorovému úřadu, a to bez zbytečného odkladu, pokud možno do 72 hodin od okamžiku, kdy se o něm dozvěděl.⁵¹ V případě, že v této lhůtě není podáno ohlášení, je třeba dozorovému orgánu sdělit důvody nedodržení této lhůty. Ohlašovací povinnost správce nemá za situace, pokud je nepravděpodobné, že by dané porušení mělo za následek riziko pro práva a svobody fyzických osob.

Posouzení existence pravděpodobného vysokého rizika pro práva a svobody fyzických osob je relevantní rovněž pro institut oznamování případů porušení zabezpečení osobních údajů subjektu údajů. Jestliže správce dospěje k závěru, že je pravděpodobné, že určitý případ porušení zabezpečení osobních údajů bude představovat vysoké riziko pro základní práva a svobody fyzických osob, je povinen toto porušení oznámit subjektu údajů, a to bez zbytečného odkladu a za využití jasných a jednoduchých jazykových prostředků, není-li dán některý z důvodů uvedených v čl. 34 odst. 3 GDPR.⁵²

40 Tyto jsou vyjmenovány v čl. 13 a 14 GDPR.

41 Viz čl. 15 až 22 a čl. 34 GDPR.

42 Viz čl. 12 odst. 1 GDPR.

43 K tomu viz M. Nulíček a kol., op. cit. sub 3, str. 177 a násl.

44 Viz čl. 24 odst. 1 GDPR.

45 Viz čl. 24 odst. 2 GDPR. Dle ust. čl. 24 odst. 3 GDPR platí, že „jedním z prvků, jimiž lze doložit, že správce plní příslušné povinnosti, je dodržování schválených kodexů chování uvedených v článku 40 nebo schválených mechanismů pro vydávání osvědčení uvedených v článku 42.“

46 Viz M. Nulíček a kol., op. cit. sub 3, str. 254 a násl.

47 Viz bod odůvodnění (78) GDPR.

48 Jedná se o překlad anglického „Data protection by design and by default“.

49 Vznik tohoto přístupu je dáván do souvislosti s kanadskou komisařkou ochrany osobních údajů Ann Cavoukianovou, resp. její knihou „Privacy by Design“, přičemž hlavní myšlenkou tohoto přístupu je implementace nástrojů na ochranu soukromí již do návrhů technologií tak, aby se efektivně předcházelo eventuálnímu zneužití zejména osobních údajů. Viz Úřad pro ochranu osobních údajů, Privacy by design, A. Cavoukian. Toronto, Ontario – Canada, 2009 [online], 2013, str. 1–2 [cit. 26. 6. 2017]. Dostupné z: <https://www.uoou.cz/privacy-by-design-a-cavoukian-toronto-ontario-canada-2009/ds-2307/p1=2307>.

50 Dle čl. 30 odst. 1 GDPR je správce povinen vést záznamy o činnostech zpracování, za které je odpovědný, přičemž tyto záznamy obsahují informace vyjmenované v čl. 30 odst. 1 písm. a) až g) GDPR. K podmínkám vedení záznamů o činnostech zpracování viz čl. 30 GDPR.

51 Informace, které musí ohlášení obsahovat, jsou vyjmenovány v čl. 33 odst. 3 GDPR.

52 Viz čl. 34 odst. 1, 2 a 3 GDPR.

Novou povinností uloženou správčům je vyhotovování posouzení vlivu na ochranu osobních údajů, které je třeba před započítáním se zpracováním osobních údajů zpracovat, „pokud je pravděpodobné, že určitý druh zpracování, zejména při využití nových technologií, s přihlédnutím k povaze, rozsahu, kontextu a účelům zpracování bude mít za následek vysoké riziko pro práva a svobody fyzických osob“.⁵³ Obecné nařízení v čl. 35 odst. 3 obsahuje demonstrativní výčet případů, kdy je nezbytné posouzení vlivu na ochranu osobních údajů zpracovat, a to mj. v případě systematického a rozsáhlého vyhodnocování osobních aspektů týkajících se fyzických osob, které je založeno na automatickém zpracování, pokud je na něm založeno rozhodování vyvolávající ve vztahu k fyzickým osobám právní účinky nebo jiné závažné dopady. Za situace, kdy je jmenován pověřenec pro ochranu osobních údajů (viz níže), je správce povinen si vyžádat rovněž jeho posudek.⁵⁴ Pracovní skupina již vypracovala vodítka pro zpracování posouzení vlivu na ochranu osobních údajů a pro posouzení otázky, zda zpracování osobních údajů představuje v konkrétním případě vysoké riziko pro základní práva a svobody subjektů údajů.⁵⁵ Lze předpokládat, že tato vodítka se stanou cenným podkladem jak pro úvahy správců, zda k vyhotovení posouzení vlivu na ochranu osobních údajů přistoupit, tak pro vlastní zpracování posouzení vlivu na ochranu osobních údajů.

V případě, že posouzení vlivu na ochranu osobních údajů bude ukončeno se závěrem, že by předmětné zpracování osobních údajů mělo, bez přijetí opatření ke zmírnění rizika, za následek vysoké riziko pro základní práva a svobody fyzických osob, je správce povinen před zahájením zpracování osobních údajů konzultovat danou otázku s dozorovým úřadem a v této souvislosti sdělit dozorovému úřadu informace uvedené v čl. 36 odst. 3 GDPR. „Pokud se dozorový úřad domnívá, že by zamýšlené zpracování uvedené v odstavci 1 porušilo toto nařízení, zejména pokud správce nedostatečně určil či zmírnil riziko, upozorní na to správce a případně zpracovatele údajů písemně ve lhůtě nejvýše osmi týdny od obdržení žádos-

ti o konzultaci a může uplatnit kteroukoli ze svých pravomocí uvedených v článku 58.“⁵⁶ Stanovenou lhůtu může dozorový úřad v případě složitosti věci prodloužit o šest týdnů, o čemž musí správce informovat, stejně jako o důvodech prodloužení lhůty. Lze vyjádřit pochybnost nad smysluplností institutu předchozí konzultace, k níž má dojít pouze v případech, kdy správce dospěje k závěru, že zamýšlené zpracování osobních údajů představuje vysoké riziko pro základní práva a svobody fyzických osob a že toto riziko nelze zmírnit přiměřenými prostředky zajišťujícími náležitou úroveň bezpečnosti a důvěrnosti a zohledňujícími stav techniky a náklady na provedení.⁵⁷ Lze důvodně předpokládat, že dozorové úřady budou v těchto případech spíše přistupovat k zakazování požadovaných zpracování osobních údajů než k využití jiných možností uvedených v čl. 58 GDPR.⁵⁸

Pověřenec pro ochranu osobních údajů

Obecné nařízení nově upravuje institut pověřence pro ochranu osobních údajů, který má být osobou s odbornými znalostmi v oblasti právních předpisů týkajících se ochrany osobních údajů a který bude nápomocen správcům a zpracovatelům při zajištění souladu zpracování osobních údajů s obecným nařízením.⁵⁹ Správce a zpracovatel je povinen jmenovat pověřence pro ochranu osobních údajů v případech, kdy zpracování provádí orgán veřejné moci či veřejnoprávní subjekt, s výjimkou soudů jednajících v rámci svých soudních pravomocí; kdy hlavní činnost správce nebo zpracovatele spočívá ve zpracovávání údajů, které kvůli své povaze, rozsahu nebo účelu vyžaduje pravidelné a systematické monitorování subjektů údajů; nebo kdy hlavní činností správce nebo zpracovatele spočívají v rozsáhlém zpracování zvláštních kategorií údajů uvedených v čl. 9 GDPR nebo osobních údajů týkajících se rozsudků v trestních věcech a trestných činů ve smyslu čl. 10 GDPR.⁶⁰ Členským státem je navíc dána možnost, aby nad rámec GDPR stanovily případy, kdy jsou správci nebo zpracovatelé povinni jmenovat pověřence pro ochranu osobních údajů.⁶¹ Stejně tak je možné, aby správce nebo zpracovatel přistoupil ke jmenování pověřence pro ochranu osobních údajů zcela dobrovolně, na základě svého vlastního uvážení.

Pověřenec pro ochranu osobních údajů může být buď zaměstnancem správce, nebo může plnit své úkoly na základě smlouvy o poskytování služeb.⁶² V každém případě by však pověřenci pro ochranu osobních údajů „měli být schopni plnit své povinnosti a úkoly nezávislým způsobem“.⁶³ Účelem institutu pověřence pro ochranu osobních údajů je zajistit nezávislé a do jisté míry autonomní plnění úkolů svěřených mu v ust. čl. 39 GDPR, přičemž správce a zpracovatel zajistí, aby pověřenec pro ochranu osobních údajů nedostával žádné pokyny ohledně plnění svých úkolů.⁶⁴ Dále, pověřenec pro ochranu osobních údajů je přímo podřízen vrcholovým řídicím zaměstnancům správce nebo zpracovatele.⁶⁵

Z pohledu základních pracovněprávních vztahů je třeba podotknout, že charakteristika pověřence pro ochranu osobních údajů, který bude zaměstnancem správce nebo zpracovatele, jako nezávislého a nepodléhajícího pokynům správce (nebo zpracovatele) coby zaměstnavatele, je z pohledu teorie pracovního práva přinejmenším problematická. Stejně tak je nejasný vzá-

53 Viz čl. 35 odst. 1 GDPR.

54 Viz čl. 35 odst. 2 GDPR.

55 Viz Article 29 – Data Protection Working Party, Guidelines on Data Protection Impact Assessment (DPIA) and determining whether processing is „likely to result in a high risk“ for the purposes of Regulation 2016/679. WP 248 [online], Brusel: European Commission, 2017, 21 str. [cit. 10. 7. 2017]. Dostupné z: https://www.uouo.cz/VismoOnline_ActionScripts/File.ashx?id_org=200144&id_dokumenty=25834.

56 Viz čl. 36 odst. 2 věta první GDPR.

57 Viz bod odůvodnění (83) a (84) GDPR.

58 Podobně také M. Nulíček a kol., op. cit. sub 3, str. 326.

59 Viz bod odůvodnění (97) GDPR.

60 Viz čl. 37 odst. 1 GDPR. Je na správci, aby na základě provedené analýzy posoudil, zda v jeho případě existuje obecným nařízením nebo právem členského státu předvídaný důvod pro jmenování pověřence pro ochranu osobních údajů. Předmětná analýza by měla být součástí dokumentace vyhotovované správcem v souvislosti s naplňováním zásady odpovědnosti ve smyslu čl. 24 GDPR. Viz Pracovní skupina podle čl. 29, Vodítka k pověřencům pro ochranu osobních údajů, WP 243 rev.01 [online], Brusel: Evropská komise, 2016, rev. 2017 [cit. 11. 7. 2017]. Dostupné z: https://www.uouo.cz/VismoOnline_ActionScripts/File.ashx?id_org=200144&id_dokumenty=23463.

61 Viz čl. 37 odst. 4 GDPR.

62 Viz čl. 37 odst. 6 GDPR.

63 Viz bod odůvodnění (97) GDPR.

64 Viz čl. 38 odst. 3 GDPR. Srov. rovněž čl. 38 odst. 6 GDPR týkající se konfliktu zájmů.

65 Viz čl. 38 odst. 3 GDPR.

jemný vztah mezi požadavkem na nezávislost a nepodřízenost pověřence pro ochranu osobních údajů pokynům správce nebo zpracovatele na straně jedné a vlastní odpovědností správce za zpracování osobních údajů v souladu s GDPR na straně druhé, neboť ani v důsledku jmenování pověřence pro ochranu osobních údajů se správce nezbavuje své odpovědnosti ve smyslu čl. 5 GDPR.⁶⁶

Rovněž není jasné, jakým způsobem má být interpretováno ustanovení, které zakazuje rozvázání a sankcionování pracovního poměru pověřence pro ochranu osobních údajů „v souvislosti s plněním svých úkolů“,⁶⁷ a zda bude výpověď daná pověřenci pro ochranu osobních údajů v rozporu s tímto ustanovením GDPR, ovšem jinak vyhovující příslušným ustanovením zák. práce, v případě podané žaloby zaměstnance uznána jako neplatná dle ust. § 69 a násl. zák. práce. Vzhledem k tomu, že zák. práce je ve vztahu ke GDPR speciálním právním předpisem, je třeba splnění podmínek pro platné skončení pracovního poměru posuzovat dle jeho příslušných ustanovení. Dále, pokud GDPR v citovaném ust. čl. 38 odst. 3 hovoří o „plnění“ úkolů, nemělo by být vyloučeno ukončení pracovního poměru pověřence pro ochranu osobních údajů v takových situacích, samozřejmě za dodržení podmínek stanovených zák. práce, kdy pověřenec pro ochranu osobních údajů neplní své úkoly řádně, včas, nebo postupuje v rozporu s GDPR, anebo pokud svým jednáním způsobí správci nebo zpracovateli jakožto svému zaměstnavateli škodu.

Z výše uvedeného důvodu lze polemizovat se striktním konstatováním, že pověřenec pro ochranu osobních údajů „... nemůže být propuštěn a sankcionován za výkon své funkce...“,⁶⁸ neboť za splnění podmínek stanovených zák. práce pro výpověď danou zaměstnavatelem⁶⁹ by měl být tento způsob skončení pracovního poměru jednoznačně připuštěn, navíc za situace, pokud nebude možné s ohledem na konkrétní okolnosti případu (kupř. vzhledem k výši způsobené škody) na zaměstnavateli jakožto správci nebo zpracovateli spravedlivě požadovat, aby zaměstnance na funkci pověřence pro ochranu osobních údajů dále zaměstnával. Ještě více diskutabilní by se jevil závěr, že by nebylo možné ve smlouvě o poskytování služeb, na základě níž by pověřenec pro ochranu osobních údajů svoji funkci vykonával, sjednat možnost výpovědi smlouvy správcem nebo zpracovatelem v případě porušení povinností pověřence pro ochranu osobních údajů a jeho konání v rozporu s obecným nařízením. Byť lze pochopit záměr GDPR vedoucí ke stabilní a nezávislé funkci pověřence pro ochranu osobních údajů,⁷⁰ nelze připustit výklad ustanovení GDPR takovým způsobem, že tato budou v příkrém rozporu s oprávněnými zájmy správců a zpracovatelů. Ostatně, nikoliv řádně pracující pověřenec pro ochranu osobních údajů již zcela jistě není onou zamýšlenou pojistkou ochrany osobních údajů, ale může mít naprosto opačný účinek.

Právní prostředky ochrany dle GDPR

Obecné nařízení přichází s detailní úpravou právních prostředků ochrany jak subjektů údajů, tak správců, zpracovatelů a dalších fyzických či právnických osob. Není třeba

ba pochybovat o tom, že tyto právní prostředky ochrany budou moci využít rovněž subjekty základních pracovněprávních vztahů.

Na základě ust. čl. 77 má subjekt údajů právo, aniž by byly dotčeny jakékoliv jiné prostředky správní nebo soudní ochrany,⁷¹ podat stížnost u dozorového úřadu v případě, pokud se domnívá, že zpracování jeho osobních údajů je v rozporu s GDPR.⁷² K prošetření podané stížnosti je místně příslušný kterýkoliv z dozorových úřadů členských států, ale pravidlem bude dozorový úřad zvolený subjektem údajů dle jeho obvyklého bydliště, místa výkonu zaměstnání nebo místa, kde došlo k tvrzenému porušení GDPR. Dozorový úřad je povinen subjekt údajů informovat o pokroku v řešení jeho stížnosti, jeho výsledku,⁷³ jakož i o možnosti soudní ochrany dle čl. 78 GDPR.

V této souvislosti je třeba upozornit na ust. čl. 78 odst. 2 GDPR, které stanoví, že v případě, kdy dozorový úřad subjekt údajů neinformuje o pokroku v řízení či jeho výsledku do tří měsíců ode dne podání stížnosti, má subjekt údajů právo na účinnou soudní ochranu. Uvedené ustanovení se jeví být do určité míry zavádějící, neboť svádí k výkladu, že se subjekty údajů mohou domáhat soudní ochrany teprve po marném uplynutí uvedené tříměsíční lhůty. Takový výklad by však byl nesprávný, neboť samotné ust. čl. 77 GDPR ve svém prvním odstavci stanoví, že institut stížnosti se nikterak nedotýká jakýchkoliv jiných prostředků správní nebo soudní ochrany. Z uvedeného důvodu je třeba ust. čl. 78 odst. 2 GDPR interpretovat tak, že subjekt údajů se může po marném uplynutí tříměsíční lhůty bránit soudní cestou proti nečinnosti dozorového úřadu.⁷⁴

Právo na účinnou soudní ochranu, aniž by bylo dotčeno právo na správní či mimosoudní ochranu, proti právně závaznému rozhodnutí dozorového úřadu je dle čl. 78 GDPR přiznáno nejen subjektům údajů,⁷⁵ ale každé fyzické a právnické osobě,

66 K tomu viz Pracovní skupina podle článku 29, Vodítka k pověřencům pro ochranu osobních údajů. WP 243 rev.01 [online], Brusel: Evropská komise, 2016, rev. 2017 [cit. 11. 7. 2017]. Dostupné z: https://www.uouu.cz/VismoOnline_ActionScripts/File.ashx?id_org=200144&id_dokumenty=23463.

67 Viz čl. 38 odst. 3 věta druhá GDPR.

68 Viz M. Nulíček a kol., op. cit. sub 3, str. 345.

69 Viz § 52 zák. práce.

70 Viz Pracovní skupina podle článku 29, Vodítka k pověřencům pro ochranu osobních údajů. WP 243 rev.01 [online], Brusel: Evropská komise, 2016, rev. 2017 [cit. 11. 7. 2017]. Dostupné z: https://www.uouu.cz/VismoOnline_ActionScripts/File.ashx?id_org=200144&id_dokumenty=23463.

71 V této souvislosti je vhodné upozornit na právo zaměstnance podat stížnost na výkon práv a povinností vyplývajících z pracovněprávních vztahů, kterou je na základě ust. § 276 odst. 9 zák. práce zaměstnavatel povinen projednat se zaměstnancem nebo na jeho žádost s odborovou organizací.

72 K tomu srov. § 29 odst. 1 písm. c) ZOOÚ, dle něhož ÚOOÚ „přijímá podněty a stížnosti na porušení povinností stanovených zákonem při zpracování osobních údajů a informuje o jejich vyřízení“.

73 Způsob vyřízení stížnosti se odvíjí od pravomocí dozorového úřadu vymezených v čl. 58 GDPR, přičemž jednou z možností je podle okolností jednotlivého případu uložení správní pokuty dle čl. 58 odst. 2 písm. i) ve spojení s čl. 83 GDPR.

74 V českém právním prostředí půjde o žalobu na ochranu proti nečinnosti správního orgánu ve smyslu ust. § 79 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“). K tomu více viz M. Nulíček a kol., op. cit. sub 3, str. 471 a násl.

75 Toliko subjekty údajů jsou však oprávněny se soudní cestou bránit proti nečinnosti dozorového úřadu dle čl. 78 odst. 2 GDPR, o čemž bylo pojednáno výše.

kteří se toto rozhodnutí týká. Pro rozhodování těchto sporů je místně příslušný soud dle sídla dozorového úřadu, o jehož rozhodnutí se v dané věci jedná.⁷⁶

Ust. čl. 79 GDPR upravuje právo na účinnou soudní ochranu vůči správci nebo zpracovateli, které je přiznáno subjektu údajů, pokud má za to, že jeho práva vyplývající z GDPR byla porušena v důsledku zpracování jeho osobních údajů v rozporu s GDPR. K rozhodování tohoto sporu je místně příslušný soud dle místa sídla provozovny správce nebo zpracovatele nebo dle místa obvyklého bydliště subjektu údajů, nejedná-li se o správce nebo zpracovatele, který je orgánem veřejné moci jednajícím v rámci výkonu veřejné moci. Prostřednictvím podané civilněprávní žaloby⁷⁷ se subjekt údajů může domáhat jak nároků odvíjejících se z ustanovení obecného nařízení, zejména pak z čl. 15 až 22 GDPR (viz výše), tak náhrady újmy dle ust. čl. 82 GDPR.⁷⁸

Dle ust. čl. 82 odst. 1 GDPR platí, že kdokoliv utrpěl v důsledku porušení GDPR hmotnou či nehmotnou újmu, má právo obdržet od správce nebo zpracovatele plnou a účinnou náhradu utrpěné újmy.⁷⁹ Zatímco správce je odpovědný za újmu způsobenou zpracováním porušujícím GDPR, zpracovatel je odpovědný za újmu způsobenou zpracováním toliko v případě, pokud nesplnil povinnosti uložené přímo zpracovateli⁸⁰ nebo jestliže jednal nad rámec zákonných pokynů správce nebo v rozporu s nimi.⁸¹ Jak odpovědnost správce, tak odpovědnost zpracovatele je odpovědnos-

tí objektivní, tedy nikoliv závislou na zavinění správce či zpracovatele. Ve smyslu ust. čl. 82 odst. 3 GDPR se může jak správce, tak zpracovatel své odpovědnosti zprostit pouze v případě, „pokud prokáží, že nenesou žádným způsobem odpovědnost za událost, která ke vzniku újmy vedla“.⁸² Lze předpokládat, že důvody pro zproštění odpovědnosti budou soudy posuzovány velmi přísně a spíše restriktivně.⁸³ Správce a zpracovatel odpovídají za způsobenou škodu společně a nerozdílně, přičemž následně se mohou v rámci regresního nároku vzájemně vypořádat dle podílu na odpovědnosti za vznik újmy.⁸⁴

Závěr

Předmětem tohoto článku bylo – vzhledem k jeho omezenému rozsahu – nastínit pouze některé změny, které obecné nařízení přináší a které se promítnou mj. v pracovněprávních vztazích. S ohledem na nové společenské a technologické podmínky lze změnu právního základu ochrany osobních údajů přivítat, ovšem je otázkou, nakolik předmětné GDPR skutečně nastoluje jasná a srozumitelná pravidla chování zúčastněných subjektů a zda bude dosaženo vytyčeného cíle zajistit soudržné a jednotné uplatňování pravidel ochrany základních práv v souvislosti se zpracováním osobních údajů.

Na základě detailního studia GDPR lze spíše nabyt dojmu, že mnohá ustanovení jsou nejednoznačná a plná vágních a bližší nespécifikovaných pojmů, přičemž jejich interpretace a bližší vymezení bude nelehkým úkolem Evropského sboru pro ochranu osobních údajů, jednotlivých dozorových úřadů a v neposlední řadě soudů členských států v následujících měsících či spíše letech.

Pokud se jedná o pracovněprávní vztahy, zde nelze odhlédnout od skutečnosti, že v této oblasti budou i nadále mezi členskými státy existovat rozdíly, předvídané a umožněné samotným GDPR, a tak nelze očekávat, že by v oblasti zpracování osobních údajů v základních pracovněprávních vztazích mělo dojít ke sjednocení přístupů všech členských států. ❖

76 Viz čl. 78 odst. 3 GDPR. V rámci české právního řádu bude procesním prostředkem k uplatnění práv žaloba proti rozhodnutí správního orgánu podaná dle ust. § 65 a násl. s. ř. s.

77 Viz § 79 a násl. zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „o. s. ř.“).

78 Tím však není vyloučena např. žaloba z titulu ochrany osobnosti dle o. z.

79 Viz čl. 82 odst. 1 GDPR a bod odůvodnění (142) GDPR.

80 Viz čl. 28 GDPR.

81 Viz čl. 82 odst. 2 GDPR.

82 Viz čl. 82 odst. 3 GDPR.

83 K tomu viz M. Nulíček a kol., op. cit. sub 3, str. 480-481.

84 Viz čl. 82 odst. 4 a 5 GDPR.

inzerce

ANAG®

OBECNÉ NAŘÍZENÍ O OCHRANĚ OSOBNÍCH ÚDAJŮ (GDPR)

– praktický průvodce

(5715)

JUDr. Jiří Žůrek

Obecné nařízení o ochraně osobních údajů (GDPR) vstoupilo v platnost dne 24. 5. 2016, jeho účinnost je stanovena od 25. 5. 2018. Cílem publikace je komplexním způsobem přiblížit zpracování osobních údajů v kontextu Obecného nařízení, informace budou dány i do souvislosti se zatím účinným zákonem č. 101/2000 Sb. a zároveň bude přiblížen pohled na to jak zpracovávat osobní údaje.

cca 300 stran, brožovaná

cca 380 Kč

PROKAZOVÁNÍ PŮVODU MAJETKU

a daňové trestné činy 2017

(5647)

PhDr. Vladimír Pelc, JUDr. Vladimír Pelc

Publikace popisuje základní charakteristiku zákona o prokazování původu majetku, obsahuje podrobný komentář k jednotlivým ustanovením zákona. Řeší nejdůležitější aktuální problémy v oblasti daňových trestních činů a obsahuje komentář k vybraným daňovým trestním činům. V příloze knihy je uvedena i slovenská norma o prokazování původu majetku a směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/42/EU.

264 stran, brožovaná

399 Kč

DANĚ 2017 A PŘEDPISY SOUVISEJÍCÍ

S PŘEHLEDY ZMĚN K 1. 7. 2017

(5696)

Tato kniha přináší aktuální znění všech důležitých daňových zákonů s vyznačením legislativních změn, které nabyly účinnosti v průběhu roku 2017, zejména jde o zásadní změny k 1. 7. 2017, kdy byl novelizován zákon o daních z příjmů, zákon o DPH a dále zákon o rezervách a daňový řád. Součástí knihy jsou i výklady daňové správy včetně např. komplexního metodického Pokynu GFR D-22 k zákonu o daních z příjmů, který se použije i pro zdaňovací období roku 2017 a 2018.

1696 stran, brožovaná

599 Kč

DAŇ Z HAZARDNÍCH HER

PhDr. Vladimír Pelc

Publikace obsahuje zákon o dani z hazardních her s komentářem, dále uvedený změnový zákon s vysvětlujícími poznámkami a zákon o hazardních hrách s důvodovou zprávou. Došlo jím např. ke změně předchozího odvodu z loterií a jiných podobných her na daň z hazardních her, k úpravě daňového subjektu i objektu daně a daňových sazeb; změnovým zákonem bylo novelizováno dalších devatenáct zákonů.

320 stran, brožovaná

499 Kč

anag@anag.cz
obchod@anag.cz

585 757 411
www.anag.cz

CELÝ SORTIMENT JIŽ VYDANÝCH KNIH NAKLADATELSTVÍ ANAG
NAJDETE VE VŠECH DOBRÝCH KNIHKUPECTVÍCH PO CELÉ ČR.

GDPR v otázkách a odpovědích

Za uplynulý rok se zvedl mezi odbornou veřejností a zástupci soukromého i veřejného sektoru velký zájem o nové nařízení č. 679/2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů (dále jen „GDPR“). Některé dotazy, se kterými se na redakci i své poradce čtenáři obracejí, se velmi často opakují. Proto jsme se rozhodli, že sepíšeme ty nejčastější z nich a poskytneme k nim krátké a praktické odpovědi.

Mgr. Michal Nuliček, LL.M.,
Mgr. Kristýna Kovaříková,
Mgr. et Mgr. Ing. Jan Tomíšek,
Oliver Švolík

působí společně v AK Rowan Legal
v Praze.

? Bude třeba získat souhlas pro veškerá zpracování osobních údajů?

Již dle současné právní úpravy platí, že **souhlas není nezbytný pro každé zpracování osobních údajů. Kromě souhlasu je totiž možné zpracovávat osobní údaje na základě jiných právních základů.** Těmito právními základy jsou např. dodržení právní povinnosti správce nebo nezbytnost pro plnění smlouvy. V důsledku nepřesné implementace směrnice 95/46/ES o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů (dále jen „směrnice 95/46“) bohužel v českém zákoně č. 101/2001 Sb., o ochraně osobních údajů (dále jen „ZOOÚ“), vznikla formulace, která vyvolává nesprávný dojem, že souhlas je primárním právním základem a ostatní právní základy by měly být využity pouze v případě, že souhlas nelze získat. Díky tomu je dnes souhlas v mnoha případech v českém prostředí vyžadován nadbytečně, což může v některých případech vyvolávat dokonce protiprávní situaci.¹

S GDPR se tento systém právních základů nemění. **V rámci tohoto systému by však měl každý správce nejprve pečlivě posoudit, zda může zpracovávat osobní údaje na základě jiného právního základu, a na souhlas spoléhat pouze v případě, že to možné není.** Uvažování by tedy mělo být přesně opačné, než jaké je v mnoha případech dnes, přičemž velké množství zpracování (typicky zpracování týkající se samotné podstaty podnikání správce) bude možné činit na základě nezbytnosti pro uzavření či plnění smlouvy. Další zpracování, které je nutné provádět např. v roli zaměstnavatele, bude možné provádět částečně na stejném základě, částečně na základě nezbytnosti pro plnění právních povinností. Velká množina zpracování bude v neposlední řadě prováděna na základě oprávněného zájmu – do této skupiny lze zařadit např. provozování kamerových systémů nebo některé druhy přímého marketingu.

Souhlas by měl být i nadále vyžadován v případech, kdy

se jedná o zpracování, které je pro fyzické osoby, jejichž osobní údaje jsou zpracovány (dále jen „subjekty údajů“), určitým způsobem rizikové a nelze pro něj využít jiný právní titul. Z tohoto důvodu bude nutné souhlas získávat např. pro předávání osobních údajů jiným správcům pro marketingové účely nebo pro pokročilé marketingové analýzy.

? Jak má podle GDPR souhlas vypadat? Musí být výslovný? Budou stávající souhlasy po účinnosti GDPR neplatné?

GDPR zvyšuje nároky na získávání souhlasu. To však znamená, že by souhlas se zpracováním běžných osobních údajů musel být výslovný. Z definice souhlasu dle GDPR vyplývá, že **souhlas musí být svobodný, konkrétní, informovaný a jednoznačný, přičemž udělen musí být prohlášením či jiným zjevným potvrzením. Pokud souhlas nebude mít jednu z těchto kvalit, bude neplatný.**

Aby byl souhlas konkrétní, musí být udělen vždy pro konkrétní účel, který je dostatečně specifický na to, aby z něj subjekt údajů získal nějakou představu o tom, jak bude s jeho osobními údaji nakládáno. V případě, že bude účel vymezen příliš vágně, je pravděpodobné, že souhlas nebude dostatečně konkrétní.

Případů, kdy je možné považovat souhlas za nesvobodný, je více. V první řadě zde hraje roli tzv. *zákaz take-it-or-leave-it* zakotvený v čl. 7 odst. 4 GDPR, který stanoví, že poskytnutí služby nelze podmiňovat udělením souhlasu se zpracováním, které není pro takovou službu nezbytné. V praxi to znamená, že pokud chce např. internetový obchodník získávat souhlas s nabízením zboží a služeb, nesmí podmiňovat svoje plnění tímto souhlasem a musí dát svým zákazníkům skutečnou možnost jej neudělit. Mimo jiné i z tohoto důvodu jsou *a priori* neplatné všechny souhlasy, které jsou součástí obchodních podmínek, u kterých subjekt údajů nemá možnost volby. Dalšími případy, kdy je předpoklad svobodně uděleného souhlasu menší, je souhlas udělený subjektem ve slabším postavení – typicky zaměstnancem zaměstnavateli nebo občanem veřejnému orgánu.² **Obecným klíčem pro rozpoznání toho, kdy je a kdy není udělený souhlas svobodný, je skutečnost,**

¹ Viz Stanovisko ÚOOÚ ze srpna 2014 č. 3/2014 k nadbytečnému vyžadování souhlasu se zpracováním osobních údajů a souvisejícímu nesprávnému plnění informační povinnosti. Dostupné z: https://www.uouu.cz/assets/File.ashx?id_org=200144&id_dokumenty=22531.

² Bod 43 odůvodnění GDPR.

zda hrozí subjektu údajů za neudělení souhlasu nějaká újma.³ Pokud taková újma nehrozí, je pravděpodobné, že souhlas svobodně udělen byl.

Informovaný je souhlas tehdy, pokud subjekt údajů obdržel před jeho udělením veškeré informace podle čl. 13 GDPR. Tyto údaje musí být navíc v souladu s čl. 12 GDPR sděleny transparentně, srozumitelně a za použití jasných a jednoduchých jazykových prostředků. Rovněž samotná písemná žádost o poskytnutí souhlasu má stanoveny formální náležitosti, kdy podle čl. 7 odst. 2 GDPR musí být taková žádost jasně odlišitelná od jiných skutečností, musí být srozumitelná a snadno přístupná opět za použití jasných a jednoduchých jazykových prostředků. Odchylka od těchto formálních náležitostí bude mít za následek nezávažnost té části prohlášení o souhlasu, která trpí vadami.

V neposlední řadě **musí být souhlas udělen zjevným potvrzením. To však neznamená, že by musel být výslovný.** Postačí, pokud subjekt údajů učiní nějakou akci, ze které je zjevné, že má v úmyslu souhlas udělit. Může se jednat o zaškrtnutí políčka (které by však nemělo být zaškrtnuto předem) či podpis, ale např. také o vyplnění e-mailové adresy do pole, u kterého je uvedeno, že si subjekt údajů přeje zasílat reklamní sdělení. **Uvedené se však neuplatní pro citlivé osobní údaje, kde v souladu se stávající právní úpravou zůstal zachován požadavek výslovnosti.**

Co se týče **platnosti souhlasů, které byly a ještě budou uděleny před účinností GDPR, ty budou platné i nadále pouze v případě, že způsob jejich udělení splňuje veškeré výše uvedené předpoklady** (s výjimkou splnění informační povinnosti v rozsahu čl. 13 GDPR). V rámci naší praxe se však v naprosté většině případů setkáváme s tím, že souhlasy platné nejsou. Častým důvodem neplatnosti je přitom **zakotvení souhlasu v obchodních podmínkách či nepřehledné zahrnutí souhlasu mezi jiná nesouvisející prohlášení.**

Ohledně požadavků na souhlas by měla Pracovní skupina podle článku 29 (WP29) na podzim vydat své výkladové stanovisko. Do té doby lze pro posouzení platnosti doposud udělených souhlasů doporučit zejména checklist, který je obsažen v pokynech k souhlasu od britského dozorového úřadu, ICO.⁴

? **Co lze dělat s osobními údaji, když dojde k odvolání souhlasu? Vyžaduje GDPR vždy vymazat všechny údaje, k jejichž zpracování již správce nemá souhlas? Co dělat v případě záloh, u kterých není výmaz technicky proveditelný bez toho, aby došlo ke ztrátě jiných osobních údajů?**

Pokud dojde k odvolání souhlasu, neznamená to vždy nutnost dané osobní údaje vymazat. Takové osobní údaje totiž mohou být zpracovávány zároveň pro více účelů, resp. na základě více titulů. Např. jméno a příjmení zákazníka můžeme zpraco-

vávat v jednu chvíli pro účely splnění závazku z kupní smlouvy, pro účely nabízení zboží a služeb, pro účely archivnictví a pro účely vymáhání případných nároků. Pokud by zákazník odvolal souhlas se zpracováním osobních údajů pro účely nabízení zboží a služeb, **je možné uchovávat jméno a příjmení i nadále, dokud nepominou i všechny další účely zpracování.** Tyto další účely jsou totiž založeny na jiném právním základě, a proto odvolání souhlasu nevyvolá nezbytnost vymazání údajů.

V případě, že již nezbude skutečně žádný účel zpracování v bezsouhlasovém režimu, je nutné osobní údaje zlikvidovat. Ani to však nemusí znamenat nutnost údaje zcela smazat. Z díkce ust. čl. 5 odst. 1 písm. e) GDPR vyplývá, že je zakázáno uchovávat osobní údaje ve formě umožňující identifikaci. **Pokud tedy dojde k úspěšné anonymizaci osobních údajů, je možné nakládat s takovými údaji i nadále a GDPR se na ně vůbec nepoužije.** Takové údaje již sice není možné přiřadit ke konkrétním zákazníkům, nicméně mohou být využity pro nejrůznější analýzy trendů apod.

Specifická je také otázka osobních údajů, které společnost již k ničemu nevyužívá, ale z nějakého důvodu je nemůže vymazat. Takovým případem může být např. situace, kdy jsou na nepřepisovatelném médiu (např. na magnetické páse) uloženy osobní údaje, které by měly být vymazány, spolu s jinými údaji, které vymazány být nemají. Výmaz jedněch osobních údajů přitom není technicky možný bez toho, aby byly vymazány i ostatní údaje. V tomto směru se kloníme k názoru britského ICO, dle kterého je možné tyto údaje (které správce sice drží, ale již je nevyužívá) nadále ponechat pasivně uložené, avšak správce nesmí údaje využít, ani mít takový úmysl, nesmí umožnit třetím stranám přístup k takovým osobním údajům, musí zajistit vhodná organizační a technická bezpečnostní opatření a musí být rozhodnut a připraven, jakmile to bude technicky možné, osobní údaje vymazat.⁵

? **Bude možné zpracovávat osobní údaje z veřejných rejstříků či sociálních sítí?**

Využití údajů zveřejněných ve veřejných rejstřících, či dokonce údajů, které o sobě mnozí zveřejňují na sociálních sítích, je pro mnohé správce velmi lákavé. Jako příklady takových užití lze uvést zasilání marketingových nabídek osobám, které jsou uvedeny v obchodním rejstříku jako jednatelé společností, nebo užití údajů ze sociálních sítí v rámci hodnocení uchazečů o zaměstnání.

V každém případě dalšího využití zveřejněných osobních údajů je však nutné zohlednit účel, za kterým byly takové osobní údaje původně zveřejněny. Není možné je užívat bez dalšího pro jakýkoliv účel a jakýmkoliv způsobem – takové další užití musí splnit test slučitelnosti účelů dle čl. 6 odst. 4 GDPR. V rámci tohoto testu jsou posuzovány např. vzájemný vztah původního a nového účelu zpracování, možná rizika pro subjekty údajů spojená s novým zpracováním či bezpečnostní záruky (např. pseudonymizace) přijaté za účelem zabránění zásahu do práv a oprávněných zájmů subjektů údajů v rámci nového zpracování.

Pokud bude výsledek testu slučitelnosti účelů pozitivní, neznamená to automaticky, že je cesta ke zpracování zcela otevřená. **Vedle účelu je totiž nutné zajistit pro další zpracování zveřejněných údajů i právní základ.** V převážné většině přípa-

³ Bod 42 odůvodnění GDPR.

⁴ Viz Information Commissioner's Office, Consultation: GDPR consent guidance. Dostupné z: <https://ico.org.uk/media/about-the-ico/consultations/2013551/draft-gdpr-consent-guidance-for-consultation-201703.pdf>.

⁵ Viz Information Commissioner's Office, Deleting personal data. Dostupné z: https://ico.org.uk/media/for-organisations/documents/1475/deleting_personal_data.pdf, str. 5.

dů, kdy je zamýšleno zpracovávat osobní údaje z veřejných zdrojů, bude tímto právním základem **oprávněný zájem správce**.

Stejně jako zkoumání slučitelnosti účelů, vyžaduje i samotný oprávněný zájem provedení posouzení, v tomto případě toho, zda základní práva a zájmy subjektů údajů nepřeváží nad oprávněným zájmem správce. V rámci tohoto posouzení (balančního testu) je nutné vzít do úvahy více faktorů, a to především váhu samotného oprávněného zájmu, možné negativní či pozitivní důsledky pro subjekty údajů, rozumné očekávání subjektů údajů ohledně zpracování či vztah správce a subjektu údajů. I výsledek balančního testu lze nakonec ovlivnit ve prospěch správce také přijetím vysokých záruk bezpečnosti zpracování či vyšší transparentnosti zpracování. Posouzení oprávněného zájmu je zároveň nutné pečlivě dokumentovat a být připraven jej v souladu se zásadou odpovědnosti předložit Úřadu pro ochranu osobních údajů (dále jen „ÚOOÚ“) ke kontrole.

Jak vyplývá z výše uvedeného, **pro zpracování údajů z veřejných zdrojů je třeba vždy provést posouzení slučitelnosti účelů a (pokud je další zpracování založeno na oprávněném zájmu) balanční test oprávněného zájmu**. S ohledem na slučitelnost účelů a rozumné očekávání subjektů údajů je přitom např. pravděpodobné, že osobní údaje z obchodního rejstříku mohou být využity pro kontrolu pravdivosti identifikačních údajů v rámci obchodního styku, o něco méně pravděpodobná je oprávněnost využití kontaktních údajů osob, které jsou v rejstřících uvedeny, pro účely marketingu. Jak je však z výše uvedených kritérií patrné, konečný závěr vždy vyžaduje důkladnou analýzu.

Jaké jsou dopady GDPR do oblasti marketingu?

Pro řadu organizací je marketing a prodej oblastí, ve které má GDPR největší dopad. Význam těchto dopadů závisí na druhu marketingových aktivit, které daná organizace realizuje, ale také na tom, v jaké míře jsou tyto aktivity prováděny v souladu již se současnou právní úpravou.

GDPR v bodu 47 svého odůvodnění stanoví, že „*zpracování osobních údajů pro účely přímého marketingu lze považovat za zpracování prováděné z důvodu oprávněného zájmu*“. To znamená, že do určité míry je možné osobní údaje pro účely přímého marketingu zpracovávat i bez souhlasu subjektů údajů. Tato možnost však není bezbřehá, tato výjimka bude podle našeho názoru naopak vykládána spíše restriktivně. Oprávněný zájem správce je tedy třeba v každém případě samostatně posoudit a bude dán zejména tam, kde existuje relevantní a odpovídající vztah mezi subjektem údajů a správcem, např. pokud je subjekt údajů zákazníkem správce. Klíčové pro posouzení oprávněného zájmu je zejména to, zda subjekt údajů může v okamžiku a v kontextu shromažďování osobních údajů důvodně očekávat, že ke zpracování pro tento účel může dojít.⁶

V praxi je tedy na základě oprávněného zájmu a bez souhlasu subjektu údajů možné provádět zejména zpracování osobních údajů za účelem přímého marketingu vlastních produktů a služeb stávajícím zákazníkům,⁷ např. formou cílené reklamy v klientské zóně na webových stránkách či formou klasického dopisu. Souhlasem pak budou typicky podmíněny pokročilé marketingové aktivity jako sledování a vyhodnocování aktivi-

ty jednotlivých zákazníků na webových stránkách a obohacování údajů o zákaznících z dalších zdrojů (např. ze sociálních sítí) za účelem lepšího cílení reklamy.⁸

V kontextu šíření marketingu elektronickými prostředky (telefonní marketing, rozesílání e-mailů a textových zpráv s reklamním obsahem) je však výše uvedené třeba vnímat jako podmínky pro personifikaci *obsahu* reklamního sdělení, přičemž další podmínky se budou vztahovat na *využití příslušného elektronického kanálu*.

Tyto další podmínky stanoví zákon č. 480/2004 Sb., o některých službách informační společnosti, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZSIS“), který má být nahrazen nařízením e-Privacy (zatím ve fázi návrhu)⁹

Podle § 7 ZSIS, stejně jako dle čl. 13 e-Privacy, je možné šířit obchodní sdělení pouze se souhlasem příjemce. Výjimkou je zaslání nabídek obdobných produktů a služeb elektronickou poštou na kontakty, které správce získal v souvislosti s prodejem svého zboží a služeb. V takovém případě je možné zaslání nabídek bez souhlasu v tzv. režimu opt-out, tedy za podmínky, že správce při získání kontaktu a při každém dalším obchodním sdělení umožní adresátovi jednoduchým způsobem zdarma zaslání nabídek odmítnout.¹⁰ Tato výjimka pokrývá obchodní sdělení zaslání formou e-mailu či textové zprávy,¹¹ nevztahuje se však na telefonní marketing, který podléhá souhlasu vždy.¹²

Na tomto místě je vhodné podotknout, že připravované nařízení e-Privacy mění také režim pro umístování cookies na zařízení uživatele.¹³ Pro umístění cookies, které nejsou nezbytné pro fungování dané webové stránky (např. pro přihlášení apod.) nebo pro měření návštěvnosti, bude nezbytný předchozí souhlas uživatele, přičemž na takový souhlas jsou kladeny obdobné požadavky, jako obsahuje GDPR. Doplňujeme, že dle platné právní úpravy (nepřesně implementující příslušnou evropskou směrnici) je v České republice (zatím) dostatečné, pokud má uživatel možnost umístění cookie odmítnout.¹⁴

6 K posouzení oprávněného zájmu blíže viz M. Nulíček, J. Donát, F. Nonnemann, B. Lichnovský, J. Tomíšek: GDPR/Obecné nařízení o ochraně osobních údajů, Praktický komentář, Wolters Kluwer, Praha 2017, str. 132. Viz též Pracovní skupina pro ochranu údajů zřízená podle článku 29: Stanovisko č. 6 /2014 k pojmu oprávněných zájmů správce údajů podle článku 7 směrnice 95/46/ES, 9. 4. 2014, dostupné z: http://ec.europa.eu/justice/data-protection/article-29/documentation/opinion-recommendation/files/2014/wp217_cs.pdf, str. 30.

7 Viz Pracovní skupina pro ochranu údajů zřízená podle článku 29, op. cit. sub 6, str. 25.

8 Viz též Pracovní skupina pro ochranu údajů zřízená podle článku 29, op. cit. sub 6, str. 26.

9 Viz návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o respektování soukromého života a ochraně osobních údajů v elektronických komunikacích a o zrušení směrnice 2002/58/ES (nařízení o soukromí a elektronických komunikacích) COM/2017/010 final – 2017/03 (COD). Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/cs/ALL/?uri=CELEX:52017PC0010>.

10 Viz § 7 odst. 3 ZSIS.

11 Viz M. Maisner: Zákon o některých službách informační společnosti: komentář, C. H. Beck, Praha 2016, str. 2.

12 Přehledný výklad k problematice přímého marketingu pomocí elektronických komunikací poskytuje např. stanovisko britského ICO k této problematice, viz Information Commissioner's Office: Direct marketing, dostupné z: <https://ico.org.uk/media/for-organisations/documents/1555/direct-marketing-guidance.pdf>.

13 K fungování cookies blíže viz např. J. Donát, J. Tomíšek: Právo v síti: průvodce právem na internetu, C. H. Beck, Praha 2016, str. 11.

14 Viz § 89 odst. 3 zákona č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích, ve znění pozdějších předpisů. Tato úprava je však již nyní v rozporu s požadavky směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/58/ES o zpracování osobních údajů a ochraně soukromí v odvětví elektronických komunikací.

Ačkoliv tedy GDPR umožňuje provádět některé marketingové aktivity na základě oprávněného zájmu, bude řada marketingových aktivit podléhat souhlasu dotčené osoby, ať již z hlediska zpracování osobních údajů pro personifikaci reklamního sdělení, využití elektronického komunikačního kanálu, či z hlediska nutnosti umístit na zařízení uživatele tzv. sledovací cookie. S ohledem na přísnější požadavky, které GDPR na souhlas klade, přitom řada dosud získaných marketingových souhlasů po účinnosti GDPR neobstojí.

Z toho pro správce zpravidla plyne nutnost upravit stávající formu získávání marketingových souhlasů (jak v listinné formě např. při uzavírání smlouvy v bance, tak elektronicky např. při nákupu na e-shopu) a současně praktická nutnost získat nové marketingové souhlasy od osob, jejichž údaje správce již v minulosti pro tento účel získal. Protože však nelze očekávat, že správce bude při získávání nových souhlasů od stávajících subjektů údajů 100% úspěšný, je třeba se připravit i na scénář, kdy souhlas nebude udělen. Ve vztahu k takovým osobám je třeba ukončit a v budoucnu neprovádět zpracování, které je souhlasem podmíněno, včetně likvidace údajů, pro jejichž zpracování nemá správce jiný právní základ. Stejně tak je třeba ukončit zasilání obchodních sdělení elektronickou poštou osobám, jejichž kontakt správce získal při prodeji svého zboží či služby, ale nemá jejich souhlas, ani jim neumožnil zasilání obchodních sdělení snadno odmítnout.

? Je dle GDPR možné k marketingovým účelům využívat databáze kontaktů poskytnuté třetí stranou?

Častou praxí zejména v e-mailovém a telefonním marketingu je využívání databází třetích stran pro získání kontaktů k oslovení v rámci marketingové komunikace. Pro tuto praxi představuje GDPR významné omezení, jak upozornil nedávno na svých webových stránkách také ÚOOÚ. Využití údajů z těchto databází třetími osobami je totiž zpravidla podmíněno souhlasem subjektu údajů. S ohledem na požadavky GDPR přitom v mnoha případech nebudou po účinnosti GDPR takové souhlasy platné, např. proto, že byly zahrnuty do všeobecných obchodních podmínek, byly podmínkou uzavření smlouvy, byly uděleny předem neurčenému počtu správců se zasiláním předem neurčeného okruhu obchodních nabídek apod.¹⁵

V praxi lze tedy správcům doporučit využití a zpracování pouze takových kontaktů z databází, u kterých poskytovatel databáze správci jednoznačně prokáže udělení platného souhlasu a dostatečné informování subjektu údajů o zpracování novým správcem (nabyvatelem databáze). V případě důvěryhodných partnerů může správce poskytovatele kontaktů pouze smluvně zavázat k tomu, aby souhlasy a informování doložil na vyžádání, např. v případě kontroly ze strany ÚOOÚ, a případně správce kompen-

zoval, když tyto souhlasy nedoloží. V takovém případě se však příslušný správce vystavuje riziku, protože z hlediska GDPR, resp. ZSIS, je za prokázání souhlasů a dostatečného informování subjektů údajů odpovědný správce, který příslušné údaje využívá pro své účely, což potvrzuje rozhodovací praxe ÚOOÚ.¹⁶

? Jaké bude mít GDPR dopady na oblast HR? Budou třeba nové souhlasy od zaměstnanců?

GDPR zasahuje nejenom do vztahů s klienty a do dodavatelských vztahů, ale má rovněž dopad do oblasti HR. GDPR v čl. 88 umožňuje členským státům stanovit konkrétnější pravidla v této oblasti – zatím se nezdá, že by Česká republika této možnosti chtěla využít; nicméně je vhodné připomenout, že dílčí úprava ochrany soukromí zaměstnanců je obsažena i v zákoníku práce (zejm. § 316 zák. práce).

Pokud jde o právní základ zpracování osobních údajů zaměstnanců, i nadále platí, že **nejvhodnějším právním titulem pro zpracování osobních údajů zaměstnanců je nezbytnost pro plnění pracovní smlouvy** [čl. 6 odst. 1 písm. b) GDPR] a **nezbytnost pro plnění právních povinností** [čl. 6 odst. 1 písm. c) GDPR], popř. oprávněný zájem správce [čl. 6 odst. 1 písm. f) GDPR]. Pracovněprávní předpisy přitom ukládají zaměstnavatelům celou řadu povinností (v oblasti daňové, sociálního zabezpečení a další), kdy bude právě druhý ze zmíněných titulů relevantní [čl. 6 odst. 1 písm. c) GDPR].

Naopak souhlas se zpracováním, jak také upozorňuje WP29 ve svém posledním stanovisku č. 2/2017 ke zpracování osobních údajů v zaměstnání,¹⁷ není zpravidla vhodným právním titulem a je velice pravděpodobné, že **drtivá většina souhlasů získaných od zaměstnanců nebude platná**. Důvodem neplatnosti bude zpravidla nerovně postavení zaměstnance a zaměstnavatele, kdy je vysoká pravděpodobnost, že neudělení souhlasu bude mít pro zaměstnance negativní důsledky. Pokud by však zaměstnavatel skutečně zajistil to, že odmítnutí udělení souhlasu pro zaměstnance žádné negativní důsledky mít nebude, lze stále v omezené míře využít i tohoto právního titulu.

? Co se rozumí automatizovaným rozhodnutím dle čl. 22 GDPR?

Automatizované rozhodnutí je dle definice v čl. 22 odst. 1 GDPR rozhodnutím založeným výhradně na automatizovaném zpracování, včetně profilování, které má právní účinky na subjekt údajů nebo na něj obdobným způsobem významně dopadá. V současnosti panují odlišné názory ohledně toho, zda je nutné klást důraz na pojem „výhradně“ a vyjmout z působnosti tohoto ustanovení každé rozhodnutí, které má v sobě alespoň nominální prvek lidského zásahu, nebo jestli je nutné dbát spíše na smysl a účel tohoto ustanovení a výkladem překlenout výrazně nebezpečí zneužití.

S ohledem na to, že GDPR by mělo obecně zvýšit úroveň ochrany osobních údajů, s ohledem na výrazně ochranný výklad poskytovaný WP29 a s ohledem na dosavadní směr výkladu podobných rozporů Soudním dvorem Evropské unie (dále jen „SDEU“) je však z důvodu opatrnosti vhodné zvolit střední cestu a přiklonit se spíše k názoru, že **čistě nominální lidský prvek v řetězci rozhodnutí k vyjmutí z působnosti tohoto ustanovení ne-**

15 ÚOOÚ: Využívat databáze k rozesílání nabídek lze jen omezeně, 30. 6. 2016, dostupné z: <https://www.uouu.cz/vyuzivat%2Ddata%2Dbaze%2Dk%2Dnab%2Drozesilani%2Dnab%2Didek%2Dlze%2Djen%2Ddo%2Dmezene/d-25003>. Požadavek na prokázání souhlasů vyplývá z čl. 7 odst. 2 GDPR.

16 Kontrola v oblasti šíření obchodních sdělení (Zaplo Finance s. r. o.) [online]. [cit. 2017-08-18]. Dostupné z <https://www.uouu.cz/kontrola-v-oblasti-i-sireni-obchodnich-sdeleni-za-plo-finance-s-r-o/ds-4587/archiv=0&p1=4574>.

17 Viz Pracovní skupina pro ochranu údajů zřízená podle článku 29: Stanovisko č. 2 /2017 ke zpracování osobních údajů v zaměstnání, 8. 6. 2017, dostupné z: http://ec.europa.eu/newsroom/document.cfm?doc_id=45631.

stačí. Člověk, který se na rozhodnutí podílí, by měl mít alespoň částečnou kontrolu nad rozhodnutím a určitou míru autonomie.

V praxi bývá automatizované individuální rozhodování využíváno např. v pojišťovnictví při výpočtu výše pojistného či v bankovníctví při posuzování úvěrového rizika a rozhodování o přiznání či odmítnutí úvěru.

? Co je dle GDPR potřeba učinit ve vztahu ke zpracovatelům, tedy subjektům, které pro správce zpracovávají osobní údaje?

Podle čl. 28 odst. 1 GDPR má správce v první řadě povinnost využívat pouze ty zpracovatele, kteří mu dají dostatečné záruky zavedení vhodných technických a organizačních opatření tak, aby dané zpracování splňovalo požadavky GDPR a aby byla zajištěna ochrana práv subjektu údajů.

GDPR také klade nové, přísnější požadavky na smlouvy se zpracovateli osobních údajů. Ve smlouvě musí být stanoven předmět a doba trvání zpracování, povaha a účel zpracování, typ osobních údajů a kategorie osobních údajů, a dále by měl správce zavázat zpracovatele, aby splnil požadavky dle čl. 28 odst. 3 písm. a) až h) GDPR. Zejména by měl se zpracovatelem smluvně ošetřit součinnost při výkonu práv subjektů údajů, oznamování a řešení bezpečnostních incidentů dle čl. 33 a 34 GDPR a otázku auditů, včetně inspekci, prováděných správcem nebo auditorem, kterého správce pověří.

Každý správce by tedy měl před účinností GDPR prověřit, zda zpracovatelé, které využívá, skutečně tyto požadavky splňují a následně by to měl pravidelně prověřovat. Současně by měl revidovat smlouvy, které má s těmito zpracovateli uzavřeny, a případně je doplnit či upravit. Jelikož u velkých organizací může být počet zpracovatelů, které využívají, značný (zejména pokud pro distribuci svých produktů používají síť partnerů, kteří jsou často v postavení zpracovatele), může být revize smluv pracným a časově náročným úkolem. V praxi je proto klíčové stanovení priorit – logickým krokem je zahájit prověřování a úpravy u zpracovatelů, kteří představují pro subjekty údajů i pro správce největší riziko, např. z důvodu rozsahu zpracovávaných údajů citlivého charakteru či případně zjevně nedostatečného zabezpečení na straně zpracovatele.

? Musí se dle GDPR všechny osobní údaje šifrovat?

Ačkoliv GDPR uvádí mezi bezpečnostními opatřeními v čl. 32 odst. 1 písm. a) šifrování, neznamená to, že je šifrování (či další uvedená opatření, jako např. pseudonymizace) třeba provádět u každého zpracování a pro všechny osobní údaje.

GDPR stanoví správci a zpracovateli povinnost přijmout vhodná technická a organizační opatření k zajištění integrity a důvěrnosti zpracovaných osobních údajů.¹⁸ To, jaká opatření správce musí přijmout, záleží na posouzení rizika, které dané zpracování představuje, na stavu techniky a na nákladech na zavedení jednotlivých opatření. V tomto směru tak GDPR nepřináší žádnou změnu, stejný princip je upraven v § 13 ZOOÚ.

Novinkou je právě výčet v čl. 32 odst. 1 písm. a) až d), kde jsou uvedeny příklady bezpečnostních opatření, která by měl správce a zpracovatel v závislosti na výsledku posouzení rizika zavést.¹⁹ GDPR nepožaduje, aby všechna tato opatření byla u každého

zpracování zavedena, správce a zpracovatel by však měli jejich zavedení uvážit, a pokud se rozhodnou některé z uvedených opatření nezavést, měli by být schopni své rozhodnutí zdůvodnit.

V praxi je tedy třeba, aby každý správce a zpracovatel provedl pro své zpracování analýzu rizik, která dané zpracování představuje, a zavedl taková opatření, která vyhodnotí jako přiměřená daným rizikům, nákladům a dostupným technologiím. Přitom musí zvážit opatření vyjmenovaná v čl. 32 odst. 1 GDPR, avšak nejen je.²⁰ Následně je vhodné (samozřejmě vedle samotné implementace zvolených opatření) provedené posouzení přiměřeně dokumentovat, zejména za účelem splnění povinnosti prokázat (a nejen zajistit) soulad s GDPR.²¹ Jelikož bezpečnostní rizika, náklady na zavedení i stav techniky se neustále mění, měli by správci a zpracovatelé do budoucna také zavést proces pravidelného přezkumu posuzování rizika pro bezpečnost zpracování a v případě změny okolností bezpečnostní opatření aktualizovat.

? Když data neobsahují rodné číslo ani jméno a příjmení, jedná se dle GDPR o osobní údaje?

GDPR stanoví, že osobním údajem je jakákoliv informace o identifikované nebo identifikovatelné fyzické osobě.²² V první řadě tedy není osobním údajem pouze samotný identifikátor jako rodné číslo nebo jméno a příjmení, ale veškeré informace o dané osobě, které jsou s tímto identifikátorem spojeny (např. kompletní záznam v personálním systému, který se vztahuje ke konkrétnímu zaměstnanci).

I v případě, kdy ze záznamu odstraníme všechny přímé identifikátory jako rodné číslo nebo jméno a příjmení, nemusí konkrétní záznam přestat obsahovat osobní údaje, pokud lze příslušná data přiřadit ke konkrétní fyzické osobě nepřímou. Pokud tedy např. zmíněný záznam v personálním systému obsahuje informace o věku, dosaženém vzdělání a kvalifikaci, které v rámci dané organizace odpovídají pouze jedné osobě, pak celý záznam (vč. případně výše mzdy daného zaměstnance apod.) stále představuje osobní údaje, i když jsou přímé identifikátory odstraněny.

Do jaké míry je třeba brát možnost nepřímé identifikace v potaz, stanoví bod 26 odůvodnění GDPR, dle kterého je třeba přihlídnout ke všem prostředkům, o nichž lze rozumně předpokládat, že je správce nebo jiná osoba použije pro přímou či nepřímou identifikaci dané fyzické osoby. Ke stanovení toho, zda lze použití prostředků k identifikaci fyzické osoby rozumně předpokládat, by měly být vzaty v úvahu všechny objektivní faktory, jako jsou náklady a čas, které si identifikace vyžádá, s přihlídnutím k technologii dostupné v době zpracování i k technologickému rozvoji. Správce by se přitom měl zaměřit na konkrétní prostředky, kterými lze z anonymizovaných údajů jedince zpětně identifikovat, a přihlížet k tomu, jak nákladná je tato zpětná identifikace, jestli je k ní potřeba extenzivní know-how a jaká je pravděpodobnost, že k ní dojde.

18 Viz čl. 32 odst. 1 GDPR.

19 Podobný výčet obsahuje § 13 odst. 4 ZOOÚ pro automatizované zpracování, v ZOOÚ je však zavedení uvedených stanoveno jako povinné bez ohledu na výsledek analýzy rizik.

20 K postupu analýzy rizik viz M. Nulíček, J. Donát, F. Nonnemann, B. Lichnovský, J. Tomíšek, op. cit. sub 6, str. 248 a 291.

21 Jde o tzv. zásadu odpovědnosti, viz čl. 5 odst. 2 GDPR.

22 Viz čl. 4 bod 1 GDPR.

Původní směrnice 95/46/ES²³ obsahovala obdobné ustanovení, ke kterému poskytl bližší výklad Soudní dvůr Evropské unie ve věci *Breyer*. Z rozhodnutí plyne, že možnost identifikace konkrétní osoby je třeba vnímat objektivně, a pokud existuje více než hypotetická možnost, že jiná osoba identifikaci provede, je třeba příslušná data považovat za osobní údaje. Konkrétním závěrem rozhodnutí je, že dynamická IP adresa shromažďovaná provozovatelem webové stránky je osobním údajem.²⁴

V praxi tak budou osobními údaji i data, která správce upraví tak, aby neobsahovala přímé identifikátory (např. technikou tzv. hashování), a následně je předá ke zpracování třetí osobě, protože správce je schopen na základě původních dat provést zpětnou identifikaci subjektů údajů (pokud původní data neodstraní). V takovém případě se bude jednat o pseudonymizované údaje, tedy údaje chráněné bezpečnostním opatřením snižujícím riziko, které je s daným zpracováním spojeno, stále však podléhající režimu GDPR.

Pokud chce správce určitá data zcela vyjmout z režimu GDPR, je třeba provést jejich anonymizaci, v rámci které jsou data upravena takovým způsobem, že je nelze přiřadit ke konkrétní fyzické osobě, s přihlédnutím ke všem prostředkům, o nichž lze rozumně předpokládat, že je správce nebo jiná osoba použije pro přímou či nepřímou identifikaci dané fyzické osoby.

Anonymizace není v praxi záležitostí jediné operace. Podle stanoviska WP29 č. 5/2014 ze dne 10. 4. 2014 k technikám anonymizace²⁵ lze úplné anonymizace docílit jen kombinací více metod, jako je agregace, permutace či „přidání šumu“. Jedině kombinací více takových opatření lze dosáhnout toho, že z datového souboru není možné vyčlenit jednotlivce, není možné propojit různé záznamy týkající se jedné osoby a z datového souboru není možné vyvodit informace týkající se jedné osoby – teprve pokud jsou tato posledně jmenovaná tři kritéria splněna, lze prohlásit, že osobní údaje jsou anonymizovány.

? Musí každá organizace pracující s osobními údaji jmenovat pověřence pro ochranu osobních údajů?

Navzdory široce rozšířenému mýtu **ne**musí dle GDPR jmenovat pověřence zdaleka každý správce nebo zpracovatel. Tu to povinnost mají pouze:

- orgány veřejné moci a veřejné subjekty, s výjimkou soudů jednajících v rámci svých pravomocí,

23 Viz směrnice Evropského parlamentu a Rady 95/46/ES o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů.

24 Viz bod 1 výroku rozsudku SDEU ze dne 19. 10. 2016 ve věci C-582/14, *Patrick Breyer*. K pojmu IP adresa viz např. J. Donát, J. Tomíšek, op. cit. sub 13, str. 13.

25 Viz Pracovní skupina pro ochranu údajů zřízená podle článku 29: Stanovisko č. 5 /2014 k technikám anonymizace, 10. 4. 2014, dostupné z: http://ec.europa.eu/justice/data-protection/article-29/documentation/opinion-recommendation/files/2014/wp216_en.pdf.

26 Viz čl. 37 odst. 1 GDPR.

27 Viz Pracovní skupina pro ochranu údajů zřízená podle článku 29: Návrh výkladového pokynu WP29 k pověřenci pro ochranu osobních údajů, 13. 12. 2016, dostupné z: http://ec.europa.eu/newsroom/document.cfm?doc_id=43823, str. 6.

28 Tamtéž, str. 7

29 Tamtéž, str. 8.

30 Pokud je prezentován v rámci organizace, na veřejnosti či vůči Úřadu jako pověřenec. To však nebrání tomu, aby organizace určila osobu či útvar odpovědný za problematiku ochrany osobních údajů, aniž by tyto osoby automaticky získaly status pověřence.

- správci a zpracovatelé, jejichž hlavní činnost spočívá v operacích zpracování, které kvůli své povaze, rozsahu nebo svým účelům vyžadují rozsáhlé pravidelné a systematické monitorování subjektů údajů, a

- správci a zpracovatelé, jejichž hlavní činnost spočívá v rozsáhlém zpracování citlivých údajů nebo údajů o trestné činnosti.²⁶

Pro posouzení naplnění druhých dvou podmínek je klíčový výklad pojmů hlavní činnost a rozsáhlé zpracování. WP29 pojem hlavní činnost vykládá jako takovou činnost, která je nezbytná k dosažení cílů organizace, přičemž pro naplnění podmínky postačí, když je zpracování neoddělitelnou součástí takové činnosti. Jako příklad lze uvést nemocnici, jejíž hlavní činností je poskytovat zdravotnickou péči. Takovou péči by však nemohla bezpečně a efektivně poskytovat, pokud by nezpracovávala citlivé osobní údaje svých pacientů obsažené ve zdravotnické dokumentaci, proto **bude takové zpracování osobních údajů hlavní činností nemocnice.** Na druhou stranu nebude možné považovat za hlavní činnost takové zpracování, které probíhá běžně v různých organizacích za účelem dosažení sekundárních cílů, jako je zajišťování personálních procesů či správa IT infrastruktury.²⁷

Podle WP29 současně **nelze určit, které zpracování se považuje za rozsáhlé, pouze na základě jediného faktoru.** Do úvahy bude nutné brát zejména počet subjektů údajů, kterých se zpracování dotkne, objem zpracovaných údajů, dobu a stálost zpracování či geografický rozsah činností zpracování. WP29 výslovně uvádí některé **příklady rozsáhlého zpracování, mezi něž řadí např. zpracování údajů o pacientech v rámci běžného provozu nemocnice, zpracování osobních údajů o subjektech údajů v rámci systému městské hromadné dopravy nebo zpracování osobních údajů v rámci běžného provozu pojišťovny či banky.** Konkrétní hranice z hlediska počtu subjektů údajů či počtu záznamů však není stanovena.²⁸

Pro naplnění poslední podmínky je pak rozhodující pojem pravidelné a systematické monitorování. Dle názoru WP29 je nutné za takové monitorování považovat jakékoliv probíhající, opakované či pravidelné, organizované či systematické sledování a profilování subjektů údajů. WP29 uvádí také konkrétní praktiky, které budou za toto monitorování považovány, mezi něž řadí např. **poskytování telekomunikačních služeb, cílení internetové reklamy pomocí e-mailu, profilování a skórování pro účely posouzení rizik apod.**²⁹

V praxi lze doporučit, aby každá organizace, která alespoň potenciálně může splňovat uvedené podmínky, provedla bližší posouzení na základě konkrétních činností zpracování, které provádí. V případě, že se rozhodne pověřence (pro nesplnění kritérií pro jeho povinné jmenování) nejmenovat, měla by příslušné odůvodnění důkladně dokumentovat, aby jej mohla v případě potřeby předložit ÚOOÚ. Pokud výsledek posouzení není jednoznačný, je z hlediska prevence rizik vhodným postupem pověřence jmenovat. Je však třeba pamatovat také na to, že i pověřenec jmenovaný dobrovolně musí splňovat všechny požadavky stanovené GDPR.³⁰ ❀

Tématu GDPR se budeme věnovat i v následujících číslech Bulletinu advokacie.

Nejvyšší soud:

K možnosti odstranění stromů

Nárok na odstranění stromů podle § 1017 odst. 1 o. z. nelze uplatňovat u stromů, jež byly vysázeny před 1. lednem 2014.

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 27. 6. 2017, sp. zn. 22 Cdo 5259/2015

K věci:

Soud prvního stupně uložil žalované povinnost zdržet se toho, aby stromy a keři rostoucími na jejím pozemku působila žalobkyni na sousedním pozemku jakékoliv imise spadem větvíček, jehličí a listí, žalobu zamítl v části, v níž se žalobkyně domáhala na žalované zdržení se stínění způsobeného stromy a keři, nacházejícími se na pozemku žalované, a žalované uložil povinnost odstranit jedli a jalovec, tj. dva stromy, které svým vzrůstem přesahují výšku 3 m a které rostou ve vzdálenosti 3 m od společné hranice pozemků účastnic řízení, dále povinnost zdržet se vnikání keřů a kořenů stromů z jejího pozemku na pozemek žalobkyně, jakož i přesahu větví stromů rostoucích na pozemku žalované nad pozemek žalobkyně. Soud prvního stupně dospěl mj. k závěru, že vzrostlé stromy na pozemku žalované a jejich účinky vybočují z míry přiměřené místním poměrům, neboť se nacházejí v zastavbě rodinných domů. Uzavřel, že je třeba přistoupit rovněž k razantnímu opatření v podobě pokácení dvou vzrostlých stromů podle § 1017 o. z., které se nacházejí ve vzdálenostech 1 a 1,5 m od hranice a svým vzrůstem přesahují výšku 3 m. Tyto stromy způsobují neúměrné zásahy na pozemek žalobkyně, nejen pokud jde o spad jehličí a větévek, ale i o kořenový systém.

K odvolání žalované odvolací soud rozsudek soudu prvního stupně v rozsahu jeho napadení potvrdil.

Žalovaná v dovolání napadla závěr odvolacího soudu spočívající na § 1017 odst. 1 o. z., když při aplikaci této právní normy soud nehodnotil relevantní atributy podmiňující aplikaci tohoto ustanovení, a to existenci „rozumného důvodu“ a „místních zvyklostí“. Vzhledem k tomu, že judikatura dosud neprovedla výklad obou pojmů, právní názor odvolacího soudu, který předsazuje zájem jednotlivce nad ochranou přírody, neodpovídá záměru zákonodárce.

Z odůvodnění:

Dovolací soud se ve své rozhodovací praxi dosud nezabýval otázkou, zda se § 1017 odst. 1 o. z. použije i na stromy, vysázené před nabytím účinnosti o. z., tedy před 1. 1. 2014; dovolání je proto pro řešení této otázky přípustné a zároveň i důvodné.

Podle § 3028 odst. 1 a 2 o. z. se tímto zákonem řídí práva a povinnosti vzniklé od dne nabytí jeho účinnosti. Není-li dále stanoveno jinak, řídí se ustanoveními tohoto zákona i právní poměry týkající se práv osobních, rodinných a věc-

ných; jejich vznik, jakož i práva a povinnosti z nich vzniklé přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona se však posuzují podle dosavadních právních předpisů.

Podle § 1017 o. z. má-li pro to vlastník pozemku rozumný důvod, může požadovat, aby se soused zdržel sázení stromů v těsné blízkosti společné hranice pozemků, a vysadil-li je nebo nechal-li je vzrůst, aby je odstranil. Nestanoví-li jiný právní předpis nebo neplyne-li z místních zvyklostí něco jiného, platí pro stromy dorůstající obvykle výšky přesahující 3 m jako přípustná vzdálenost od společné hranice pozemků 3 m a pro ostatní stromy 1,5 m (odst. 1). Ustanovení odst. 1 se nepoužije, je-li na sousedním pozemku les nebo sad, tvořící stromy rozhradu nebo jedná-li se o strom zvlášť chráněný podle jiného právního předpisu (odst. 2).

Rozhodným pro posouzení věci je výklad přechodných ustanovení (§ 3028 odst. 1 a 2 o. z.) ve spojení s úpravou obsaženou v § 1017 odst. 1 o. z. z pohledu její použitelnosti na právní poměry vytvořené a ustálené před účinností zákona č. 89/2012 Sb.

K základním principům, vymezujícím kategorii právního státu, patří princip ochrany důvěry občanů v právo a s tím související princip zákazu zpětné účinnosti právních norem. Rozlišuje se přitom mezi pravou a nepravou retroaktivitou.

Ústavní soud ve své rozhodovací činnosti opakovaně konstatoval [srov. např. nález ze dne 12. 7. 1994, sp. zn. Pl. ÚS 3/94 (č. 164/1994 Sb.), jakož i usnesení ze dne 12. 12. 2005, sp. zn. I. ÚS 662/03 (dostupné na <http://nalus.usoud.cz>)], že právní věda rozeznává tzv. retroaktivitu pravou a retroaktivitu nepravou. Prává retroaktivita zahrnuje případy, kdy právní norma reglementuje i vznik právního vztahu a nároky z něho vzešlé před její účinností. V obecné teorii práva je dlouhodobě zakotven právní závěr o nepřipustnosti tzv. pravé zpětné účinnosti právní úpravy. Prává zpětná účinnost by znamenala zásadní porušení principu právní jistoty v právních vztazích tím, že by na právní vztahy, které vznikly před účinností příslušného právního předpisu, a na skutečnosti v těchto právních vztazích nastalé v době před účinností příslušného právního předpisu, připustila aplikaci tohoto nového právního předpisu. Novou právní úpravou by tak bylo zasahováno zpětně do minulosti a právní posouzení v minulosti existujících právních vztahů i skutečností tehdy vzniklých by se po účinnosti nové právní úpravy měnilo. V této souvislosti je ovšem nutné odlišovat od pravé retroaktivity retroaktivitu nepravou. Nepravá retroaktivita spočívá v tom, že právní vztahy hmotného i procesního práva, které vznikly za platnosti práva starého, se spravují zásadně tímto právem, a to až do doby účinnosti práva nového; po jeho účinnosti se však řídí právem novým. Tato zása-

Ilustrační foto

da však platí jen potud, pokud ostatní závěrečná ustanovení právní normy nestanoví se zřetelem na zvláštnosti některých právních vztahů něco jiného. Jestliže tedy přechodné ustanovení nepamatuje na specifické řešení určité dílčí konkrétní situace, pak je namístě dospět k závěru, že nová právní úprava ode dne své účinnosti do budoucna upravuje i právní vztahy a jednotlivé skutečnosti, které sice vznikly v minulosti, ale existují dále [srov. usnesení Ústavního soudu ze dne 2. 2. 2006, sp. zn. II. ÚS 512/05 (dostupné na <http://nalus.usoud.cz>)].

O pravou retroaktivitu se tedy jedná v případě, kdy zákonodárce zpětně zasahuje do právních vztahů, které v minulosti započaly a také skončily. Pravá retroaktivita je obecně nepřipustná.

V případech časového střetu staré a nové právní normy zásadně platí nepravá retroaktivita, tj. od účinnosti nového právního předpisu se i právní vztahy, vzniklé podle zrušeného právního předpisu, řídí právním předpisem novým. Vznik právních vztahů, existujících před nabytím účinnosti nové právní normy, právní nároky, které z těchto vztahů vznikly, jakož i vykonané právní úkony se řídí zrušenou právní normou (důsledkem opačné interpretace střetu právních norem by byla pravá retroaktivita). Aplikuje se tady princip ochrany minulých právních skutečností, zejména právních konání [srov. náleží Ústavního soudu ze dne 4. 2. 1997, sp. zn. Pl. ÚS 21/96 (č. 63/1997 Sb.)].

Nepravá retroaktivita předpokládá, že budou novým právem posuzovány skutkové stavy, které nebyly uzavřeny (ukončeny) před účinností nové úpravy (k tomu srov. B. Hess: *Das Intertemporale Privatrecht*, Mohr Siebeck, Tübingen 1998, str. 53). Na těchto východiscích je ostatně založena i úprava obsažená v § 3028 odst. 2 o. z.

Nicméně i přesto, že nepravá retroaktivita je obecně přípustná a umožňuje, aby adresáti práva přizpůsobili své jednání no-

vé právní úpravě, může i ona znamenat rozpor s principem ochrany důvěry ve stabilitu právního řádu, který se projevuje v tom, že rozhodnutí jednat, případně nejednat, které bylo učiněno s očekáváním určitých následků, se *ex post* (po přijetí nové úpravy) ukáže jako nesprávné, protože se tyto následky mění. Adresát příslušné právní regulace by totiž mohl právně namítat, že kdyby znal tyto nové podmínky, bylo by jeho rozhodnutí jiné. Nepravá retroaktivita porušuje ochranu důvěry, pokud takto působící právní předpisy působí negativní zásahy, se kterými adresáti práva nemohli nebo nemuseli počítat nebo je nemuseli při svých dispozicích zohlednit. V konkrétních případech je proto přípustnost nepravé retroaktivity třeba posoudit poměřováním kolidujících právních principů za použití principu proporcionality (k tomu srov. F. Melzer, P. Těgl: *Občanský zákoník, Velký komentář*, sv. III, Leges, Praha 2014, str. 1102).

V širším kontextu se tak jedná o jednu z forem tzv. legitimního očekávání, kterou Ústavní soud formuloval v obecnějším širším kontextu např. ve stanovisku pléna ze dne 1. 11. 2005, sp. zn. Pl. ÚS-st. 21/05 (dostupném na <http://nalus.usoud.cz>), tak, že ze zásady legitimního očekávání vyplývá, že vlastníku musí být dána možnost počítat s udržení určitého právního stavu a měla by mu být poskytnuta ochrana proti jakémukoliv změně tohoto stavu, kterou nemohl rozumně očekávat.

Podle názoru dovolacího soudu se o tento případ jedná v řešené věci.

Úst. § 1017 o. z. spadá do oblasti tzv. sousedských práv.

Dovolací soud sdílí názor vyslovený v odborné literatuře, že i pro úpravu vlastnického práva platí nepravá retroaktivita; jeho obsah se tedy zásadně mění nabytím účinnosti nové právní úpravy. Jednotlivé instituty však vyvolávají zvláštní problémy ohledně tzv. ochrany nabytých práv, resp. ochrany důvěry

ve stabilitu právního řádu. V režimu sousedských práv pak základní podstata spočívá v tom, že 1) omezuje negatorní nárok tím, že je vlastník v případě nepřímých imisí povinen strpět rušení přiměřené místním poměrům, 2) konkretizuje a doplňuje tento nárok. Rozhodující tedy je, zda za účinnosti nové právní úpravy stále trvá vlastní působení rušitele, případně stále pramení ze sféry, za kterou odpovídá (k tomu srov. F. Melzer, P. Tégel: Občanský zákoník, Velký komentář, sv. III, Leges, Praha 2014, str. 1165).

Tato východiska jsou ve shodě s již ustálenou judikaturou Nejvyššího soudu; ten v rozsudku ze dne 29. 4. 2015, sp. zn. 22 Cdo 3940/2015 (č. 104/2015 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, rozh. obč.), formuloval závěr – ve sporu z imisí – o aplikovatelnosti nepravé zpětné účinnosti zákona č. 89/2012 Sb. i na právní poměry existující před 1. 1. 2014, a to s odkazem na úpravu § 3028 odst. 2 o. z. Tento závěr pak v obecnější rovině sporů z imisí vyjádřil v rozsudku ze dne 3. 6. 2015, sp. zn. 22 Cdo 3277/2014 (č. 105/2015 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, rozh. obč.), závěrem, že sousedská práva se po 1. 1. 2014 budou posuzovat podle o. z.

Tato rozhodnutí se však netýkala použitelnosti § 1017 odst. 1 o. z. na právní poměry vytvořené před 1. 1. 2014 osázením stromů. Nejvyšší soud v usnesení ze dne 22. 9. 2015, sp. zn. 22 Cdo 1704/2015 (č. C 15 028 v Souboru), formuloval nutnost odlišení nároků uplatněných podle § 1013 odst. 1 a § 1017 odst. 1 o. z. s tím, že nárok upravený v § 1017 odst. 1 o. z. lze uplatnit žalobou na zdržení se sázení stromů nebo na jejich odstranění; nevyjádřil se však k bližším podmínkám uplatnění tohoto ustanovení z hlediska intertemporalit.

V řešené věci žalovaná ještě před nabytím účinnosti o. z. vysadila v blízkosti hranice svého pozemku a pozemku žalobkyně dva stromy, ve vzdálenosti 1 m a 1,5 m od hranice, jež svým vzrůstem přesahují výšku 3 m. Šlo tedy o jednání, které bylo dokončeno ještě před 1. 1. 2014, tedy v době, kdy se žalovaná mohla legitimně řídit občanskoprávní úpravou, která obdobu ust. § 1017 odst. 1 o. z. neobsahovala, tedy žalovaná nemohla počítat s tím, že vznikne v případě, že stromy vysadí v určité vzdálenosti od hranice, resp. že stromy vzrostou do určité výšky, nárok žalobkyně na jejich odstranění, opírající se o ustanovení o sousedském právu.

Nároky spojené s úpravou obsaženou v zák. č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění účinném do 31. 12. 2013 (dále jen „obč. zák. č. 40/1964 Sb.“), se omezovaly na možnost domáhat se ochrany prostřednictvím imisní sousedské žaloby mající základ v § 127 odst. 1 obč. zák. č. 40/1964 Sb., kterou nebylo možné se domáhat aktivního chování ze strany žalovaného, tj. nebylo možné domáhat se uložení aktivní povinnosti k odstranění zdroje rušení nebo obtěžování, ale petit žaloby ze sousedského práva musel být formulován negativně. Ochrana podle § 127 odst. 1 obč. zák. č. 40/1964 Sb. nesměřovala k tomu, aby byla žalovanému uložena povinnost provést konkrétní opatření [k tomu srov. např. stanovisko Nejvyššího soudu ČSR ze dne 29. 12. 1984, sp. zn. Cpj 51/84 (č. 45/1986 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, rozh. obč.), nebo stanovisko Nejvyššího soudu ČSR ze dne 23. 6. 1987, sp. zn. Cpj 203/1986 (č. 3/1988 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, rozh. obč.)]. Aktivního jednání bylo možné se domáhat toliko v rámci předcházení hrozcím škodám v režimu § 417 odst. 2 obč. zák. č. 40/1964 Sb.,

a to i ve vztahu k požadavku na uložení odstranění stromu (opětovně stanovisko Nejvyššího soudu ČSR ze dne 23. 6. 1987, sp. zn. Cpj 203/1986). Judikatura současně zdůrazňovala, že pokud se žalobce domáhal, aby soud uložil žalovanému povinnost provést určité opatření (nikoliv zdržet se určitého rušení) s poukazem na hrozcí závažnou škodu, jednalo se o žalobu podle § 417 odst. 2 obč. zák. č. 40/1964 Sb., a nikoliv o vlastnickou žalobu podle § 126 obč. zák. č. 40/1964 Sb. [k tomu srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 2. 4. 2001, sp. zn. 22 Cdo 1599/99 (č. C 383 v Souboru)].

Skutkovým znakem právní normy obsažené v § 1017 odst. 1 je „sázení stromů“, s nímž je spjat právní následek spočívající v nároku souseda na odstranění stromu. V případě vysazení stromu jde o jednání, které se vyznačuje jednorázovostí. Pokud tento okamžik nastal před účinností o. z., jedná se o uzavřený skutek (*factum praeteritum*), který s ohledem na zásady evropské právní tradice nemůže být podroben právním následkům, které jsou stanoveny novým právem (srov. M. Avenarius: Savignys Lehre vom intertemporalen Privatrecht, Wallstein Verlag, reprint, Göttingen 1993, str. 55). V opačném případě by mohla být zklamána důvěra žalované v platnost dosavadního předpisu v době, kdy zde ještě žádný nový předpis nebyl, resp. důvěra – jako v řešené věci – v autonomní prostor, který dosavadní předpis založil.

Takovému závěru ostatně odpovídá i konstrukce § 1017 odst. 1 o. z., jež má především preventivní povahu a charakter projevující se tím, že vlastník pozemku – má-li pro to rozumný důvod – může požadovat především to, aby se soused zdržel sázení stromů v těsné blízkosti společné hranice pozemků. Následkem výsadby nebo vzrůstu je pak zákonná možnost domáhat se jejich odstranění.

Dovolací soud dodává, že **vlastník pozemku, který je obtěžován stromy vysazenými na sousedním pozemku před 1. 1. 2014 tak, že jej nad míru přiměřenou místním poměrům obtěžují účinky způsobené těmito stromy, se může bránit cestou negatorní žaloby (§ 1013 odst. 1 o. z.), v případě jejíhož úspěchu může v konečném důsledku odstranění stromu dosáhnout, byť ne přímým žalobním požadavkem na jeho odstranění. Proti přesahu větví nebo prorůstání kořenů pak má i u stromů vysazených před 1. 1. 2014 zákonný nárok vyplývající z § 1016 odst. 2 o. z.** (k tomu srov. F. Melzer, P. Tégel: Občanský zákoník, Velký komentář, sv. III, Leges, Praha 2014, str. 1166) a **proti hrozcí újmě se může domáhat aktivního opatření postupem podle § 2903 o. z.** Z uvedeného je zřejmé, že opatření, která může vlastník pozemku uplatnit proti negativním vlivům stromu na sousedním pozemku, jsou v zásadě shodná jak v režimu obč. zák. č. 40/1964 Sb., tak i v režimu o. z., jenž nadto zakládá odstraňovací nárok v § 1017 odst. 1 o. z.

Při zohlednění a zhodnocení všech výše uvedených skutečností dospívá dovolací soud k závěru, že úpravu obsaženou v § 1017 odst. 1 o. z. je možné ve vztahu k požadavku na odstranění stromů aplikovat až na stromy vysazené po 1. 1. 2014. Vzniklý stav založený výsadbou stromů na vlastním pozemku v době, kdy úprava sousedských práv v obč. zák. č. 40/1964 Sb. neumožňovala domáhat se jejich odstranění (tj. do 1. 1. 2014), založil princip ochrany důvěry, jenž ob stojí v konfrontaci s důsledky nepravé zpětné retroaktivity tím spíše, že úprava obsažená v o. z. neznamená v žádném směru nižší standard ochra-

ny pro vlastníka domáhajícího se ochrany oproti prostředkům ochrany v obč. zák. č. 40/1964 Sb.

Odborná literatura v této souvislosti ostatně ve vztahu k § 3028 odst. 2 části věty za středníkem o. z. přílehlavě vysvětluje, že pojem „práva a povinnosti z nich vzniklé“ představuje vyjádření principu ochrany důvěry, což znamená, že je třeba tento princip poměřovat s kolidujícími principy, a pokud se v tomto poměrování prosadí, pak jde o „nabyté právo“, resp. „vzniklé právo nebo povinnost“, na které se nebude aplikovat nová právní úprava, neboť by to znamenalo neproporcionální zásah do ochrany důvěry (k tomu srov. F. Melzer, P. Tégl: Občanský zákoník, Velký komentář, sv. III, Leges, Praha 2014, str. 1153).

Závěry dovozené Nejvyšším soudem pak odpovídají i názorům prezentovaným v tuzemské odborné literatuře, jež se přiklání k závěru o nemožnosti aplikace § 1017 odst. 1 o. z. na stromy vysazené před 1. 1. 2014.

Část odborné literatury uvádí s podrobnou argumentací opírající se o obecné principy výkladu přechodných ustanovení a normativní úpravu obsaženou v § 3028 odst. 2 o. z., že důvěra v existující právní úpravu může být nepřiměřeně dotčena následným zpochybněním dřívějšího vysazení stromů, případně zbudování staveb v blízkosti hranic pozemku. Pro použitelnost nové úpravy je proto rozhodující okamžik vysazení stromů, resp. zbudování staveb (srov. F. Melzer, P. Tégl: Občanský zákoník, Velký komentář, sv. III, Leges, Praha 2014, str. 1166). Ke shodnému závěru pak dospívá i další část odborné literatury poukazující na to, že „vzhledem k zásadě, že ani občanskoprávní předpisy nepůsobí zpětně“, nelze se domáhat odstranění stromu, vysazeného před účinností zákona č. 89/2012 Sb., s tím, že i v tomto případě se lze domáhat, aby se „vlastník stromu“ zdržel rušení souseda nad míru přiměřenou poměrům (stíněním), jestliže podstatně omezuje obvyklé užívání pozemku, se závěrem, že bude-li žaloba úspěšná, pak žalovanému „mnohdy nezbude než strom odstranit“ [k tomu srov. J. Spáčil a kol.: Občanský zákoník III, Věcná práva (§ 976–1474), 1. vydání, C. H. Beck, Praha 2013, str. 170].

Zásadní nemožnost faktické aplikace o. z. na stromy vysazené před účinností občanského zákoníku – s odkazem na výše uvedenou a posledně citovanou literaturu – zastává i další část odborné literatury, která však předpokládá, že výjimečně i v těchto případech bude možné rozhodnout o odstranění stromu, např. v případě, kdy se soused bude moci domáhat odstranění stromu za situace, že v bezprostřední blízkosti hranice roste strom již tak poškozený, že

hrozí jeho vyvrácení nebo zlomení a pád na sousední pozemek (k tomu srov. K. Eliáš: Stromy a občanský zákoník, Právník č. 11/2015, str. 893). Potřebu řešení těchto akutních situací pak doplňuje odkazem na judikaturu Nejvyššího soudu směřující k aplikaci § 417 odst. 2 obč. zák. č. 40/1964 Sb. K tomu je však třeba uvést, že obsahově prakticky totožný nárok je upraven v § 2903 o. z., pročež ani tento poukaz neodůvodňuje aplikaci § 1017 odst. 1 o. z. na stromy osázené před 1. 1. 2014.

Zbýlá část literatury buď k dané otázce nezaujímá přímé stanovisko (k tomu srov. J. Večerová, M. Konečná: Zamyšlení nad § 1017 občanského zákoníku, Rekodifikace & Praxe č. 3/2015, str. 4), nebo se k této otázce vůbec nevyjadřuje (k tomu srov. J. Švestka, J. Dvořák, J. Fiala a kol.: Občanský zákoník, Komentář, Svazek III, Wolters Kluwer, a. s., Praha 2014, str. 81–82).

Při promítnutí výše předestřených úvah na posuzovaný případ je tak zcela zřejmé, že jak odvolací soud, tak i soud prvního stupně aplikovaly nesprávnou právní normu (§ 1017 odst. 1 o. z.), pročež dovolací důvod nesprávného právního posouzení (§ 241a odst. 1 o. s. ř.) byl uplatněn právem.

Komentář:

Publikované rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR představuje výklad dalšího zcela nového ustanovení, a to § 1017 odst. 1 o. z.¹ V širším kontextu se však jedná především o doplňující výklad přechodných ustanovení, tj. problematiky značně složité, která byla v popředí rozhodovací praxe Nejvyššího soudu hned od počátku účinnosti nové právní úpravy.² **Význam závěrů přijatých v rozhodnutí je o to větší, že představuje další judikaturou výslovně zformulovanou výjimku vylučující aplikaci zákona č. 89/2012 Sb. oproti obecnému směřování vyjádřenému v § 3028 odst. 2.** První výjimku judikatura přijala ve vztahu k vypořádání společného jmění manželů zaniklého, zrušeného nebo zúženého do 31. 12. 2013.³ Druhou pak ve vztahu k vypořádání neoprávněných staveb zřízených do 31. 12. 2013 zcela na cizím pozemku. V rozsudku ze dne 16. 3. 2016, sp. zn. 22 Cdo 4461/2015,⁴ pak Nejvyšší soud podrobně odůvodnil závěr, podle kterého, pokud jde o neoprávněné stavby vybudované zcela na pozemku jiného vlastníka než stavebníka před 1. 1. 2014, pak i kdykoliv po 1. 1. 2014 bude prováděno vypořádání takových staveb podle § 135c obč. zák. č. 40/1964 Sb. bez ohledu na to, že jde o rozhodnutí mající konstitutivní povahu. Jedná se tak o výslovnou výjimku z jinak v úvahu přicházející použitelnosti zákona č. 89/2012 Sb. v oblasti věcných práv. Stejný závěr Nejvyšší soud vyjádřil i v usnesení ze dne 18. 5. 2016, sp. zn. 22 Cdo 3765/2015, které je významné tím, že proti němu směřovala ústavní stížnost mj. výslovně namítající nesprávnost postupu podle § 135c obč. zák. č. 40/1964 Sb. Ústavní soud odmítl ústavní stížnost jako zjevně neopodstatněnou usnesením ze dne 6. 9. 2016, sp. zn. II. ÚS 2818/16,⁵ přičemž se výslovně ztotožnil i s právním názorem o aplikovatelnosti § 135c obč. zák. č. 40/1964 Sb. Význam tohoto rozhodnutí Ústavního soudu je v tom, že se jedná zřejmě o vůbec první rozhodnutí, které prolomilo § 3028 odst. 2 o. z. o dosahu nové právní

1 Je nepochybné, že postupem času bude muset judikatura dovolacího soudu řešit značné množství složitých právních otázek vztahujících se k použitelnosti § 1017 o. z., a to jak otázek procesních, tak i hmotněprávních, jejichž existence se dříve či později v praxi objeví. I při vědomí jejich existence nejsou v publikovaném rozhodnutí zmiňovány ani naznačovány, neboť dovolací soud byl při přezkumu vázán vymezeným dovolacím důvodem.

2 K tomu srov. M. Králík: Intertemporalita v oblasti věcných práv v rozhodovací praxi Nejvyššího soudu, Soudní rozhledy č. 6/2016, str. 182 a násled.

3 K tomu srov. rozsudek NS ze dne 29. 4. 2015, sp. zn. 22 Cdo 3779/2014, uveřejněný pod č. 103/2015 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek.

4 Dostupným na www.n soud.cz – uvedené rozhodnutí je na pořadu zářijového jednání občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu z hlediska posouzení jeho publikace ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek.

5 Dostupným na nalus.usoud.cz.

úpravy mj. i na práva věcná, a připustilo, že z tohoto obecného principu budou existovat výjimky tam, kde to právní poměry či jiné mimořádné okolnosti budou vyžadovat.⁶

V poměrech samotných sousedských práv se jedná o rozhodnutí, které na první pohled jde proti dosavadnímu judikaturnímu trendu v oblasti věcných práv. Rozhodnutí uvádí konkrétní judikaturu, ve které Nejvyšší soud vyjádřil obecný závěr, že sousedská práva se po 1. 1. 2014 řídí novou občanskoprávní úpravou, přičemž takový závěr byl typově vyjádřen v tzv. imisních sporech. Tento stěžejní princip není publikovaným rozhodnutím nijak dotčen, protože obecná použitelnost nové právní úpravy po 1. 1. 2014 zůstává i nadále zachována. Dosavadní rozhodovací praxe Nejvyššího soudu se navíc k aplikovatelnosti § 1017 odst. 1 o. z. před tímto rozhodnutím nevyjádřila.

Klíčový závěr, zda se lze domáhat odstranění stromů v režimu uvedeného zákonného ustanovení, vyřešilo rozhodnutí ve prospěch závěru, že tento nárok je spojen až se stromy vysázenými po 1. 1. 2014. Protože šlo o otázku dosud v judikatuře Nejvyššího soudu neřešenou, která navíc představuje i výklad přechodných ustanovení, mapuje rozhodnutí všechny dosud publikované názory k dané otázce a s využitím zahraniční odborné literatury se snaží o podrobné vysvětlení a odůvodnění tohoto právního závěru.

Přijetí názoru, že odstraňovací nárok je spojen až se stromy vysázenými po 1. 1. 2014, bylo v části odborné literatury relativizováno poukazem na to, že se soudy budou muset složitě důkazně vypořádávat s posouzením, kdy došlo k vysázení stromů. Bez ohledu na to, že tento argument zjevně míří pouze do skutkových zjištění a unesení důkazního břemene, nezdá se tato otázka natolik složitá, že by měla působit soudní praxi větší obtíže. Stáří stromů lze prokazovat mj. i značným dokazováním a mezi „znesvářenými“ blízkými sousedy jsou zpravidla informace o době vysázení stromů známé.

Naproti tomu přijatý závěr bude minimalizovat evidentní četnost sporů, které by soudní praxe jinak musela řešit, protože přímý odstraňovací nárok, jdoucí nad rámec obecné negatorní sousedské žaloby s tradičním petitem a výrokem rozhodnutí (§ 1013 o. z.), je „velkým lákadlem“ řešení sousedských sporů, který by umožňoval vyřešení sporného sousedského vztahu kategorickým odstraněním stromů. Dosavadní zkušenosti soudní praxe také naznačují, že uplatnění odstraňovacího nároku v režimu § 1017 odst. 1 i u stromů osázených před 1. 1. 2014 začínají účastníci využívat poměrně velmi často. Obecně by však i do budoucna zřejmě mělo platit, že uložení povinnosti odstranit v režimu § 1017 odst. 1 stromy z pozemku by mělo být opatřením krajním, neboť je spojeno s podstatným zásahem do vlastnického práva k pozemku. Podmínky konkrétní aplikace § 1017 odst. 1 zejm.

na ve vztahu k mírnějšímu opatření v podobě negatorní sousedské žaloby podle § 1013 odst. 1 bude dovolací praxe řešit teprve v budoucnu. Je-li však působnost § 1017 odst. 1 vztažena až na stromy vysázené po 1. 1. 2014, lze usuzovat, že to nebude budoucnost zcela blízká, ale spíše vzdálenější.

Tím však není aplikovatelnost § 1017 odst. 1 zcela vyloučena i pro nejbližší období, protože kromě odstraňovacího nároku umožňuje i v rámci prevence dosáhnout uložení povinnosti vlastníku pozemku stromy vůbec nevysázet. Jde o zcela samostatnou skutkovou podstatu, která má zjevně preventivní charakter. Zde se soudní praxe bude potýkat zase s jinými okruhy právních otázek,⁷ k nimž rozhodovací praxe dovolacího soudu zatím schází zcela. V této souvislosti snad lze vyjádřit základní koncepční pochybnost o naplnění tohoto preventivního postupu založeného soudním rozhodnutím v těch případech, kdy sice bude podána žaloba na uložení povinnosti stromy nevysázet, ale žalovaný vlastník pozemku tak přesto v průběhu řízení učiní, což lze vzhledem k době soudního řízení a relativní malé obtížnosti vysázení stromů v běžných sousedských vztazích předpokládat.

✦ Rozhodnutí zpracovali JUDr. EVA DOBROVOLNÁ, Ph.D., LL. M., asistentka soudce Nejvyššího soudu, Mgr. MICHAL KRÁLÍK, Ph.D., soudce Nejvyššího soudu.

- 6 Problematika staveb obecně v nové právní úpravě i ve spojení s přechodnými ustanoveními představuje mimořádně rozsáhlou a složitou oblast právních problémů, se kterými se bude potýkat právní praxe ještě mnoho let. Aktuální závěry a možná budoucí problematika místa prezentuje aktuální publicistika člena senátu 22 Cdo Jiřího Spáčila – k tomu srov. J. Spáčil: Stavba na cizím pozemku – nová judikatura a nové problémy, Soudní rozhledy č. 7-8/2017, str. 218.
- 7 Např. formulace žalobního petitu z hlediska jeho přesnosti a určitosti, předpokládaný informační deficit vlastníka domáhajícího se preventivního neosázení z hlediska chybějících informací o tom, jaké konkrétní stromy a kde přesně mají být na sousedním pozemku osázeny, apod.

C. H. BECK NOVINKA

Bělina, Pichrt a kol.

Pracovní právo 7. vydání

2017, vázané, 790 stran, cena 790 Kč
obj. číslo A118

Objednávejte na www.beck.cz

PRESTIŽNÍ MÍSTO PRO VAŠE PODNIKÁNÍ

- ☑ recepce a ostraha 24/7
- ☑ klimatizace

Kancelářské prostory - Václavské náměstí 56, Praha

+ 420 704 334 450

pronajmy@palacfenix.cz

www.palacfenix.cz

@palacfenix

Palác Fénix, a.s., Václavské náměstí 802/56, Praha, IČ 49240382

inzerce

Ústavní soud:

K nárokům advokáta v případě bezplatné obhajoby, resp. obhajoby za sníženou odměnu

Pokud orgány činné v trestním řízení přiznaly stěžovateli odměnu a náhradu hotových výdajů za obhajobu obviněného bez dalšího až od právní moci rozhodnutí o přiznání nároku na obhajobu za sníženou odměnu, aniž by § 33 odst. 2 tr. řádu vyložily s přihlédnutím ke specifickým okolnostem daného případu, tj. se zohledněním průtahů, k nimž při vyřizování žádosti obviněného o přiznání nároku na obhajobu za sníženou odměnu došlo, postupovaly ryze formalisticky. Tím, že orgány činné v trestním řízení nepřiznaly stěžovateli odměnu a náhradu hotových výdajů již od data podání této žádosti, zasáhly do práva stěžovatele na spravedlivý proces zaručeného čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.

**Nález Ústavního soudu ze dne 6. 6. 2017,
sp. zn. II. US 2301/16**

Z odůvodnění:

Na Ústavní soud se obrátil stěžovatel, který se domáhal zrušení usnesení krajského státního zastupitelství a usnesení policejního orgánu, neboť byl toho názoru, že jimi bylo porušeno jeho právo na spravedlivý proces zaručené čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“) a čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, dále právo na respektování legitimního očekávání, které je mj. zakotveno v ústavněprávní rovině ochrany majetku, a právo na ochranu lidské důstojnosti zaručené čl. 10 Listiny.

Napadeným usnesením policejního orgánu bylo podle § 151 odst. 3 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „tr. řád“), v trestní věci obviněného rozhodnuto o přiznání odměny a náhrady hotových výdajů stěžovateli jako obhájci obviněného s odkazem na ustanovení vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „advokátní tarif“), ve výši 785 395 Kč včetně daně z přidané hodnoty. Celková částka přiznané odměny a náhrady hotových výdajů ve výši 1 570 789 Kč včetně daně z přidané hodnoty byla snížena na shora uvedenou částku s ohledem na usnesení okresního soudu ze dne 22. 7. 2013, kterým bylo ve smyslu § 33 odst. 2 tr. řádu rozhodnuto, že obviněný má nárok na obhajobu za sníženou odměnu, neboť náklady obhajoby hradí z 50 % stát.

Proti usnesení policejního orgánu podal stěžovatel stížnost, v níž vyjádřil nesouhlas s výší vyúčtované částky a požadoval přiznání celkové částky. Nesouhlasil jednak s krácením odměny o 20 % ve smyslu § 12a advokátního tarifu a dále namítal, že odměna byla přiznána až od právní moci rozhodnutí o přiznání nároku na obhajobu za sníženou odměnu. Poukazoval na to, že o podané žádosti o bezplatnou obhajobu ze dne 23. 5. 2013 bylo pravomocně rozhodnuto až po třech měsících, přičemž od podání žádosti dne 23. 5. 2013 do doby

nabytí právní moci rozhodnutí o ní dne 29. 8. 2013 byla provedena řada úkonů právní služby. Krácení odměny v tomto rozsahu bylo způsobeno tím, že soudy nerozhodly včas o žádosti obviněného. Podle názoru stěžovatele mu tak přísluší nárok na odměnu od samého počátku, tj. od podání žádosti o bezplatnou obhajobu, popř. od doby, kdy měl soud o takové žádosti v přiměřené době rozhodnout.

Napadeným usnesením státního zástupce byla stížnost stěžovatele podle § 148 odst. 1 písm. c) tr. řádu zamítnuta jako nedůvodná. Státní zástupce dospěl k závěru, že policejní orgán své rozhodnutí řádně odůvodnil a jeho postup při vyúčtování má oporu v dosavadní soudní praxi. Ohledně krácení odměny o 20 % poukázal na § 151 odst. 6 tr. řádu (odkazující na druhý odstavec uvedeného ustanovení, který pak dále odkazuje na advokátní tarif), který zcela jednoznačně upravuje přiměřené použití výpočtu dle advokátního tarifu. Ten v § 12a snižuje sazby mimosmluvní odměny u ustanoveného obhájce o 20 %. Pokud jde o přiznání odměny a náhrady hotových výdajů až po právní moci rozhodnutí okresního soudu ze dne 22. 7. 2013, tedy po 29. 8. 2013, správnost postupu vyvodil státní zástupce z komentáře k tr. řádu, ze znění § 33 odst. 2 a 3 tr. řádu a z rozhodovací činnosti Vrchního soudu v Olomouci, který za rozhodující okamžik pro hrazení nákladů státem považuje nabytí právní moci rozhodnutí.

Stěžovatel v ústavní stížnosti namítal, že napadenými usneseními policejního orgánu i stížnostního státního zastupitelství byl obecný princip, že obviněný má právo na bezplatnou obhajobu až od právní moci rozhodnutí o přiznání takového nároku, přejat ryze formalisticky bez zřetele na konkrétní okolnosti případu. Odkázal přitom na usnesení Ústavního soudu ze dne 27. 10. 2015, sp. zn. I. ÚS 2775/15 (dostupné na <http://nalus.usoud.cz>, stejně jako další rozhodnutí Ústavního soudu zde citovaná), které lze interpretovat tak, že právo na úhradu odměny přísluší ode dne, kdy bylo obviněným požádáno o přiznání bezplatné obhajoby. Stěžovatel uvedl, že je mu známo, že se Ústavní soud vyslovil i tak, že nepovažuje za neakceptovatelný názor obsažený v článku R. Vicherek: Bezplatná obhajoba – okamžik vzniku nároku, Trestněprávní revue č. 10/2015, str. 225, podle kterého v situaci, kdy

není o žádosti o bezplatnou obhajobu rozhodnuto v přiměřené době pro zavinění či průtahy soudu, pak nelze ani vyloučit, aby se tímto okamžikem stal okamžik dřívější, např. den podání návrhu na přiznání bezplatné obhajoby. V jeho případě došlo k nabytí právní moci rozhodnutí až za 3 měsíce od podání žádosti obviněného, přičemž v mezidobí probíhala řada úkonů přípravného řízení na různých místech mimo město. Tímto se policejní orgán rozhodující o nároku stěžovatele vůbec nezabýval a nijak k tomu nepřihlédl a odmítl i takový postup, který stěžovatel jako nejméně příznivý zmínil, že by mohl přiznat odměnu alespoň ke dni rozhodnutí policejního orgánu dne 22. 7. 2013, když již bylo postaveno najisto, že obviněnému nárok v rozsahu 50 % přísluší. Stěžovatel dodal, že převládající praxe soudů je taková, že nárok na bezplatnou obhajobu náleží obhájci od podání žádosti o přiznání bezplatné obhajoby, a že dokonce některé soudy přiznávají takový nárok od udělení plné moci obviněným obhájci před podáním žádosti o bezplatnou obhajobu. Stěžovatel odkázal na nález Ústavního soudu ze dne 13. 9. 2016, sp. zn. I. ÚS 848/16, v němž Ústavní soud řešil, jak mají soudy vyložit ustanovení trestního řádu o advokátní odměně za úkony bezplatné obhajoby. V další části ústavní stížnosti stěžovatel uvedl důvody, pro něž nesouhlasí s krácením své odměny o dalších 20 %, přičemž výklad provedený policejním orgánem označil za svévolný a rozporný, když má za to, že snížení odměny za úkony právních služeb dle § 12a a 12b advokátního tarifu stanoví snížení odměny pro obhájce ustanoveného, nikoliv zvoleného.

Ústavní soud přezkoumal ústavní stížnosti napadená rozhodnutí a dospěl k závěru, že ústavní stížnost je v části, směřující proti rozhodnutí o přiznání odměny a náhrady hotových výdajů stěžovateli až od právní moci usnesení o přiznání bezplatné obhajoby, důvodná.

Ústavní soud konstatoval, že podstata ústavní stížnosti spočívá především v nesouhlasu stěžovatele s právním názorem orgánů činných v trestním řízení, podle něhož by měl stěžovatel jako obhájce obviněného, jemuž byl přiznán nárok na obhajobu za sníženou odměnu, vůči státu právo na úhradu odměny a náhrady hotových výdajů pouze za ty úkony právní služby, které stěžovatel pro obviněného vykonal v době od nabytí právní moci usnesení o přiznání nároku na bezplatnou obhajobu, nikoliv za úkony právní služby, které pro obviněného vykonal po podání žádosti o bezplatnou obhajobu, jak se stěžovatel domáhal s poukazem na konkrétní okolnosti daného případu – průtahy při rozhodování žádosti o bezplatnou obhajobu.

Ústavní soud poukázal na to, že v minulosti se již uvedenou problematikou zabýval. V usnesení ze dne 27. 10. 2015, sp. zn. I. ÚS 2775/15, Ústavní soud nezpochybnil ústavněprávní konformitu závěru obsaženého v komentářové literatuře (srov. P. Šámal a kol.: Trestní řád, Komentář I, 7. vydání, C. H. Beck, Praha 2013, str. 414) i v rozhodnutích soudů, z nichž vyplývá, že v případě, kdy je obviněnému přiznán nárok na bezplatnou obhajobu, je obhájci tohoto obviněného přiznána odměna a náhrada hotových výdajů za zastupování obviněného až od právní moci takového rozhodnutí. Neshledal přitom ani ústavněprávní rozpor v úvaze soudů, že pouze individuální okolnosti případu opodstatňují závěr, že je třeba se od této praxe odchýlit, a to ve prospěch stěžovatele, když

mu vedle odměny a náhrady hotových výdajů za úkony právní služby, které stěžovatel vykonal pro obviněného poté, co rozhodnutí o přiznání nároku na bezplatnou obhajobu nabylo právní moci, přiznaly též odměnu a náhradu hotových výdajů za všechny úkony právní služby, které stěžovatel vykonal od sepsání návrhu na vydání rozhodnutí o nároku obviněného na bezplatnou obhajobu, tedy mu byla přiznána odměna a náhrada hotových výdajů dokonce i za úkony právní služby, které stěžovatel vykonal před tím, než byl návrh na vydání rozhodnutí o nároku na bezplatnou obhajobu doručen soudu. Tento postup ovšem označil ve vztahu ke stěžovateli oproti zavedené soudní praxi za více než vstřícný.

Ústavní soud dále uvedl, že stejný závěr (tj. že obecně je třeba přiznat odměnu a náhradu hotových výdajů za zastupování obviněného až od právní moci předmětného rozhodnutí) lze dovodit i z usnesení Ústavního soudu ze dne 12. 10. 2006, sp. zn. II. ÚS 52/05, konkrétně z tam obsaženého poukazu, podle kterého „nárok na bezplatnou obhajobu totiž stěžovateli vznikl až po vydání usnesení Obvodního soudu pro Prahu 6 z 26. 7. 2004, resp. nabytím právní moci tohoto usnesení“.

Ústavní soud dále poukázal na usnesení ze dne 5. 4. 2016, sp. zn. III. ÚS 3761/15, ve kterém Ústavní soud při řešení dané problematiky konstatoval, že „aniž by Ústavní soud vstoupil do výkladového sporu týkajícího se podústavního práva, nepovažuje za neakceptovatelný ani názor obsažený v článku R. Vicherek: *Bezplatná obhajoba – okamžik vzniku nároku, Trestněprávní revue č. 10/2015, str. 225, podle kterého platí, že pokud by však došlo k situaci, kdy nebude o žádosti o bezplatnou obhajobu či obhajobu za sníženou odměnu soudem rozhodnuto v přiměřené době, pro zavinění či „průtahy“ na straně soudu, pak nelze ani vyloučit, aby se tímto okamžikem stal okamžik dřívější, např. den podání návrhu na přiznání bezplatné obhajoby...“.*

Z uvedených rozhodnutí Ústavní soud dovodil, že Ústavní soud na jedné straně nezpochybnil závěr, obsažený v komentářové literatuře, že obhájci obviněného, kterému byl přiznán nárok na bezplatnou obhajobu nebo obhajobu za sníženou odměnu, obecně náleží odměna a náhrada hotových výdajů od právní moci takového rozhodnutí, současně však připustil, že vlivem individuálních okolností konkrétního případu (např. v důsledku průtahů na straně rozhodujícího orgánu) se lze od takové praxe odchýlit a odměnu přiznat již od podání návrhu na bezplatnou obhajobu.

Ústavní soud konstatoval, že právě o takový případ jde i v nyní posuzované věci, kdy orgány činné v trestním řízení přiznaly stěžovateli odměnu a náhradu hotových výdajů za obhajobu obviněného bez dalšího až od právní moci rozhodnutí o přiznání obhajoby za sníženou odměnu, tj. od 29. 8. 2013, a to, aniž by jakýmkoliv způsobem zhodnotily či zohlednily průtahy, k nimž při vyřizování žádosti obviněného o přiznání bezplatné obhajoby došlo. Obviněný totiž příslušnou žádost učinil podáním ze dne 23. 5. 2013, přičemž o ní bylo pravomocně rozhodnuto až za tři měsíce, což nelze považovat za dobu přiměřenou, zvláště byla-li v tomto mezidobí prováděna celá řada úkonů přípravného řízení i mimo město, jichž se stěžovatel zúčastnil. Byť stěžovatel tyto okolnosti ve stížnosti proti napadenému usnesení policejního orgánu namítal, stížnostní státní zastupitelství je nevzalo v úvahu a ryze formalisticky převzalo obecný princip uvedený v komentáři k trestnímu řádu.

Ústavní soud proto uzavřel, že pokud v posuzované věci orgány činné v trestním řízení nevyložily § 33 odst. 2 tr. řádu s přihlédnutím ke specifickým okolnostem daného případu a nepřiznaly stěžovateli odměnu a náhradu hotových výdajů již od data podání návrhu na bezplatnou obhajobu, postupovaly ryze formalisticky. Svým postupem tak zasáhly do práva stěžovatele na spravedlivý proces zaručeného čl. 36 odst. 1 Listiny.

Uvedený závěr neshledal Ústavní soud v rozporu s nálezem ze dne 13. 9. 2016, sp. zn. I. ÚS 848/16 (na něhož se plně odvolává nález ze dne 22. 11. 2016, sp. zn. IV. ÚS 2295/16), který se zabýval interpretací dotčených ustanovení trestního řádu i okamžikem vzniku nároku obhájce na přiznání odměny a náhrady hotových výdajů. Na nyní projednávaný případ, vzhledem k požadavku stěžovatele, aby mu byla s ohledem na specifické okolnosti případu přiznána odměna od podání žádosti o přiznání bezplatné obhajoby, dopadá první část právní věty uvedeného nálezu, vycházející z konkrétních zjištění v nálezu popsanych, která zní: „Ust. § 33 odst. 2 tr. řádu nutno interpretovat tak, že obhájci, kterého si obviněný zvolil ještě před přiznáním nároku na bezplatnou obhajobu, náleží – v případě, že je takový nárok obviněnému přiznán – odměna a náhrada hotových výdajů zpravidla ode dne podání důvodného návrhu na přiznání nároku na bezplatnou obhajobu.“

V souvislosti s námitkou stěžovatele směřující proti kráce-

ni odměny a náhrady hotových výdajů o 20 % Ústavní soud nezjistil, že by v interpretaci příslušných ustanovení tr. řádu a advokátního tarifu byl obsažen prvek svévole či že by orgány činné v trestním řízení extrémně vybočily z pravidel upravujících danou problematiku. Ústavní soud uvedl, že podstatou této části ústavní stížnosti zůstává polemika stěžovatele s právními závěry policejního orgánu a stížnostního státního zastupitelství, kdy se domáhá přehodnocení jejich závěrů Ústavním soudem způsobem, který by měl přisvědčit opodstatněnosti jeho právního názoru. Přijatým a přezkoumatelným způsobem odůvodněným závěrům však nelze podle Ústavního soudu z ústavního hlediska nic vytknout. Ust. § 151 odst. 6 tr. řádu totiž, uvedl Ústavní soud, výslovně stanoví, že pro určení výše odměny a náhrady hotových výdajů zvoleného obhájce se přiměřeně použijí jeho odst. 2 až 5, které se týkají odměny a náhrady hotových výdajů obhájců ustanovených obviněnému. Odst. 2 uvedeného ustanovení pak odkazuje na zvláštní předpis, jímž je advokátní tarif, jehož příslušná ustanovení byla případně aplikována.

S ohledem na výše uvedené Ústavní soud podané ústavní stížnosti vyhověl a napadená rozhodnutí zrušil.

✿ Rozhodnutí zpracovala JUDr. RENATA RÁZKOVÁ, Ph.D.,
asistentka soudce Ústavního soudu.

Nejvyšší správní soud:

Nezbytnost posouzení podmínky nutnosti komunikační potřeby v případě veřejně přístupné účelové komunikace

Při posuzování existence veřejně přístupné účelové komunikace podle § 7 odst. 1 zákona č. 13/1997 Sb., o pozemních komunikacích, je nezbytné zabývat se podmínkou nutnosti komunikační potřeby, i kdyby vlastník nebo jeho právní předchůdce souhlasil s jejím veřejným užíváním.

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 3. 2017, sp. zn. 5 As 140/2014

K věci:

V řízení šlo o určení existence veřejně přístupné účelové komunikace na pozemku podle § 142 odst. 1 spr. řádu. Obecní úřad rozhodl, že na předmětném pozemku existuje veřejně přístupná účelová komunikace. Proti tomuto rozhodnutí podal vlastník předmětného pozemku odvolání. Po zamítnutí odvolání podal žalobce žalobu proti rozhodnutí žalovaného (krajského úřadu). Krajský soud dovodil, že prvním defi-

ničním znakem účelové pozemní komunikace je znatelnost cesty v terénu a její užitelnost dopravními vozidly. Tento znak měl za splněný. Druhým definičním znakem účelové pozemní komunikace je funkce komunikace jakožto spojnice pro vlastníky sousedních nemovitostí. I tento znak komunikace splňuje. Třetím definičním znakem veřejně přístupné účelové komunikace byl podle krajského soudu souhlas jejího vlastníka. Tento souhlas může být dán i konkludentně, absencí aktivního bránění užívání komunikace. Podle usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. 2. 2006, sp. zn. 22 Cdo 1173/2005, takový souhlas v zásadě přechází i na pozdějšího vlastníka.

Krajský soud v řešené věci dovodil, že právní předchůdci za-

lobce konkludentně vyjádřili souhlas s užíváním komunikace. K otázce nezbytnosti komunikační potřeby krajský soud konstatoval, s odkazem na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 5. 2011, sp. zn. 2 As 44/2011, že při nesporném prokázání souhlasu s veřejným užíváním účelové komunikace je v řízení o vydání deklaratorního rozhodnutí podle § 142 odst. 1 spr. řádu nadbytečné tuto otázku zkoumat. Správní orgány tak činily toliko pro přesvědčivost argumentace.

Žalobce (stěžovatel) napadl rozsudek krajského soudu kasační stížností, v níž zpochybnil, že jeho předchůdci se zpřístupněním cesty konkludentně souhlasili. Dále uvedl, že již v žalobě poukazyval na jiné možnosti přístupu k sousedním nemovitostem, které byly reálné a využitelné. Podmínka nutné komunikační potřeby tak nemohla být naplněna. Krajský soud důsledně nezkoumal, zda užívání cesty nedůvodně nemezuje vlastnické právo stěžovatele.

Nejvyšší správní soud rozsudek Krajského soudu v Ostravě zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

Při předběžném posouzení kasační stížnosti dospěl pátý senát Nejvyššího správního soudu k závěru, že existuje rozporná judikatura Nejvyššího správního soudu k otázce, zda je při zjišťování veřejně přístupné účelové komunikace ve smyslu § 7 zák. o pozemních komunikacích nezbytné posoudit nutnost komunikační potřeby i v případě, že byl dán souhlas vlastníka, resp. jeho právních předchůdců, s obecným užíváním cesty, a proto věc předložil podle § 17 s. ř. s. rozšířenému senátu Nejvyššího správního soudu.

Rozšířený senát Nejvyššího správního soudu v usnesení ze dne 2. 2. 2017, č. j. 5 As 140/2014-76, č. 3540/2017 Sb. NSS, dospěl k závěru, že **judikatura Nejvyššího správního soudu byla skutečně nejednotná** v odpovědích na předloženou otázku. Přesto shledal nedostatek své pravomoci k jejímu věcnému zodpovězení, neboť odpověď již podle rozšířeného senátu poskytla konzistentní nálezoř judikatura Ústavního soudu, představovaná zejména nálezy ze dne 9. 1. 2008, sp. zn. II. ÚS 268/06, č. 2/2008 Sb. ÚS, a ze dne 15. 3. 2011, sp. zn. III. ÚS 2942/10, č. 44/2011 Sb. ÚS. Z těchto rozhodnutí vyplývá, že i v případě udělení souhlasu s veřejným užíváním pozemku jako komunikace je nezbytné zkoumat naplnění podmínky nutné a ničím nenahraditelné komunikační potřeby. Podle rozšířeného senátu byla tedy předložená otázka autoritativně vyřešena Ústavním soudem. Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu vydaná po těchto nálezech, zastávající opačný názor, označil rozšířený senát za ojedinělá, opomíjející citovanou judikaturu Ústavního soudu a nikterak s ní nepolemizující, z čehož dovedl, že tato rozhodnutí Nejvyššího správního soudu nebyla způsobilá založit jeho pravomoc k věcnému posouzení předložené otázky. Z uvedených důvodů rozšířený senát vrátil věc pátému senátu k rozhodnutí ve věci samé.

Nejvyšší správní soud posoudil kasační stížnost v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlídnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.), a dospěl k závěru, že je důvodná.

Stěžovatel v kasační stížnosti namítl, že krajský soud měl po-

soudit, zda existují jiné možné přístupové cesty pro vlastníky soudních pozemků. Krajský soud tak neučinil, neboť s odkazem na rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 2 As 44/2011-99 dospěl k závěru, že takové posouzení je nadbytečné v situaci, kdy byl jednoznačně prokázán konkludentní souhlas právních předchůdců stěžovatele s veřejným užíváním cesty.

Jak ale vyplývá z usnesení rozšířeného senátu a jím odkazovaných nálezů Ústavního soudu, uvedený právní názor Nejvyššího správního soudu, převzatý poté krajským soudem, odporuje nálezoř judikatury Ústavního soudu, která pro soulad s čl. 11 Listiny základních práv a svobod vyžaduje posouzení naplnění podmínky nutné komunikační potřeby vždy, včetně situace, kdy je souhlas s užíváním cesty jako veřejné komunikace dán nade vší pochybnost. V nálezu sp. zn. II. ÚS 268/06 Ústavní soud uvedl, že *„vedle nezbytného souhlasu vlastníka je podmínkou veřejného užívání soukromého pozemku též existence nutné a ničím nenahraditelné komunikační potřeby. Z dnešních hledisek posuzování legitimních omezení základních práv se totiž jedná o nezbytnou podmínku proporcionality omezení. Zjednodušeně řečeno, existují-li jiné způsoby, jak dosáhnout sledovaného cíle (zajištění komunikačního spojení nemovitostí), aniž by došlo k omezení vlastnického práva, je třeba dát před omezením vlastnického práva přednost těmto jiným způsobům“* (bod 34). Tyž závěr Ústavní soud zopakoval v nálezech ze dne 15. 3. 2011, sp. zn. III. ÚS 2942/10, ze dne 21. 9. 2011, sp. zn. II. ÚS 3608/10, č. 164/2011 Sb. ÚS, a ze dne 27. 10. 2011, sp. zn. I. ÚS 263/11, č. 184/2011 Sb. ÚS, a odkázal na něj i v usnesení ze dne 2. 4. 2015, sp. zn. II. ÚS 136/15.

Pátému senátu je známo i usnesení ze dne 25. 2. 2014, sp. zn. II. ÚS 553/14, v němž Ústavní soud konstatoval: *„Je třeba zdůraznit, že judikaturní závěr [Nejvyššího správního] soudu [vyjádřený v rozsudku ze dne 20. 12. 2013, č. j. 7 As 94/2013-37] o tom, že v tomto případě je nadbytečné zkoumat tzv. komunikační potřebu, nelze pokládat za ústavně nekonformní, jsoucí v rozporu s předmětným nálezem Ústavního soudu [sp. zn. II. ÚS 268/06], protože existence komunikační potřeby tu je fakticky konzumována vůlí vlastníka dotčeného pozemku, který takovou pozemní komunikaci zřídil nebo s jejím zřízením souhlasil. Pakliže tedy Nejvyšší správní soud ze zjištěného skutkového stavu dovedl, že účelová pozemní komunikace byla zřízena vlastníkem pozemků, resp. vlastníkem pozemků vědomě strpěl užívání pozemků jako veřejně přístupnou účelovou komunikaci, nic nebránilo tomu, aby se společně se vznikem či zřízením této účelové pozemní komunikace aktivoval režim jejího obecného užívání, s tím, že v řízení o vydání deklaratorního rozhodnutí tak bylo nadbytečné zkoumat nutnou a nenahraditelnou komunikační potřebu, nepostupoval v rozporu s východisky citovaného nálezu.“*

Ústavní soud v citovaném usnesení interpretoval nálezu sp. zn. II. ÚS 268/06 tak, že z něj nevyplývá povinnost zkoumat nutnou komunikační potřebu, pokud byl udělen souhlas s užíváním cesty jako veřejně přístupné účelové komunikace. Uvedený závěr však podle Nejvyššího správního soudu nekoresponduje s jasným zněním nálezu, neboť v něm je jednoznačně stanoveno, že *„vedle nezbytného souhlasu vlastníka je podmínkou veřejného užívání soukromého pozemku též existence nutné a ničím nenahraditelné komunikační potřeby“*. Pokud tedy Ústavní soud v nálezu sp. zn. II. ÚS 268/06 postavil vedle sebe dvě kumulativní podmínky ústavní konformity existence veřejně přístupné účelové

komunikace, nelze podle Nejvyššího správního soudu z nálezu dovodit, že druhou podmínku lze fakticky konzumovat splněním podmínky první. Pak by ostatně bylo posouzení podmínky nutné komunikační potřeby irelevantní: buď by byla splněna podmínka souhlasu, a tedy by bylo možné deklarovat veřejně přístupnou účelovou komunikaci (bez ohledu na naplnění podmínky komunikační potřeby), anebo by nebyla splněna podmínka souhlasu, a nemohlo by se tak jednat o veřejně přístupnou účelovou komunikaci (opět bez ohledu na naplnění podmínky komunikační potřeby). Tento závěr Nejvyššího správního soudu potvrzuje i právní věta k nálezu sp. zn. II. ÚS 268/06, která uzavírá, že „ *jediný ústavně konformní výklad je ten, že s takovým omezením vlastnického práva musí vlastník příslušného pozemku souhlasit. Vedle nezbytného souhlasu vlastníka je podmínkou veřejného užívání soukromého pozemku též existence nutné a ničím nenahraditelné komunikační potřeby. Z dnešních hledisek posuzování legitimních omezení základních práv se totiž jedná o nezbytnou podmínku proporcionality omezení.*“ Takto ostatně interpretoval Ústavní soud tento nálezy ve své navazující nálezy judikatury, např. v nálezu sp. zn. III. ÚS 2942/10, kde také dospěl k závěru, že „*obecný soud v rámci ústavně konformní interpretace § 7 odst. 1 zák. o pozemních komunikacích na základě důkazního řízení musí mít za prokázané, že vlastník poskytl – výslovně anebo konkludentně – souhlas s veřejným užíváním účelové komunikace, a dále musí mít za prokázanou podmínku potřeby*“.

Citované nálezy Ústavního soudu, na jejichž jednoznačné znění poukázal i rozšířený senát a jejichž precedenční síla je vyšší než usnesení (k jejich síle viz např. nálezy Ústavního soudu ze 13. 11. 2007, sp. zn. IV. ÚS 301/05, č. 190/2007 Sb. ÚS, body 85-92), **nutně vedou Nejvyšší správní soud k závěru, že při zkoumání existence veřejně přístupné účelové komunikace ve smyslu § 7 zák. o pozemních komunikacích je nezbytné posoudit nutnost komunikační potřeby i v případě, že byl dán souhlas vlastníka, resp. jeho právních předchůdců, s obecným užíváním cesty.** Krajský soud se splněním podmínky nutné komunikační potřeby nezabýval, protože její zkoumání považoval v souladu s rozsudkem Nejvyššího správního soudu č. j. 2 As 44/2011-99 za nadbytečné. Tento právní názor však nemůže ve světle výše citovaných nálezy Ústavního soudu obstát, a je tedy dán důvod pro zrušení napadeného rozsudku krajského soudu a vrácení mu věci k dalšímu řízení podle § 110 odst. 1 věty první s. ř. s.

Komentář

Publikované rozhodnutí dokládá (byť se to z rozhodnutí podává jenom okrajově odkazem na jedno rozhodnutí),

1 Všechna rozhodnutí Ústavního soudu jsou dostupná na nalus.usoud.cz.

2 Všechna rozhodnutí Nejvyššího správního soudu jsou dostupná na www.nssoud.cz.

3 D. Slovák: Veřejně přístupná účelová komunikace, Právní rozhledy č. 13-14/2013, str. 462, který odkazuje na názor veřejného ochránce práv v publikaci Veřejné cesty – místní a účelové komunikace: sborník stanovisek veřejného ochránce práv, 2. vydání, Wolters Kluwer ČR, Praha 2011, str. 11 a 36 a násl. (dostupné rovněž na www.ochrance.cz).

4 Všechna rozhodnutí Nejvyššího soudu jsou dostupná na www.nssoud.cz.

5 Stranou v této souvislosti ponecháváme dosud přetrvávající jistou názorovou neshodu mezi Nejvyšším soudem a Nejvyšším správním soudem v oblasti posouzení povahy účelové komunikace jakožto samostatné věci či součásti pozemku. O tento problém v dané věci nešlo.

že čas od času se prolnou v rozhodovací činnosti oblasti zájmu Nejvyššího soudu a Nejvyššího správního soudu, což je i případ problematiky pozemních komunikací a jejich definičních znaků. Nejvyšší správní soud se v řešené věci zabýval otázkou, zda v případě, že je dán souhlas vlastníka, resp. jeho právních předchůdců, s obecným užíváním komunikace, je nutné pro posouzení veřejně přístupné účelové komunikace zkoumat také naléhavost komunikační potřeby. Tato otázka byla přitom rozdílně řešena jak Nejvyšším správním soudem, tak i Ústavním soudem, z jehož nálezy judikatury sice vyplývá nutnost zkoumání této otázky, z usnesení sp. zn. II. ÚS 553/14¹ však nikoliv.

Z tohoto pohledu tak komentované rozhodnutí představuje určité vyjasnění této otázky, a to i přesto, že k jejímu řešení nepřistoupil rozšířený senát Nejvyššího správního soudu. **Vyplývá z něj tedy pro praxi relevantní závěr, že podmínku nezbytnosti komunikační potřeby (tj. komunikačního spojení nemovitostí) je třeba zkoumat vždy, a to i v případě, že by zde byl souhlas vlastníka komunikace s jejím obecným užíváním.**

Závěry tohoto rozhodnutí lze považovat v kontextu převažujícího názoru judikatury a odborné literatury za správné a rozhodnutí Nejvyššího správního soudu sp. zn. 9 As 55/2011² již za překonané.

Podle § 7 odst. 1 zákona č. 13/1997 Sb., o pozemních komunikacích, účelová komunikace je pozemní komunikace, která slouží ke spojení jednotlivých nemovitostí pro potřeby vlastníků těchto nemovitostí nebo ke spojení těchto nemovitostí s ostatními pozemními komunikacemi nebo k obhospodařování zemědělských a lesních pozemků.

Judikatura (např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 3. 2010, č. j. 5 As 3/2009-76, ze dne 2. 5. 2012, č. j. 1 As 32/2012-42, nebo nálezy Ústavního soudu ze dne 9. 1. 2008, sp. zn. II. ÚS 268/06) dovoďla znaky, které musí být splněny, aby se mohlo jednat o veřejně přístupnou účelovou komunikaci, přičemž požaduje jejich kumulativní naplnění. Jedná se o 1) stálost a znatelnost komunikace v terénu podle § 2 odst. 1 zákona č. 13/1997 Sb., o pozemních komunikacích, ve znění pozdějších předpisů, 2) zákonný účel podle § 7 odst. 1 zák. o pozemních komunikacích, 3) souhlas vlastníka s veřejným užíváním, a 4) nutná komunikační potřeba. S tím se v zásadě ztotožňuje i odborná literatura.³

Rovněž také Nejvyšší soud např. v rozsudku ze dne 20. 9. 2011, sp. zn. 22 Cdo 4003/2009,⁴ se (podobně jako Ústavní soud v nálezu sp. zn. II. ÚS 268/06) vyslovil pro nutnost naplnění existence nutné a ničím nenahraditelné komunikační potřeby s poukazem na podmínku proporcionality, když uvedl, že existují-li jiné způsoby, jak dosáhnout sledovaného cíle (zajištění komunikačního spojení nemovitostí), aniž by došlo k omezení vlastnického práva, je třeba dát před omezením vlastnického práva přednost těmto jiným způsobům. Akceptaci relevantní judikatury Ústavního soudu a Nejvyššího správního soudu ve vztahu k nutné komunikační potřebě aktuálně vyjádřil Nejvyšší soud v usnesení ze dne 12. 4. 2017, sp. zn. 22 Cdo 616/2017, čímž je zřejmá jednota nejenom v rozhodovací praxi Nejvyššího správního soudu a soudu Ústavního, ale i Nejvyššího soudu.⁵

Ostatně i starší judikatura uznávala, že pozemek, který je v soukromém vlastnictví, „*lze uznat za veřejnou cestu jen teh-*

dy, byl-li pozemek věnováním buď výslovným, nebo z konkludentních činů vlastníka poznatelným určen k obecnému užívání a slouží-li toto užívání k trvalému ukojení nutné komunikační potřeby“ (rozhodnutí NSS ze dne 21. 9. 1932, Bohuslav, administrativní rozhodnutí, poř. č. 10729/32).

Z pohledu komparativního však lze nalézt různé přístupy. Tak např. v Rakousku je znakem veřejně přístupné (soukromé) účelové komunikace to, že vlastník buď výslovně, nebo konkludentně souhlasí s jejím obecným užíváním. O konkludentní souhlas se pak jedná tehdy, pokud vlastník obecné užívání trpí minimálně 20 let, aniž by nějakými opatřeními (např. zábranami) dal bezpochyby najevo, že nechce obecné užívání trpět (srov. § 30 odst. 1 rakouského silničního zákona – Straßengesetz). Judikatura zde dovodila, že naopak podmínkou není existence nějaké (nutné) komunikační potřeby (rozhodnutí rakouského Nejvyššího správního soudního dvora ze dne 21. 6. 2005, sp. zn. 2004/06/0098).⁶

Naproti tomu lze vyzpozorovat, že v těch zahraničních právních řádech, kde zákon výslovně znaky veřejně přístupné účelové komunikace neupravuje, což se týká většinou starších komunikací, lze vysledovat podobná kritéria „faktické“ existence veřejně přístupné účelové komunikace jako v České republice. Tak např. německý OVG (Vrchní správní soud) v Münsteru v rozhodnutí ze dne 29. 4. 2009, sp. zn. 11 A 3657/06,⁷ dospěl k závěru, že takovou komunikací je cesta, která 1) je nutná pro veřejnou potřebu, 2) byla nepřetržitě po delší dobu veřejností užívána, 3) byla užívána bez toho, aniž by se tomu vlastník pozemku bránil, 4) veřejnost při užívání cesty musela nabýt přesvědčení, že ji může užívat, 5) užívání musí být obecné, 6) zpravidla také uznané veřejnou autoritou.

❖ Rozhodnutí zpracovali JUDr. EVA DOBROVOLNÁ, Ph.D., LL. M., asistentka soudce Nejvyššího soudu, Mgr. MICHAL KRÁLÍK, Ph.D., soudce Nejvyššího soudu.

⁶ Rozhodnutí je dostupné na www.ris.bka.gv.ac.at.

⁷ Rozhodnutí je dostupné na <http://www.justiz.nrw.de>.

Evropský soud pro lidská práva:

Ke komunikaci mezi obhájcem a obžalovaným

Rozhodnutí omezit komunikaci mezi obhájcem a obžalovaným z důvodu ochrany státního tajemství je v rozporu s Úmlouvou.

Rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ze dne 25. 7. 2017 č. 2156/10, M. proti Nizozemsku

Shrnutí:

Případ se týkal stížnosti bývalého člena nizozemské zpravodajské služby na nespravedlivost trestního řízení, ve kterém byl shledán vinným za postoupení dokumentů obsahujících tajné informace osobám mimo zpravodajskou službu, včetně osob, které byly vyšetřovány zpravodajskou službou v souvislosti s možnými teroristickými aktivitami.

V rámci projednávání stížnosti Evropský soud pro lidská práva (dále jen „ESLP“) zejména shledal, že komunikace mezi stěžovatelem a jeho obhájci nebyla svobodná a neomezená co do obsahu vzhledem k tomu, že zpravodajská služba písemně informovala stěžovatele o tom, že pokud o informacích, které jsou předmětem státního tajemství, bude hovořit se svými obhájci, dopustí se dalšího trestného činu. Obhájci stěžovatele byli rovněž zpravodajskou službou varováni, že pokud sdělí obsah státního tajemství třetím osobám, budou trestně stíháni.

Příslušný senát ESLP jednomyslně konstatoval porušení práva stěžovatele na spravedlivý proces: **rozhodnutí omezit komunikaci mezi obhájcem a obžalovaným z důvodu ochrany státního tajemství je v rozporu s Úmlouvou.** Porušen byl tudíž čl. 6 odst. 1 (právo na spravedlivý proces) a čl. 6 odst. 3 písm. c) (právo obhajovat se za pomoci obhájce dle vlastního výběru) Úmluvy z důvodu omezení práva stěžovatele poskytovat in-

formace svému obhájci a podávat mu instrukce. Naopak skutečnost, že členové nizozemské zpravodajské služby, kteří byli předvoláni jako svědci, odmítli odpovídat na otázky položené jim obhajobou z důvodu povinnosti mlčenlivosti, nezakládá, dle mínění ESLP, porušení čl. 6 odst. 3 písm. d) Úmluvy (právo vyslyšet nebo dát vyslyšet svědky proti sobě).

Skutkové okolnosti případu:

Stěžovatel byl zaměstnán v nizozemské generální zpravodajské a bezpečnostní službě (dále jen „AIVD“) jako audio editor a tlumočnick. Stěžovatel byl vázán povinností mlčenlivosti. V roce 2004 byl obžalován za sdělení (zveřejnění) tajných informací třetím osobám včetně osob podezřelých z terorismu. Před zahájením trestního procesu mu AIVD písemně sdělila, že pokud bude diskutovat o informacích, na které se váže jeho povinnost mlčenlivosti, s jakoukoliv osobou včetně svého obhájce, dopustí se tak dalšího trestného činu. Zároveň byl obhajobě omezen přístup k některým dokumentům, přičemž některé dokumenty byly dostupné pouze v revidované formě.

Obhájci stěžovatele protestovali proti omezení, která byla uvalena na obhajobu, zejména proti těm, která se týkala komunikace s obžalovaným. V důsledku toho AIVD udělila podmíněnou výjimku umožňující stěžovateli sdělovat pouze jeho obhájcem informace striktně nezbytné pro jeho obhajobu. Následně v odvolacím řízení stěžovatel neúspěšně namítal, že mu nebylo umožněno sdělit jména členů AIVD, které

chtěl nechat předvolat jako svědky. Členové AIVD, kteří byli nakonec jako svědci předvoláni, mohli odmítnout odpovídat na takové otázky obhajoby, které se týkaly utajovaných informací. Stěžovatel byl uznán vinným a nakonec odsouzen ke třem letům a deseti měsícům odnětí svobody.

Předmět stížnosti před ESLP:

Stěžovatel ve své stížnosti namítal, že AIVD vykonávala rozhodující kontrolu nad důkazy a jejich použitím a že omezovala jej a národní soudy v přístupu k důkazům, čímž mu bránila v efektivní komunikaci s jeho obhájci. Stěžovatel dále namítal, že některé dokumenty byly revidovány a některé zadržovány, že bylo omezováno jeho právo informovat a instruovat svého obhájce, že mu nebylo umožněno v odvolacím řízení uvést jména členů AIVD a nechat předvolat některé jako svědky obhajoby. Trestní řízení tak podle stěžovatele nebylo spravedlivé a bylo v rozporu s čl. 6 odst. 1, odst. 3 písm. b), c) a d) Úmluvy.

Rozhodnutí ESLP:

K námitce údajného zadržování některých dokumentů a jejich revizi ESLP uvedl, že dokumenty předložené AIVD v revidované podobě, obsahující tajné informace, byly akceptovatelné, přičemž zbývající dostupné dokumenty dostatečně postačovaly k přípravě obhajoby. Co se týče interního vyšetřovacího spisu AIVD, o němž stěžovatel tvrdil, že byl obha-

jobě nepřístupný, nebyl k dispozici ani státnímu zastupitelství, ani odvolacímu soudu, a tudíž jeho přínos pro obhajobu byl pouze hypotetický. ESLP shledal, že čl. 6 odst. 1 a odst. 3 písm. b) Úmluvy nebyly porušeny.

K námitce omezování práva na informování a instruování obhájce ESLP dospěl k závěru, že došlo k porušení čl. 6 odst. 1 a odst. 3 písm. c) Úmluvy. ESLP se zabýval otázkou, jakým způsobem zákaz sdělování tajných informací ovlivnil právo stěžovatele na obhajobu. Soudci ESLP konstatovali, že nelze očekávat od jednotlivce, který byl obžalován ze závažného trestného činu, že by bez profesionální rady poměřoval výhody sdělení veškerých informací vztahujících se k jeho případu svému obhájci oproti riziku jeho dalšího trestního stíhání za toto sdělení. Zásahem do komunikace mezi stěžovatelem a jeho obhájcem tak byla nevratně narušena spravedlivost řízení.

Pokud jde o námitku odmítnutí návrhu obhajoby předvolat určité členy AIVD jako svědky, ESLP neshledal porušení Úmluvy, jelikož odvolací soud nejednal nerozumně nebo svévolně ve vztahu k právu stěžovatele dosáhnout předvolání a výslechu svědků. Navíc důkazy, o které odvolací soud opřel od-
suzující rozsudek, byly dle ESLP dostatečně početné a některé přímo prokazovaly spojení stěžovatele s uniklými tajnými informacemi a osobami, které těmito informacemi disponovaly. Ne-
došlo tudíž k porušení čl. 6 odst. 1 a odst. 3 písm. d) Úmluvy.

✿ Rozhodnutí zpracovala

Mgr. VLADIMÍRA PEJCHALOVÁ GRÜNVALDOVÁ, Ph.D., LL.M.

inzerce

RENOCAR PŘEDSTAVUJE.

NOVÉ BMW ŘADY 5 TOURING S PAKETEM EXECUTIVE.

Seznamte se s novým kombi značky BMW.

BMW řady 5 Touring - bezpečnost, maximální komfort a technologie.

Pro vás s paketem Executive a Servisními prázdninami na 5 let/ 100 000 km zdarma.

Domluvte si termín osobní schůzky na advokatum@renocar.cz.

Vyzkoušejte si nové BMW řady 5 na 48 hodin zdarma.

Renocar Praha, Lipová 280, Praha - Čestlice (D1, EXIT 8), tel.: 261 393 600, advokatum@renocar.cz

Renocar Brno, Řípská 5C, Brno - Slatina (D1, EXIT 201), tel.: 548 141 548, advokatum@renocar.cz

www.renocar.cz/advokati

**Michal Nulíček, Josef Donát,
František Nonnemann,
Bohuslav Lichnovský, Jan
Tomíšek:**

GDPR/Obecné nařízení o ochraně osobních údajů. Praktický komentář

Wolters Kluwer ČR,
Praha 2017, 544 stran,
880 Kč.

**Komentář je jednou
z prvních ucelených čes-
kých publikací k obecné-**

mu nařízení o ochraně osobních údajů (GDPR) a naplňuje záměr, pro který byl vydán. Předpokládáme, že ze strany veřejnosti, zejména podnikatelských subjektů zpracovávajících osobní údaje, bude o publikaci značný zájem. To vše vyplývá již z toho, že jej psali autoři, kteří se ochraně dat věnují profesně dlouhá léta, a tato problematika je jim po věcné stránce rozhodně blízká.

Komentář ke GDPR se snaží být ryze praktický. Uveden je předmluvou, která čtenáři přibližuje důvody, jež vedly autoři k napsání této publikace. V předmluvě jsou rozepsány fáze, které by měly být pro správce vodítkem při implementaci GDPR. Z pohledu čtenáře jde o praktický návod a jednotlivé členění fází by možná zasluhovalo samostatnou kapitolu a hlubší věcný rozbor. Nicméně ten je

limitován rozsahem a zaměřením první praktické publikace. Pro řadu subjektů jsou zmíněné fáze prvním a důležitým krokem, tudíž nezbytným vodítkem, jak zpracování dat s ohledem na nové GDPR správně a efektivně uchopit. Zdůvodnění vzniku publikace je kromě předmluvy výstižně shrnuto v úvodu, který seznamuje čtenáře také se strukturou a členěním této publikace.

Knize nelze upřít přehlednost. Členění do kapitol a oddílů podle GDPR, jež autoři zvolili, je zcela logický a vhodný způsob řazení. Chce-li si čtenář ujasnit některá ustanovení GDPR, která se ho týkají, jednoduše a rychle – buď dle věcného rejstříku, anebo článků dle GDPR – vyhledá příslušný text pojednávající o dané věcné problematice. O přehlednosti čtenáře informuje i text obsažený v úvodu publikace: „*Komentář je strukturovaný dle jednotlivých článků Nařízení, které jsou již v rámci předpisu členěny do tematických celků v rádech kapitol a oddílů.*“

Prvních 54 stránek publikace tvoří text recitálu GDPR, se kterým autoři dále pracují. V rámci jednotlivých kapitol je tak odkazováno na recitály, přičemž tato propojenost doplňuje, potvrzuje a někdy také vyjasňuje záměry právní úpravy ochrany osobních údajů, a je pro lepší pochopení samotného textu GDPR bezpochyby přínosem.

První kapitola pojednávající o právu na soukromí a jeho historii jednoduše a naprosto výstižně přibližuje genezi, která vedla k současnému zakotvení práv ochrany osobních údajů. Jde o zdánlivě nevhodné zařazení této části do praktické příručky, které je však pro čtenáře „zpeřtřením“ a s ohledem na pozoruhodně podaný přehled historie je nejen přínosem, ale také odlehčením od textu týkajícího se práv, povinností a sankcí vyplývajících z GDPR. Lze předpokládat, že v budoucnu bude tato část publikace zdrojem a inspirací pro další odborné práce.

Přínosem praktické příručky je v některých částech také porovnání s anglickým textem GDPR, např. k čl. 3 autoři mimo jiné uvádějí: „*Česká jazyková verze Nařízení v ustanovení o místní příslušnosti obsahuje nejednoznačnost, která může v praxi způsobit výkladové problémy. Konkrétně se jedná o odst. 2 tohoto článku... Není tak na první pohled jasné, zda se v EU mají nacházet osobní údaje, nebo subjekty údajů.*“ Toto porovnání upo-

zornuje čtenáře na možná rizika, jež jeho interpretací mohou vyvstat, a tvoří přidanou hodnotu nejen pro případnou revizi české verze GDPR.

Jak vyplývá z názvu publikace, je zřejmé, že praktická příručka by měla obsahovat co nejvíce příkladů. Autoři se s tímto úkolem zdařile vypořádali, když nejen v rámci separátních, barevně odlišitelných okének s názvem „Příklad:“, ale také v rámci jednotlivých výkladových ustanovení uvádějí řadu příkladů z praxe. Např. k opatření doložení souladu s GDPR se autoři zmiňují o výčtu dokumentů, jež by správce mohl dokladovat: „... *zápisy z jednání vedení organizace o rozhodnutích týkajících se zpracování, dokumenty určující cíle.*“ Jinými slovy, i v samotném textu lze najít návody, které jsou pro čtenáře užitečné, neboť jsou praktické.

Autoři ne vždy zcela úplně propojili jednotlivé články GDPR. Např. v rámci čl. 16 (právo na opravu) není uveden čl. 19 (oznamovací povinnost ohledně opravy nebo výmazu osobních údajů nebo omezení zpracování). Z našeho pohledu by tento článek měl být v rámci čl. 16 uveden tak, aby čtenáři bylo již při prvním čtení známo úskalí GDPR bez nutnosti podrobného čtení dalších ustanovení. Nicméně i toto je otázkou rozsahu a závěru základní publikace.

Byť autoři v úvodu uvádějí, že „*právně-teoretické abstraktní rozbor*“ by neměly být obsahem publikace, je zřejmé, že se teorii ani v prakticky zaměřené publikaci vyhnout zcela nedá. To je naprosto pochopitelné a do určité míry i správné, jelikož právní rozbor jednotlivých pojmů, který je s ochranou dat spjat, je nezbytné čtenářům pro snadnější pochopení přiblížit i z hlediska teoretické roviny. Výklad pojmů osobní údaj, správce, zpracovatel a dalších pojmů obsažených v čl. 4 GDPR je tedy čtenáři přiblížen s nádechem teoretického výkladu.

V rámci výkladu pojmů správce/zpracovatel mohli autoři rozšířit praktické příklady o ty, jež jsou uvedeny ve stanovisku skupiny WP29 č. 1/2010 ze dne 16. 2. 2010 k pojmům „správce“ a „zpracovatel“, zvláště když na jiných místech publikace autoři na stanoviska pracovní skupiny WP29 odkazují.

Do budoucna by zřejmě bylo vhodné ještě více prohloubit a rozpracovat problematiku ochrany fyzických osob podnikajících. S odkazem na stanovis-

ko ÚOOÚ (k ochraně osobních údajů podnikajících fyzických osob) a SDEU je dle autorů v otázce ochrany této skupiny „konzistentní názor, podle něhož takové údaje za osobní údaje považují a vyjadřují nutnost přiznat jim stejnou úroveň ochrany jako v případě jakýchkoli jiných osobních údajů“. Ochrana dat této skupiny osob však nemůže dosáhnout stejné úrovně ochrany jako u fyzických osob. Nejenže zvláštní právní předpisy stanovují povinnost tyto osoby uvádět v rámci veřejných rejstříků, čímž se osobní údaje otevírají neomezenému počtu subjektů, ale také dle současné právní úpravy je každý oprávněn zpracovávat tyto údaje na základě zákonné výjimky. S GDPR zůstává nezodpovězená otázka, zda tyto veřejně dostupné informace bude možné zpracovávat na základě oprávnění vyplývajícího z GDPR jako „legitimate interest“ či nikoli.

S GDPR vyvstává řada otázek, jež je nezbytné v předstihu zodpovědět tak, aby byli správci připraveni na povinnosti, jež se jich budou týkat. Jednou z těchto otázek je souhlas subjektu údajů. Autoři výstižně pojali problematiku souhlasu a v rámci čl. 7 uvádějí příklady vztahující se k platnosti, resp. neplatnosti souhlasu. Zajímavá je bezpochyby úvaha o tom, zda bude nadále platný konkludentní souhlas. Publikace se kloní k názoru, že za splnění určitých předpokladů bude konkludentní souhlas platným souhlasem. Jistě je však vážnou otázkou, zda dle GDPR bude nadále možné dovozovat konkludentní souhlas (právní úkon učiněný jiným způsobem než ústně nebo písemně) tím, že subjekt údajů využil službu a byl pouze seznámen se zpracováním jeho osobních údajů. Souhlas bude muset být poskytnut aktivně (zaškrtnutím políčka, změnou nastavení soukromí atd.). Úvaha o konkludentním souhlasu je doplněna o dva příklady vztahující se ke zpracování údajů pro marketingové účely. Z rozhodovací praxe ÚOOÚ je zřejmé, že správce by však pouhým vložením e-mailové adresy do políčka pro zaslání obchodních sdělení, jak uvádějí autoři, neměl možnost souhlas dostatečně prokázat dle § 7 zákona č. 480/2004 Sb., příp. § 5 odst. 4 zákona č. 101/2004 Sb., a také dle čl. 7 odst. 1 GDPR.

Na závěr lze krátce shrnout, že silnou stránkou komentáře je jeho přehlednost,

čtivé a didaktické členění textu s oddělením odstavců tučnými nadpisy. I přes drobné výtky a ojedinělé nesoulady v právním názoru můžeme konstatovat, že se odborné veřejnosti, praktikům ze strany povinných subjektů i dalších smluvních stran a v neposlední řadě i aktivním občanům nabízí komplexní a zejména praktický komentář, který může aplikaci GDPR velmi usnadnit a který by tak neměl scházet v knihovnách všech výše uvedených subjektů.

✦ JUDr. JÁN JAROŠ, Mgr. FRANTIŠEK KORBEL, PhD., AK Havel, Holásek & Partners

Antonín Drašík, Jaroslav Fenyk a kolektiv:

Trestní řád. Komentář

Wolters Kluwer ČR, Praha
2017, I. díl (1 412 stran), II. díl
(1 140 stran), 4 990 Kč.

V tomto roce vyšel nový dvoudílný komentář k trestnímu řádu, který vydalo nakladatelství Wolters Kluwer. Obsahuje zajímavý rozbor normy, která je účinná od roku 1961 a byla mnohokrát za uplynulých více než 50 let novelizována. Změny byly mnohdy velmi podstatné a již v 60. letech proběhla velká reforma přípravného řízení, která zlepšila postavení obviněného a obhájce v této fázi trestního procesu. Šlo o velmi pod-

statnou změnu, která ve své době neměla v Evropě, pokud se týkalo postavení obhájce, obdoby. Také postavení poškozeného se změnilo.

Změny po roce 1990 byly důležité, refletovaly to, jak se změnila celá naše společnost, došlo i k rozšíření práv stran trestního řízení (pojem strany v trestním řízení není vždy v kontinentálním právu obvyklý – nemluví o právu anglosaském, které má úplně jiný způsob trestněprocesního postihu kriminality).

Protože práce na rekodifikaci trestního práva procesního stále ještě probíhají a dochází k velmi podstatným diskusím, ukázalo se, že vydání komentáře je velmi důležité, zejména s ohledem

na změny, ke kterým došlo. Tyto změny byly již do tohoto komentáře velmi úspěšně zapracovány, vyžadovaly od všech autorů a zejména editorů značné úsilí.

Každý komentář k zákonům je na rozdíl od učebnice nebo poznámkového vydání zákona odlišným dílem. Autoři si musí uvědomit, že na rozdíl od učebnic nebo vědeckých zpracování jednotlivých problémů trestního řízení je komentář určen především pro praktiky. Není proto vhodné, aby byl přeplněn teoretickými úvahami. Na druhé straně je i při aplikaci zákona třeba vyjít

z teoretických poznatků, které s konkrétní aplikací souvisejí, a je v něm třeba uvést jednoznačné stanovisko, které autoři doporučují pro praxi. To je obtížný úkol, který však autoři podle mého názoru velmi úspěšně splnili.

Recenzovaný komentář vychází z určité teoretické koncepce a z teorie je v něm vždy uvedeno to nezbytné. V tomto směru je dílo kolektivu autorů pro praxi velmi přínosné. V diskusi, která byla vedena např. při příležitosti prezentace díla nakladatelstvím, vyzdvihovali praktici jako klad komentáře to, jak autoři vyjadřují svá jednoznačná stanoviska. Zdůrazňovalo se, že v rámci komentáře není vhodné rozebírat odlišné názory jiných teoretiků a praktiků, protože to vede k nejistotě u těch, kteří komentář používají. Něco jiného je ovšem to, když se v komentáři upozorňuje na odlišné názory uvedené

v judikatuře, která není v některých případech jednoznačná.

Vedoucí autorského kolektivu sami uvádějí v souvislosti s přehlednou strukturou výkladu jednotlivých ustanovení následující: „Početný autorský kolektiv představující více jak dvacet odborníků z různých sfér trestněprávní teorie a praxe musel během tvorby reagovat nejen na další novelizace vlastního textu trestního řádu a souvisejících předpisů, ale i na vyvíjející se judikaturu. Komentář je tak výsledkem tvůrčí práce kolektivu složeného z praktiků i teoretiků, zejména ze soudců všech článků soudní soustavy, včetně Ústavního soudu, státních zástupců, advokátů, učitelů právnických fakult a pracovníků Ministerstva spravedlnosti.“

Autoři zvolili pro rozbor konkrétního ustanovení trestního řádu jednotný postup v tom, že na jejich výklady navazuje judikatura, poté jsou uvedeny související předpisy a přehled nejdůležitější literatury, kterou jsou až na malé výjimky statě vydané převážně po roce 1989. V komentáři se uvádějí i zásadní odchylky obsažené v dalších zákonech týkajících se přímo trestního procesu, zejména v zákoně o soudnictví ve věcech mládeže a v zákoně o trestní odpovědnosti právnických osob.

K přehledu judikatury je třeba zdůraznit to, že autoři kladou důraz na zásady garantující to, čemu se říká „spravedlivý proces“, a na další ústavní principy. Je uvedena i judikatura Soudního dvora Evropské unie, Evropského soudu pro lidská práva a Ústavního soudu. Poté následuje chronologicky judikatura Nejvyššího soudu uveřejněná ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek. Citují se také i další rozhodnutí, zejména rozhodnutí Nejvyššího soudu a vrchních soudů. Judikatura je uvedena do konce roku 2016, což je velkým kladem a pomocí pro praxi. Sám komentář obsahuje přesný přehled všech novelizací trestního řádu. V seznamu předpisů citovaných v komentáři, které jsou uvedeny v úvodu obou dílů, jsou zahrnuty také mezinárodní úmluvy, nařízení vlády, vyhlášky a instrukce ministerstev, další důležité normy a mezinárodní úmluvy, nařízení a směrnice Evropského parlamentu, Rady Evropské unie atd. S ohledem na zásadu *iura novit curia*, která se v trestním řízení týká všech orgánů rozhodujících v rámci své kompetence (tedy nejen soudů), jde v tomto případě

o významnou pomoc praxi. Je to návod pro čtenáře, kde hledat výklad problematiky, se kterou se ve své práci setkává. Vidím v tomto seznamu významnou pomoc praktikovi. Jde opět o unikátní záležitost.

Upozornění na příslušná ustanovení nového občanského zákoníku a jejich důsledky pro instituty trestního procesu (např. pro adhezní řízení) jsou dobrým vodítkem pro orgány činné v trestním řízení, strany trestního řízení a zejména pro práci advokátů, ať již vystupují v této souvislosti jako obhájci, nebo zmocněnci stran.

Chtěla bych v souvislosti s tím, jak byl koncipován autorský kolektiv (přehled ustanovení zpracovaných jednotlivými autory je v práci také uveden), ocenit to, jak se editorům podařilo sjednotit styl. Komentář se dobře čte, výklad je jasný a některé pojmy z jiných norem (např. výklad na str. 291 prvního dílu) související např. s občanským zákoníkem jsou stručné a výstižné. V jednotlivých hlavách jsou vždy uvedeny úvodní teoretické úvahy o praktickém důsledku aplikace příslušných ustanovení, zejména bych v tomto směru chtěla ocenit úvahy týkající se základních zásad trestního řízení (§ 2 tr. řádu a další) a pojetí dokazování, což je obojí stěžejní problematikou trestního řízení.

Podobně kladně hodnotím úvahy na str. 4 a násl. ve druhém dílu komentáře, které se týkají totožnosti skutku. Jde stále o aktuální problematiku, kdysi zásadně zpracovanou prof. Růžkem na konci 50. a začátku 60. let 20. století. Šlo o obsáhlé diskuse, jejichž význam není dnes doceněn možná i proto, že tato literatura není nyní vždy dostupná. Další dnes zbytečně diskutabilní otázkou jsou i úvahy o zákazu *reformationis in peius*, který není vždy dobře chápán.

Uvádím zde jenom některé příklady toho, co mne při studiu komentáře velice zaujalo. Jde o dílo aktuální, které je svým pojetím cennou pomůckou pro praxi. Domnívám se však, že i teorie trestního procesu zde najde zajímavé podněty. Myslím si, že již ty otázky, které jsem uvedla víceméně jako příklady, by zasluhovaly dokonce další teoretické zpracování.

✦ prof. JUDr. DAGMAR ČISAŘOVÁ, DrSc., emeritní profesorka Karlovy univerzity, profesorka katedry trestního práva Policejní akademie ČR v Praze

Ivo Macek, Romana Derková, Daniel Bartoň, Karel Košťál, Eva Marečková, Petr Zatloukal:

Zákon o zadávání veřejných zakázek. Praktický komentář s judikaturou

Leges, Praha 2017, 848 stran, 1 190 Kč.

Z hlediska právní praxe patří problematika zadávání veřejných zakázek mezi nejčastější a současně „nejpalčivější“ problémy, navíc se jedná o oblast, která mnohdy není – zejména na úrovni lokálních zadavatelů – vyhrazena právníkům. Srozumitelná a stabilní právní úprava je tedy v takovém prostředí naprosto nezbytná. Přinejmenším stabilita však byla u původního zákona o veřejných zakázkách z roku 2006 jen snem, neboť byl za deset let své účinnosti novelizován v průměru častěji než dvakrát ročně.

Nový zákon o zadávání veřejných zakázek z loňského roku má patrně ambici být stabilnější, jedná se však o zcela novou právní úpravu, která nejenže transponuje unijní zadávací směrnice z roku 2014, ale v některých případech mění i terminologii dosud užívanou v českém zakázkovém právu. To by mohlo zejména v prvních měsících jeho účinnosti snižovat jeho srozumitelnost, kterou musí „dorovnávat“ odborná, zejména komentářová literatura.

Není tedy překvapením, že během prvního půl roku účinnosti zákona o zadávání veřejných zakázek byla publikována řada komentářů různých autorů, kteří tento zákon různým způsobem komentují. Jaké místo má mezi nimi komentář vydaný nedávno nakladatelstvím Leges?

Komentář má šest spoluautorů, které spojuje jejich minulé zaměstnání u Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže, jakkoliv už v současnosti působí především v advokacii. Tento dvojí pohled je sám o sobě velmi cenný. I když může větší počet autorů, bez ohledu na jejich expertizu, vyvolávat obavy ohledně vnitřní konzistence celé publikace, v tomto případě se podařilo zachovat jednotný styl, který není rušen rozdíly mezi jednotlivými autory.

Pokud jde o pojetí komentáře, sami autoři jej označují za „praktický“; tím zjevně nemá být myšleno, že komentáře ostatní jsou „nepraktické“, ale pojetí nikoliv „teoretické“. Právě tato koncepce přitom sjednocuje přístup všech autorů.

Promítá se na prvním místě do relativní stručnosti komentářů k jednotlivým ustanovením. Výmluvný je např. hned § 1, který „typově“ láká k rozsáhlejším, teoretičtějším pojednáním a kterému autoři věnují cca čtyři strany, zatímco např. „velký“ komentář od nakladatelství C. H. Beck vyhrazuje těmto ustanovením cca třikrát větší prostor. Tím nemá (a ani nemůže) být v žádném případě hodnoceno, který přístup je „vhodnější“, neboť nepochybně cílí na jiné čtenáře, ale demonstrativně, že „praktičnost“ je autory vnímána jako stručnost nebo přesněji řečeno hutnost jejich komentáře. To se dále projevuje mj. i v tom, že text zásadně neodkazuje na další odbornou literaturu, nepolemizuje s názory jiných autorů apod. Každé komentované ustanovení je naopak pečlivě doplněno odkazem na související ustanovení zákona a na další české i unijní právní předpisy.

Pro „praktičnost“ má dále velký význam množství judikatury, kterou komentář u každého ustanovení cituje, zejména pokud jde o rozhodnutí ÚOHS, orientace v nichž je přinejmenším s ohledem na jejich velký počet a různorodost značně obtížná. Zde je třeba ocenit rovněž aktuálnost citovaných rozhodnutí, neboť se nezdá, že jedná o rozhodnutí z roku 2016. Pokud jde o judikaturu českých, a zejména unijních soudů, i je-

jí výběr je aktuální a reprezentativní, bohužel se však mnohdy jedná jen o odkaz na příslušný rozsudek, nikoliv již o přímý citát, což poněkud snižuje jeho „praktickou“ využitelnost, jakkoliv dohledání těchto rozsudků nepůsobí větší obtíže.

„Praktičnost“ pojetí se dále projevuje unikátním doplněním „příkladů“ do textu komentáře; zvolené koncepty publikace by však dle mého názoru slušelo takových „příkladů“ ještě více. Výhodou bude rovněž rejstřík s přiměřeným počtem pojmů, ve kterém je snadné se zorientovat.

Shrnuto, jedná se o komentář zaměřený na „zakázkové praktiky“, který vedle stručného, ale výstižného komentáře přináší unikátně rozsáhlý a aktuální soubor citátů judikatury.

✿ JUDr. MICHAL PETR, Ph.D.,

odborný asistent katedry mezinárodního a evropského práva PF UP v Olomouci

Stanislav Pšenička:

Zákon o sdružování v politických stranách a v politických hnutích s komentářem a judikaturou

Leges, Praha 2017, 124 stran, 320 Kč.

Politické strany a hnutí jsou námětem především pro úvahy z pohledu ústavní-

ho práva, praxe nás nicméně stále častěji přesvědčuje, že jde o problematiku, jejíž regulace je předmětem celé řady právních odvětví, a to nejen práva veřejného. Tyto trendy jsou dány i tím, že se zintenzivňuje soudní kontrola struktury a fungování politických stran, a to mimo jiné i s ohledem na aktivitu jejich členů, kteří se dožadují soudní ochrany svých členských práv, a stále stoupající zájem veřejnosti na kontrole financování politických stran. Tím se tato problematika významně posouvá do praktické roviny a mohou se s ní setkat ve své činnosti nejen specializované advokátní kanceláře.

Vhodným průvodcem jim v tomto směru bude zasvěcený, byť svým rozsahem útlejší komentář dr. Pšeničky, který se na Ministerstvu vnitra problematice politických stran dlouhodobě věnuje.

Východiskem je mu, snad na první pohled poněkud paradoxní konstatování, že zákonná úprava politických stran představuje soubor pravidel obsahujících nezbytná omezení ústavního práva sdružovat se v politických stranách. Oproti rozšířené a nepřesné představě o důsledcích absence povolovacího řízení je akcentováno, že princip registrační reálné představuje významný nástroj dozoru státu nad politickými stranami, a to nejen ve fázi jejich vzniku, ale i fungování, především v případě změny jejich stanov. Pozornost rovněž zaslouží i zevrubný odkaz na úpravu omezení možnosti členství jednotlivých skupin ústavních činitelů i dalších osob v politických stranách zakotvený ve zvláštních zákonech, kterých je překvapivě nemalé množství a jejichž výčet publikace obsahuje. V této souvislosti je třeba ovšem položit otázku zda, resp. nakolik, jsou tyto záležitosti reálně kontrolovatelné.

Poukázáno je též na rozdíl politických stran a soukromých spolků, jejichž základ tkví v tom, že první plní úkoly veřejného zájmu, a proto zákon zdůrazňuje nutnost jejich oddělení od výkonu veřejné moci a současně to, že do jejich vnitřních poměrů lze zasahovat toliko na základě zákona. V této souvislosti jsou rozsáhle analyzovány, na podkladě judikatury, zejména Nejvyššího soudu a Nejvyššího správního soudu, podmínky, za nichž lze zasáhnout proti politické straně, tj. rozpustit ji nebo pozastavit její činnost.

Obdobně detailně jsou rozebrány pod-

mínky vzniku politické strany, což se děje registrací, která je, jak zmíněno, na první pohled procesem jednodušším než povolování, ve skutečnosti značně komplikovaným, již jen proto, že se v něm prolínají instituty práva soukromého a veřejného, správního, je vyžadováno přesné dodržení předepsaných formálních náležitostí a podmínek, což je dobře patrné v důvodech pro odmítnutí registrace; obdobná procedura platí i pro změnu stanov.

Další blok komentáře tvoří rozbor postupu při zániku politické strany související s jejím rozpuštěním, ať vlastním rozhodnutím, nebo výrokem soudu. Rovněž zde dochází k prolínání institutů práva soukromého (např. likvidace) a správního.

Pokud se týká pozastavení činnosti strany, je pozornost věnována především tomu, za jakých podmínek může Nejvyšší správní soud rozhodnout o pozastavení i znovuobnovení její činnosti.

Z hlediska advokátní praxe jsou nepochybně zajímavé pasáže týkající se soudní ochrany práv členů strany, které přicházejí v úvahu po vyčerpání vnitrostranické ochrany. Člen strany se totiž může obrátit na soud ve věcech zápisu do rejstříku politických stran, ale také rozhodnutí, jež se týkají jeho členských práv, což je dokumentováno na řadě konkrétních rozsudků.

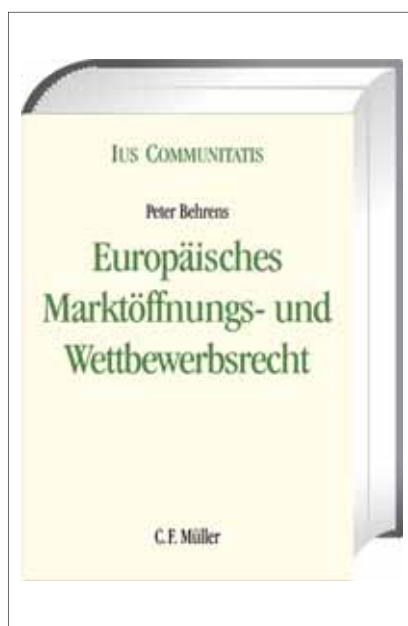
Podstatnou část regulace politických stran tvoří otázky jejich hospodaření, resp. financování. Pozornost je zde věnována zejména různým omezením jejich podnikatelské činnosti a zdrojů příjmů vůbec s tím, že zákonný výčet přípustných aktivit, resp. příjmů politických stran je taxativní, takže jiné nejsou možné. S tím pak souvisí i úprava vedení jejich účetnictví a povinnost vést prostředky na různých účtech, což má zajistit transparentnost a kontrolu financování politických stran, v současnosti svěřené speciálnímu Úřadu pro dohled nad hospodařením politických stran a politických hnutí.

Nikoli bezvýznamnou část příjmů politických stran představují státní příspěvky, které dostávají na svoji činnost, mandát a činnost politického institutu. Vzdor poměrně podrobné zákonné úpravě musela být tato otázka již vícekrát řešena soudy, včetně Ústavního soudu, jejichž judikatuře se komentář obsáhle věnuje.

Lze říci, že publikace snáší čtenáře

z obecné roviny teorie, úvah o jejich místě v právním státě a demokracii, do sféry každodenní reality. Zájemcům se tak dostává do rukou praktická příručka, která mu umožní získat odpověď především na ty problémy, s nimiž se setkává aplikační praxe, a to na pozadí rozsáhlého přehledu judikatury.

✦ doc. JUDr. PAVEL MATES, CSc.,
advokát v Praze, přednáší na Vysoké škole
finanční a správní v Praze a na Fakultě
sociálně ekonomické Univerzity Jana
Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem.

Peter Behrens:

Europäisches Marktöffnungs- und Wettbewerbsrecht

C. F. Müller, Heidelberg 2017,
1 026 stran, 134,99 eur.

Po své dlouhé profesionální kariéře vydává emeritní profesor univerzity v Hamburku Peter Behrens své *opus magnum*.

Peter Behrens patří mezi nejvýznamnější znalce mezinárodního hospodářského práva, práva kartelového a práva obchodních společností. Jeho kariéra vedla přes studium na právnických fakultách v Hamburku, Lausanne, Freiburgu a Berlíně, jakož i na New York University. Stal se pak na delší dobu referentem

Institutu Maxe Plancka pro zahraniční a mezinárodní soukromé právo v Hamburku a po své habilitaci v roce 1984 byl jmenován profesorem na univerzitě v Hamburku, kde působil do roku 2005. Po odchodu do výslužby je členem direktoria Europa-Kolleg v Hamburku. Jako hostující profesor působil, resp. stále působí na amerických univerzitách, Evropské univerzitě v Budapešti a na dalších místech, stejně jako expert v mnoha mezinárodních projektech.

Kniha si podle autora klade za cíl prokázat jednotu vnitřního trhu a systému nezkreslené hospodářské soutěže. Přitom právo hospodářské soutěže chápe jako právně-politickou jednotu práva kartelového, práva kontroly fúzí, práva státních podpor a konečně práva veřejných zakázek ve smyslu ochrany soutěžně tržních struktur. Základem této jednoty je prolínání vzájemných vztahů mezi právem a ekonomikou, vzájemné komplexní působení a ovlivňování institucí, pravidel a procesů v mnoháurovnovém systému Evropské unie (str. IX předmluvy). Priznačné je autorovo komplexní, systémové chápání problémů, které zahrnuje i pohled ekonomické analýzy a hledisko mezinárodního práva veřejného ve smyslu otevření evropského trhu vůči třetím státům.

Behrens tak nezapře okolnost, že je žákem přímého dědice freiburské ordoliberalní školy E.-I. Mestmäckera. Samotná struktura jeho díla je tak pokračováním a rozvinutím klasické tradiční vědecké učebnice (Mestmäcker, *Europäisches Wettbewerbsrecht*, naposledy 3. vydání, společně se Schweitzer 2013). Vnitřní trh a systém nezkreslené soutěže je základem a motorem hospodářského rozvoje Evropské unie, zárukou překonání stavu stagnace, nebo dokonce krize. Základním strukturálním rysem vnitřního trhu a systému soutěže není přenesení jenom národních suverénních práv na Unii, nýbrž vzdání se výkonu suverénních práv ze strany členských států vůči svým občanům v hospodářských záležitostech. Hospodářská integrace nevychází proto z centralizace pravomocí unijních orgánů, nýbrž z výkonu soutěže přesahujícího hranice členských států prostřednictvím jednotlivých účastníků primárního unijního práva, kterému podléhají též omezení soutěže podniky, soukro-

mými nebo veřejnými. Tak jsou zajišťovány svobody účastníků hospodářského života uskutečňované soukromoprávními aktivitami, jejichž ochrana je povinností jak správní moci, tak moci soudní (Předmluva, str. VIII). Hospodářské společenství je tak současně i společenstvím právním, jak to trefně vyjádřil první předseda tehdejší Komise EHS Walter Hallstein.

Samotná politika Evropského hospodářského společenství a nyní Evropské unie je založena na ordoliberalním paradigmatu sociálně tržního hospodářství, jež představuje spojení hospodářské výkonnosti s vyrovnáním sociálních nerovností. Evropská unie je povinna usmířovat sociální rozdílnosti, které jsou způsobeny hospodářskou soutěží, a tak podporovat širokou akceptaci tržního hospodářství. Evropský vnitřní trh a jeho hospodářský systém nutně potřebují sociální základ, který ovšem mohou zaručovat jenom potud, pokud jsou schopny generovat materiální zdroje, které dávají k dispozici sociálním účelům. V tomto režimu existuje nevyhnutelné napětí mezi vnitřním trhem a hospodářskou soutěží na straně jedné a jednotlivými politikami prováděnými Unii a členskými státy na straně druhé (Předmluva, str. IX).

Pozoruhodná je struktura knihy, jejíž materie je rozvržena do čtyř částí, z nichž každá představuje relativně samostatný myšlenkový celek, jehož četba nevyžaduje znalost částí předchozích (Pokyny k používání, str. XI).

V první části (str. 1-253) se autor zabývá právními a ekonomickými základy hospodářského a soutěžního systému EU. Významná je pasáž o právní úpravě otevření trhu prostřednictvím soutěžních pravidel, která tak ve svém celku představují systém nezkreslené soutěže, včetně příslušných vztahů ke třetím státům. První část obsahuje též popis a analýzu ekonomických základů, včetně kritiky různých představ a pojetí hospodářské soutěže, zejména tzv. *more economic approach*, pojetí propagovaného zejména Evropskou komisí.

Druhá část (str. 254-384) analyzuje instituce Evropské unie a jejich systém usměrňování hospodářské soutěže v rámci legislativní, správní a soudní kompetence. V této souvislosti se analyzují právní základy a možnosti usku-

tečňování práva včetně soudní ochrany.

Třetí část (str. 385-915) je výkladem hmotněprávních soutěžních norem, zejména zákazů protisoutěžních praktik v jejich mnohosti a působení ve vztahu k jejich adresátům, kterými jsou podniky a členské státy.

Konečně ve čtvrté části (str. 916-1006) se autor věnuje výkladu procesních pravidel, zejména řízení ve věcech kartelů, fúzi podniků a řízení o státních podporách. Podstatné je, že, jak plyne z této části, zařazuje do režimu hospodářské soutěže i právo veřejných zakázek.

Nyní se zastavíme u několika významných problémů, jež jsou předmětem recenzované publikace. Optimální alokaci výrobních prostředků mezi výrobce a vyrobeného zboží mezi konzumenty jsou nepochybně dány určité hranice, stejně jako jsou omezeny možnosti uskutečňování zásady otevřeného tržního hospodářství. Trh vykazuje určité deficity, které se označují jako selhání trhu. Jeho důsledkem je nedostatečné zásobování spotřebitelů zbožím a službami, jež ovšem lze korigovat státními zásahy. Avšak i tato politika státu má své omezení a též vykazuje deficity.

Selhání trhu se vyznačuje čtyřmi jevy, za které autor považuje asymetrickou informaci zejména mezi spotřebitelem a podnikatelem, externí efekty spočívající např. v použití nebezpečných látek při výrobě zboží, veřejné statky, kterými jsou např. životní prostředí, a přirozené monopoly. O řešení těchto výpadků se musí postarat státní moc. Relevantní je pak slučitelnost státních zásahů se společným, vnitřním trhem. Určité střety považuje Behrens za řádně vyřešené např. ochranou zájmů celku, jak se stalo rozhodnutím SDEU ve věci *Cassis de Dijon*. V podstatě se jedná o případy kompenzace selhání trhu, a to jak na úrovni EU, tak členských států. Podstatnou shledává judikaturu SDEU potud, že nesleduje pouze hospodářské cíle, ale i ochranu zdraví, životního prostředí, a další tzv. veřejné statky, jež mohou odůvodňovat státní regulaci. Správně zařazuje překonávání nedokonalostí vnitřního trhu v povinnosti harmonizace práva do rámce pravomoci EU podle čl. 114 a 115 SFEU. Pozoruhodný je poznatek autora, že výhoda tohoto přístupu spo-

čívá i v tom, že připouští soutěž regulačních systémů mezi členskými státy (str. 31-33).

Znalosti ekonomické analýzy práva prokazuje autor při výkladu funkce otevírání trhů (str. 54 a násl.). Vychází z poznání, že společenský systém založený na dělbě práce, specializaci a svobodném trhu je podstatně výkonnější než systém založený na autarkii. Otevření trhu znamená využívání principu komparativních nákladových výhod, ke kterému přispívá i adekvátní strategie obchodní politiky, včetně vhodných průmyslově politických opatření zahrnujících subvence (str. 55). Otevírání trhů jde ruku v ruce s vývojem hospodářské integrace v jejích jednotlivých etapách (zóna volného obchodu, celní unie, společný trh, hospodářská unie a konečně plná integrace zahrnující též sjednocení jednotlivých politik a institucí). Poučný je pregnantní výklad významu Evropského hospodářského prostoru, zejména v souvislosti s vystoupením Velké Británie z Evropské unie, včetně analýzy existence volného obchodu na základě dvoustranných úmluv mezi EU a třetími státy, zejména se Švýcarskem (str. 99 a násl., str. 102 a násl.). Původní dohoda o volném trhu (mezi EHS a Švýcarskem) z roku 1972 byla doplněna souborem sedmi (!) bilaterálních dohod z roku 1999 a dalšími bilaterálními dohodami z roku 2004. Základem těchto dohod je převzetí unijního práva ve smyslu judikatury SDEU. Navíc Švýcarsko provádí tzv. autonomní transpozici, pokud to vyžaduje hospodářský styk s EU.

Příkladným způsobem pojímá Behrens cíle soutěže, které podle něho představují efektivita, hospodářský růst a hospodářská integrace. Tyto cíle mají přispět k uskutečňování cílů Evropské unie, zejména podporovat blahobyt jejich obyvatel (čl. 3 odst. 1 SEU). Efektivita tak znamená, že existující omezené zdroje jsou výrobci využívány v zájmu spotřebitelů tak, že s minimálními náklady je vyrobeno maximální množství zboží, které konzumenti hodlají koupit podle svých individuálních preferencí a finančních možností na trhu. Jde tedy o preferenční spravedlnost a účinnost nákladů. Hospodářský růst znamená, že produktivita výrobních faktorů a kvalita produktů je konstantně

zvyšována. Jde tedy o jakousi dynamickou efektivitu (str. 115). Hospodářská integrace, podle autora obsažená v čl. 3 odst. 1 SEU, je plně ve službách efektivit a růstu. Spočívá v propojení národních trhů. Tam se projevuje mj. komplementárnost vnitřního trhu a systémovost soutěže (str. 114-119).

Mimořádně důkladný a přitom srozumitelný je Behrensův výklad teoretických základů hospodářské soutěže. Zabývá se v něm jednotlivými faktory, jakými jsou maximalizace zisku (str. 121, 122), náklady (variabilní, fixní, průměrné a hraniční náklady) a výnosy (str. 126-128). Výklad je doplněn tradičními grafy a tabulkami. Stejně tak pečlivě provádí výklad struktury trhu dokonalé soutěže (*polypol*), monopolu a oligopolu (str. 135-152). Významná je analýza oligopolu, který není v české právní literatuře příliš často zmiňován. Jednání oligopolisty je určováno stupněm homogenity vyráběného zboží nebo služeb a stupněm nejistoty týkající se chování jeho konkurentů. To platí o vztahu mezi oligopolisty, kteří se tak nacházejí v tzv. reakční propojenosti označované v teorii her jako „dilema vězňů“. Behrens dále vykládá základní soutěžně politické modely, včetně měřítek jejich základních parametrů a testu struktury trhu, testu chování na trhu a účinnosti trhu (str. 159-179).

Další kapitoly první části se věnují ochraně soutěže na vnitřním trhu (str. 215-222) a vůči třetím státům (str. 223-253). V posléze zmíněné kapitole jsou velmi přehledně vyloženy základy unijního soutěžního práva, včetně problematiky exteritoriální aplikace smluv mezinárodního práva veřejného uzavřené s členy Evropského hospodářského prostoru, a dále ve formě asocičních dohod a dohod o volném obchodu.

Když se Behrens věnuje základní kategorii práva hospodářské soutěže, totiž podniku, vyzdvihuje jeho relativitu. Jeho základní definiční znak, totiž jednotka ve smyslu hospodářské jednotky, není popisován obecně, nýbrž výlučně s ohledem na způsoby jednání, které lze kvalifikovat jako hospodářské činnosti, a to nezávisle na charakteru jeho ostatních činností, které mohou sloužit např. sociálním účelům (str. 407).

Jednotkou je tedy podnik potud, pokud se může podílet na jednání v rozporu s pravidly soutěže. Z relativity tohoto pojmu podle autora plyne, že jím je i stát nebo jeho části, pokud se podílejí na výměně zboží a služeb hospodářským způsobem (*iure gestionis*). Jen tehdy, jedná-li státy *iure imperii*, tj. vykonávají svá vrchnostenská oprávnění, nejsou bezprostředně vázány pravidly soutěže, neboť jejich jednání nelze tržními kritérii měřit (str. 407, 408).

Při vymezování věcně relevantního trhu autor správně upozorňuje na problémy spojené s používáním tzv. testu SSNIP. Jeho vhodnost totiž závisí na okolnostech jednotlivého případu, zejména na přístupu k relevantním informacím. Jeho určité slabiny plynou z okolnosti, že test se začíná používat při analýze jednání těch odběratelů, kteří se v případě zvýšení ceny (růstu cen) jako první orientují na jiné produkty. Vychází-li se tedy z toho, že platební schopnost odběratelů výchozího produktu je rozdílně vysoká, zohledňuje tento test jen jednání části odběratelů, jejichž platební schopnost je relativně omezená (str. 419).

Velmi poučné je líčení reglementace horizontálních kartelů, zejména jejich typologie (str. 496 a násl.), včetně skupinových výjimek a jejich analýzy. Pozoruhodná je typologie vertikálních kartelů (str. 531 a násl.). Velmi podrobně se ve třetí části Behrens věnuje kategoriím zneužití dominantního postavení. Zdůrazňuje (str. 593 a násl.), že pokus o kategorizaci zneužívajícího způsobu jednání nesmí vést ke klamnému zjištění, že je možné postižení všech myslitelných případů zneužití dominantního postavení ve smyslu čl. 102 odst. 1 SFEU. Je totiž třeba vycházet z obecného pojmu zneužití ve smyslu čl. 102 odst. 2 SFEU. Z toho plyne, že příklady uvedené v tomto ustanovení je třeba vykládat velmi extenzivně, neboť jinak je nelze subsumovat pod generální klauzuli v čl. 102 odst. 1 SFEU. Tak autor sleduje kategorie, které byly vyvinuty německou právní doktrínou. Na rozdíl od kategorií zneužití rozlišuje typy zneužití (str. 599 a násl.), které lze rozlišovat nezávisle na kategoriích, a to podle parametrů soutěže, které jsou aplikovány zneužívajícím způsobem. Tak rozeznává celou řadu cenových zneuží-

vání, diskriminačních jednání, omezení produkce, odběru a inovací, zneužívání výlučného postavení, svazování nesouvisejících podmínek, jakož i odmítání obchodu, a dále zneužívání zaměřené na ochranu, stejně jako omezování přístupu k sítím (str. 599-672).

Jinou významnou problematiku zpracovává v rámci pojednání o státních podporách, totiž selektivitu podpory. V tomto smyslu je třeba vycházet z úpravy v čl. 107 SFEU, která postihuje taková zvýhodnění, jež byla poskytnuta „určitým podnikům nebo určitým odvětvím výroby“. Na základě toho plyne požadavek na rozlišení vůči obecným opatřením, z nichž profitují všechny tuzemské podniky nebo odvětví výroby bez rozdílu. Je totiž zřejmé, že obecná sociálně nebo hospodářsky politická opatření mohou na úrovni členských států zlepšit rámcové podmínky pro podniky nebo průmyslová odvětví, a zvýšit tak jejich konkurenceschopnost ve vztahu k podnikům jiných členských států. Reglementace (kontrola) státních podpor zasahuje jenom taková opatření, která způsobuje selektivně, protože jejich působnost je tím či oním způsobem omezena. Kritéria selektivity, která způsobují takováto omezení, způsobují odlišení podporovaných podniků od všech ostatních. Rozlišuje se pak materiální a regionální selektivita.

Úkolem recenzenta je v rámci celkového hodnocení poukázat i na určité nedostatky posuzovaného díla. K těm patří minimální pozornost, kterou autor věnuje problematice leniency (str. 954-956), znamenající průlom do tradičního chápání regulace hospodářské soutěže z důvodů čistě praktických po vzoru amerického paradigmatu. Jestliže autor definuje Evropskou unii jako právní společenství, jeví se neadekvátním pominutí postavení základních lidských práv zejména v jednotlivých správních řízeních před Evropskou komisí. Zde totiž, a to zejména v řízení proti členskému státu o vrácení neoprávněně poskytnuté státní podpory, je postavení příjemce, jakožto osoby dotčené, zneváženo tím, že mu jsou upřena základní procesní práva v tomto správním řízení.

Při výkladu výkonu rozhodnutí v rámci justiční pravomoci EU (str. 274 a násl.) v souvislosti s analýzou naří-

zení 1/2003 pomíjí zabývat se jedním ze základních nástrojů donucovací pravomoci Evropské unie, kterým je uznávání evropského správního aktu, za který je považováno rozhodnutí kartelového úřadu jednotlivého členského státu v jiných členských státech (str. 923 a násl.). Konečně se nelze nepozastavit nad literárními prameny, ze kterých autor čerpá. Na první pohled je zřejmé, že vychází výrazným způsobem z německých autorů a pomíjí autory z jiných členských států, což nelze připsat na vrub pouze té okolnosti, že to jsou převážně němečtí autoři, kteří profilovali nejen základy první fáze vývoje evropského soutěžního práva, ale jsou rozhodujícími činiteli i v současné době.

Vzdor těmto výtkám lze dílo Petra Behrense považovat za základní vklad do dogmatiky práva hospodářské soutěže, zejména evropského (unijního) soutěžního práva. Chvályhodná je i mimořádná grafická výbava této publikace spočívající v 27 tabulkách a grafech, jež výrazně přispívají ke srozumitelnosti výkladu.

✦ prof. JUDr. LUBOŠ TICHÝ,
advokát v Praze, vedoucí Centra právní
komparatistiky PF UK v Praze

Jakub Král a kolektiv:

Zákon o zdravotnických prostředcích. Komentář

Wolters Kluwer ČR, Praha 2017,
436 stran, 880 Kč.

Dne 1. 4. 2015 nabyl ve většině svého rozsahu účinnosti zákon č. 268/2014 Sb., o zdravotnických prostředcích.¹ Nahrazen jím byl zákon o zdravotnických prostředcích z roku 2000, který jako první kodex obsahující ucelenou úpravu dané materie ve své době znamenal relevantní pozitivní posun, avšak s plynutím času ztratil na aktuálnosti.

Již z tohoto vývoje je zřejmé, že právní praxe i teorie dosud neměly dostatek času na hlubší reflexi nového zákona o zdravotnických prostředcích, ale ani na skuteč-

né rozvinutí této velmi specifické oblasti právní regulace jako takové. Předmětný komentář je tak nejen prvním komentářem platného zákona, ale je nutné jej současně řadit mezi stěžejní publikace v oblasti právní úpravy otázek souvisejících se zdravotnickými prostředky vůbec.

Komentář svojí strukturou pochopitelně odpovídá obsahu zákona, v němž nacházíme téměř komplexní úpravu materie. Veškerá regulace samotných zdravotnických prostředků je soustředěna v první části předpisu. V prvních dvou hlavách jsou obsažena mj. úvodní ustanovení, včetně poměrně komplikované definice zdravotnického prostředku, a působnost správních orgánů. Následující hlavy zákona pak upravují osud zdravotnického prostředku od jeho klinického hodnocení a hodnocení funkční způsobilosti a jejich registrace a notifikace přes distribuci a dovoz, předepisování, výdej a prodej, používání, servis a revizi až po odstraňování. Do předmětu úpravy také mj. náleží vigilance (zjednodušeně vyjádřeno, dohled nad bezpečností zdravotnických prostředků), kontrola a samozřejmě také správní delikty. Zákon o zdravotnických prostředcích dále zavádí Národní informační systém zdravotnických prostředků, ovšem s odloženou účinností od 1. 4. 2018. Druhá část zákona mění zákon o správních poplatcích a část třetí obsahuje ustanovení o účinnosti. Rozhodně kvitují zařazení prováděcích předpisů jako příloh komentáře.

Vzhledem ke své výrazně úzké povaze je právní úprava zdravotnických pro-

středků předmětem zájmu pouze nemnoha právníků a je dost dobře možné, že se v ní orientuje dokonce větší množství expertů v neprávních oborech. Těto skutečnosti jsou si autoři komentáře dobře vědomi, a ladí proto své dílo praktickým způsobem. Namísto převyprávění textu zákona a důvodové zprávy se tak čtenáři dostává do rukou užitečný průvodce praxí. Platný zákon je vhodně srovnáván s jeho předchůdcem, představeny jsou také relevantní mezinárodní dokumenty a v neposlední řadě okolnosti vzniku zákona. Autoři se přitom nevyhýbají vyjádření vlastních názorů na řešení rozmanitých praktických problémů, které mohou v souvislosti s aplikací zákona nastat. Jakoliv může být každý subjektivní názor předmětem odborné kritiky, autoři sami označují za jeden z cílů knihy vyvolání odborné diskuse, což lze zejména v teoreticky nepřilís reflektované oblasti zdravotnických prostředků jen vítat.

Již ze samotného pojmu komentářová literatura plyne, že právě takový by měl být její smysl obecně: tedy přinášet objektivní kontext i subjektivní hodnocení možných problémů z pera odborníků. Takovým specialistou bezpochyby není pouze vedoucí autorského kolektivu, uznávaný expert na právo zdravotnických prostředků a léčivých přípravků Jakub Král, ale také ostatní spoluautoři, kteří se vyznačují zkušeností v oboru.

Komentář k zákonu o zdravotnických prostředcích tedy představuje významný posun ve velmi specifickém oboru, který nejen umožní zainteresovaným pracovníkům z mnoha oblastí lépe nacházet odpovědi na své praktické otázky, ale také má potenciál otevřít tolik potřebnou odbornou diskusi. S ohledem na skutečnost, že právní regulace zdravotnických prostředků je velmi často zásadně modifikována, a to i na úrovni evropské normotvorby, lze očekávat mnoho dalších vydání komentáře, nicméně již premiéra je pro zájemce vhodným průvodcem do světa zdravotnických prostředků.

✦ JUDr. PETR ŠUSTEK, Ph.D.,
odborný asistent na katedře občanského
práva PF UK v Praze

¹ Zákon č. 268/2014 Sb., o zdravotnických prostředcích a o změně zákona č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů.

Vladimír Příkrýl, Jana Čechová:

Zákon o pojišťovnictví. Komentář

Wolters Kluwer ČR, Praha 2017,
500 stran, 995 Kč.

Po zásadních transformačních změnách české ekonomiky, které byly vynuceny změnou společenských vztahů po roce 1989, se soukromé pojištění stalo nedílnou součástí finančního trhu a začalo plnit své funkce.

Pojištění sehrává nezastupitelnou úlohu při ochraně života a zdraví občanů, umožňuje uchování majetkových statků, eliminuje výkyvy v procesu výroby, distribuce a spotřeby, čímž významně přispívá ke stabilitě a rozvoji národního hospodářství. Jako příklad lze uvést výrazný podíl soukromých pojišťoven na likvidaci následků povodní v roce 1997 nebo 2002. Pojišťovny a zajišťovny, v důsledku vytváření dočasně volných finančních prostředků sloužících k budoucí úhradě vzniklých závazků z pojištění, vystupují na kapitálovém trhu jako významní investoři.

Hlavním předpokladem úspěšného výkonu regulační a dohledové úlohy státu je danému vývoji odpovídající kvalita právních předpisů. Zákon č. 277/2009 Sb., o pojišťovnictví, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o pojišťovnictví“), byl přijat v červenci roku 2009, kdy dosavadní právní úprava byla v mno-

ha směrech překonána dosavadní praxí a nevyhovovala dosažené úrovni transformačního procesu. Zákonem o pojišťovnictví jsou v souladu s právem ES upraveny základní principy provozování soukromého pojištění a zajištění a výkon dohledu nad touto činností. Zákon o pojišťovnictví řeší některé doposud neupravené vztahy, zejména z oblasti zajištění, a doplňuje a zpřesňuje doposud platnou právní úpravu. Ustanovení zákona jsou v souladu s právní úpravou ES.

Zákon o pojišťovnictví je základní právní normou přijatou ve formě zákona, a to pro oblast provozování pojišťovací a zajišťovací činnosti a výkonu dohledu nad nimi. Obě tyto základní činnosti jsou v zákoně o pojišťovnictví definovány v ust. § 3 písm. f), pokud se týká pojišťovací činnosti, a v ust. § 3 písm. l), pokud se týká zajišťovací činnosti.

V této souvislosti si dovoluji poukázat na skutečnost, že na měnicích se právních úpravách pojištění lze sledovat narůstající sofistikovanost a aproximaci českého pojišťovacího práva s právem evropským. I tato oblast práva se vyznačuje určitou mírou složitosti a s tím spojenou mírou (ne)prehledností právní úpravy, která je nucena reflektovat vývoj v Evropské unii, kde je Česká republika členským státem. V této souvislosti si dovoluji poukázat na historický exkurs, kdy se již více než 60 let používá u zákonné úpravy název zákona „o pojišťovnictví“, to považuji za kladnou stránku věci. To, co trápí nejen odbornou veřejnost, je rozsah zákonů upravujících tuto materii. Zatímco zákon č. 85/1952 Sb., o pojišťovnictví, ve znění zákona č. 99/1963 Sb., tedy pouze jedna novelizace, měl rozsah 16 paragrafů, zákon č. 82/1966 Sb., o pojišťovnictví, měl novelizace dvě a rozsah 14 paragrafů, tak zákon č. 185/1991 Sb., o pojišťovnictví, byl novelizován 4x a měl rozsah 31 paragrafů, zákon č. 363/1999 Sb., o pojišťovnictví, byl novelizován téměř 20x a měl rozsah 51 paragrafů, tak nová právní úprava, tj. zákon č. 277/2009 Sb., o pojišťovnictví, byl již novelizován 14x a má rozsah 142 paragrafů. Z hlediska rozsahu obecně závazných právních předpisů k dané materii nelze opomenout, že je zde řada vyhlášek České národní banky a Úředních sdělení České národní banky, kdy např. vyhláška č. 306/2016 Sb., kterou se provádí některá ustanovení zákona o pojišťovnictví, má rozsah

49 paragrafů a pěti příloh. Z uvedeného vyplývá, že ze zákonné úpravy na tomto úseku se stává rozsáhlá část našeho právního řádu, které by měla být věnována zvýšená pozornost. Je třeba dále poukázat na příslušné předpisy Evropské unie¹ a i na přímo aplikovatelné předpisy Evropské unie.²

V narůstajícím rozsahu a složitosti, jak jsem výše uvedla, pak stále aktuálnější vyvstává potřeba kvalitního průvodce touto oblastí, odborného díla, jež čtenáři pomůže vidět pravidla daná ustanoveními zákona o pojišťovnictví v jejich souvislostech a interpretační šíři. Recenzovaný komentář vychází vstříc uvedené potřebě a předkládá především odborné veřejnosti vítaný zdroj informací o interpretaci zákona o pojišťovnictví, jaký zde již několik dlouhých let chyběl. Autoři recenzovaného díla v něm podávají zasvěcený výklad o ustanoveních komentovaného zákona o pojišťovnictví. Z textu a přístupu autorů recenzovaného díla pak zřetelně vystupují zkušenosti autorů v legislativním procesu předpisů na úseku pojišťovnictví, je patrná hluboká teoretická fundovanost a praktická obeznamost s problematikou pojišťovnictví.

Recenzovaný komentář je čtivý, srozumitelný a z hlediska systematického vhodně členěný. Přínosné jsou bezprostřední odkazy na související ustanovení zákona, na související předpisy EU a příp. na související literaturu. V této souvislosti však nemohu nechat bez povšimnutí absenci odkazů na případnou judikaturu. Z pohledu uživatele prezentovaného komentáře je totiž i judikatura velmi cenným zdrojem informací o způsobu aplikace a interpretace zákona o pojišťovnictví. Odkazy na judikaturu by posunuly komentář ještě na vyšší úroveň. I když si uvědomuji, že ne ke každému ustanovení zákona o pojišťovnictví existuje relevantní judikatura, ale např. k ust. § 3 odst. 2 písm. a) tohoto zákona existuje rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 17. 12. 2013, sp. zn. 23 Cdo 3715/2012, jehož právní věta zní: „*Jednotlivá odvětví životního pojištění, tak, jak je na základě § 3 odst. 2 písm. a) zákona č. 277/2009 Sb.,*

1 Jedná se o celou řadu směrnic Evropského parlamentu a Rady, které autoři uvádějí ve své publikaci.

2 Např. nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1094/2010 ze dne 24. 11. 2010.

o pojišťovnictví, předvidá příloha k tomuto zákonu, slouží k určení rozsahu poskytování pojistných služeb, nikoli k vymezení druhů životního pojištění ve smyslu zákona o pojistné smlouvě.“

I přes výše uvedenou drobnou výtku považuji recenzovaný komentář za velmi kvalitní dílo, které je původní a odpovídá obvyklým parametrům, dílo obsahuje odkaz na literaturu a rovněž rejstřík.

Jsem přesvědčena, že recenzovaný komentář se stane vítanou pomůckou nejen pro pracovníky pojišťoven a další uživatele v sektoru pojišťovnictví a v oblasti státního dohledu, ale též ceněným zdrojem informací pro sféru vědeckou, akademickou a v neposlední řadě najde své uplatnění při aplikaci a interpretaci práva justičními orgány.

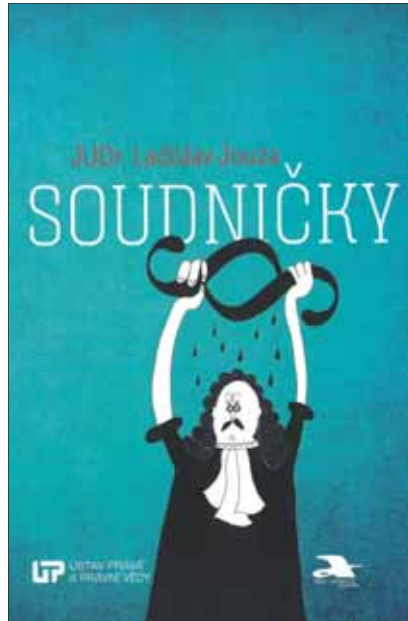
✦ prof. JUDr. MARIE KARFIKOVÁ, CSc.,
vedoucí katedry finančního práva a finanční
vědy PF UK v Praze

Ladislav Jouza:

Soudničky

Ústav práva a právní vědy
a Česká advokátní komora,
Praha 2017, 80 stran, 134 Kč.

Pod záštitou České advokátní komory a Ústavu práva a právní vědy, o. p. s., byla nedávno na trh uvedena knižní novinka – *Soudničky* od uznávaného právníka JUDr. Ladislava Jouzy, předního odbor-

níka a zároveň Právníka roku 2016 v oblasti pracovního práva, advokáta a rozhodce pracovněprávních sporů.

Soudničky vznikly na základě letitých zkušeností úspěšného právníka, lektora a rozhodce. Věříme proto, že kniha se stane nejenom zábavným doplňkem, ale také pro méně znalé čtenáře dokáže i trochu více přiblížit problematiku soudních sporů v tuzemsku a poutavou formou zlidštit právo.

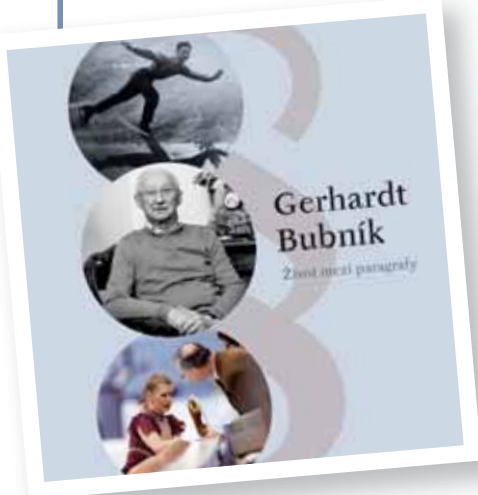
Jak víme, „soudnička“ je zpravidla popisována jakožto krátký literární útvar typu fejetonu či povídky humoristického či satirického zabarvení nebo povahy, vycházející povětšinou ze skutečné události nebo z praktického života, a nacházející inspiraci v konkrétním jednání před soudem nebo před úřadem. Předkládané soudničky jednoho z nejznáměj-

ších a nejuznávanějších českých právníků v oblasti pracovního práva nabízejí čtenáři pestrou nabídku humorných i méně humorných (spadajících do oblasti humoru spíše černého) krátkých povídek, které odrážejí hluboký autorův zájem o dění na pracovišti i jinde a přinášejí zajímavou anekdotickou sondu nejen do oblasti českého pracovního práva.

V českém prostředí jsou soudničky doktora Ladislava Jouzy vítaným zpestřením, a snad jakousi dávno zapomenutou klasikou, která v dobrém slova smyslu donutí čtenáře pousmát se příběhům, které psal doslova a do písmene všední život a jeho hrdinové. Ti se často snaží v Jouzových povídkách obcházením zákona docílit pro sebe nějakou tu drobnou výhodu, ale jejich jednání často končí výsledkem právě opačným. Za Ústav práva a právní vědy a všechny jeho členy, kolegy i studenty jsem velice hrdý na to, že jsme měli tu jedinečnou příležitost ve spolupráci s Českou advokátní komorou, které patří náš veliký dík, vydat tento nadmíru zdařilý povídkový soubor a přeji všem čtenářům při jeho čtení příjemnou zábavu.

Zbývá doplnit, že knižka *Soudničky* obsahuje tři desítky povídek a má formát kapesního vydání, takže výborně poslouží jako společník na cestách a dokáže zkrátit dlouhé chvílky, ať jste již kdekoli. Kniha je k dostání ve všech lepších knihkupectvích v ČR, v prostorách Ústavu práva a právní vědy v Praze, nebo na internetových stránkách www.kosmas.cz.

✦ JUDr. LUDĚK LISSE, Ph.D., LL.M.,
ředitel Ústavu práva a právní vědy, o. p. s.

Předseda České advokátní komory JUDr. Martin Vychopeň pokřtil v úterý 13. června 2017 v podvečerních hodinách v Galerii 17. listopadu na půdě České advokátní komory knihu vzpomínek JUDr. Gerhardta Bubníka *Život mezi paragrafy*, kterou vydalo nakladatelství Wolters Kluwer.

Gerhardt Bubník v knize vypráví o svém dětství, o dobách studií (jako první z tehdejšího Československa vystudoval práva na Harvardu), o dráze krasobruslaře a poté mezinárodního rozhodčího, o práci advokáta a rozhodce, o boji proti dopingovi či o setkáních s výjimečnými osobnostmi. Poutavé vyprávění doplňuje řada unikátních fotografií a dobových materiálů. Knihu vřele doporučujeme! ✦

Bulletin slovenskej advokácie prináša...

č. 4/2017

Mgr. Tomáš Pobijak:

K ústavnoprávnym aspektom náhodného prerozdelenia exekučných spisov súdnym exekútorom

Autor se zabývá predloženou novelou exekučného rádu, známou pod rezortným č. 42467/2016/110, ktorá aktuálne navrhuje zavedenie tzv. inštitutu náhodného pridelenia spisov pro soudní exekutory. Autor se zamýšľá nad ústavnoprávnymi konsekvenciami prijetí takoveto právnej úpravy, jelikož, podle jeho názoru, predmetná novela zasahuje do ústavou garantovaného práva soudních exekutorů podnikat. Autor vychází z názorového postulátu, že činnost soudního exekutora *de lege lata* není jen výkonem soudní moci, ale také výkonem svobodného povolání, ergo podnikatelské činnosti. V této souvislosti autor blíže poukazuje na judikaturu a rozhodovací praxi Ústavního soudu SR a pokouší se vymezit test ústavnosti dané novely *ex ante*.

JUDr. Rudolf Manik, PhD., MBA, MHA:

Konanie o oddženi po novom - správca ako alter ego dlžníka?

Autor se zabývá novelou zákona č. 7/2005 Z.z., o konkursu a reštrukturalizaci a změnách insolvenčních pravidel pro fyzické osoby na Slovensku po 1. březnu 2017 - způsobem řešení úpadku podle zákona č. 377/2016 Z.z., uspokojování věřitelů ve smyslu konkursu vyhlášeného na majetek fyzické osoby, splátkovému kalendáři jako druhé možnosti osobního bankrotu na Slovensku. Zaměřuje pozornost na novou úpravu oddlužení a postavení správce v konkursním řízení, zbavení se závazků po skončení řízení o oddlužení.

doc. JUDr. Milan Ďurica, PhD.:

Osobné bankroty

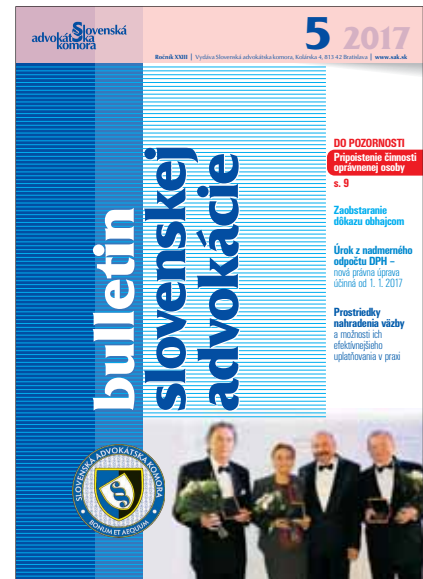
Účelem tohoto příspěvku je představit novou právní úpravu osobních bankrotů a současně poukázat na některá problematická ustanovení, která mohou způsobit interpretační a aplikační problémy. Nové řešení osobních bankrotů se nebude týkat jen fyzických osob, které žádají o oddlužení, ale zejména věřitelů, jejichž pohledávky se v důsledku liberální právní úpravy stanou nevymahatelnými. Osobní bankroty se dotknou i advokátní obce, protože dlužník má v oddlužovacím řízení formou splátkového kalendáře povinné zastoupení advokátem a při konkursu může alternovat. Příspěvek analyzuje ustanovení právní úpravy konkursu a splátkového kalendáře včetně zrušení oddlužení. Ve snaze podat ucelený výklad nebylo možné vyhnout se většímu rozsahu příspěvku.

č. 5/2017

JUDr. Matúš Filo, PhD.:

Úrok z nadmerného odpočtu dane z pridanej hodnoty - nová právna úprava účinná od 1. januára 2017

Prijetí právní úpravy úroku z nadměrného odpočtu lze považovat za vý-

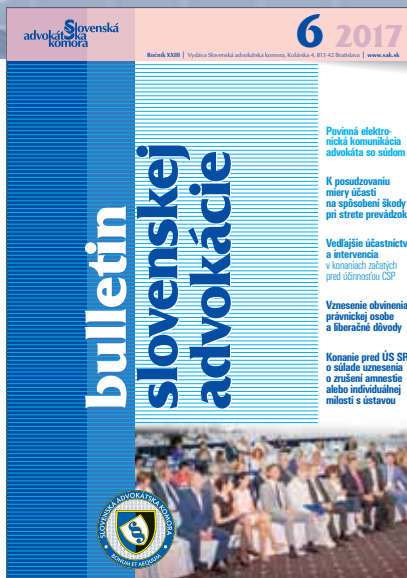

znamný mezník ve zdokonalování právní úpravy daně z přidané hodnoty. Úrok z nadměrného odpočtu je finanční náhradou za vrácení nadměrného odpočtu po uplynutí zákonné lhůty a daňovému poplatníkovi kompenzuje omezení disponovat se zadržovanými finančními prostředky. Nově přijatá právní úprava úroku z nadměrného odpočtu částečně vyřešila situaci, která vznikla v souvislosti s rozhodovacím procesem Soudního dvora Evropské unie, konkrétně s přijetím rozhodnutí, které deklarovalo nutnost kompenzace za zadržovaný nadměrný odpočet a které by v případě absence vnitrostátní právní úpravy bylo v praxi nevykonatelné.

JUDr. Eva Szabová, PhD.:

Prostriedky nahradenia väzby a možnosti ich efektívnejšieho uplatňovania v praxi

Problémy spojené s inštitutem väzby, ktoré majú podobu stále narúšajúcej obsadenosti ústavů pro výkon väzby a trestu odnětí svobody a které zásadním způsobem zasahují členské státy Evropské unie v jednom z jejich nejcitlivějších míst, kterým je státní rozpočet, představují problémy, které, vzhledem k jejich zásadním důsledkům, volají stále rázněji po potřebě akutního řešení. Potenciál vypořádat se s předmetnými nežádoucími jevy a dosáhnout reálného snížení počtu rozhodnutí soudů o vzetí obviněných osob do väzby, úspora finančních prostředků státu, ja-

kož i posílení uplatňování práva na svou bodu a zásady presumpce nevinny v celé Evropské unii, vykazuje v nejzásadnější míře skupina specifických trestněprocesních nástrojů, označovaných též jako alternativní vazební prostředky.

Vzhledem k neustálému pokroku dosažovanému v oblasti vývoje nových, moderních technologií se přitom v naznačené souvislosti otevírají možnosti nejen pro frekventovanější uplatňování stávajících, ale také pro koncipování nových, efektivnějších prostředků nahrazování vazby, jakým je aktuální systém elektronického sledování pobytu osob. Vycházejí ze skutečnosti, že myšlenky zavádění tohoto specifického systému se postupně reálně projevují nejen v zahraničí, ale také na „domácí půdě“, lze konstatovat, že odstranění výše popsaných problémů spojených s institutem vazby je v současnosti reálně dosažitelné.

č. 6/2017

**Mgr. Martin Magál, LL.M.,
Mgr. Richard Macko:**

Vedľajšie účastníctvo a intervencia v konaniach začatých pred účinnosťou CSP

Účinností zákona č. 160/2015 Z.z., civilní sporový poriadok (dále jen „CSP“), došlo v civilním řízení k náhradě institutu vedlejšího účastnictví konceptem tzv. „intervence“. Předkládaný článek se na reálném případě z praxe zabývá možnos-

ti úplného zbavení procesního postavení vedlejšího účastníka, který své procesní postavení nabyl v řízení zahájeném ještě před účinností CSP. Autoři článku poukazují na určitou nejasnost nové právní úpravy, přičemž argumentují ve prospěch zachování již vzniklých procesních postavení ve sporu. Opírají se přitom zejména o přechodné ustanovení § 470 odst. 2 CSP, v jehož rámci je vyjádřen princip justifikace účinků procesních úkonů, jakož i zachování principu právní jistoty, která je nezbytnou součástí civilního řízení. Jako alternativní řešení této situace nabízejí právní obci úvahu *de lege ferenda* o překlasifikování postavení vedlejších účastníků od nabytí účinnosti CSP v již probíhajících sporech na intervenci. Nedílnou součástí tohoto článku je také návrh, jakou procesní obranu si lze zvolit proti rozhodnutí soudu ve formě „oznámení“, kterým soud první instance zbavuje vedlejší účastníky jejich procesního postavení v kontextu řízení zahájených před účinností CSP.

JUDr. Marek Kordík, LL.M., PhD.:

Vznesenie obvinenia právnickej osobe a liberačné dôvody

Příspěvek se zabývá náležitostmi usnesení o vznesení obvinění, které má určitě zvláštnosti vzhledem k zákonnému znění a konstrukci trestní odpovědnosti právnických osob a tzv. liberačním důvodům, kdy se trestný čin právnické osobě nepřičítá. Příspěvek tyto liberační důvody charakterizuje jednak všeobecně, a jednak uvádí konkrétní příklady liberačních důvodů.

prof. JUDr. Ján Mazák, PhD.:

Konanie pred Ústavným súdom o súlade uznesenia o zrušení amnestie alebo individuálnej milosti s Ústavou SR: Otázky a námety

Článek kriticky analyzuje nový typ řízení před Ústavním soudem, které přezkoumává usnesení Národní rady o zrušení amnestie nebo individuální milosti. Výsledkem jsou zjištění o řadě sporných, nejasných a nepřesných ustanovení nové ústavní a zákonné úpravy tohoto typu řízení. Tyto výkladové a věcné problémy je třeba řešit novelizací kritizovaných ustanovení, resp. přijetím datečně právní úpravy.

Upozorňujeme,

že východočeské regionální středisko
ČAK i regionálního zmocněnce
pro Východočeský region
JUDr. Milana Jelínka najdete
na nové adrese, a to:

Malé náměstí 124, 500 03
Hradec Králové

Christian Bibelriether

Advokát · Rechtsanwalt

Právní služby v Německu

(již od roku 1998)

česky hovořící německý advokát nabízí právní poradenství a pomoc v oblasti německého a mezinárodního práva soukromého včetně zastoupení před německými soudy.

Luragogasse 5
94032 Passau/SRN

tel.: 0049 851 33403
00420 910 259 869
fax: 0049 851 34327

www.advokanc.de

advokat@advokanc.de

Z kárné praxe

Je kárným proviněním, jestliže advokát jako zástupce klienta zůstane nečinným.

Kárné rozhodnutí kárného senátu kárné komise ČAK ze dne 19. 5. 2017, sp. zn. K 39/2016

Kárně obviněný JUDr. M P., Ph.D., advokát,

se dopustil kárného provinění

tím, že

poté, co dne 27. 10. 2011 uzavřel s V. R. smlouvu o poskytování právních služeb, jejímž předmětem bylo zastupování J. Š. v řízení, vedeném u okresního soudu o zaplacení 17 507 Kč s přísl., a tímto soudem byl řádně vyrozuměn o termínu konání jednání, nařazeného na den 20. 4. 2015, **k tomuto jednání, při kterém byl vyhlášen rozsudek, který vyzněl pro V. R. nepříznivě, se bez omluvy nedostavil** a poté, co se s V. R. dohodl, že proti rozsudku podá v jeho zastoupení odvolání, a poté, co mu byl doručen rozsudek Okresního soudu v Pardubicích ze dne 20. 4. 2015, **o doručení tohoto rozsudku ani o běhu odvolací lhůty V. R. neinformoval, s obsahem rozsudku ho neseznámil a sám odvolání proti němu nepodal, v důsledku čehož rozsudek nabyl právní moci dne 5. 6. 2015,**

tedy

- nechránil a neprosazoval práva a oprávněné zájmy klienta a neřídil se jeho pokyny,
- při výkonu advokacie nejednal čestně a svědomitě a nevyužil důsledně všechny zákonné prostředky a v jejich rámci neuplatnil v zájmu klienta vše, co podle svého přesvědčení pokládal za prospěšné,
- při výkonu advokacie nepostupoval tak, aby nesnižoval důstojnost advokátního stavu, když za tím účelem nedoržoval pravidla profesionální etiky, ukládající mu
 - povinnost všeobecně poctivým, čestným a slušným chováním přispívat k důstojnosti a vážnosti advokátního stavu,
 - povinnost plnit převzaté závazky,
 - povinnost klienta řádně informovat, jak vyřizování jeho věci postupuje, a poskytovat mu včas vysvětlení a poklady potřebné pro uvážení dalších příkazů,

čímž porušil

- ust. § 16 odst. 1, 2 zák. o advokacii,
- ust. § 17 zák. o advokacii ve spojení s čl. 4 odst. 1, 2 a čl. 9 odst. 1 etického kodexu.

Za to se mu podle § 32 odst. 3 písm. c) zákona č. 85/96 Sb., o advokacii, v platném znění, ukládá kárné opatření

pokuta ve výši 100 000 Kč.

Kárně obviněný je povinen zaplatit České advokátní komoře částku 8 000 Kč jako náhradu nákladů kárného řízení. Pokuta a náhrada nákladů řízení jsou splatné do 15 dnů od právní moci tohoto rozhodnutí na účet České advokátní komory.

Odůvodnění:

Ve věci podané kárné žaloby kárným žalobcem na kárně obviněného pro skutek tak, jak je specifikován ve výrokové části tohoto rozhodnutí, kárný senát svým rozhodnutím ze dne 7. 10. 2016 rozhodl o vině kárně obviněného a uložil mu kárné opatření.

Na základě odvolání kárně obviněného proti uvedenému rozhodnutí odvolací kárný senát kárné komise ČAK věc projednal a svým rozhodnutím ze dne 3. 3. 2017 kárné rozhodnutí kárného senátu ze dne 7. 10. 2016 zrušil a věc vrátil kárnému senátu k dalšímu řízení a rozhodnutí.

Odvolací kárný senát ve svém rozhodnutí kárnému senátu vytkl procesní pochybení, spočívající v tom, že jednání ve věci kárný senát provedl v nepřítomnosti kárně obviněného, aniž dostatečně zkoumal odůvodněnost provedení jednání v jeho nepřítomnosti.

Pokud se jedná o skutkové a právní závěry, které kárný senát ve svém rozhodnutí ze dne 7. 10. 2016 učinil, a o uložení kárného opatření, odvolací kárný senát neshledal nedostatky a nepřiměřenost.

Na základě vytknutého procesního pochybení odvolacím kárným senátem kárný senát proto opakoval jednání ve věci za přítomnosti kárně obviněného, řízení doplnil výslechem kárně obviněného a dalšími důkazy, které byly kárně obviněným v doplněném řízení předloženy, na základě čehož kárný senát učinil následující skutková zjištění a právní posouzení věci.

Kárně obviněný při doplněném jednání potvrdil, že se k soudnímu jednání ve věci vedené u okresního soudu, nařazenému na den 20. 4. 2015, jako právní zástupce svého klienta nedostavil, a to z toho důvodu, že si nesprávně poznamenal ve své evidenci nařizovaných jednání termín tohoto jednání, v důsledku čehož se k jednání dostavil se zpožděním až po vynesení rozsudku ve věci soudem.

Kárně obviněný dále při doplněném jednání potvrdil, že proti citovanému rozsudku Okresního soudu v Pardubicích, který mu bylo soudem doručen, odvolání nepodal, neboť podání odvolání vázal na zaplacení zálohy na zastoupení klientem ve výši 5 000 Kč. Kárně obviněný svého klienta o zaplacení této zálohy žádal po skončení jednání, ke kterému se se svým klientem dostavil opožděně. Protože však klient

ve lhůtě stanovené kárně obviněným zálohu na zastoupení ve výši 5 000 Kč kárně obviněnému nezaplatil, kárně obviněný proto z tohoto důvodu odvolání proti doručenému rozsudku v odvolací lhůtě nepodal.

V této souvislosti při doplněném jednání kárně obviněný tvrdil, že marným uplynutím lhůty, kterou klientovi stanovil pro zaplacení požadované zálohy, došlo k ukončení právního zastoupení klienta, a i z tohoto důvodu proto odvolání nepodal.

Kárně obviněný v dalším pak odmítl tvrzení kladené mu za vinu v kárné žalobě, že by svého klienta neinformoval o stavu jeho věci.

Kárný senát následně zopakoval provedení listinných důkazů, které byly dříve založeny v kárném spise, a dále provedl důkaz čtením listinných důkazů, které kárně obviněný kárnému senátu předložil při doplněném jednání tak, jak jsou uvedeny v protokole z jednání kárného senátu ze dne 19. 5. 2017.

Kárný senát na základě provedených důkazů v doplněném jednání, včetně nově předložených důkazů, učinil závěr, že tvrzení kárně obviněného, učiněné při obhajobě, korespondují s jeho tvrzením, a proto učinil jednoznačný závěr o tom, že kárně obviněný převzal dne 27. 10. 2011 právní zastoupení V. R. v řízení, vedeném u okresního soudu, a že se kárně obviněný k jednání nařízenému na den 20. 4. 2015 bez omluvy nedostavil.

Kárný senát pak dále učinil jednoznačný závěr o tom, že ač měl kárně obviněný povinnost proti doručenému rozsudku v uvedené věci podat odvolání, toto odvolání v zákonné lhůtě nepodal.

V této souvislosti kárný senát neshledal jako důvodnou obhajobu kárně obviněného, kterou učinil v doplněném řízení, že neměl povinnost odvolání proti rozsudku podat, neboť v důsledku toho, že jeho klient mu nezaplatil požadovanou zálohu na zastoupení, došlo k ukončení právního zastoupení klienta, a tudíž neměl povinnost odvolání podat.

Kárný senát v této souvislosti zdůrazňuje, že i kdyby skutečně došlo k ukončení právního zastoupení klienta v této věci, měl kárně obviněný povinnost proti doručenému rozsudku

podat odvolání, a to z toho důvodu, že i po skončení právního zastoupení klienta je povinen učinit neodkladné úkony tak, aby nebyly poškozeny zájmy klienta vyjádřené v tomto řízení. Bylo nepochybně zjištěno kárným senátem, že kárně obviněný svého klienta o doručení rozsudku v uvedené věci a o běhu odvolací lhůty neinformoval, a tudíž ani nedal možnost svému klientovi, aby podal odvolání do rozsudku sám.

Kárný senát v tomto případě dospěl k závěru, že kárně obviněný porušil své povinnosti advokáta, stanovené mu v ust. § 16 odst. 1, 2 a § 17 zák. o advokacii ve spojení s čl. 4 odst. 1, 2 a čl. 9 odst. 1 etického kodexu.

Dále kárný senát posuzoval, zda protiprávní jednání kárně obviněného dosahuje takové míry zavinění, že je možné takovéto jednání hodnotit jako kárné provinění. Závažnost porušení právních povinností kárně obviněným dle názoru kárného senátu v dané věci dosahuje vysokého stupně zavinění, potřebného pro naplnění všech znaků kárného provinění.

Při úvaze o druhu kárného opatření, které přicházelo v úvahu uložit kárně obviněnému za jeho kárné provinění, kárný senát vycházel ze zjištění učiněného z výslechu kárně obviněného o jeho osobních a majetkových poměrech. Kárný senát zvažoval na straně jedné velmi vysoký stupeň porušení právní povinnosti advokáta a na straně druhé pak jeho osobní poměry a okolnosti, za kterých k porušení právní povinnosti došlo.

Kárně obviněnému přitěžovala skutečnost, že se kárného provinění dopustil opakovaně, a zejména že se nesnažil vzniklý následek porušení právní povinnosti ve spolupráci s klientem odstranit.

Kárný senát proto jako přiměřené kárné opatření, vyjadřující míru porušení povinností kárně obviněným, uložil kárně obviněnému kárné opatření v podobě pokuty ve výši 100 000 Kč, odpovídající majetkovým poměrům a příjmovým schopnostem kárně obviněného.

✦ Připravil JUDr. JAN SYKA, vedoucí oddělení pro věci kárné ČAK.

Odešli do nebeské síně

V květnu až červenci 2017 navždy opustilo svoji praxi i své blízké šest advokátů a tři advokátky:

JUDr. Jasněna Čemusová, advokátka v Praze 2	*21. 6. 1952	† 25. 5. 2017
JUDr. Karel Čermák, advokát v Praze 5	*13. 9. 1934	† 19. 6. 2017
doc. JUDr. Jiří Herczeg, Ph.D., advokát v Praze 3	*16. 9. 1969	† 27. 7. 2017
JUDr. Ludoslava Hurýchová, advokátka v Hradci Králové	*4. 4. 1937	† 19. 5. 2017
JUDr. Lubomír Lánský, advokát v Praze 1	*6. 12. 1947	† 28. 7. 2017
JUDr. Pavla Ondrušková, advokátka ve Zlíně	*17. 9. 1960	† 20. 6. 2017
JUDr. Jiří Pitron, advokát v Ostravě	*2. 12. 1928	† 14. 6. 2017
JUDr. Jiří Stránský, advokát v Turnově	*24. 8. 1948	† 15. 5. 2017
JUDr. Karel Štoček, advokát ve Zlíně	*2. 10. 1941	† 2. 5. 2017

Čest jejich památce!

Mimosoudní řešení spotřebitelských sporů ve vztahu k profesnímu pojištění advokátů

MIMOSODNÍ ŘEŠENÍ SPOTŘEBITELSKÝCH SPORŮ PŘED ČESKOU ADVOKÁTNÍ KOMOROU SE UPLATNÍ MIMO JINÉ TAKÉ NA SPORY MEZI ADVOKÁTY A SPOTŘEBITELEM O NÁHRADU ŠKODY NEBO ÚJMY PŘI VÝKONU ADVOKACIE. Z HLEDISKA POJIŠTĚNÍ JE TŘEBA, ABY BYL POJISTITEL O MIMOSODNÍM ŘEŠENÍ SPOTŘEBITELSKÉHO SPORU POJIŠTĚNÝM VČAS INFORMOVÁN A DALŠÍ POSTUP V TOMTO ŘÍZENÍ BYL POJIŠTĚNÝM S POJISTITELEM PŘEDEM PROJEDNÁN.

I. Postup pojištěného ve vztahu k oznámení škodné události pojistiteli

Podle oddílu E, části II, odst. 5 písm. c) rámcové pojistné smlouvy č. 2904309313 o profesním pojištění advokátů, uzavřené Českou advokátní komorou s Generali Pojišťovnou, a. s., musí pojištěný neprodleně, bez zbytečného odkladu, po uplatnění náhrady škody nebo újmy ze strany poškozeného, písemně nebo e-mailem informovat pojistitele, a to prostřednictvím společnosti WI-ASS ČR, s. r. o., ve smyslu ustanovení rámcové smlouvy o hlášení škod.

Pokud byl tedy podán spotřebitelem návrh na mimosoudní řešení spotřebitelského sporu, je třeba postupovat následovně:

1. Pokud byla škodná událost pojistiteli řádně oznámena pojištěným již před podáním návrhu spotřebitele na zahájení mimosoudního řešení spotřebitelského sporu (dále jen „návrh spotřebitele“), je třeba, aby pojištěný po vyznění Českou advokátní komorou o zahájení mimosoudního řešení spotřebitelského sporu (nebo po podání návrhu spotřebitele) bez zbytečného odkladu informoval pojistitele prostřednictvím společnosti WI-ASS ČR, s. r. o.

Výše uvedené oznámení je třeba doplnit zejména o následující podklady:

- návrh spotřebitele,
- relevantní podklady k uplatněnému nároku na náhradu škody nebo újmy a návrhu spotřebitele, pokud již nebyly pojistiteli poskytnuty za účelem šetření škodné události dříve, a
- kopii vyjádření pojištěného ke skutečnostem uvedeným v návrhu zasílaném České advokátní komoře.

2. Pokud škodná událost pojistiteli dosud oznámena nebyla, je třeba, aby ji pojištěný pojistiteli neprodleně řádně oznámil, a to v souladu s rámcovou pojistnou smlouvou. V rámci oznámení škodné události je třeba uvést, že o nároku na náhradu škody nebo újmy bylo zahájeno mimosoudní řešení spotřebi-

telského sporu (nebo byl podán návrh spotřebitele), a škodnou událost doložit kromě podkladů podle rámcové pojistné smlouvy také výše uvedenými podklady vztahujícími se k mimosoudnímu řešení spotřebitelského sporu.

Vznik škody nebo jiné újmy pojištěný nahlásí elektronicky s uznávaným elektronickým podpisem na e-mail likvidace@wiass.cz nebo písemně na adresu WI-ASS ČR, s. r. o., Na Florenci 15, 110 00 Praha 1.

Osnova a formuláře potřebné pro nahlášení škodné události jsou uvedeny na www.wiass.cz nebo budou na vyžádání na výše uvedených kontaktech zaslány pojištěnému. Pojistná smlouva pak detailněji upravuje, co musí obsahovat oznámení škodné události.

II. Postup pojištěného při mimosoudním řešení spotřebitelského sporu

Mimosoudní řešení spotřebitelského sporu končí podle čl. VIII Pravidel pro postup pověřeného subjektu (České advokátní komory) při mimosoudním řešení spotřebitelských sporů kromě jiných způsobů uzavřením dohody stran sporu.

Ve vztahu k pojištění je třeba upozornit, že podle oddílu E, části II, odst. 5 písm. e) rámcové pojistné smlouvy č. 2904309313 o profesním pojištění advokátů, uzavřené Českou advokátní komorou s Generali Pojišťovnou, a. s., **není pojištěný oprávněn k tomu, aby bez předchozího souhlasu pojistitele zcela nebo zčásti uznal nebo vyrovnal nárok na náhradu škody nebo újmy. Pokud tuto povinnost pojištěný poruší, pojistitel není jeho uznáním závazku k náhradě škody nebo újmy vázán při rozhodování o poskytnutí pojistného plnění.**

Podle písm. f) téhož odstavce pojistné smlouvy pak uznání nároku klienta bez vědomí pojistitele, soudní smír či dohoda o mimosoudním jednání uzavřené mezi pojištěným a klientem bez vědomí pojistitele je důvodem pro zamítnutí pojistného plnění, resp. pro snížení pojistného plnění.

Uzavřít dohodu je tedy pojištěný oprávněn pouze tehdy, pokud mu byl k takovému postupu udělen předem souhlas pojistitele. Pokud pojistitel takový souhlas předem neudělí, není pojištěný oprávněn dohodu uzavřít, resp. uzavření dohody bude mít z hlediska pojištění následky uvedené v rámcové pojistné smlouvě.

Pokud je pojištěnému pojistitelem dán souhlas k uzavření dohody, je třeba, aby v dohodě byly respektovány pokyny pojistitele, a to jak z hlediska jejího obsahu, tak z hlediska splatnosti. Ve vztahu k pojistnému plnění je pak třeba upozornit na spoluúčast pojištěného na pojistné události, která bude v pojistném plnění zohledněna.

Pokud pojistitel souhlasí s uzavřením dohody, dává tento

souhlas zásadně písemně, a to zpravidla před ústním jednáním. Pokud není udělení souhlasu pojistitele pojištěnému písemně před ústním jednáním možné a pojistitel zejména s ohledem na průběh ústního jednání s uzavřením dohody souhlasí, sdělí souhlas pojistitele s uzavřením dohody v rámci ústního jednání a souhlas pojistitele bude zaznamenán v závěrečné písemné dohodě mezi advokátem, spotřebitelem a pojistitelem.

Pokud se jedná o účast pojistitele na ústním jednání před Českou advokátní komorou při mimosoudním řešení spotřebitelského sporu, **pojistitel se** s ohledem na čl. V. písm. b) Pravidel pro postup pověřeného subjektu (České advokátní komory) při mimosoudním řešení spotřebitelských sporů **může účastnit ústního jednání před Českou advokátní komorou**. O termí-

nu ústního jednání je pojistitele povinen informovat pojištěný, a to bez zbytečného dokladu poté, kdy se o termínu dozvěděl.

S ohledem na povinnost mlčenlivosti danou pojistiteli zákonem o pojišťovnictví, která není pro tento případ výslovně prolomena, **je třeba, aby pojištěný pojistitele pro toto řízení zprostil povinnosti mlčenlivosti**.

Pojistitel není v řízení před Českou advokátní komorou zastupcem pojištěného, nicméně na věci má právní zájem a může být v tomto řízení vedlejším účastníkem.

Výše uvedené platí ve vztahu k pojištění obdobně i pro mimosoudní řešení spotřebitelských sporů i před jiným pověřeným subjektem.

Prodloužení pojistné smlouvy pro připojištění profesní odpovědnosti z výkonu advokacie pro pojistný rok 2018

Tak jako v předchozích letech, v souvislosti s blížícím se výročím pojistných smluv pro připojištění profesní odpovědnosti z výkonu advokacie, sjednané prostřednictvím společnosti WI-ASS ČR u Generali Pojišťovny, a. s., si vás dovoluujeme informovat o postupu prodloužení nebo úpravy pojistných smluv pro advokáty vykonávající advokacii samostatně a v rámci sdružení.

Advokáti, kteří vykonávají advokacii formou v. o. s., s. r. o., a zahraniční advokáti budou kontaktováni individuálně svým makléřem dle data výročí jejich pojistné smlouvy.

Připojištění se týká navýšení limitu pojistného plnění nad limit, který máte sjednán v hromadném pojištění prostřednictvím ČAK, případně rozšíření rozsahu pojistného krytí k hromadnému pojištění o některé připojištění. Tyto pojistné smlouvy jsou sjednány na dobu neurčitou, s výročním dnem 1. 1. 2018. Sazby pojistného u pojistné smlouvy pro připojištění se nemění.

I. Prodloužení pojistné smlouvy

1. Pokud budete chtít pojištění prodloužit **BEZE ZMĚNY**, uhradte, prosím, pojistné dle vyúčtování předpisu pojistného, které vám bude doručeno poštou.

2. Budete-li požadovat v pojištění pro příští rok **ZMĚNU**, např. ve vyšší limitu pojistného plnění (LPP), rozšíření pojistného krytí o některé připojištění dle Přehledu volitelných připojištění, které obdržíte poštou spolu s vyúčtováním předpisu pojistného, **obraťte se, prosím, na nás se svými požadavky na níže uvedených kontaktech nejpozději do 10. 11. 2017 k provedení změny**.

V případě požadavku na změnu považujte, prosím, zaslané vyúčtování předpisu pojistného za bezpředmětné. K vaší pojistné smlouvě bude pojišťovnou vypracován dodatek s požadovanou změnou, který obdržíte k podpisu spolu s novým vyúčtováním.

Nejčastěji sjednávané rozšíření základního pojistného krytí:

- **rozšíření územní platnosti** - v základním limitu plnění 5 milionů korun, který je sjednán hromadným pojištěním dle Rámcové pojistné smlouvy, je ujednána územní platnost EVROPA, lze dále rozšířit na SVĚT vyjma USA a Kanady.

Připojištění - navýšení limitu plnění je sjednáváno s územní platností ČR, dle potřeby advokáta lze rozšířit na slovenské pojistné krytí, Evropu či SVĚT vyjma USA a Kanady.

- **aplikace směnečného práva** - v základním rozsahu pojistného krytí je aplikace směnečného práva vyloučena a v případě, že advokát poskytuje služby v oblasti aplikace směnečného práva, je třeba pojistné krytí rozšířit.

Dále upozorňujeme na **možnost sjednání připojištění škody nebo jiné újmy způsobené na přirozených právech člověka vzniklé v důsledku výkonu advokacie**. Pojištění se vztahuje i na povinnost pojištěného k náhradě škody nebo jiné újmy způsobené na přirozených právech člověka vzniklé v důsledku výkonu pojištěné činnosti porušením mlčenlivosti.

Z pojištění je však vyloučena škoda nebo jiná újma vzniklá: a) urážkou, pomluvou; b) sexuálním obtěžováním nebo zneužíváním; c) porušením práv duševního vlastnictví; d) porušením ochrany osobních údajů.

Přehled všech volitelných připojištění:

PROFESNÍ RIZIKA - * u pojistných smluv uzavřených do 31. 12. 2013 se pojištění řídí pojistnými podmínkami VPP O 2005/01 PROFÍ a u pojistných smluv uzavřených od 1. 1.

2014 se pojištění řídí pojistnými podmínkami VPP O 2014/01 a ZPP OPČAK 2014/01.

DPP O 1000 AK - Navýšení limitu pojistného plnění

V souladu s ustanoveními rámcové pojistné smlouvy č. 2904309313 a pojistných podmínek* je každý advokát pojištěný v hromadném pojištění oprávněn sjednat si pojistnou smlouvu pro připojištění odpovědnosti v souvislosti s výkonem advokacie na limit pojistného plnění vyšší, než činí limit sjednaný v hromadném pojištění v daném pojistném roce.

Limit pojistného plnění si stanovuje každý advokát sám, a to po celých milionech v korunách. Navýšit limit pojistného plnění lze kdykoli během pojistného roku až do celkové výše 70 milionů korun, snížit jej lze vždy k 1. 1. následujícího roku.

DPP O 2 AK - Světové pojistné krytí, kromě USA a Kanady

Pojištění na rozdíl od pojistných podmínek* kryje nároky na náhradu škody uplatněné kdekoli na území celého světa, kromě USA a Kanady, podle kteréhokoli právního řádu státu světa kromě USA a Kanady, kdy pojištěný za škodu odpovídá podle platného právního řádu státu, kromě právního řádu USA a Kanady.

DPP O 3 AK - Evropské pojistné krytí

Pojištění se na rozdíl od pojistných podmínek* vztahuje na povinnost k náhradě škody nebo jiné újmy uplatněné na území Evropy podle platného právního řádu státu, který je součástí Evropy, kdy pojištěný je povinen k náhradě škody nebo jiné újmy podle platného právního řádu státu, který je součástí Evropy, a v rozsahu jím stanoveném.

(je součástí Rámcové pojistné smlouvy č. 2904309313 do limitu pojistného plnění 5 000 000 Kč)

DPP O 3a AK - Slovenské pojistné krytí

Pojištění se na rozdíl od pojistných podmínek* vztahuje na povinnost k náhradě škody nebo jiné újmy uplatněné na území Slovenské republiky podle platného právního řádu Slovenské republiky, kdy pojištěný je povinen k náhradě škody nebo jiné újmy podle platného právního řádu Slovenské republiky.

(je součástí Rámcové pojistné smlouvy č. 2904309313 do limitu pojistného plnění 5 000 000 Kč)

DPP O 10 AK - Smluvní pokuty a penále

Odchylně od pojistných podmínek* se pojištění vztahuje na povinnost pojištěného k náhradě škody nebo jiné újmy způsobené tím, že v důsledku vady poskytnuté právní služby byly proti poškozenému uplatňovány smluvní pokuty a/nebo penále nebo smluvní úroky z prodlení.

Limit pojistného plnění pojistitele ze všech pojistných událostí v jednom pojistném období činí 100 000 Kč na jednoho pojištěného. Limit pojistného plnění se sjednává jako sublimit limitu pojistného plnění (sjednaného pro profesní odpovědnost) pro jednu a všechny pojistné události v rámci ročního pojistného období.

DPP O 11 AK - Hostující euroadvokát na Slovensku

Na základě tohoto DPP se ujednává, že se pojištění vztahuje také na poskytování právních služeb advokáta ve smyslu § 31 až § 37 zák. č. 586/2003 Z. z., o advokacii (právní řád Slovenské republiky), ve znění pozdějších předpisů.

DPP O 12 AK - Usazený euroadvokát na Slovensku

Na základě tohoto DPP se ujednává, že se pojištění vztahuje také na poskytování právních služeb advokáta ve smyslu § 38 až § 45 zák. č. 586/2003 Z. z., o advokacii (právní řád Slovenské republiky), ve znění pozdějších předpisů.

DPP O 14 AK - Aplikace směnečného práva

Odchylně od pojistných podmínek* se pojištění vztahuje také na čistě finanční škodu z poskytování právních služeb aplikací směnečného práva.

DPP O 15 AK - Ztráta z bezhotovostních převodů

Odchylně od pojistných podmínek* se pojištění vztahuje také na čistě finanční škodu spočívající ve ztrátě peněz vzniklé chybnými převody bezhotovostních plateb, a to za předpokladu, že k chybě došlo v jedné číslici z celého čísla účtu příjmu včetně kódu banky nebo k záměně dvou číslic vedle sebe uvedených v celém čísle účtu včetně kódu banky.

DPP O 16 AK - Ochrana osobních údajů

(pro pojistné smlouvy s datem účinnosti do 31. 12. 2013)

Pojištění se na rozdíl od pojistných podmínek* vztahuje na pojištění nemajetkové újmy způsobené na přirozených právech člověka porušením ochrany osobních údajů, došlo-li k takovému porušení přímo výkonem advokacie.

Sublimit lze sjednat až do celkového limitu pojistného plnění ve výši 5 000 000 Kč.

DPP O 17 AK - Nemajetková újma na přirozených právech člověka

(pro pojistné smlouvy s datem účinnosti do 31. 12. 2013)

Pojištění se na rozdíl od pojistných podmínek* vztahuje na pojištění nemajetkové újmy způsobené na přirozených právech člověka, došlo-li k takovému porušení přímo výkonem advokacie. Sublimit lze sjednat až na celkový LPP 5 000 000 Kč.

Z pojištění je však vyloučena nemajetková újma vzniklá:

- a) urážkou, pomluvou;
- b) sexuálním obtěžováním nebo zneužíváním;
- c) porušením práv duševního vlastnictví;
- d) porušením ochrany osobních údajů.

DPP O 19 AK - Škoda nebo jiná újma na přirozených právech člověka

(pro pojistné smlouvy s datem účinnosti od 1. 1. 2014)

Pojištění se na rozdíl od pojistných podmínek* vztahuje na povinnost pojištěného k náhradě škody nebo jiné újmy způsobené na přirozených právech člověka, vzniklé v důsledku výkonu pojištěné činnosti.

Pojištění se na rozdíl od pojistných podmínek* vztahuje i na povinnost pojištěného k náhradě škody nebo jiné újmy způsobené na přirozených právech člověka vzniklé v důsledku výkonu pojištěné činnosti porušením mlčenlivosti.

Z pojištění je však vyloučena škoda nebo jiná újma vzniklá:

- a) urážkou, pomluvou;
- b) sexuálním obtěžováním nebo zneužíváním;
- c) porušením práv duševního vlastnictví;
- d) porušením ochrany osobních údajů.

DPP O 66 AK – Připojištění o navýšení rizika aplikací jiného než českého, slovenského a mezinárodního práva a práva Evropské unie

Toto připojištění se vztahuje na případy, kdy samostatný advokát je povinen k náhradě škody nebo jiné újmy z titulu aplikace jiných právních řádů.

Dále se připojištění vztahuje na případy, kdy je pojištěný povinen k náhradě škody nebo jiné újmy v důsledku poskytování právní služby v oblasti jiného než českého, slovenského a mezinárodního práva a práva Evropské unie a k tomuto poskytování je oprávněn. Jiným než českým, slovenským a mezinárodním právem a právem Evropské unie se rozumí právo, v němž advokát poskytuje právní služby (právní řády členských států Evropské unie nebo členských států Dohody o evropském hospodářském prostoru).

DPP O 67 AK – Připojištění o navýšení rizika poskytováním právních služeb v oblasti práva Evropské unie, které není součástí českého právního řádu

Pojištěným rizikem se pro případ tohoto připojištění rozumí povinnost pojištěného nahradit škodu nebo jinou újmu, způsobenou pojištěným při poskytování právních služeb ohledně zapracování právních aktů Evropských společností a Evropské unie do právního řádu ČR (právní služby v oblasti práva Evropské unie, které není součástí českého právního řádu).

PROVOZNÍ RIZIKA – doplňkové pojistné podmínky:

DPP O 13 AK – Povinnost pojištěného k náhradě škody na věcech třetích osob (věci zaměstnanců, věci návštěvníků a jiné věci převzaté a užívané)

- odpovědnost pojištěného jako zaměstnavatele za škodu na věcech zaměstnanců,
- odpovědnost za škodu na věcech návštěvníků,
- povinnost k náhradě škody na jiných převzatých a užívaných věcech.

(je součástí Rámcové pojistné smlouvy č. 2904309313 do limitu pojistného plnění 5 000 000 Kč)

DPP O 55 AK – Výkon vlastnických práv

Pojištění se na rozdíl od pojistných podmínek* vztahuje na povinnost pojištěného k náhradě škody nebo jiné újmy vyplývající z vlastnických, nájemních nebo jim obdobných vztahů, např. škody nebo jiné újmy z držby nebo správy objektu, škody způsobené na najatých objektech sloužících pro výkon pojištěné profese, včetně povinnosti k náhradě škody nebo jiné újmy způsobené technickým vybavením kanceláří, včetně zařízení ke zpracování dat (z používání hardware).

(je součástí Rámcové pojistné smlouvy č. 2904309313 do limitu pojistného plnění 5 000 000 Kč)

Připomínáme, že zaslané vyúčtování předpisu pojistného se vztahuje pouze ke sjednané pojistné smlouvě pro připojištění odpovědnosti.

Informace o úhradě pojistného v rámci hromadného pojištění za rok 2018 najdete v Bulletinu advokacie č. 10, 11-12 a na webu ČAK www.cak.cz.

II. Ukončení pojistné smlouvy

Nebudete-li mít o prodloužení pojistné smlouvy pro připojištění pro rok 2018 zájem, zašlete **písemnou výpověď** na adresu WI-ASS ČR, a to minimálně 6 týdnů před výročním dnem, tedy **nejpozději do 18. 11. 2017**.

Pojistná smlouva bude v tomto případě ukončena dnem 31. 12. 2017 a od pojistitele následně obdržíte písemné potvrzení o zániku pojištění.

WI-ASS ČR si vám dále dovoluje nabídnout pojištění za výhodných podmínek a sazeb:

- Pojištění profesní odpovědnosti z činnosti insolvenčního správce
- Pojištění profesní odpovědnosti z činnosti mediátora
- Pojištění profesní odpovědnosti z činnosti rozhodce
- Pojištění odpovědnosti z činnosti svěřenského správce
- Pojištění profesní odpovědnosti z činnosti likvidátora, dražebníka a správce závodu
- Pojištění majetku dlužníka
- Pojištění záruky (v případě účasti advokátní kanceláře na veřejných zakázkách)
- Pojištění majetku advokátních kanceláří s nadstandardními podmínkami
- Pojištění motorových vozidel s výraznou slevou
- Pojištění přerušení provozu z důvodu požáru a škody na zdraví, nemoci či úrazu
- Pojištění majetku, úrazové, životní a cestovní pojištění

Změna právní formy advokátní kanceláře

V případě, že budete chtít provést změnu právní formy vaší advokátní kanceláře na s. r. o., můžeme nabídnout pojištění s jedinečnými podmínkami časového rozsahu na principu příčiny.

Pro bližší informace se prosím obračete na svého regionálního makléře či toho, se kterým spolupracujete, a to na níže uvedených kontaktech:

WI-ASS ČR
pojišťovací makléř

✦ Mgr. ZDENĚK TUREK,
jednatel WI-ASS ČR s. r. o.

REGION ČECHY – POBOČKA PRAHA			REGION MORAVA – POBOČKA OLOMOUC	
Ing. Pavla Bednářová	Zdeněk Chovanec	Eva Joklová	Ivo Drábek	Libor Karný
Tel.: 222 390 843	Tel.: 274 812 921	Tel.: 221 421 733	Tel.: 585 225 324	Tel.: 585 230 256
739 544 412	605 298 336	734 166 829	736 628 108	730 522 520
E-mail: bednarova@wiass.cz	E-mail: chovanec@wiass.cz	E-mail: joklova@wiass.cz	E-mail: drabek@wiass.cz	E-mail: karny@wiass.cz

Doporučení CCBE ohledně klíčových opatření pro advokáty k dosažení souladu s předpisy v souvislosti s GDPR

Toto doporučení, přijaté CCBE na plenárním zasedání 19. 5. 2017 v Edinburghu, je reakcí na nedávno přijatou evropskou legislativu – nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 2016/679 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováváním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů (obecné nařízení o ochraně údajů, tzv. GDPR) a směrnici Evropského parlamentu a Rady 2016/680 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováváním osobních údajů příslušnými orgány za účelem prevence, vyšetřování, odhalování či stíhání trestných činů nebo výkonu trestů a o volném pohybu těchto údajů.

Dokument se zaměřuje pouze na aspekty ochrany osobních údajů, ze kterých plynou dodatečné povinnosti. **Cílem doporučení je zajistit, aby advokátní praxe jednoduše identifikovala problémy, které je potřeba okamžitě řešit.**

Prostřednictvím tohoto dokumentu by Rada evropských advokátních komor (CCBE) chtěla uvést **přehled základních nových opatření k dosažení souladu s předpisy, která mohou advokátní komory doporučit za účelem souladu s požadavky stanovenými GDPR.**

V následujících částech jsou zdůrazněny ty aspekty GDPR, které zejména pro advokáty nebo advokátní kanceláře (dále jen jako „advokátní praxe“) přinášejí nutnost nového nebo zvýšeného dodržování povinností plynoucích z předpisů. Účelem zdůraznění těchto záležitostí je, aby mohly advokátní praxe snadno identifikovat problémy, jimiž by se měly zabývat v první řadě. Vzhledem k tomu, že drtivá většina evropských advokátních prací spadá pod hranici 250 zaměstnanců, níže uvedené záležitosti se netýkají ustanovení, která se vztahují pouze na větší advokátní kanceláře. Rovněž je třeba věnovat pozornost skutečnosti, že mnoho

advokátních kanceláří zpracovává osobní údaje, které lze označit za „zvláštní kategorie osobních údajů“.

Ohlašování porušení zabezpečení

Podle čl. 33 je advokátní právní praxe působící jako správce údajů povinna oznámit porušení zabezpečení příslušnému dozorovému úřadu bez zbytečného odkladu, v žádném případě ne později než 72 hodin od okamžiku, kdy se o něm dozvěděla. V případě pozdějšího ohlášení je nutné uvést důvody pro zpoždění. Existuje výjimka v případě, kdy porušení zabezpečení osobních údajů pravděpodobně nezpůsobí žádnou újmu subjektu (subjektům) údajů.

Pokud advokátní praxe působí jako zpracovatel a zjistí porušení zabezpečení osobních údajů, ohlásí je bez zbytečného odkladu správci.

Toto oznámení musí mj. obsahovat specifikaci povahy porušení údajů (kategorie a přibližný počet dotčených subjektů údajů a záznamů osobních údajů), pravděpodobné následky porušení zabezpečení a opatření, která byla přijata nebo budou přijata ke zmírnění možných nepříznivých účinků. Oznámení lze provést v různých fázích.

Kromě toho je správce povinen tato porušení dostatečně podrobně zdokumentovat, aby dozorový úřad mohl ověřit soulad s oznámením porušení. Advokátní praxe jsou také povinny stanovit interní postupy pro řešení porušení zabezpečení údajů a zavést mechanismus pro oznamování dozorovému úřadu.

V určitých případech s vysokým rizikem je advokátní praxe rovněž povinna přímo informovat klienta (čl. 34), i když existují zvláštní výjimky.

Samotný formát oznámení, definice „zbytečného odkladu“, požadavky na obsah dokumentace a výklad limitů a výjimek dozorovými orgány se mohou mezi

jednotlivými členskými státy lišit.

Advokátní praxe by tudíž měly být informovány o již existujících a možných budoucích vnitrostátních pokynech v těchto oblastech.

I když některé členské státy již do vnitrostátního práva zavedly požadavky na ohlašování porušení zabezpečení údajů, směrnice 95/46/ES neukládala, aby správci hlásili porušení zabezpečení údajů dozorovému úřadu. Tento požadavek ale již existuje v odvětví telekomunikací [viz směrnice 2002/58/ES a nařízení Komise (EU) č. 611/2013, jež se vztahují na poskytovatele služeb elektronických komunikací]. Výše uvedené prováděcí nařízení bylo definováno způsobem nezávislým na odvětví a v některých členských státech mohou dozorové úřady v oblasti telekomunikací nebo ochrany osobních údajů vydat podrobnější pokyny. Co je ještě důležitější, na základě této legislativy vydala pracovní skupina dozorových úřadů EU v oblasti ochrany osobních údajů zřízená podle čl. 29 podrobné pokyny o provádění nařízení o porušení zabezpečení údajů (stanovisko WP 213 č. 03/2014 o oznámení k narušení bezpečnosti osobních údajů, 25. 3. 2014¹), které stanoví doporučené postupy v této oblasti pro všechny správce údajů.

Pokud jde o budoucí předpisy v této oblasti, dle čl. 70 odst. 1 písm. g) a h) GDPR vydá Evropská rada pro ochranu údajů pravděpodobně pokyny, doporučení a osvědčené postupy pro a) to, jak zjistit případy porušení zabezpečení osobních údajů, b) to, jak určit „zbytečný odklad“, a c) okolností, za nichž jsou správce a zpracovatel povinni porušení ohlásit dozorovému úřadu nebo klientům.

¹ Dostupné z: http://ec.europa.eu/justice/data-protection/article-29/documentation/opinion-recommendation/files/2014/wp213_cs.pdf.

Právo být zapomenut

Čl. 17 obsahuje právo na výmaz („právo být zapomenut“), což znamená, že subjekty údajů mají právo na to, aby správce bez zbytečného odkladu vymazal osobní údaje, které se daných subjektů týkají. Tentýž článek ukládá správci povinnost vymazat bez zbytečného odkladu osobní údaje, nastane-li některý z důvodů uvedených v odst. 1 písm. a) až f). Toto ustanovení má původ v případě *Google Spain SL, Google Inc. proti Agencia Española de Protección de Datos, Mario Costeja González*,² v němž soud uvedl, že jednotlivci mají právo (za určitých podmínek a záruk) požádat, aby vyhledávače odstranily odkazy s jejich osobními údaji. Jak již ale bylo uvedeno, čl. 17 odst. 3 písm. e) obsahuje významné omezení, kterého by se mohly dovolávat advokátní praxe v souvislosti s činnostmi při zpracovávání, které jsou nezbytné „pro určení, výkon nebo obhajobu právních nároků“.

Je důležité si uvědomit, že toto ustanovení samozřejmě nemá přednost před určitými vnitrostátními předpisy, které stanoví povinnost uchovávat údaje po určitou dobu (např. pro splnění daňových povinností).

Pověřenec pro ochranu osobních údajů (DPO)

Povinnost advokátních kanceláří jmenovat DPO

Další novinkou je povinnost jmenovat DPO, pokud činnosti zpracování údajů určité organizace zahrnují rozsáhlé pravidelné a systematické monitorování subjektů údajů nebo rozsáhlé zpracování zvláštních kategorií osobních údajů (čl. 37). Pracovní skupina zřízená podle čl. 29 (WP29), která se skládá ze zástup-

ců orgánů pro ochranu osobních údajů členských států, vydala pokyny ohledně DPO, v nichž objasňuje jejich úlohu a uvádí doporučené postupy.

Je-li jmenován DPO, organizace musí zveřejnit jeho údaje a musí tyto údaje sdělit příslušnému dozorovému úřadu.

V čl. 9 GDPR jsou definovány zvláštní kategorie osobních údajů,³ jejichž zpracování je zakázáno, ale s určitými výjimkami: dle čl. 9 odst. 2 písm. f) se tento zákaz nevztahuje na zpracování nezbytné „pro určení, výkon nebo obhajobu právních nároků nebo pokud soudy jednají v rámci svých soudních pravomocí“. Toto ustanovení tedy povoluje zpracování zvláštních kategorií osobních údajů v kontextu práce advokátních praxí ve sporných řízeních.

Na správce a zpracovatele zvláštních kategorií údajů se ale stále vztahuje čl. 37 (a rovněž čl. 35, viz níže). Tato ustanovení vyžadují v případě, kdy hlavní činnosti správce nebo zpracovatele spočívají v rozsáhlém zpracování zvláštních kategorií údajů uvedených v čl. 9, *jmenování pověřence pro ochranu osobních údajů*. Podle pokynů ohledně DPO lze hlavní činnosti považovat za klíčové operace k dosažení cílů správce nebo zpracovatele. Toto také zahrnuje všechny činnosti, při nichž zpracování údajů tvoří neoddelitelnou součást činnosti správce nebo zpracovatele.

Význam „rozsáhlosti“ je důležité téma, protože i malá advokátní kancelář může mít případy s velkým množstvím údajů. Lze ale snadno tvrdit, na základě bodu odůvodnění 91, že se tento požadavek nebude vztahovat na advokáty vykonávající advokacii samostatně.

Povinnosti a úkoly DPO

GDPR ukládá DPO významné povinnosti, např. monitorování souladu s tímto nařízením, dalšími ustanoveními Unie nebo členských států v oblasti ochrany údajů a s koncepcemi správce nebo zpracovatele, dále rozsah odpovědnosti, zvyšování povědomí a odborné přípravy pracovníků zapojených do operací zpracování a provádění souvisejících auditů. DPO rovněž působí jako kontaktní místo pro orgány pro ochranu údajů.

Určený DPO, ať již jde o zaměstnance dané advokátní praxe, nebo ne, by měl mít odborné znalosti předpisů v ob-

lasti ochrany osobních údajů a být schopen plnit všechny úkoly na základě čl. 39 GDPR, např. uchovávání dokumentace veškerých operací zpracování, sledování jejich provádění a školení pracovníků, provádění auditů apod.

Advokáti působící jako DPO

Mohlo by se zdát, že nejvhodnější osobou pro jmenování DPO by měl být advokát, ale je třeba mít na paměti, že s ohledem na rozmanitost povinností vyžadovaných tímto nařízením bude osoba jmenovaná jako DPO vyžadovat více než samotnou právní kvalifikaci.

Asimilace těchto dvou funkcí (advokát/DPO) a riziko záměny mezi těmito funkcemi jsou klíčovým bodem pro jakéhokoli advokáta, který by mohl být jmenován DPO na žádost klienta. Advokát v této pozici může zjistit, že bude muset alternovat mezi funkcí DPO a funkcí advokáta vykonávajícího regulované povolání. Advokát v postavení DPO bude muset zajistit nezávislost a zabránit střetu zájmů, zejména střetům, které mohou plynout z toho, že je zároveň kontaktní osobou pro orgán pro ochranu údajů (což je role, která zahrnuje ohlašovací povinnost úřadu, i když je to proti zájmům správce nebo zpracovatele), zatímco má rovněž povinnost zastupovat zájmy klienta v plném rozsahu povoleném zákonem. Vzhledem k tomuto možnému střetu zájmů mohou advokátní komory advokátům doporučit, aby tuto odpovědnost DPO pro externího klienta na sebe vzali, pouze pokud nepůsobili jako advokáti v záležitostech, které mohou spadat do oblasti působnosti DPO, ani nebudou po dobu výkonu funkce DPO působit jako advokáti v záležitostech, jichž se účastnili jako DPO.

Posouzení vlivu

Pokud je, dle čl. 35, pravděpodobné, že určitý druh zpracování (zejména při využití nových technologií, s přihlédnutím k účelům zpracování atd.) bude mít za následek vysoké riziko pro práva a svobody fyzických osob, včetně jakéhokoli rozsáhlého zpracování zvláštních kategorií údajů, správce je před zpracováním povinen provést posouzení vlivu.

Je důležité si uvědomit, že v bodu odůvodnění 91 je vysvětleno, že zpracování

2 <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?jsessionid=9ea7d2dc30d57637cb18820e4ceb913ecf71af33028d.e34KaxiLc3qMb40Rch0SaxuTahn0?text=&docid=152065&pageIndex=0&doclang=CS&mode=lst&dir=80cc=first&part=1&cid=1115616>.

3 Tj. „[...] údaje, které vypovídají o rasovém či etnickém původu, politických názorech, náboženském vyznání či filozofickém přesvědčení nebo členství v odborech, a zpracování genetických údajů, biometrických údajů za účelem jedinečné identifikace fyzické osoby a údajů o zdravotním stavu či o sexuálním životě nebo sexuální orientaci fyzické osoby.“

osobních údajů by nemělo být považováno za zpracování velkého rozsahu, pokud se jedná o zpracování osobních údajů klientů jednotlivými právníky. Toto je výjimka, která jednoznačně platí pro advokáty vykonávající profesi samostatně, ale **i u malé advokátní praxe může být vyžadováno, aby příležitostně tato posouzení prováděla.**

Problém je, že podle stávajících standardů (jež nejsou stanoveny pro konkrétní odvětví) mohou být standardy rámců posouzení vlivu na ochranu osobních údajů pro malé praxe neúnosné. Např. i pouhý požadavek, aby správci údajů identifikovali software a hardware používané pro zpracování osobních údajů, může být určitými úřady vykládán jako požadavek na zavedení systému řízení konfigurací a změn. **Obecně nejsou malé praxe s několika zaměstnanci (které jsou ale nad hranicí „samostatného advokáta“) v pozici, aby ve všech případech dodržely tyto požadavky v úzkém slova smyslu.** Systém řízení změn by vyžadoval kontrolovaný a rozvinutý systém provozu jejich IT systému, což obvykle není pro praxe této velikosti charakteristické. (Je velmi rozdílné mít hrubý přehled o IT komponentech, které daná praxe má, a mezi fungující a kontrolovanou správou konfigurací a změn.)

Pokyny WP29 ohledně pověřenců pro ochranu osobních údajů (DPO) přijaté 13. 12. 2016 ani aktuálně dostupný návrh pokynů WP29 ohledně posouzení vlivu na ochranu osobních údajů (DPIA) bohužel v tomto ohledu další informace neposkytují. Pokud jde o bod odůvodnění 91, poznámka pod čarou č. 14 pokynů ohledně DPO poukazuje na to, že vše mezi zpracováním samostatným advokátem a zpracováním údajů celé země je šedá zóna. Tato vágnost bude nevyhnutelně vést k různým výkladům.⁴

I když jde o novou zátěž pro advokátní praxe, nařízení si slibuje to, že advokátní praxe budou moci identifikovat a řešit rizika, která by jinak nebyla zjištěna, a zabránit porušení zabezpečení, k nimž by jinak došlo.

V porovnání s oznámením o porušení zabezpečení osobních údajů **neexistuje jasná regulatorní historie ani pokyny, jak by v advokátních kancelářích nebo u jiných podobných profesionálů měla být posouzení vlivu prováděna.**

V současné době jsou posouzení vlivu na ochranu osobních údajů rozmanitá co

do obsahu i metod a jsou většinou populární v zemích s tradicí angloamerického práva.⁵ V Evropě vydal v roce 2014 úřad informačního komisaře Spojeného království dokument „*Privacy Impact Assessment Code of Practice*“ (*Kodex posuzování vlivu na soukromí*)⁶ a francouzský orgán pro ochranu údajů (CNIL) vydal návod k posuzování vlivu na soukromí v roce 2015.⁷ Rovněž Evropská komise vydala doporučení vyzývající k posuzování vlivu v souvislosti s čipy RFID⁸ (*radio frequency identifier chips*), které vyústilo v dohodu v daném odvětví ze dne 12. 1. 2011, „*Privacy and Data Protection Impact Assessment Framework for RFID Applications*“ (*Rámec pro posuzování vlivu na soukromí a ochranu údajů u aplikací RFID*). Tento rámec byl schválen WP29 a sloužil rovněž jako vzor pro podobnou „vzorovou“ iniciativu u inteligentních měřičů.⁹

Tato doporučení jsou bohužel konkrétní pro oblast, již se týkají, a pravděpodobně je nebude možné použít jako zdroj praktických pokynů pro posuzování vlivu advokáty nebo podobnými profesionály v kontextu oznamování porušení zabezpečení osobních údajů.

Advokátům, které zajímá obecně pozadí posouzení vlivu na soukromí, mohou pomoci výsledky studie posuzování vlivu na soukromí financované Komisí (Rámec posouzení vlivu na soukromí u ochrany osobních údajů a práv na soukromí).¹⁰

Souhrnně lze říci, že **i když se samo nařízení zabývá některými aspekty posouzení vlivu detailně, samotné praktické požadavky nejsou dosud známy.** Očekává se, že dozorové úřady a výše uvedená Rada poskytnou další pokyny u chybějících detailů, např. ve vztahu k druhu operací zpracování, v nichž mohou být tato posouzení vlivu vyžadována.

Přenositelnost údajů

Subjekty údajů mají právo od správce obdržet kopii osobních údajů, které se na ně vztahují a které jsou nebo byly zpracovány. Čl. 20 nařízení vyžaduje, aby byly tyto údaje předány ve **strukturovaném, běžně používaném a strojově čitelném formátu.**

Podle pokynů WP29 ohledně práva na „přenositelnost údajů“ jsou pojmy „strukturovaný“, „běžně používaný“ a „strojově čitelný“ souborem minimál-

ních požadavků, které by měly usnadnit interoperabilitu formátu údajů poskytovatelů správcem údajů. Pokyny WP29 rovněž uvádějí, že vzhledem k široké škále možných typů údajů, které může správce údajů zpracovávat, GDPR neukládá konkrétní doporučení pro formát těchto osobních údajů, jež mají být poskytnuty.

I když je požadavek na běžně používaný a strojově čitelný formát snadno splnitelný, otázka „strukturovanosti“ může být značným problémem. Dokumenty, které advokáti používají, mají obvykle nestrukturovaný obsah. Pro předávání úplných soudních spisů nebo případů ve strukturovaném formátu neexistuje všeobecně přijímaný formát.

Všichni advokáti vědí, jak předávat spisy advokátním kancelářím nově určeným bývalými klienty, ale někdy je přesný formát a struktura tohoto předání již v oblasti, kde mohou mezi advokáty vzniknout spory. **V budoucnosti tento problém může vyžadovat další regulaci advokátními komorami.**

Schopnost sledovat příjemce osobních údajů

Správci údajů mají povinnost být schopni sledovat příjemce osobních údajů patřících konkrétní osobě (přínejmenším jméno a kontaktní údaje pro elektronickou komunikaci). Toto je opět povinnost, kterou by řada advokátních praxí splnila, pouze pokud by ve svých IT systémech provedla určité změny. ❖

4 Vzhledem k tomu, že v době psaní tohoto dokumentu pracovní skupina zřízená podle čl. 29 stále shromažďuje komentáře zúčastněných subjektů k pokynům ohledně posouzení vlivu na ochranu osobních údajů (DPIA), revidovaná a konečná verze by mohla být publikována v průběhu roku 2017 a mohla by obsahovat objasnění toho, co je u činností zpracování „rozsáhlé“.

5 Za základy posouzení vlivu na soukromí se považují posouzení dopadu na životní prostředí původně z USA, viz část D1 dokumentu PIAF na http://www.piafproject.eu/ref/PIAF_D1_21_Sept2011Revlogo.pdf.

6 Viz <https://ico.org.uk/media/for-organisations/documents/1595/pia-code-of-practice.pdf>.

7 Viz <https://www.cnil.fr/node/15798>.

8 Viz doporučení Komise 2009/387/ES na <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2009:122:0047:0051:CS:PDF>.

9 Viz doporučení Komise 2012/148/EU a jeho schválení WP29 na http://ec.europa.eu/justice/data-protection/article-29/documentation/opinion-recommendation/files/2013/wp209_cs.pdf.

10 <http://www.piafproject.eu/About%20PIAF.html>.

Rozhovor s předsedou ESLP Guido Raimondim a soudcem ESLP Alešem Pejchalem

PŘESEDÁ EVROPSKÉHO SOUDU PRO LIDSKÁ PRÁVA GUIDO RAIMONDI A ALEŠ PEJCHAL, SOUDCE EVROPSKÉHO SOUDU PRO LIDSKÁ PRÁVA ZVOLENÝ ZA ČESKOU REPUBLIKU, SE TĚSNĚ PŘED PRÁZDINAMI SETKALI V KAŇKOVĚ PALÁCI V PRAZE S VEDENÍM ČESKÉ ADVOKÁTNÍ KOMORY K PRACOVNÍMU JEDNÁNÍ. BULLETIN ADVOKACIE VYUŽIL TÉTO PŘÍLEŽITOSTI A POLOŽIL OBĚMA SOUDCŮM NĚKOLIK DOTAZŮ TÝKAJÍCÍCH SE AKTUÁLNÍ SITUACE NA POLI LIDSKÝCH PRÁV A ŘÍZENÍ PŘED EVROPSKÝM SOUDEM PRO LIDSKÁ PRÁVA (DÁLE TAKÉ JEN „SOUD“ NEBO „ESLP“).

GUIDO RAIMONDI, PŘESEDÁ EVROPSKÉHO SOUDU PRO LIDSKÁ PRÁVA

Ve funkci předsedy ESLP působíte od listopadu 2015, v úzkém vedení ESLP pak již od roku 2012, kdy jste byl zvolen místopředsedou Soudu. Jak vnímáte toto profesní období? Za sebe i z pohledu Soudu jako instituce?

Z osobního hlediska musím říci, že pozice předsedy Soudu je velmi náročná, značně redukuje čas, který by mohl být věnován nepracovním aktivitám, nicméně satisfakce z práce, která se dostaví na konci dne, bohatě splácí jakoukoli oběť.

Jinak věřím, že existence funkcí v rámci Soudu nevytváří mezi soudci hierarchii. Chtěl bych zdůraznit, že všichni soudci jsou si rovni a jejich přínos ke kolektivnímu úsilí instituce je stejně důležitý. Ti kolegové, jež jsou zvoleni do funkcí, které znamenají mj. další povinnosti, zajišťují chod naší činnosti tak, abychom dosahovali co nejlepších výsledků, pokud jde o účinnost a kvalitu soudní práce.

Je pravda, že předseda, který reprezentuje celý Soud, má specifické povinnosti. Dostává se do pozice, která vyžaduje častý styk s okolním světem: nejčastěji s velvyslanci ve Štrasburku, pravidelně pak s politickými a soudními špičkami

smluvních států. Takové styky vyžadují jistý stupeň diplomacie a samozřejmě nejsou také bez rizika. Na druhou stranu je však považuji za vysoce důležité pro Soud, který by neměl žít v izolaci, a jsou i zdrojem velké satisfakce, zejména když umožní předsedovi Soudu vysvětlit možná nedorozumění či jim předejít.

Které změny, jimiž ESLP prošel během tohoto období, měly podle Vás největší vliv na Soud jako takový?

Současně se během posledních pěti let začaly stále více projevovat důsledky Čtrnáctého protokolu. Jedním z nich, který má vliv přímo na soudce, je prodloužení mandátu soudce na devět let, a to bez možnosti znovuzvolení. Dříve byl mandát šestiletý, avšak s možností znovuzvolení. Cílem této změny bylo posílit nezávislost soudců, a to logicky tím, že odstranění možnosti znovuzvolení zabrání pokusům soudců zvýšit svoje šance na opětovné zvolení tím, že se budou chovat vstřícněji ke svému příslušnému státu. Jde o zcela legitimní cíl a já se domnívám, že jediné funkční období zůstane stálým znakem Soudu. Znamená to však, že dochází mnohem častěji k výměnám soudců, neboť v minulosti velmi často pokračovali i ve druhém funkčním období. V současné době působí u ESLP více než polovina soudců méně než pět let. Pozitivním aspektem

rovněž je, že Soud má z nepřetržitého přílivu „nové krve“ prospěch. Na druhou stranu to však nevyhnutelně přináší i menší stabilitu a kontinuitu, jinými slovy, méně institucionální paměti. Je to něco, co si já i mí kolegové velmi dobře uvědomujeme, neboť reforma se u Soudu již plně projevila.

Druhým příkladem významné změny posledních několika let, kterou bych rád zmínil, je úspěch filtračního systému, který byl zaveden Protokolem č. 14. Vytvoření nového, prvního stupně – jediného soudce, jenž funguje jako filtr pro stížnosti, které jsou zjevně nepřijatelné, představuje neefektivnější část tohoto protokolu. Zmíněná reforma vešla v platnost v roce 2010, kdy Soud čelil obrovskému počtu nevyřešených případů (v roce 2011 šlo o více než 160 000 případů), včetně vysokého množství zjevně nepřijatelných případů (cca 100 000). Toto zatížení zdaleka přesahovalo kapacitu Soudu a bylo zřejmé, že různá dílčí reformní opatření nejsou adekvátní potřebám stěžovatelů. Situace se však změnila, neboť systém jediného soudce, který je schopen operovat v širokém měřítku, vedl k tomu, že počet nevyřízených případů se během pár let snížil. Tento filtrační systém dnes účinně funguje a zjevně nepřijatelné stížnosti jsou vyřizovány relativně velmi brzy. Na druhou stranu je však nutné zmínit, že během posledních několika let se počet stížností značně zvýšil. Tuto skutečnost musíme reflektovat a zkoušet nové metody tak, aby celá mašinerie kolem Úmluvy zůstala efektivním prostředkem ochrany lidských práv na mezinárodní úrovni.

To jsou poměrně velké změny, jistě určují i další vývoj Soudu...

A to ještě uvedu jeden příklad, který sice není součástí reformy Úmluvy, avšak je to něco, co vzešlo z vlastní iniciativy Soudu. Jde o síť nejvyšších soudů, která začala zkusmo pracovat v roce 2015 a v polovině loňského roku se otevřela všem zainteresovaným nejvyšším soudům. Myšlenka je jednoduchá: tato síť slouží národním soudům, které musejí být průběžně informovány o vyvíjející se judikatuře týkající se Úmluvy. Tyto soudy mohou využívat

několik interních zdrojů Soudu, které jim pomáhají při rozhodování případů týkajících se lidskoprávní problematiky. A naopak mohou pomáhat ESLP tam, kde je potřeba provést komparativní studii k projednávanému případu. Během jednoho roku se k síti připojilo 55 soudů ze 32 evropských zemí a další jsou v procesu připojování, včetně Nejvyššího soudu ČR. Domnívám se, že tato čísla bez jakýchkoli pochyb dokazují úspěch této iniciativy, stejně jako praktický přínos národním soudům, které mohou být považovány za partnery ESLP při hájení lidských práv.

Většina případů, které jste řešil, je určitě významná. Považujete ale nějaký případ za dobu Vašeho mandátu soudce ESLP za obzvláště významný? Můžete popsat případ, který Vás osobně nejvíce zasáhl, ať již profesně, nebo osobně?

Je samozřejmě správné popisovat významné případy, které Soud rozhoduje. Evropská lidskoprávní judikatura obsahuje mnoho přelomových rozhodnutí, která formovala a ovlivnila zásadní aspekty života v Evropě na individuální i kolektivní úrovni. V mojí funkci, jako předsedy ESLP, předsedám velkému senátu, kterému už z definice náleží ty nejdůležitější případy. Je proto pro mě obtížné vybrat pouze jeden. Vaše otázka si však odpověď zaslouží. Zmíním proto několik nedávných případů, které jsou dle mého názoru jednoznačně důležité.

Na konci loňského roku rozhodl velký senát případ *Khlaifia proti Itálii*, který posuzoval malý senát už v roce 2015. To je, i s ohledem na jeho (i)migrantský kontext, velmi aktuální případ. Předně bych chtěl uvést, že velký senát uznal, že v roce 2011 čelila Itálie výjimečné situaci odehrávající se v okolí ostrova Lampedusa. Panovala zde humanitární krize a italské úřady se potýkaly s mnoha problémy a musely na sebe vzít řadu úkolů, aby zajistily podmínky migrantů, ale také místních obyvatel, a udržely právo a pořádek. Jedna ze stížností žalobců spočívala ve skutečnosti, že byli zadrženi na Lampeduse po dobu 3 nebo 4 dnů v podmínkách neslučitelných s lidskou důstojností. Čl. 3 je samozřejmě ústředním ustanovením Úmluvy a judikatura nezná

žádné ospravedlnění pro nelidské nebo ponižující zacházení. Senát vyjádřil tento názor v rozhodnutí velmi silně. Ani velký senát tento závěr nezpochybnil, ale rovněž se domníval, že by bylo nepatřičné případ rozhodnout bez zvážení jeho složitého pozadí. Proto provedl vlastní posouzení a rozporkoval závěr malého senátu, že došlo k porušení čl. 3. Jak jsem vysvětlil ve svém souhlasném stanovisku, považuji odvodnění velkého senátu za přesvědčivé a donutilo mě změnit postoj, který jsem zaujal na úrovni senátu. Byl jsem přesvědčen, abych změnil svůj postoj i ke dvěma dalším otázkám případu, týkajícím se hromadného vyhoštění a dostupnosti vnitrostátních opravných prostředků. Zvláštností soudního řízení u ESLP je skutečnost, že národní soudce může rozhodovat stejný případ dvakrát, nejdříve na úrovni malého a pak i velkého senátu. Jak ukazuje případ *Khlaifia*, zevrubné a intenzivní porady, při kterých samozřejmě může dojít ke změně názoru, jsou pro velký senát charakteristické.

Dovolu mi ale krátce zmínit ještě i případ *Delfi proti Estonsku*, který rozhodl Velký senát v roce 2015. Byl to případ, který přinesl něco, co Soud nazývá „dvě protichůdné reality“ – na jedné straně ohromný potenciál internetu na podporu svobody projevu a na druhé straně potenciál způsobit prostřednictvím šíření hanlivých výroků a dalších nežádoucích a nenávistných forem projevu velkou škodu. Byl to tedy případ týkající se nejen svobody projevu, jež je chráněna čl. 10, ale také ochrany práv jednotlivce zaručené čl. 8 (právo na respektování soukromého života včetně ochrany pověsti) a také základních hodnot Úmluvy. Soud v tomto případě uznal anonymitu uživatelů jako důležitý předpoklad pro svobodný tok myšlenek a informací na internetu. I přesto je vždy nutné brát v úvahu také ostatní práva a zájmy. Dalším argumentem, který se v rozhodnutí objevil, byl ten, že provozovatelé webových stránek sice budou muset monitorovat a filtrovat komentáře, aby se zbavili odpovědnosti za protiprávní projevy, ale to se nerovná systému soukromé cenzury, neboť možnosti vyjádřit se na internetu zůstává nespočet. Soud nakonec rozho-

dl, že nedošlo k porušení čl. 10, v tom smyslu, že jsme posoudili rozhodnutí vnitrostátního soudu stanovit odpovědnost společnosti za slučitelnou s právem na svobodu projevu. Dále bych Vaše čtenáře odkázal na čerstvější rozhodnutí, založené za principch položených v případě *Delfi*, kde bylo naopak shledáno porušení svobody projevu – *Magyar Tartalomsgálatók Egyesülete a Index.hu Zrt proti Maďarsku* (z února 2017).

Nakonec, vzhledem k charakteru Vašeho periodika, považuji za relevantní zmínit případ *Morice proti Francii*. V rozhodnutí se Velký senát podrobně zabýval vysokou mírou ochrany projevu, kterou Úmluva zaručuje advokátům při výkonu jejich profese. Jde o zásadní rozhodnutí týkající se aplikace čl. 10 ve vztahu k příslušníkům advokátní profese.

V poslední době se velmi diskutuje o rozšíření poradní pravomoci ESLP na otázky práv a svobod chráněných Úmluvou a umožnění vnitrostátním „nejvyšším soudům“, aby si v konkrétním soudním sporu vyžádaly posudek ESLP k otázkám výkladu a použití Úmluvy. Můžete našim čtenářům popsat aktuální situaci ohledně Dodatkového protokolu č. 16?

V současnosti (červenec 2017) byl Dodatek protokol ratifikován 7 státy. Další 11 států se chystá k jeho podpisu a mnoho z nich, jako např. Estonsko, Nizozemsko nebo Norsko, už směřuje ke druhému kroku ratifikace. Tuto novou pravomoc by tak Soud mohl dostat do konce tohoto nebo počátkem příštího roku. Každopádně Soud už provádí přípravy, aby nový systém mohl začít ihned fungovat. Již počátkem tohoto roku schválilo plénum pravidla pro poradní postup. Ta budou publikována v novém oddílu Jednacího řádu, jakmile protokol vstoupí v účinnost. Chceme vydat také doporučení pro vnitrostátní soudy, aby věděly, jak mají postupovat v případě, že se rozhodnou nové procedury využít. Osobně pokračuji ve vyjednávání o protokolu při svých setkáních s ministry a vysokými představiteli justice. Jsem velmi silně přesvědčen o potenciálu poradní

Guido Raimondi (uprostřed) a Aleš Pejchal (vpravo) při jednání s předsedou ČAK Martinem Vychopněm.

procedury k řešení lidskoprávních případů pod (metodickým) vedením štrasburského soudu na vnitrostátní úrovni. Předpokládám, že poradní jurisdikce se postupem času stane výraznou součástí mechanismu Úmluvy a důležitým nástrojem pro rozvoj lidskoprávní jurisdikce.

Česká advokátní komora vítá procesní novinku v podobě vydávání odůvodnění samosoudci u zamítnutých stížností; mohl byste o ni sdělit našim čtenářům více informací?

Pozitivní postoj České advokátní komory mě těší. Samozřejmě že zavedení odůvodnění vydávaných samosoudci je zejména ve prospěch stěžovatelů a jejich právních zástupců. Do letošního roku bylo praxí Soudu informovat dopisem z Kanceláře stěžovatele, že jeho/její případ byl samosoudcem odmítnut. Tento v průběhu let kritizovaný formalismus byl daní za to, že se Soud musel vypořádat s velkým množstvím případů (v jednu dobu až 100 000 nevyřízených případů). Vždy bylo našim zájmům tuto praxi, jak jen to okolnosti dovolí, změnit, ale bez ohrožení chodu Soudu, jelikož naše zkušenosti ukazují, že je mnohem efektivnější nevyřízeným případům předcházet než se jejich počet pokoušet snížit.

Základním prvkem současného filtrač-

ního systému je vysoká úroveň jeho komputarizace umožňující ostatním zúčastněným osobám – soudcům, právníkům Kanceláře, administrativním pracovníkům – pracovat rychleji a efektivněji. Bylo třeba sloučit myšlenku vydávání odůvodnění každého případu s tímto velmi racionalizovaným pracovním systémem a doufám, že se v tomto ohledu podařilo najít dobrou rovnováhu. Na jednu stranu tak stěžovatelé nyní obdrží formální rozhodnutí elektronicky podepsané soudcem, který případ rozhodoval. Na druhou stranu jsou odůvodnění poskytována ve stručném a standardizovaném formátu. Odlišná je skutečnost, že odůvodnění rozhodnutí je nyní výslovně uvedeno, ale omezuje se pouze na několik řádků, které mohou některé stěžovatelé a advokáty zklamat. Nicméně je třeba si uvědomit charakter a účel tohoto filtračního systému. Samosoudce rozhoduje pouze případy, které jsou zjevně nepřipustné, např. pro nevyužití vnitrostátních opravných prostředků nebo vypršení šestiměsíční lhůty. Případ, který by vyžadoval podrobnější analýzu, by nepříslušel samosoudci, ale senátu, který by ho náležitě posoudil a odůvodnil podrobněji. Soud zůstává pod velkým tlakem, neboť se zabývá mnoha případy, a musí být velmi opatrný v tom, jak rozdělí své omezené zdroje mezi různé kategorie případů. Vyfiltrované případy nemohou Soudu zabrat nadměrně úsilí a času.

JUDr. ALEŠ PEJCHAL, SOUDCE EVROPSKÉHO SOUDU PRO LIDSKÁ PRÁVA

Dlouhá léta jste působil v advokacii, soudcem ESLP jste byl zvolen na devítileté období v roce 2012, nacházíte se tedy v polovině Vašeho mandátu. Jak hodnotíte toto období Vašeho působení u ESLP?

V advokacii jsem působil déle než 35 let, to na člověku přece jenom nějaké stopy zanechá. A měnit zavedený způsob života v šedesáti letech není úplně jednoduché. Také začátek výkonu složité funkce soudce, a ještě k tomu soudce evropského, pro mne nebyl snadný. Na druhou stranu jsem však pocítoval, že připraven jsem docela dobře. Obzvláště výkon advokacie před rokem 1989 v bývalém Československu přinášel na můj pracovní stůl porušování základních svobod takřka denně. Čili věděl jsem, do čeho jdu. A jsem tomu rád, že jsem se ke kandidatuře na soudce (byť po určitém přemlouvání několika lidí, kterých si vážím) odhodlal.

V první polovině mého mandátu jsem působil postupně ve dvou sekcích ESLP, zažil tři báječné (každý jiným způsobem) předsedy těchto sekcí. Guido Raimondi je pak druhým předsedou ESLP od konce roku 2012 a myslím, že beze zbytku naplňuje krédo každého kvalitního soudního sboru, tedy je skutečně a přirozeně prvním mezi rovnými.

Jakým způsobem jsme rozhodovali v dnešní složité době případy, kterými jsme byli zahrnuti ze všech čtyřiceti sedmi členských států Rady Evropy, musí vyhodnotit především obyvatelé těchto zemí. Já mohu toliko doufat, že jejich hodnocení nebude příliš příkré. Byť velmi dobře vím, že soudní rozhodnutí prakticky nikdy nemůže uspokojit všechny zúčastněné strany.

Ne každý běžný advokát se o dění u ESLP denně a detailně zajímá, můžete tedy alespoň ve zkratce přiblížit ty nejpodstatnější změny, kterými ESLP za tuto dobu prošel, a jaký vliv mají na dění na ESLP např. poslední personální změny ve vedení soudu?

Prozatím nedošlo od roku 2012 k rati-
fikaci žádného nového protokolu k Úmlu-

vě, tedy ono základní, psané, je pro mne i ostatní kolegy stále stejné. V jednání jsou sice Patnáctý a Šestnáctý protokol, leč ani jeden z nich není v době našeho rozhovoru v účinnosti.

V personální otázce s potěšením sleduji v posledních letech, že ve volených funkcích na Soudu dochází k pestré obměně. Střídají se funkcionáři z různých koutů Evropy, a to je dobře pro dělnou i přátelskou atmosféru Soudu. Těžko může mít někdo pocit, že je opomíjen. Tím samozřejmě nemyslím jenom soudce jako takové, ale především jednotlivé Vysoké smluvní strany Rady Evropy.

Od začátku tohoto roku jsou soudci ESLP voleni jen na jedno neopakovatelné devítileté období. Jak tuto změnu spočívající v neopakovatelnosti mandátů vnímáte, případně i Vaši kolegové soudci?

Nikoli od počátku tohoto roku, ale od platnosti Protokolu č. 14, tj. od 1. 6. 2010 jsou soudci ESLP voleni na devět let bez možnosti znovuzvolení. Čili jde už o relativně zavedenou praxi. Ale je pravda, že od počátku tohoto roku se na Soudu nacházejí pouze soudci, jejichž mandát je devítiletý, byť započal třeba v letech 2008 nebo 2009. V loňském roce totiž odešli poslední soudci, kteří byli voleni vícekrát na předchozí šestiletý mandát, a na Soudu působili tudíž déle.

Ačkoli na Soud přicházejí povětšinou skutečně osobnosti právníckého světa, přece jenom nemožnost znovuzvolení, dle mého skromného názoru, odstraňuje jakékoli případné pochybnosti o nepodjatosti či nestrannosti soudců. S takovouto praxí beze zbytku souhlasím a u mých kolegů soudců tomu nebude jinak.

Nyní bychom se zaměřili na vztah ČR a ESLP. Dlouhodobě zaznamenáváme klesající počet stížností proti ČR. Čím si tento vývoj vysvětlujete?

Na tuto otázku nelze odpovědět jednoznačně. Jako dlouholetého advokáta mne napadá tato logická úvaha. Po 25 letech členství České republiky v Radě Evropy čeští občané pochopili, že ani ESLP nemůže vyléčit všechny jejich bolesti. Jako advokát jsem totiž daleko více klientům vysvětloval, že jejich případná stížnost

k ESLP nemůže mít z různých důvodů šanci na úspěch, než jsem skutečně zastoupení k podání stížnosti přebíral. Nemohu však ani zapomenout na skutečnost, že české soudy se naučily pracovat s judikaturou ESLP a zdárně ji používají při odůvodnění svých rozsudků - a z toho mám skutečnou radost.

Naše čtenáře bude jistě zajímat i čistě „technická“ otázka, a to, kolik případů z České republiky nyní ESLP řeší a jak si stojíme v porovnání s ostatními zeměmi. Jaké případy porušení základních práv a svobod ESLP nejčastěji řeší, zejména pak, jde-li o stížnosti proti ČR?

Číslo právě řešených případů se samozřejmě mění a každý týden je trochu jiné. V nedaleké minulosti se dalo mluvit v řádech i tisíců, dnes ono číslo většinou nepřekračuje číslovku dvě stě. A to je podstatný rozdíl. V porovnání

s ostatními zeměmi si nestojíme špatně, pokud jde o absolutní čísla, jsme spíše pod průměrem, a to je samozřejmě dobře. Časté jsou případy porušení práva na spravedlivý proces ve vztahu k České republice, ale slovo „časté“ používám v kontextu skutečností, které jsem před chvílí uvedl.

Českou advokacii v poslední době velmi zneklidňují pokusy státní moci o prolomení povinnosti mlčenlivosti rozhodnutími některých soudů. Čtenáře BA, tedy advokáty a advokátky, by jistě názor Vás, coby bývalého kolegy, velkého obhájce práv a svobod a nynějšího soudce ESLP velmi zajímal.

Víte, v prosinci 2008 jsem v Paříži za Českou advokátní komoru podepisoval Úmluvu mezi advokáty světa a tam je hned v prvním článku definováno pět stěžejních principů, bez jejichž dodržení advokát přestává být advokátem. Jeden z těchto principů zní takto: „... povinnost dodržovat mlčenlivost a důvěrnost věci, jejichž vyřízením byl klientem pověřen, což

mu zabraňuje (rozuměj advokátovi) vypovídat o věcech klienta před orgány veřejné moci i soukromými osobami...“. Za svým podpisem, k němuž jsem byl svými tehdejšími kolegy – advokáty pověřen, si samozřejmě i dnes beze zbytku stojím.

A v roce 2015 jsem byl členem senátu ESLP, jenž rozhodoval ve věci *Vinci Construction a GTM Génie Civil et Services proti Francii*. Rozhodli jsme jednomyslně a myslím, že tento rozsudek je velice instruktivní, čili jej doporučuji k podrobnému studiu všem čtenářům Bulletinu advokacie.

V souvislosti s vývojem posledních let v Evropě zaznamenáváme hojně diskuse a myšlenky týkající se revize základních práv a svobod, ale i zakotvení katalogu základních povinností. Jak se na tento trend díváte, kde Vy vidíte pramen těchto úvah a jak se může tato otázka podle Vás vyvíjet?

Tady budu velmi lapidární. Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod žádnou revizi dle mého názoru nepotřebuje a ještě dlouho potřebovat

nebude. Tečka. Pokud jde o povinnosti, mám na mysli občanské povinnosti, ty patří v nejzákladnější podobě do ústav jednotlivých evropských států. Pokud tam nejsou, tak z hlediska běžného života společenství svobodných občanů v tom kterém státě to považuji za určité pochybení. Vytvářet „katalog“ povinností na evropské úrovni by bylo, opět dle mého názoru, nepřipadné. Ale jak se budou úvahy kohokoli jiného vyvíjet, to opravdu posoudit neumím.

Úmluva z roku 1950 je, řekla bych, napsána přesně, jasně a srozumitelně. Jak podle Vás ovlivní současná měnící se tvář Evropy a jejích států právě tuto základní normu – Úmluvu o ochraně lidských práv a základních svobod – a její výklad?

Věřím, že výklad Úmluvy bude v dohledné době co nejkonzervativnější.

Děkuji Vám oběma za rozhovor!

❖ JUDr. HANA RÝDLOVÁ

inzerce

PETERKA PARTNERS

THE CEE LAW FIRM

PETERKA & PARTNERS - leader na trhu právních služeb ve střední a východní Evropě s centrálou v Praze - hledá vhodného kandidáta/kandidátku na pozici v pražském týmu:

Advokátní koncipient/ka se znalostí německého jazyka

Požadujeme:

- › Vynikající znalost německého jazyka vč. právní terminologie
- › Dobrá znalost anglického jazyka
- › Vynikající znalost českého práva
- › Zkušenosti s GDPR výhodou
- › Samostatnost, flexibilitu a profesionální přístup
- › Motivaci k vysokému pracovnímu nasazení
- › Schopnost týmové práce

Nabízíme:

- › Podnětnou a zajímavou práci pro domácí a zahraniční klientelu
- › Odborný a osobnostní růst, možnost realizace v rámci CEE regionu
- › Kolegiální pracovní prostředí
- › Ohodnocení odpovídající schopnostem a dosaženým výsledkům

Nabídky zasílejte k rukám JUDr. Adéle Krbcové na email: krbcova@peterkapartners.cz

www.peterkapartners.com

česká firma na mezinárodních trzích

informace a zajímavosti

ČESKÁ ADVOKÁTNÍ
KOMORA

Přednášky a semináře pro advokáty a advokátní koncipienty ve Vzdělávacím a školicím středisku ČAK v Praze v paláci Dunaj

ve čtvrtek 5. října 2017

Civilní proces a jeho ústavněprávní aspekty

Lektor: JUDr. Jaromír Jirsa, soudce Ústavního soudu

ve čtvrtek 2. listopadu 2017

Psychologie jednání s klientem; psychologie jednání u soudu

Lektor: PhDr. Miloslav Hrubý, psycholog, kouč a mediátor

ve čtvrtek 12. října 2017

Náhrada újmy a škody v důsledku protahovaných řízení soudních a správních v nejnovější judikatuře NS

Lektor: JUDr. Pavel Simon, soudce Nejvyššího soudu

ve úterý a ve středu 14. - 15. listopadu 2017

Vybrané oblasti věcných práv z pohledu aktuální judikatury NS

Lektor: Mgr. Michal Králík, Ph.D., soudce Nejvyššího soudu

ve čtvrtek 19. října 2017

Bytové vlastnictví a společenství vlastníků jednotek

Lektorka: JUDr. Pavla Schödelbauerová, vedoucí právního oddělení v odboru politiky bydlení Ministerstva pro místní rozvoj ČR, spoluautorka zákonů v oblasti bydlení

ve čtvrtek 30. listopadu 2017

Přehled judikatury ve věcech náhrady škody a nemajetkové újmy

Lektor: JUDr. Petr Vojtek, soudce Nejvyššího soudu

ve středu 25. října 2017

Domácí násilí a zastupování obětí trestných činů

Lektorka: JUDr. Lucie Hrdá, advokátka

ve čtvrtek 7. prosince 2017

Nový zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich

Lektor: JUDr. Josef Vedral, Ph.D., Právnická fakulta UK v Praze, spoluautor správního řádu a komentáře k novému přestupkovému zákonu

ve středu 1. listopadu 2017

Wolters Kluwer, a. s., U Nákladového nádraží 6, Praha 3

ASPI – práce s judikaturou

Lektor: Ing. Jiří Effler, Wolters Kluwer, a. s.

ve čtvrtek 14. prosince 2017

Obecné nařízení o ochraně osobních údajů

Lektor: JUDr. Jiří Navrátil, advokát, člen rozkladové komise předsedy Úřadu na ochranu osobních údajů

ve čtvrtek 11. ledna 2018

Odpovědnost státu za újmu způsobenou při výkonu veřejné moci v nejnovější judikatuře NS (s výjimkou nepřiměřené délky/průtahů v soudních a správních řízeních)

Lektor: JUDr. Pavel Simon, soudce Nejvyššího soudu

Bližší informace s podrobnějším programem naleznete na internetových stránkách ČAK na adrese www.cak.cz v levém menu nazvaném **Pro advokáty/Vzdělávání advokátů/Vzdělávací akce ČAK**. Telefonické informace na tel. č. 273 193 251 – pí Marie Knížová.

Semináře pro advokáty pořádané pobočkou ČAK Brno v sále Veřejného ochránce práv

ve středu 11. října 2017

Valné hromady s. r. o. a a. s.

Lektor: JUDr. Petr Šuk, soudce Nejvyššího soudu

v úterý 17. října 2017

Manžel/ka v exekuci

Lektor: Ing. Mgr. Antonín Toman, vedoucí právního oddělení Exekutorské komory ČR

ve středu 25. října 2017

Civilní proces a jeho ústavněprávní aspekty

Lektor: JUDr. Jaromír Jirsa, soudce Ústavního soudu

v úterý 7. listopadu 2017

Advokát a rodinné spory

Lektorka: JUDr. Daniela Kovářová, advokátka a mediátorka

Bližší informace s podrobnějším programem naleznete na internetových stránkách ČAK na adrese www.cak.cz v levém menu nazvaném **Pro advokáty/Vzdělávání advokátů/Vzdělávací akce ČAK**.
Telefonické informace: 513 030 112 – pí Karolína Župková.

ve středu 8. listopadu 2017

Základy trestní odpovědnosti fyzických a právnických osob

Lektor: prof. JUDr. Jaroslav Fenyk, Ph.D., DrSc., Univ. Priv. Prof., soudce Ústavního soudu

v úterý 28. listopadu 2017

Obecné nařízení o ochraně osobních údajů

Lektor: JUDr. Jiří Navrátil, advokát, člen rozkladové komise předsedy Úřadu na ochranu osobních údajů

ve středu 6. prosince 2017

Zadávání veřejných zakázek podle nové právní úpravy

Lektor: JUDr. Michal Krenk, Ph.D., soudce Vrchního soudu v Praze, externí člen katedry občanského práva Právnické fakulty UK v Praze

ve čtvrtek 14. prosince 2017

Přehled judikatury za rok 2017

Lektor: JUDr. Petr Čech, Ph.D., LL.M., odborný asistent na katedře obchodního práva Právnické fakulty UK

asociace insolvenčních správců

Asociace insolvenčních správců si vás dovoluje pozvat na seminář:

Oddlužení ve světle novely insolvenčního zákona

Přednáší: JUDr. Zdeněk Krčmář, předseda senátu Nejvyššího soudu

Datum konání: 20. října 2017 od 9 do 16 hodin

Místo konání: Justiční akademie Praha, Hybernská 18, Praha 1

Účastnický poplatek za seminář: 1 590 Kč členové ASIS, 2 790 Kč ostatní účastníci (cena je včetně DPH a občerstvení)

Přihlašte se na www.asis.cz nebo e-mailem na seminare@asis.cz.

POZVÁNKA NA ODBORNOU KONFERENCI SOUKROMÉ PRÁVO 2017 V PRAZE

Česká advokátní komora a vydavatelství EPRAVO.CZ společně zvou advokáty a advokátní koncipienty na 6. ročník odborné konference Soukromé právo 2017 v Praze, který svou záštitou podpořil ministr spravedlnosti JUDr. Robert Pelikán, Ph.D.

Soukromé právo 2017 – 21. 11. 2017

Clarion Congress Hotel Prague v Praze 9 – Vysočanech

Registrační formulář naleznete na: <http://www.zakon.cz/praha/>

epravo.cz

Konference je připravena jako celodenní, včetně konferenčního oběda. **Advokáti a advokátní koncipienti mají účast ZDARMA, avšak upozorňujeme, že kapacita sálu je omezena a bude platit pravidlo včasnější registrace.**

Po dvou desetiletích snah o rekonstrukci soukromého práva v novém společenském systému ČR a po více než deseti letech legislativních prací nabyly před více než třemi lety k 1. lednu 2014 účinnosti nový občanský zákoník, zákon o obchodních korporacích a další navazující předpisy. S přijetím nového soukromého práva byly spojeny nesporné výhody pro jejich adresáty, na druhé straně však měl tento krok svá úskalí. Občanské právo bylo podrobeno těžké zkoušce změn. Nový občanský zákoník měl odlišná hodnotová východiska, odlišnou terminologii, odlišnou základní koncepci celého soukromého práva, odlišné, komplikovanější a víceúrovňové vnitřní uspořádání zákoníku a několikanásobně větší rozsah.

V šestém ročníku této již tradiční a v celorepublikovém měřítku nejvýznamnější civilistické konference se zaměříme na otázky, jak si norma po třech letech od účinnosti stojí v praktickém životě, jak si nové soukromé právo jeho adresáti osvojili, jaká je využitelnost nových institutů a jaké poznatky mají nejen akademici, ale i advokáti a soudci. Zaměříme se také na letošní novelu a na to, jaké dopady mohou mít další novelizační snahy.

Na pražské listopadové konferenci vystoupí v blocích tematicky zaměřených na nový občanský zákoník a zákon o obchodních korporacích přední čeští civilisté, např. doc. JUDr. Filip Melzer, Ph.D., LL.M., JUDr. Roman Fiala, doc. JUDr. Petr Těgl, Ph.D., prof. JUDr. Jan Dědič, doc. JUDr. Ivana Štenglová, JUDr. Jan Lasák, Ph.D., LL.M., Mgr. Robert Němec, LL.M., a řada dalších, samostatně se pak budeme v jednom konferenčním bloku věnovat i vysoce aktuálnímu tématu GDPR.

UPOZORNĚNÍ

Svou registraci učinite prosím včas, ale s rozvahou, a jen pokud budete mít vážný úmysl přijít. V posledních dvou letech se, bohužel, mezi advokáty a advokátními koncipienty rozmáhá nešvar zaregistrovat se na bezplatné akce a pak bez včasné omluvy, a tím spojené nabídky účasti jiným zájemcům, nedorazit. Že to nic nestojí? Ale omyl, ČAK zaplatí náklady za každou židli, ať obsazenou, nebo neobsazenou! Každého prázdného místa je nám tak líto kvůli kolegům, které jsme museli nad rámec kapacity odmítnout... prosím tedy, buďte uvážliví a solidární!

Pokud na vás místo od ČAK skutečně nezbude, můžete využít i placené kapacity a účasti přes druhého pořadatele – EPRAVO.CZ – www.epravo.cz/eshop.

POZVÁNKA NA NĚMECKO-ČESKO-SLOVENSKÉ ADVOKÁTNÍ FÓRUM

27. a 28. října 2017
Bratislava, Hotel Tatra

Tradiční německo-česko-slovenské advokátní fórum, jehož je Česká advokátní komora dlouhodobým členem, vytváří platformu pro výměnu poznatků a praktických zkušeností z jednotlivých právních odvětví. Letos se akce uskuteční pod patronací Slovenské advokátní komory v Bratislavě na téma:

**Advokát detektivem – nároky na advokáta při přeshraničním uplatňování práv klienta
(Korporátní agenda a přeshraniční pohledávky)**

Účastnický poplatek **125 eur** zahrnuje ubytování v jednolůžkovém pokoji se snídaní na jednu noc s příjezdem 27. října 2017, konferenční materiály, účast na společenském večeru a účast na pracovní části konference. Na konferenci je zabezpečeno simultánní tlumočení z německého jazyka. Zúčastnit se tedy mohou nejen německy hovořící advokáti a advokátní koncipienti.

Více informací naleznete na stránkách www.cak.cz v sekci Mezinárodní vztahy/Aktuální informace, nebo kontaktujte Mgr. Milana Janouška, odbor mezinárodních vztahů ČAK, janousek@cak.cz.

John Marshall Law School, Chicago, a Česká advokátní komora
si vás dovolují pozvat na

Tradiční týdenní seminář o americkém právu pro mladé advokáty a advokátní koncipienty

26. listopadu až 1. prosince 2017 v Telči

Cílem semináře je seznámit účastníky s praktickým fungováním amerického právního systému i podnikatelského prostředí, zároveň pak prohloubit znalosti a schopnosti týkající se řešení sporů, právního poradenství, managementu advokátních kanceláří atd. Přednášky zajišťují profesori z John Marshall Law School, advokáti a další odborníci z praxe z Chicaga.

Přednášky probíhají v anglickém jazyce a po zakončení semináře účastníci obdrží certifikát.

Ubytování včetně polopenze (snídaně + oběd) je po celou dobu zajištěno v univerzitním centru Masarykovy univerzity v Telči. Seminář je dotován, **účastnický poplatek činí pro advokáty 4 000 Kč, pro koncipienty 2 000 Kč.**

Veškeré informace včetně registračního formuláře naleznete na [www.cak.cz/Pro Advokáty/Mezinárodní vztahy/Aktuální informace](http://www.cak.cz/Pro-Advokaty/Mezinarodni-vztahy/Aktualni-informace).

Přihlášky je třeba zaslat nejpozději do 31. října 2017 e-mailem na voborilova@cak.cz.

Čeští advokáti pošesté na Mistrovství Evropy v kopané

TÝM ADVOKÁTŮ ČESKÉ REPUBLIKY SE ZÚČASTNIL MISTROVSTVÍ EVROPY 2017 V KOPANÉ ADVOKÁTŮ, KTERÉ SE USKUTEČNILO VE DNECH 7. AŽ 11. 6. 2017 VE SLOVINSKÉM MARIBORU. FOTBALOVÁ REPREZENTACE ČESKÉ ADVOKÁTNÍ KOMORY ZANECHALA V DĚJIŠTI TURNAJE VÝZNAMNOU STOPU, A PROTOŽE ZA VŠECH OKOLNOSTÍ HRAJE PODLE ZÁSAD FAIR PLAY, ODVEZLA SI ODSUD JIŽ OFICIÁLNÍ POZVÁNKU NA MISTROVSTVÍ SVĚTA ADVOKÁTŮ 2018.

Český tým se zúčastnil ME advokátů již po šesté, po kláních ve francouzském Saint Maxime, chorvatské Rovinji, španělském Benidormu, italském Paestu, opět španělské La Manze to bylo nyní ve slovinském Mariboru.

Těžko soudit, jakým či čím přičiněním si náš tým na tuto akci (bez předchozí kvalifikace, přičemž neznám žádné z jiných sportovních odvětví či akcí, na které by byli zástupci české a moravskoslezské advokacie tak vřele, a hlavně pravidelně zváni...) předmětné pozvání „zasloužil“, avšak to není jistě podstatné. Nicméně soudím, že je tomu tak právě díky tomu, že fotbalová reprezentace České advokátní komory se vždy snažila na takovýchto akcích reprezentovat svou zemi a svůj stav důstojně, slušně a přísně v duchu onoho všeobecně známého Coubertinova hesla.

Musím připustit, že naše sportovní výsledky oproti loňskému Mistrovství světa advokátů ve španělské La Manze nebyly tak výrazné, a to ani týmové, ani individuální, nicméně současně musím ocenit neutuchající zájem celého týmu opět náš stav důstojně reprezentovat bez ohledu na bohužel nezastavitelný věk našich, zejména těch „déle sloužících“, plejerů. Právě těm bych rád v rámci tohoto příspěvku vyslovil svou poklonu, stejně jako víru v to, že i v příštích ročnících této stále populárnější akce budou mít zájem náš advokátní stav důstojně reprezentovat, byť možná v již poněkud lichotivěji znějící kategorii „Legend“, což je kategorie věku hráčů nad 45 let. Někteří hráči našeho týmu jsou „legendami“ podle mého názoru již teď. Jako např. Mgr. Petr Smejkal, advokát z Českých Budějovic, který byl na výše popsaných akcích již dvakrát vyhlášen nejlepším gólmanem turnaje, anebo Mgr. Jan Poláček, který byl loni ve Španělsku zvolen nejlepším hráčem námi hrané soutěže a i letos zaznamenal v zápase s kolegy ze Sicílie hatrick při výsledku 3:0. Mimochodem, celkový dojem z našeho vyložené sportovního pojetí toho zápasu bez jediné žluté či červené karty patrně motivoval naše italské kolegy, aby nás pozvali na turnaj právě na Sicílii v prosinci letošního roku, a to i přes to, že oné věkové hranice jsme dosud nedosáhli.

Nezbývá, nežli slovy váženého pana Pierre de Coubertina volně konstatovat, že důležitou věcí v životě každého z nás není vítězství, ale zápas, a že základem není to, aby se zvítězilo, ale aby se bojovalo dobře, hlavně pak **čestně**. Ostatně se domnívám, že tato vzácná myšlenka je využitelná nejen pro naše sportovní klání, nýbrž i pro náš život profesní, byť s ní

Český tým. Horní řada zleva: Lego Jan, Paterna Michal, Mravec Tomáš, Půš Karel, Poláček Jan, Malý Jan (kapitán týmu), Trnka Jiří, Najman Jan, Vysoudil Petr, Smejkal Petr, Galia Petr, Cacek Jaroslav, Kňáva Jiří. Spodní řada zleva: Burzanovský Petr, Smutný Lukáš, Janoušek Radim, Sojka Jindřich, Vládar Václav, Valenta Josef, Moník Petr, Nitrianský Igor.

řada mých kolegů a kolegů bude zajisté s chutí polemizovat.

Důležitou věcí k připomenutí pak je i to, že nejcennějším hráčem naší výpravy byl pro svou osobní statečnost a dlouhotrvající úsilí o pohodu v našem celku jednomyslně zvolen Mgr. Petr Vysoudil, advokát z Ostravy. Neméně výrazné ocenění si pak zasluhuje Mgr. Radim Janoušek, advokát z Olomouce, který se obětavě zasloužil o to, aby ČAK na předmětné akci vskutku důstojně, zejména pak co do oblečení, reprezentovala.

Jako zvláštní výraz oblíbenosti našeho fotbalového týmu, bojujícího vždy a za každých okolností podle zásad fair play, pak považuji to, že mi **byla již doručena oficiální pozvánka na Mistrovství světa advokátů v roce 2018** (4. až 13. 5. ve španělské Catalonia), tedy v době, kdy mnozí z našich reprezentantů ještě „doléčují“ své šrámy z akce předchozí. Tuto okolnost rozhodně nepovažuji za nějakou pomyslnou „posedlost“ pořadatele těchto akcí, tedy pana kolegy Vincenta Pinatela, advokáta z Marseille, nýbrž jako poměrně jasný signál úcty k České advokátní komoře, která jako jedna z mála účastníků někdejšího „východního bloku“ takovou akci po jejím zrození téměř pravidelně zajišťovala.

Závěrem tohoto příspěvku bych rád poděkoval za velkou čest, které se mi dostalo tím, že jsem byl považován za trenéra fotbalového týmu české a moravskoslezské advokacie, ačkoliv jsem takovou funkci nikdy profesionálně nevykonával. A také jsem názoru, že tak dobře poskládaný fotbalový tým Čechů, Moravanů a Slezanů ani žádného takového trenéra nepotřeboval.

✿ JUDr. JAN NAJMAN, advokát v Pardubicích

První ročník volejbalového turnaje Legal Beach Cup

DNE 24. ČERVNA 2017 SE USKUTEČNIL PRVNÍ ROČNÍK TURNAJE LEGAL BEACH CUP NA BEACH VOLEJBALOVÝCH KURTECH NEDALEKO PRAHY, A TO V OBCI PŇOV – PŘEDHRADÍ.

Účastníky turnaje přivítalo slunečné počasí. Slunce a občasný vítr učinily ze soboty den jako stvořený právě pro turnaj v plážovém volejbale.

Do finále se probjovala dvojice **Jana Krejčíková a Roman Macháček**, která ve finálovém zápase vyzvala hlavní favority na celkové vítězství, a to dvojici **Radka Macháčková a Martin Hlavatý**. Ačkoliv se nejdříve zdálo, že první dvojice favority potrápí, což se po první část utkání i dělo, nakonec favorité potvrdili své nasazení a finálové utkání vyhráli v poměru 2:0 na sety. Na třetím místě se umístila dvojice **Jirina Dvorníková a Miroslav Kaštyl**. Výherci turnaje vedle věčných cen a medailí obdrželi i putovní pohár, o který se bude opět bojovat v turnaji příští rok.

Pro všechny účastníky turnaje bylo v rámci startovního zajištění malé pohoštění.

První ročník Legal Beach Cupu byl dle názoru organizátora hezkým sportovním setkáním na pňovském písku, ze kterého by se v budoucnu mohla stát další tradiční sportovní akce Komory.

Druhý ročník Legal Beach Cupu se uskuteční v červnu roku 2018 opět na beach volejbalových kurtech v Pňově – Předhradí. Všichni příznivci plážového volejbalu z řad advokacie jsou již nyní na něj srdečně zváni.

Turnaj byl pořádán Regionálním střediskem České advokátní komory – Střední Čechy a za podpory předsedy České advokátní komory.

Tři vítězné dvojice.

✿ JUDr. RADKA MACHÁČKOVÁ, advokátka v Praze

zve na

FASHION LAW CONFERENCE 2017 MODELING INSIGHT

Konference vysvětlí vztah modelky s modelingovou agenturou i ujednání, která by měla smlouva o spolupráci obsahovat. Dále se zaměří na specifika fungování tohoto průmyslu a představení vznikajících iniciativ dohlížejících na dodržování etických pravidel.

VSTUP ZDARMA po předchozí registraci na <https://modelinginsight.eventbrite.com>
VNITROBLOCK, TUSAROVA 791/31, 170 00 PRAHA 7
www.upmp.cz

Za docentem Jiřím Herczegem

NENÍ SNADNÉ PSÁT NEKROLOG O ČLOVĚKU, SE KTERÝM JSTE PŘEDTÍM SEDĚLI V KAVÁRNĚ SLAVIA. ALE ŽIVOT SE NEPTÁ.

Doc. JUDr. Jiří Herczeg, Ph.D. (*16. 9. 1969 +27. 7. 2017) byl výjimečný právník. Za prvé měl velmi kladný vztah k matematice a fyzice, které vystudoval, jak on říkal, z „mládežnické nerozvážnosti“ na Matematicko-fyzikální fakultě UK. Po dokončení studia se nevydal na dráhu učitele matematiky, poslechl hlas svého srdce a podal přihlášku na právnickou fakultu. V průběhu celého studia práv pracoval u policie jako vyšetřovatel. Později, když už měl vlastní advokátní praxi, na svoje působení u policie nezanevřel a vždy na ně vzpomínal rád. Byl to ten typ advokáta, který uměl s respektem promlouvat jak s obviněným, tak i s policejním orgánem a soudem.

Jiří Herczeg se věnoval trestnímu právu naplno. Psal odborné články a publikace, vyučoval, obhajoval obviněné před soudy. Důrazně dbal na ochranu základních práv obviněných, které úspěšně zastupoval nejenom před českými soudy, ale i Evropským soudem pro lidská práva ve Štrasburku.

Vyučoval rád, jeho přednášky byly poutavé a ke studentům se choval korektně. Pro studenty měl pochopení, když si připomněl svoje školní léta. Například vzpomínal, jak na gymnáziu nosil na znak nevinného rebelství dlouhé vlasy a soudružka učitelka mu jeho culík demonstrativně před celou třídou ustříhla.

Při našem posledním setkání bylo vidět, že je poněkud smutný, ale záhy se ještě rozpovídal o svých plánech na nové bydlení. Tyto plány ovšem už nestihne zrealizovat. Dne 27. července 2017 české trestní právo ztratilo svého předního odborníka. A syn otce.

Čest jeho památce.

JUDr. DIANA KANTOROVÁ,
vedoucí právního oddělení Ministerstva práce a sociálních věcí

Právníkovy zápisky

Z novu jsem se vrátil k životopisné knížce profesora Viktora Knappa „Proměny času“ a nalistoval v ní kapitulu „Večeře všech azimutů“, kde autor vypráví, jak býval při zahraničních vědeckých cestách zván na kolegiální večeře a jak bohatá či skromná byla při nich kulinární (a někdy i kulišární) nabídka. Svěrázné a sociologicky podnětné byly i situace či strážně v okamžicích, kdy se o strážníkovu pozornost hlásily „post-nutritivní zbytky“. (To je v Americe politicky korektní pojem, který byl a snad dosud je používán v rámci vesmírného výzkumu, a označuje tělesné výměšky kosmonautů.) Ohledně večeře (pečené kuře a malá sklenka vína od osmé hodiny do půlnoci) u londýnského profesora Viktor Knapp uvádí: *„Památne na ní bylo dále to, že se po příchodu svrchníky odkládaly na záchod ve vstupní hale, a to na ležato na záchodovou mísu. Hodně mne to znervóznilo a doufal jsem, že v domě je alespoň ještě jedno podobné zařízení a že na jeho základní součásti není naskládáno třeba prádlo nebo lovecké náčiní. Nakonec jsem se ovládl natolik, že jsem nebyl nucen se o tom přesvědčit.“*

Při četbě svrchu zmíněné historky jsem vzpomenu na dobu svého studia na pražské právnické fakultě a na seminář z diplomatické praxe, který u nás měl profesor Vladimír Outrata, dříve velvyslanec ve Spojených státech. Vyprávěl, jak nezkušený pracovník diplomatického protokolu detailně naplánoval, ba „napěchoval“ program pro zahraničního státníka v jednom z odpolední jeho pobytu. Vzal v úvahu všechny možné politické souvislosti ve vztazích mezi hostitelským státem a zemí, odkud pocházel host. Opomenul však skutečnost, že i významné osobnosti světové politiky mají prosté lidské potřeby. Mohl tak prý vzácnému hostu přivodit zdravotní potíže a snad i vyvolat diplomatickou rozmíšku mezi dotčenými státy. V semináři profesora Outraty jsme se dozvěděli i další příhodu užitečnou i poučnou pro běžný život. Na diplomatické recepci si jeden z účastníků „odskočil“ a po vykonání potřeby opomenul zapnout zip u poklopce. Takové nedopatření zjistil u jídelního stolu a snažil se je nenápadně napravit. Prý si tak do zipu přiskřípnul kravatu a při připitku povstal ve sklopené poloze.

S historkou Vladimíra Outraty má cosi společného i jiný příběh Viktora Knappa už proto, že ho uveřejnil nejen ve zmíněné knížce; s určitým dodatkem nám ho vyprávěl na svém výběrovém semináři. V knížce uvádí: *„Bylo to poblíž Chicaga a na večeři nás tam byla spousta. Jedli jsme v parku a k večeři jsme dostali táč rozmanitých jídel, který stál v drugstoru dolar. Můj soused u špinavého dřevěného stolu, oxfordský profesor, se nad tím ušklíbl a já jsem v legraci řekl, že náš hostitel je zřejmě šetrný milionář. Ten muž z Oxfordu řekl kysele: ‚Proto je milionář‘, a měl možná pravdu.“*

Při semináři se nám pak Viktor Knapp pochlubil (ostatně sám v knížce přiznával příležitostný sklon k chlubení) s tím, jak se na oné zahradní slavnosti osobně setkal s americkým prezidentským kandidátem Stevensonem, když v křovíčku provozovali činnost, kterou Francouzi označují jako „pípi rustique“. Dodal k tomu historku (myslím, že se týkala právě Stevensonova) o americkém prezidentském kandidátovi, který projevil obavu o výsledek voleb a se svými pochybami se svěřil příteli. Ten prý ho chtěl utěšit větou: „Všichni rozumní lidé budou volit vás.“ Od prezidentského kandidáta se mu dostalo odpovědi: „Spiš bych uvítal, kdyby mne volila většina.“

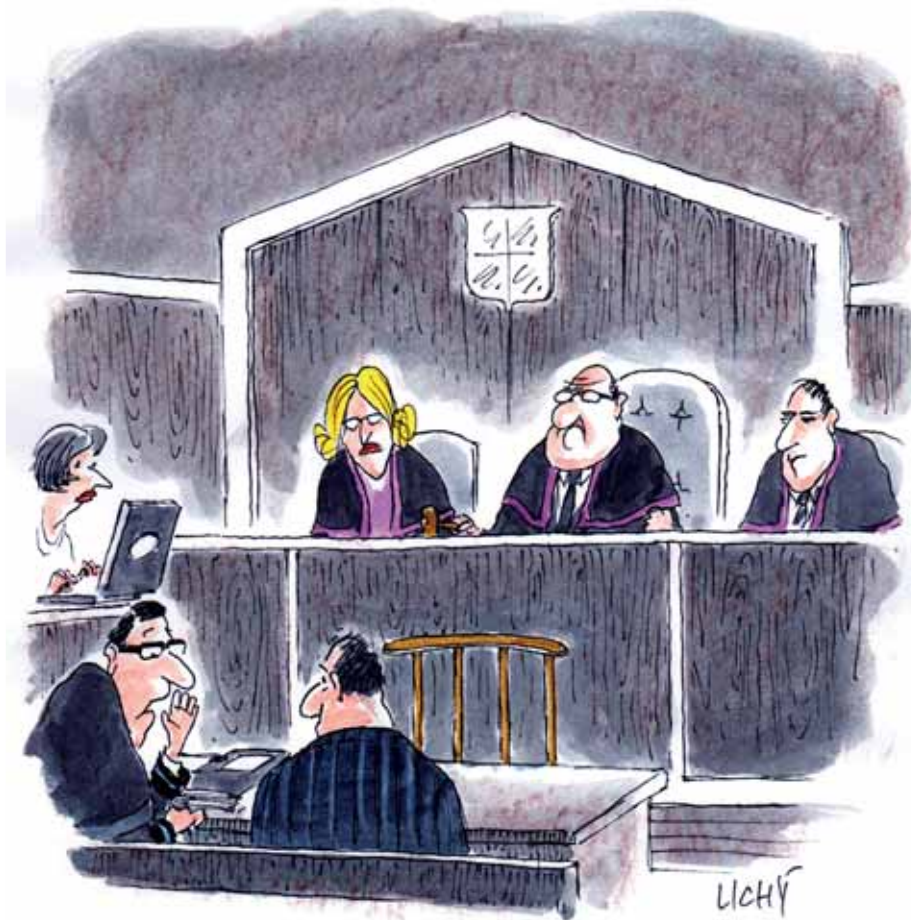
Hle, jaká trvale platná a dobře zapamatovatelná poučení se mohou dostat studentům od významných vědeckých osobností, i když formální studijní program nepočítá s takovými poznatky.

Jedna kniha vzpomínek mne nalákala na jinou. Mám tu na mysli publikaci Stanislava Kučery SINE IRA ET STUDIO – Právnická fakulta vážně i vesele. Jako osmý svazek ediční řady „Memorabilia Iuridica“ ji vydala Karlova univerzita – Právnická fakulta, ediční středisko, v nakladatelství Vodňák. Útlá knížka (130 stran) je hodna svého dvojjediného názvu; zajímavá je i předmluva Petra Pitharta nazvaná „Příliš laskavé vzpomínky“.

Potvrdil jsem si v ní například vlastní zkušenost, že profesor československých právních dějin Václav Vaněček nezdřídka přišel na přednášku později či odešel z ní dříve. Většinou to odůvodňoval vyššími zájmy či jinými vznešenými důvody. Snad i proto vcelku smířlivě přijímal slabou návštěvnost svých přednášek. Kdysi nás, sotva patnáct posluchačů, přivítal pomocí výraziva svého oboru. Řekl: „Hle, houfec mých věrných.“ Již před léty jsem si Vaněčkův zvyk nedodržovat přesný čas přednášek poznamenal a připojil k tomu latinské pravidlo Ulpianovo (D 50, 16, 199) i jeho český překlad: ABSENTIA EIUS QUI REI PULICAE CAUSA ABEST, NEQUE EI NEQUE ALII DAMNOSA DEBET – Nepřítomnost toho, kdo se nedostavil z důvodu státního zájmu, nesmí být na škodu nepřítomnému ani druhému. V Kučerově knížce a její kapitole „Příhody k pouštění“ se pak vypráví, jak se přednášející profesor Vaněček jednou studentům omluvil za předčasně ukončení výuky s tím, že jde jako promotor do Karolína. Hlučný odchod rozradostněného houfce posluchačů zaznamenal děkan fakulty a pobouřeně se zeptal, co že se to děje. Dostalo se mu následující odpovědi: „Profesor Vaněček ukončil dřív přednášku, protože musel jít pro motor do Karolína.“ V době nedostatku různého zboží i služeb byl to omyl docela pochopitelný.

✿ prof. PETR HAJN

A NE ABYSTE MLUVIL PRAVDU; MOJE OBHAJOBA BY
BYLA V HÁJI!

Kresba pro Bulletin advokacie LUBOMÍR LICHÝ

Víte, že ...

- při teroristickém útoku v advokátní kanceláři na madridské třídě Atocha (*Calle de Atocha*) zahynuli dne 24. ledna 1977 tři advokáti? Byli jimi Luis Javier Benavides Orgaz, Enrique Valdevira Ibáñez a Francisco Javier Sauquillo Pérez del Arco, spolu s nimi byli dále zastřeleni student práv Serafín Holgado de Antonio a úředník kanceláře Ángel Rodríguez Leal. Útok neonacistů měl politický kontext, advokátní kancelář poskytovala právní pomoc v oblasti ochrany lidských a sociálních práv, někteří ze zavražděných byli členy tehdy ilegální Komunistické strany Španělska. Záhy po atentátu vznikla Nadace advokátů z Atochy (*Fundación Abogados de Atocha*), která byla v letošním roce jedním z kandidátů na Cenu lidských práv, udělovanou každoročně Radou evropských advokátních komor (CCBE).

- i z pravidel jeho pravopisu lze poznat, kdy bylo sepsáno advokátovo podání? Nejen *Nestoři české advokacie* tak byli dlouho zvyklí psát například o tom, jak „okresní soud v Písku“ věc právně posoudil. Drželi se akademického vydání *Pravidel českého pravopisu* z roku 1957, vydaných knižně v 17. vydání ještě v roce 1989 Státním pedagogickým nakladatelstvím. Advokáti z dob mocnářství se dokonce obraceli na „c. k. nejvyšší

soud“, jejich stavovské záležitosti spravovala „*Advokátní komora v království Českém*“, v roce 1957 se již ale psalo – o „*Království českém*“. Za první republiky se pak rozpoutala diskuse o tom, zda advokátku oslovovat „*slečna doktor*“. Řada dnešních advokátů patří k absolventům „*University Karlovy*“, kteří posílají svá podání „*do Chrudimě*“. Z *Pravidel českého pravopisu* lze konečně k roku 1989 též vyčíst, jak správně psát názvy dnes neexistujících institucí „*státního notářství v (Novém Jičíně)*“ či „*Ústředí české advokacie*“.

- dne 26. ledna 1889 se v Lublani za účasti 34 členů konala první valná hromada spolku Právníků. Spolek, který byl obdobou právnických jednot v českých zemích, byl zřízen k vydávání časopisu, k podpoře právnických publikací a zákonů ve slovinštině, k založení knihovny a čítárny a k pořádání přednášek a diskusí na členských schůzích. Prvním předsedou spolku Právníků byl zvolen lublaňský advokát Franc Papež (1838-1929). O čtyřicátém výročí spolku referoval v roce 1929 i český časopis Právník. Dalším významným předsedou spolku z řad advokacie byl od roku 1907 do své smrti Danilo Majaron (1859-1931).

✿ JUDr. PhDr. STANISLAV BALÍK

Leitartikel

František Smejkal: Rückgeber	3
------------------------------------	---

Aktualitäten

Ergebnisse der Wahlen in die Organe der Tschechischen Rechtsanwaltskammer auf der 7. Versammlung der Tschechischen Rechtsanwaltskammer	4
Änderung des Rechtsanwaltsgesetzes findet ihren Weg in die Praxis dak	8
Gespräch mit dem Vorleger der Änderung des Rechtsanwaltsgesetzes Mgr. Martin Plíšek Hana Rýdlová	10
Buchtaufe von „Rechtsanwaltsrecht“ fand in den Räumlichkeiten der Tschechischen Rechtsanwaltskammer statt dak	12
Der 13. Jahrgang des Gesamtjustizwettbewerbs Der Jurist des Jahres 2017 wurde ausgerufen	13
Aktuell im Rechtswesen Hana Rýdlová	14

Aus Rechtstheorie und Praxis

Artikel

GDPR – Revolution oder Ausführung des Bestehenden? Karin Pomaizlová, Monika Fürstová	15
Reform des Personaldatenschutzes in der EU aus der Sicht der arbeitsrechtlichen Beziehungen Hana Zemanová Šimonová	25
GDPR in Fragen und Antworten Michal Nuliček, Kristýna Kovaříková, Jan Tomíšek, Oliver Švolík	33

Aus der Rechtssprechung

Das Oberste Gericht: Über die Möglichkeit der Beseitigung der Bäume	39
Das Verfassungsgericht: Über die Ansprüche des Rechtsanwalts im Falle einer kostenlosen Verteidigung bzw. Verteidigung für vermindertes Entgelt	44
Das Oberste Verwaltungsgericht: Die Notwendigkeit der Beurteilung der Bedingung über die Notwendigkeit des Straßenbedarfs im Falle der öffentlich zugänglichen Straße ohne öffentlichen Verkehr	46
EGMR: Über die Kommunikation zwischen dem Verteidiger und dem Angeklagten	49

Aus der Fachliteratur

Michal Nuliček, Josef Donát, František Nonnemann, Bohuslav Lichnovský, Jan Tomíšek: GDPR. Allgemeine Verordnung über den Schutz der Personaldaten. Praktischer Kommentar (Ján Jaroš, František Korbel)	51
Antonín Drašík, Jaroslav Fenyk und Kollektiv: Die Strafprozessordnung. Kommentar (Dagmar Císařová)	52
Ivo Macek, Romana Derková, Daniel Bartoň, Karel Košťál, Eva Marečková, Petr Zatloukal: Das Gesetz über die Vergabe der öffentlichen Aufträge. Praktischer Kommentar mit Rechtssprechung (Michal Petr)	53
Stanislav Pšenička: Das Gesetz über die Vereinigung in Form der politischen Parteien und politischen Bewegungen mit Kommentar und Rechtssprechung (Pavel Mates)	54
Peter Behrens: Europäisches Marktöffnungs- und Wettbewerbsrecht (Luboš Tichý)	55
Jakub Král und Kollektiv: Das Gesetz über Gesundheitsmittel. Kommentar (Petr Šustek)	58
Vladimír Příkryl, Jana Čechová: Das Gesetz über das Versicherungswesen. Kommentar (Marie Karfíková)	59
Ladislav Jouza: Erzählungen über Gerichtsprozesse (Luděk Lisse)	60
Das Bulletin der slowakischen Rechtsanwaltschaft bringt	61

Aus der Rechtsanwaltschaft

Aus der tschechischen Rechtsanwaltschaft

Aus der Disziplinarpraxis Jan Syka	63
Sie sind in die Himmelshalle gegangen	64
Außergerichtliche Lösung der Verbraucherstreitigkeiten im Verhältnis zur Berufsversicherung der Rechtsanwälte	65
Verlängerung des Versicherungsvertrages für Zusatzversicherung der Berufsverantwortung aus der Ausübung der Rechtsanwaltschaft für das Versicherungsjahr 2018 Zdeněk Turek	66

Aus Europa

Empfehlung der CCBE bezüglich der Schlüsselmaßnahmen für Rechtsanwälte zum Erreichen der Übereinstimmung mit den Vorschriften im Zusammenhang mit der allgemeinen Verordnung über den Schutz der Personaldaten	69
Gespräch mit dem Vorsitzenden des EGMR Guido Raimondi und dem Richter des EGMR Ales Pejchal Hana Rýdlová	72

Informationen und Wissenswertes

Was Sie wissen sollten

Vorträge und Seminare für Rechtsanwälte und Rechtsanwaltsanwärter in den Bildungs- und Schulungszentren der Tschechischen Rechtsanwaltskammer	77
Einladung zum Seminar „Entschuldung im Lichte der Novelle des Insolvenzgerichts“	78
Einladung zur Fachkonferenz Das Privatrecht 2017 in Prag	79
Einladung zum Deutsch-tschechisch-slowakischen Rechtsanwaltsforum in Bratislava	80
Einladung zum traditionellen Seminar über das amerikanische Recht in Telč	80
Tschechische Rechtsanwälte zum sechsten Mal auf der Fußball-Europameisterschaft Jan Najman	81
Der erste Jahrgang des Volleyball-Turniers Legal Beach Cup Radka Macháčková	82
Einladung zur Fashion Law Conference 2017	82

Aus der juristischen Gesellschaft

Unterwegs zu Herrn Doz. Jiří Herczeg Diana Kantorová	83
--	----

Zum Schluss

Notizen eines Juristen Petr Hajn	84
Eine Zeichnung von Lubomír Lichý	85
Wissen Sie, dass... Stanislav Balík	85

Inhaltsverzeichnis	86
--------------------------	----

Zusammenfassung/Summary	87
-------------------------------	----

Table of Contents	88
-------------------------	----

Karin Pomaizlová, Monika Fürstová: GDPR – Revolution oder Ausführung des Bestehenden?

Die Autorinnen analysieren in ihrem Beitrag die Grundziele, Behandlungsweisen und Prinzipien der Bearbeitung der Personaldaten laut GDPR [Verordnung des Europäischen Parlaments und des Rates (EU) 2016/679 vom 27. 4. 2016 über den Schutz der physischen Personen im Zusammenhang mit der Bearbeitung der Personaldaten und der freien Bewegung dieser Daten und über die Aufhebung der Richtlinie 95/46/ES]. Sie widmen sich ausführlich sowohl den Rechten der Datensubjekte als auch den Pflichten der Verwalter der Personaldaten. Wie sie betonen, ist GDPR keine Revolution, sie resultiert aus der bestehenden Rechtsregelung, aber mittels der einheitlichen Anwendung der klaren Regeln soll die gegenwärtige Inkonsistenz der Rechtsregelung des Schutzes der Personaldaten im Rahmen der EU-Mitgliedsstaaten bekämpft werden.

Hana Zemanová Šimonová: Reform des Personaldatenschutzes in der EU aus der Sicht der arbeitsrechtlichen Beziehungen

Der Artikel konzentriert sich in erster Linie auf die Anwendung der allgemeinen Verordnung über den Schutz der Personaldaten in arbeitsrechtlichen Beziehungen und ferner auf die Zustimmung der Datensubjekte, die auch weiterhin einer der wichtigsten Rechtstitel für die gesetzliche Bearbeitung sowohl der Personaldaten als auch der Sonderkategorien der Personaldaten bleibt. Die Aufmerksamkeit wird ferner den Rechten des Arbeitnehmers als Da-

tenssubjekts und den Verwaltungspflichten des Verwalters gewidmet, die ebenfalls die Arbeitgeber betreffen werden. Nicht zuletzt wird das neue Institut beschrieben, das heißt der Beauftragte der Personaldaten, mit dem eine Reihe von arbeitsrechtlichen Konsequenzen verbunden ist. Abschließend werden die Rechtsmittel des Schutzes skizziert, welche die GDPR regelt.

Michal Nuliček, Kristýna Kovaříková, Jan Tomíšek, Oliver Švolík: GDPR in Fragen und Antworten

Die Autoren versuchen im Artikel die häufigsten Fragen zu beantworten, die im Zusammenhang mit der neuen Verordnung Nr. 679/2016 über den Schutz der physischen Personen in Verbindung mit der Bearbeitung der Personaldaten und über die freie Bewegung dieser Daten (GDPR) erscheinen, welche am 27. 4. 2016 in Kraft trat und ab dem 25. 5. 2018 wirksam wird.

Karin Pomaizlová, Monika Fürstová: GDPR – revolution or an extension of the current situation?

In their article, the authors analyse basic objectives, approaches and principles of personal data processing under the GDPR [Regulation (EU) 2016/679 of the European Parliament and of the Council of 27 April 2016 on the protection of natural persons with regard to the processing of personal data and on the free movement of such data, and repealing Directive 95/46/EC]. They deal in detail with data subjects' rights and data controllers' obligations. As they emphasize, GDPR is not a revolution; it is

based on existing legislation but it aims to address the current inconsistency of personal data protection legislation in EU Member States through consistent application of clear rules.

Hana Zemanová Šimonová: Personal data protection reform in the EU from the perspective of employment relations

First, the article focuses on the application of the General Data Protection Regulation in employment relations and, second, also to data subject's consent, which continues to be one of the key legal titles for legal processing of personal data as well as special categories of personal data. Attention is also paid to the rights of employee as a data subject, and also to administrative obligations of the controller, which will also apply to employers. Last but not least, a new institution is described, which is data protection officer, associated with a number of employment consequences. Finally, legal means of protection governed by the GDPR are outlined.

Michal Nuliček, Kristýna Kovaříková, Jan Tomíšek, Oliver Švolík: GDPR in questions and answers

In their article, the authors aim to answer the most frequently asked questions arising in connection with the new Regulation No 679/2016 on the protection of natural persons with regard to the processing of personal data and on the free movement of such data (GDPR), which entered into force on 27 April 2016 and will be directly applicable from 25 May 2018.

Připravujeme pro vás...

Do dalších čísel Bulletinu advokacie připravujeme mj. tato témata:

- Opatrovník obchodní korporace jmenovaný pro případ konfliktu zájmů
- Ingerence soudů do vnitřních poměrů obchodních korporací
- Použitelnost soukromých zvukových a obrazových záznamů jako důkazu v trestním řízení
- Co přinese změněná definice pozemku v katastrálním zákoně
- Nemajetková újma způsobená průtahy ve správním řízení
- Dědická smlouva a některé problémy při jejím uzavírání

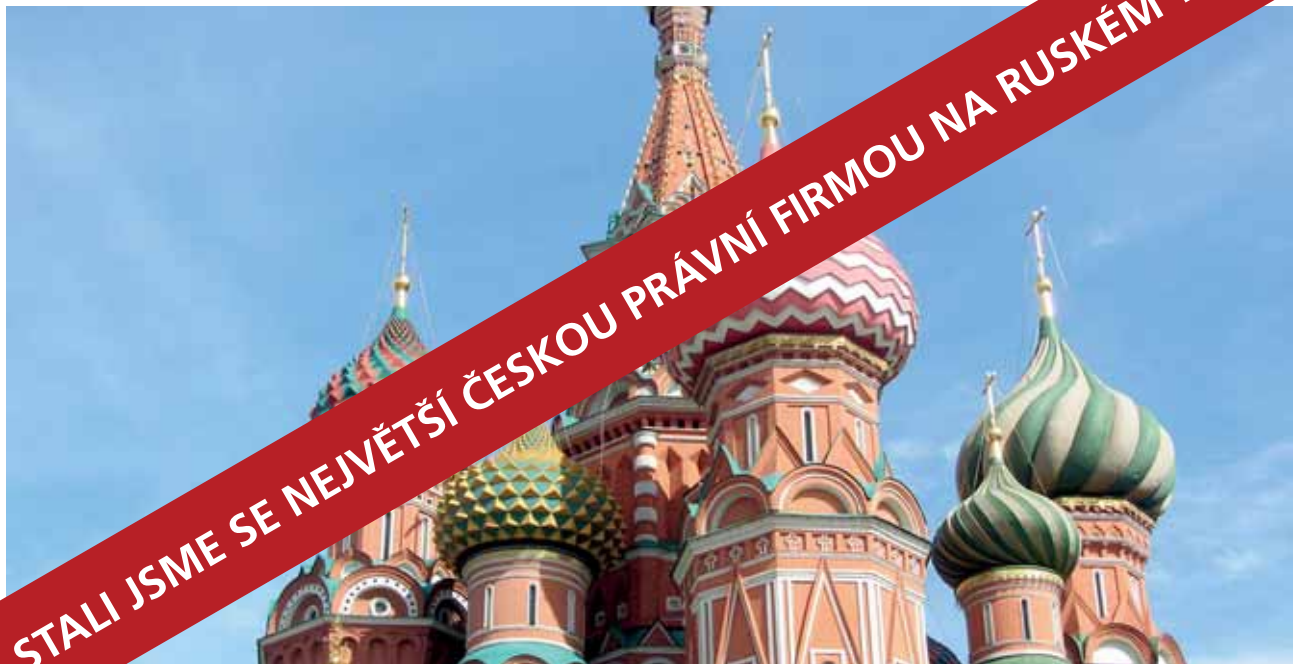
... a mnoho dalšího!

Leading Article	
František Smejkal: Coming back	3
Current News	
Results of elections into the bodies of the CBA on the 7th Assembly of the Czech Bar Association.....	4
Amendment of the Act on the Legal Profession is put into practice dak.....	8
Interview with the sponsor of the Amendment of the Act on the Legal Profession Mgr. Martin Plíšek Hana Rýdlová.....	10
The book launch of “Advocate law“ at the home soil of the CBA dak.....	12
The 13th year of the Lawyer of the Year 2017 awards has been announced.....	13
Currently in law Hana Rýdlová.....	14
Legal Theory and Practice	
Articles	
GDPR – revolution or an extension of the current situation? Karin Pomaizlová, Monika Fürstová.....	15
Personal data protection reform in the EU from the perspective of employment relations Hana Zemanová Šimonová.....	25
GDPR in questions and answers Michal Nulíček, Kristýna Kovaříková, Jan Tomíšek, Oliver Švolík.....	33
Judicial Decisions	
Supreme Court: On the possibility of tree removal.....	39
Constitutional Court: On lawyer’s claims in the case of free defence and/or defence for a reduced fee.....	44
Supreme Administrative Court: Necessity of assessment of the condition of the communication need necessity in the case of special-purpose communication accessible to the public.....	46
ECtHR: On the communication between the counsel and the defendant.....	49
Professional Literature	
Michal Nulíček, Josef Donát, František Nonnemann, Bohuslav Lichnovský, Jan Tomíšek: GDPR. General Data Protection Regulation. Practical commentary (Ján Jaroš, František Korbel).....	51
Antonín Draštit, Jaroslav Fenyk et al.: The Criminal Procedure Code. Commentary (Dagmar Čísařová).....	52
Ivo Macek, Romana Derková, Daniel Bartoň, Karel Košťál, Eva Marečková, Petr Zatloukal: The Public Procurement Act. Practical commentary with case law (Michal Petr).....	53
Stanislav Pšenička: The law on association in political parties and political movements with commentary and case law (Pavel Mates).....	54
Peter Behrens: Europäisches Marktöffnungs- und Wettbewerbsrecht (Luboš Tichý).....	55
Jakub Král et al.: The law on medical devices. Commentary (Petr Šustek).....	58
Vladimír Příkryl, Jana Čechová: The law on the insurance industry. Commentary (Marie Karfíková).....	59
Ladislav Jouza: Court fairies (Luděk Lisse).....	60
Bulletin of the Slovak Bar Association brings...	61
Legal Profession	
Czech Legal Profession	
Disciplinary Practice Jan Syka.....	63
Gone to the celestial hall.....	64
The out-of-court settlement of consumer disputes in relation to professional insurance of lawyers.....	65
Renewal of the insurance contract for supplementary professional liability insurance of lawyers for the insurance year 2018 Zdeněk Turek.....	66
Europe	
CCBE Guidance on the main compliance measures for lawyers regarding the General Data Protection Regulation.....	69
Interview with ECHR President Guido Raimondi and ECHR judge Aleš Pejchal Hana Rýdlová.....	72
Information and Points of Interest	
You Should Know	
Lectures and seminars for lawyers and legal trainees at the educational and training centres of the Czech Bar Association.....	77
Invitation to the “Debt relief in the light of an amendment to the Insolvency Act” seminar.....	78
Invitation to the 2017 Private Law conference in Prague.....	79
Invitation to the German-Czech-Slovak lawyer forum in Bratislava.....	80
Invitation to the traditional seminar on US law in Telč.....	80
Czech lawyers for the sixth time at the UEFA European Championship Jan Najman.....	81
The first volleyball tournament Legal Beach Cup Radka Macháčková.....	82
Invitation to the Fashion Law Conference 2017.....	82
Legal Society	
Visiting Associate Professor Jiří Herczeg Diana Kantorová.....	83
Finally	
Lawyer’s Diary Petr Hajn.....	84
Drawing by Lubomír Lichý.....	85
Did you know that... Stanislav Balík.....	85
Inhaltsverzeichnis	86
Zusammenfassung/Summary	87
Table of Contents	88

PETERKA PARTNERS

THE CEE LAW FIRM

STALI JSME SE NEJVĚTŠÍ ČESKOU PRÁVNÍ FIRMOU NA RUSKÉM TRHU

PRÁVNÍ SLUŽBY V 90 ZEMÍCH SVĚTA

Na českém trhu působíme od roku 2000 a mezi naše klienty patří téměř 200 světových lídrů v nejrůznějších oborech lidské činnosti. Prostřednictvím našich vlastních poboček poskytujeme právní služby v 9 zemích střední a východní Evropy a máme též bohaté zkušenosti s případy a s transakcemi v řadě dalších států.

Každý měsíc evidujeme až 100 nových případů, na kterých spolupracujeme se zahraničními právními firmami. Jsme proto v pravidelném kontaktu s téměř 2000 právních firem po celém světě a máme tak rozsáhlé znalosti o situaci na trhu právních služeb v desítkách zemí.

Našim klientům nebo partnerským českým advokátním kancelářím pomáháme vybrat nejvhodnější právní firmy pro jejich zahraniční aktivity v 90 státech světa a vyjednat s nimi co nejvýhodnější finanční podmínky. Zohledňujeme při tom potřebnou specializaci, naše zkušenosti se službami poskytnutými jednotlivými právními firmami v minulosti a samozřejmě i klientův rozpočet.

V České republice již takto úspěšně spolupracujeme s mnoha advokátními kancelářemi. V rámci spolupráce naši právníci v dohodnutém rozsahu koordinují práci zahraničních právních firem, podílejí se na identifikaci klíčových aspektů zahraničního práva, definují potřebná zadání a komunikují mezi všemi zúčastněnými stranami. Samozřejmě při tom vždy plně respektujeme existující vztahy mezi advokáty a jejich klienty.

V případě zájmu o spolupráci nás můžete kontaktovat na e-mailu pfcz@peterkapartners.com, rádi vám poskytneme podrobnější informace.

česká firma na
mezinárodních trzích

www.peterkapartners.com

Přinejmenším před zákonem jsme si stále rovni.

Arteon není pro každého.

Volkswagen Arteon, který právě vstupuje do vyšší střední třídy manažerských vozů, je tu pro ty, kdo chtějí dát najevo sebevědomí, ale nepotrpí si na ostentativní a přehnaná gesta. Už z odstupů zaujme nejprve nezvykle protaženou siluetou se splývavou zadí. Při bližším pohledu Vás ohromí mohutná přední maska chladiče a plynule vedené boční linie, jež přecházejí do výrazného designu zadní partie. Reprezentativní Arteon se snadno stane ztělesněním Vaší výjimečnosti.

Nečekáme na budoucnost. Tvoříme ji.
www.volkswagen.cz/arteon

Kombinovaná spotřeba a emise CO₂: 4,4–7,3 l/100 km, 114–164 g/km.
Vyobrazený model může obsahovat prvky příplatkové výbavy.

Volkswagen

Autorizovaný prodejce **Volkswagen AUTO JAROV**

Osiková 2, Praha 3, tel.: 251 002 544, e-mail: vw@autojarov.cz, www.autojarov.cz

Vídeňská 126, Praha 4, tel.: 251 002 803, e-mail: kunratice@autojarov.cz, www.autojarov-kunratice.cz